

G A T U N A M N I L U L E Å

Namngivning av gator, vägar och allmänna platser mm inom Luleå kommun.

Utgiven av Luleå kommun år 1991
Författare: Georg Palmgren
Tryck: Luleå kommuns Repro
Distribution: Luleå lantmäteridistrikt

Innehållsförteckning

	Sida
Förord	3
1858 års gatunamn	5
Tiden före 1858	8
Åren 1858-1888	15
1888 års namnändringar	20
Stadsdelar mm	21
Innerstaden	25
Östermalm	37
Bergviken	41
Kallkällan-Klintbacken	47
Malmudden	51
Skurholmen-Burströmska Gärdan	54
Lövskatan	60
Svartöstaden	65
Uddebo	71
Örnäset	74
Bredviken-Fridhem	80
Kvarnbäcken	81
Hertsön	82
Lerbäcken	86
Lulsundet och Björkskatan	87
Porsön	93
Ytterviken, Porsögården	96
Notviken	98
Mjölkudden-Skutviken	103
Karlsvik	110
Storheden	116
Ektjärn	118
Öhemmanet	120
Stadsön	121
Gammelstad-Kyrkbyn	128
Hammaren	133
Södra Sunderbyn	135
Bergnäset	137
Alvik-Långnäs	144
Antnäs	146
Bensbyn	148
Bälinge	152
Ersnäs	153
Måttsund	154
Rutvik	155
Råneå	156
Jämtön	161
Niemisel	162
"Södra Bensbyn"	163
Hertsöns industriområde	164
Västra Bensbyn - Lejde - Hällbacken	165
Interna gator	171
Namngivning	172
Adressnumrering	179
Tillägg	183
Register	184

Förord

Man brukar säga att stadens gatunamn speglar dess historia. Men även namngivningsfrågorna i kommunen har sin egen historia. Jag har länge arbetat med att försöka sammanställa en kort historik om namngivningen av gator och andra allmänna platser i Luleå. Ett första försök gjordes år 1974 med förteckningen "Gatunamn i Luleå".

För en del äldre namn är det ibland svårt att kunna förklara namnvalet. Det har säkert funnits motiv som varit självklara för dåtidens namngivare. Tyvärr saknas ofta motiveringarna till namnen i de skriftliga källorna.

Under min tid som stadsingenjör i Luleå och även senare har jag fungerat som sekreterare i byggnadsnämndens namnberedningskommitté. Jag har då samlat en hel del material och även försökt ta reda på hur man tidigare behandlat namnfrågorna i kommunen.

Jag har här valt att redovisa namnen stadsdelsvis och även ge en kort beskrivning av samhällenas planläggning och utvecklingen.

Arbetet påbörjades redan 1984-85. De olika kapitlen kan därför vara av skiftande kvalitet och kanske inte heller så välformulerade. Avsikten har dock inte varit att skriva en bok utan endast en "rapport" som ges ut i begränsad upplaga. Den kan vara till stöd för mina efterträdare i namnberedningskommittén och kanske även av värde för ortnamnsforskning och lokalhistorisk forskning.

När jag i redogörelsen ibland använder uttrycket "vi" så avser jag närmast "vi i namnberedningskommittén".

Luleå i mars 1991

Georg Palmgren

Gatunamn i Luleå

LULEÅ.

Denna Sveriges nordligaste stad är belägen på ett näs vid Luleälfvens utlopp i en fjärd af Bottniska viken, under 65 gr. 34 min. nordlig bredd. En mil derifrån, inåt landet, låg det gamla Luleå, hvilket anlades 1621. Redan 1642 ansågs detta ställe mindre passande, serdeles för dess afhängenhet från hafvet, hvarföre en bättre plats utsågs. Att förse den nya staden med inneväpnare gick dock ej så lätt, ty likasom den tidens handelsmän, Birkariarne, hvilka på landet drevvo handel efter forntida bruk och som i allmänhet satte sig emot stadens anläggande, hade länge förhindrat det gamla Luleås bebyggande, vägrade de äfven nu att inflytta i den nyanlagda staden. Denna sednare hade ock det misödet att tvenne gånger åren 1648 och 1657 förstöras genom eldsvådor. Motståndet blef genom allvaramma åtgärder slutligen öfvervunnet och staden fick inneväpnare omkring år 1660. Först på 1690-talet kan man likväl anse densamma såsom fullkomligt ordnad och fullt färdig. Det gamla Luleå är nu blott kyrkostad och marknadsplats, men som sådan ej obetydlig. Dess kyrka är den största af Westerbottens äldre tempel och förvarar åtskilliga fornlemningar från katolska tiden. Der finnes äfven en altartafla, ett dyrbart mästerverk, som lär vara förfärdigadt uti Italien. Det är ett förgylt bildhuggeriarbete, som framställer scener ur Kristi lifverne och säges hafva kostat 2,400 dukater. Konstverket har lidit någon skada vid ett tillfälle, då tornet afbrunnit genou åskeld.

Den nuvarande staden ligger på en mot hafvet sluttande höjd och från dess höga kyrktorn har man en skön utsigt åt stadens vackra omgifningar och flera mil utåt sjön och dess täcka öar.

Staden med sina reguliert anlagda gator och gränder har en eggrund af 1,610 tunnland och 195 hus och tomtor, uppskattade till 126,440 Rdr B:co. Husen äro af trä, såsom öfverallt i Norrlands städer. Kyrkan med sitt höga torn är af sten, och blef efter 26 års förlopp färdigbyggd och invigd år 1790. Den har nyligen blifvit försedd med ett nytt orgelverk och en smakfull altarprednads. — Inneväpnarnes antal som år 1845 var 1,215, uppgår för närvarande till 1,400.

Stadens hufvudsakningar äro handel, sjöfart och skeppsrederi; dessutom idkas ock jordbruk, boskapsskötsel och fiske. Handel drivves med tjära, trä- och skinnvaror, smör, fisk, renhudar m. m., hvilka varor uppköpas under marknaderna i Luleå, Råneå, Öfver och Neder Kalix socknar samt Lockmacks och Gelivare lappmarker och som utakeppas på Stockholm och flera utländska platser. Luleå, som äger vidsträcktare handelsdistrikt än Piteå, och följaktligen större tillgång på exportartiklar, har derföre en lifigare och mera vinstgivande handel. Införseln från utländsk ort består nästan uteslutande af salt; dess öfriga förnödenheter hämtas från hufvudstaden.

Stadens handel ökades betydligt under det sednare decenniet och sjöfarten, hvilken står i oskiljaktigt sammanhang dermed, gaf rederierna en betydlig vinst. Skeppsbyggeriet, som fordom idkades med synnerlig fördel, har dragit sig från sjelfva staden åt landsbygden, och nu byggas fartyg på flera ställen i Luleå socken. — Stadens hamn är god. — Handtverkerierna äro med få undantag föga lönande, hvarföre deras idkare i allmänhet nödgas begagna fiske såsom binäring. Ehuru staden äger rättighet till marknadens hållande, begagnar den numera icke denna sin rättighet.

Uti staden finnes en lägre apologistkola med tvenne lärare. För helsevården är icke någon allmän inrättning att tillgå och fattigvården inskränker sig till utdelande af kontanta understöd åt de mest behöfvande.

Sätet för länets höfding skall, enligt Kgl. Majts beslut, förflyttas till denna stad, der för närvarande dertill erforderliga byggnader pågå, hvilka enligt uppgjort kontrakt skola vara fullbordade innan 1856 års utgång.

Luleå på 1850-talet

1858 ÅRS GATUNAMN

Den första gången som man på kartor sätter ut namn på gatorna i Luleå är år 1858.

Staden var då fullbyggd inom gränserna för 1790 års stadsplan och bebyggelsen hade spritt sig utanför tullstaket, främst på den östra sidan.

Lantmätaren Nils Peter Bodén fick år 1856 i uppdrag att reglera gator och tomter på den västra sidan av staden. Bodén omkom samma år genom en tragisk olyckshändelse och det blev i stället kommissionslantmätaren Johan Gustaf Bränström som fick fortsätta arbetet. Han kartlade dessutom övriga delar av stadens mark på stadshalvön och upprättade förslag till ny stadsplan.

Det blev sedan ytterligare en lantmätare, vice kommissionslantmätaren J J Sundström, som år 1858 fick slutföra planläggningen. I hans förordnande ingick även att sätta namn på gator och kvarter.

Stadsplanen fastställdes av Kungl. Maj:t den 21 januari 1859. För området mellan Residensgatan och Östra Repslagargatan finns följande gatunamn:

I öst-västlig riktning

Lulsundsgatan
Westra Repslagargatan
Magasinsgatan
Westra Skeppsbrogatan
Östra Skeppsbrogatan
Storgatan
Norra Kyrkogatan
Södra Kyrkogatan
Sandviksgatan

I nord-sydlig riktning

Residensgatan
Stadsträdgårdsgatan
Westra Tullgatan
Rådstugatan
Westra Kyrkogatan
Telegrafgatan
Östra Kyrkogatan
Östra Tullgatan
Skomakargatan
Timmermansgatan
Östra Nygatan
Östra Repslagargatan

Gatunamnen har skrivits in på ett utdrag av 1858 års karta. Se sid 7.

Alla namnen hade en naturlig anknytning till staden.

Kyrkan, rådhuset, det nyuppförda residenset, Telegrafan och magasinen var välkända byggnader.

Lulsundsgatan gick i riktning mot Lulsundet. På stadens södra sida låg Sandviken och i norra hamnen, som var den egentliga handelshamnen, fanns skeppsbron, dvs kajen med tilläggsplatsen för större fartyg.

Västra och Östra Tullgatorna låg ungefär där man tidigare hade tullstaketen och tullarna.

Vid Stadsträdgårdsgatan hade man i stadsplanen avsatt två kvarter för en trädgårdsanläggning.

Repslagargatorna låg vid platsen för två repslagarbanor. Man kan på 1858 års karta se de omkring 400 meter långa banorna, den ena från Qvarnbacken och ned mot Svartholmsudden och den andra vid nuvarande Repslagargatan. Det finns även en tredje repslagarbanan inritad på kartan och den går från Båthusbacken och norrut. Behovet av tågvirke var stort under den tidens omfattande skeppsbyggeri i Luleå.

Den största gatan var givetvis Storgatan och en ny gata fick namnet Nygatan.

Vid Skomakargatan och Timmermansgatan har det troligen bott utövare av dessa yrken. I norra delen av Skomakargatan ägde skomakaren A W Högberg en stor tomt (nr 229 på kartan) och man tors nog dra slutsatsen att det har påverkat namnvalet.

Någon timmerman finns inte vid Timmermansgatan i 1858 års kartbeskrivning. Timmermän var vid denna tid en viktig yrkesgrupp som behövdes för att bygga fartyg.

När stadsplaneförslaget år 1858 visades för magistraten och stadens invånare anmärkte kommissionslantmätaren J E Nyström (senare stadsfullmäktiges och byggnadsnämndens ordförande mm) att Timmermansgatan inte var parallell med övriga tvärgator. Han yrkade därför att man skulle passa på att rätta till det i den nya planen. Nyström väckte också frågan om inte stadens gator och kvarter borde ges namn.

Magistraten avstyrkte förslaget att ändra Timmermansgatans sträckning. Man ansåg att en ändring av gatan skulle medföra så stora besvär med flyttning och nybyggnad av hus att det skulle förorsaka "den största oreda och trängsel samt även för århundraden göra hela gatan obegagnelig". Till detta kom att det på marken "utan noggrannt beskådande" ej vore märkbart att en gata hade sned riktning mot de andra gatorna.

Tiden före 1858

Även om gatunamnen sattes ut på karta första gången år 1858 så har det troligen funnits namn som använts långt tidigare. Vi skall titta närmare på en del äldre kartor och beskrivningar för att se vilka naturnamn mm som kan ha påverkat namnsättningen.

1640-talet

En av de äldsta kartorna över staden finns i Krigsarkivet och uppges vara från 1640-talet. Se sid 10. Luleå stad låg då ännu vid Gammelstad och platsen dit staden senare flyttades är endast utritad som en ö. Man får dock inte fästa för stort avseende vid detaljerna i denna karta som i första hand skulle visa farlederna in till dåvarande Luleå. Det finns endast några få namn på kartan och ett av dem är Lulsundet.

År 1737

I en beskrivning av staden från år 1737 kan man utläsa att staden hade två större och två mindre gator som löpte från öster till väster. Dessutom fanns Strandgatorna på norra och södra sidan. Av tvärgator fanns det tre större och tre mindre. Beskrivningen finns återgiven i boken "Beskrifning öfver Luleå", utgiven av Stadsmättningskontoret år 1983.

1750 års kartor

1750 års kartor över Luleå stad visas på sidorna 11 och 12. Staden är uppdelad i tre rotar, Norra eller Indra Rotan, Mellan Rotan och Södra eller Ytra Rotan. Vid Hamn- eller Stadsviken ligger Tullbryggan, Kronoboden, borgerskapets sjöbodar och Pontusudden.

Vem var då Pontus frågar sig många? Mitt eget förslag till tolkning är att det på någon äldre karta eller i någon beskrivning stått "Portus", som är det latinska ordet för hamn och att det genom felläsning eller felskrivning kommit att bli "Pontus". Pontusudden skulle i så fall betyda "hamnudden och det stämmer väl med läget.

På kartan finns också det gamla tullstaketet vid landsvägen till sockenkyrkan och dessutom både norra och södra tullen för de sjöfarande. I söder finns Sandviken och i den östra delen Svartholmen, Svartholmsviken och Svartholmsudden. Vid Skurholmsfjärden finns namnet Anderudden, ungefär vid nuvarande Malmudden.

Inom den östra delen finns Rövareskatan och Rövareviken, Skutudden samt Skataudden.

1758 års karta

På sidan 13 visas "Grundritning öfver Luleå Stadh", upprättad 1758/60.

1791 års stadsplan

År 1791 fastställdes en ny stadsplan för Luleå. Det var en plan med parallella gator och rätvinkliga kvarter. Se sidan 14. Den blev endast delvis genomförd. Vid de senare diskussionerna om 1858 års stadsplan anförde borgmästaren Curte-lius bl a att den år 1790 upprättade plankartan i många fall hade befunnits alldeles olämplig att strikt efterfölja och att den endast skulle komma att tillämpas vid en total ombyggnad av staden.

1790 års plankarta har inga gatunamn men anvisar en plats för "Packartorget" ungefär vid korsningen av nuvarande Skeppsbrogatan och Norra Strandgatan. I Stockholm var Packartorget (nuvarande Norrmalmstorg) en plats där man i äldre tider packade salt fisk i tunnor.

1797 års brandordning

I Luleå stads historia av Birger Steckzén och Henrik Wennerström återges på sidan 181 ett utdrag ur 1797 års brandordning med beskrivning av den väg som brandvakten skulle gå. Han skulle i hörnet av varje gränd utropa vad klockan var slagen och tillägga "Gud Faderns milda och mäktiga hand, bevara vår stad för eld och brand".

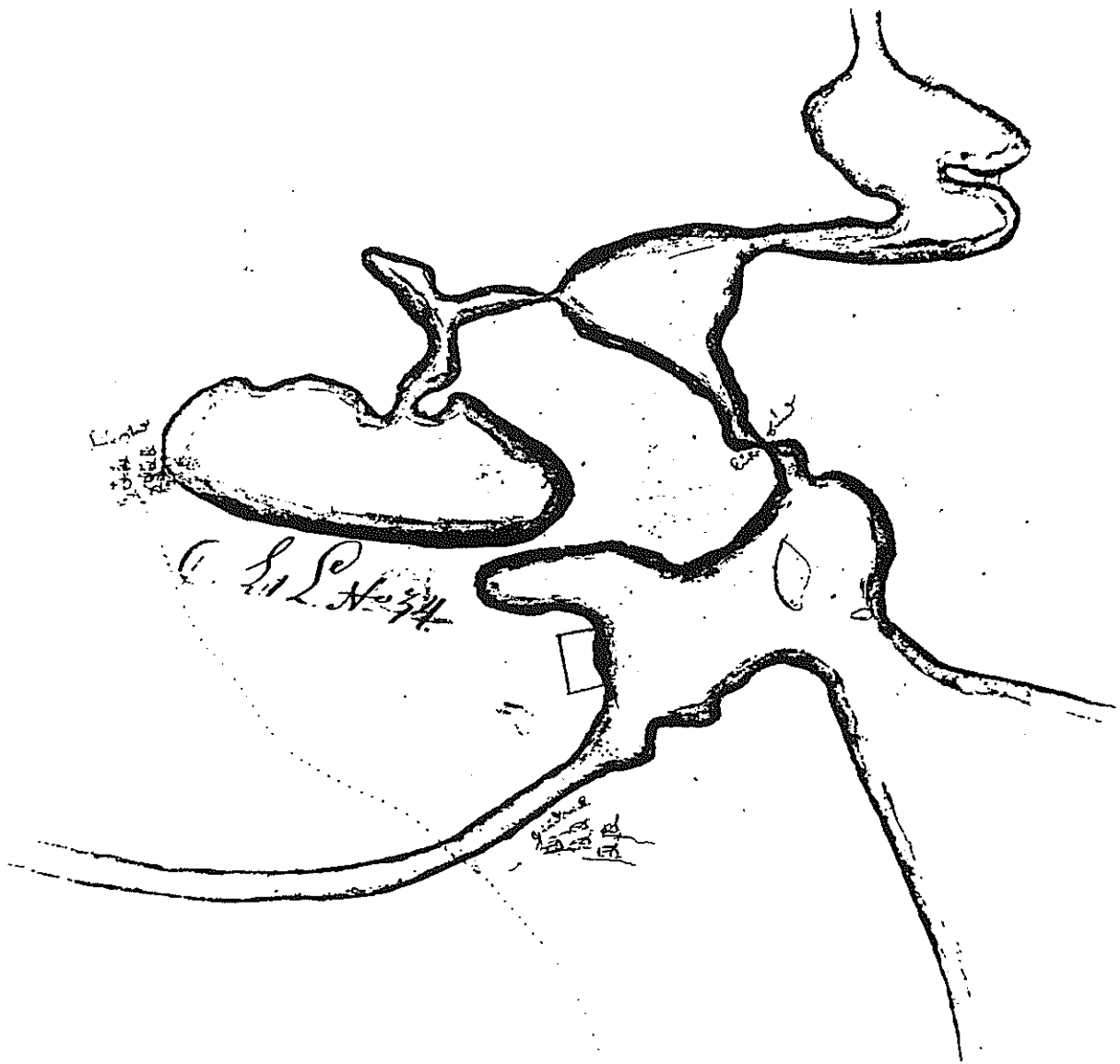
Brandvakten skulle börja sin vandring "på torget där vägen tages från Lilla Köpmangatan till gränden utföre till Sandviken, sedan Norrtullsgatan ifrån Skatan till Tullen, däri-från Stora Köpmangatan till Östra Tullen, varifrån fortfares Smedsgränden till Södra Tullen, Nygatan, Stora Bergsgränden uppåt Berggatan och vidare förbi kyrkan, då vägen åter tages till torget, varmed alla timmar fortfares så länge vakthållningen räcker".

Ett försök till rekonstruktion av brandvaktens väg och gatunamnen har gjorts på en karta från år 1790 som finns på sidan 15. Där har med H markerats alla tomter som ägdes av handelsmän.

Nära Östra Tullen hade smeden Lars Sundell sin verksamhet. Tomten låg mitt för den gata som i beskrivningen kallas Smedsgränden.

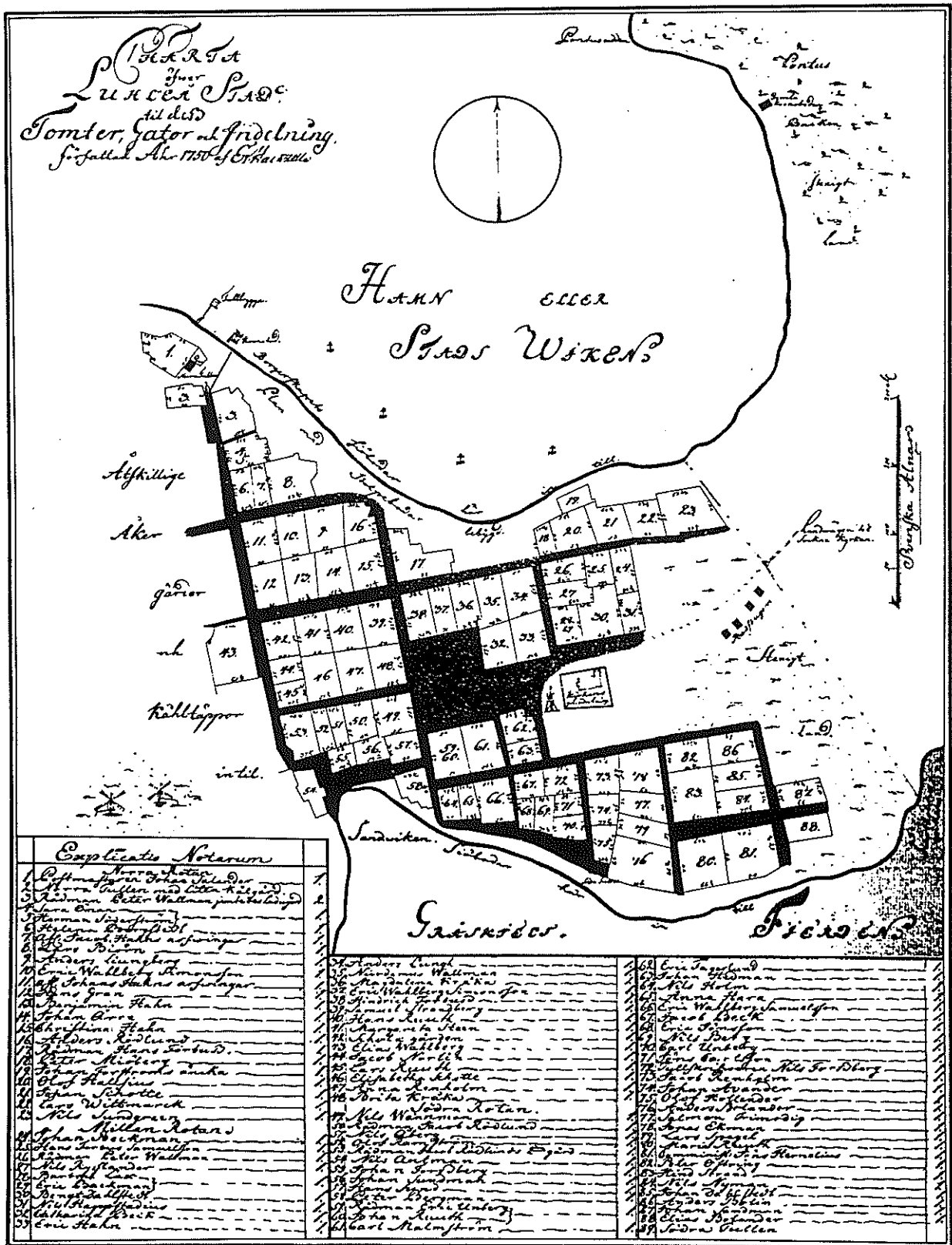
Berggatan hade sin högsta punkt söder om kyrkan ungefär där Stora Bergsgränden kommer upp. Kan man möjligen dra slutsatsen att parallellgatan väster därom kallades Lilla Bergsgränd? Båda var branta gator från vattnet upp mot kyrkan.

Man kan genom denna beskrivning bl a se att nuvarande Storgatan har sitt ursprung i Stora Köpmangatan och att den nuvarande Köpmangatan motsvarar dåtidens Lilla Köpmangatan. Smedjegatan har sin föregångare i 1700-talets Smedsgränd.

Situationskarta över Luleå från 1640-talet. Krigsarkivet.

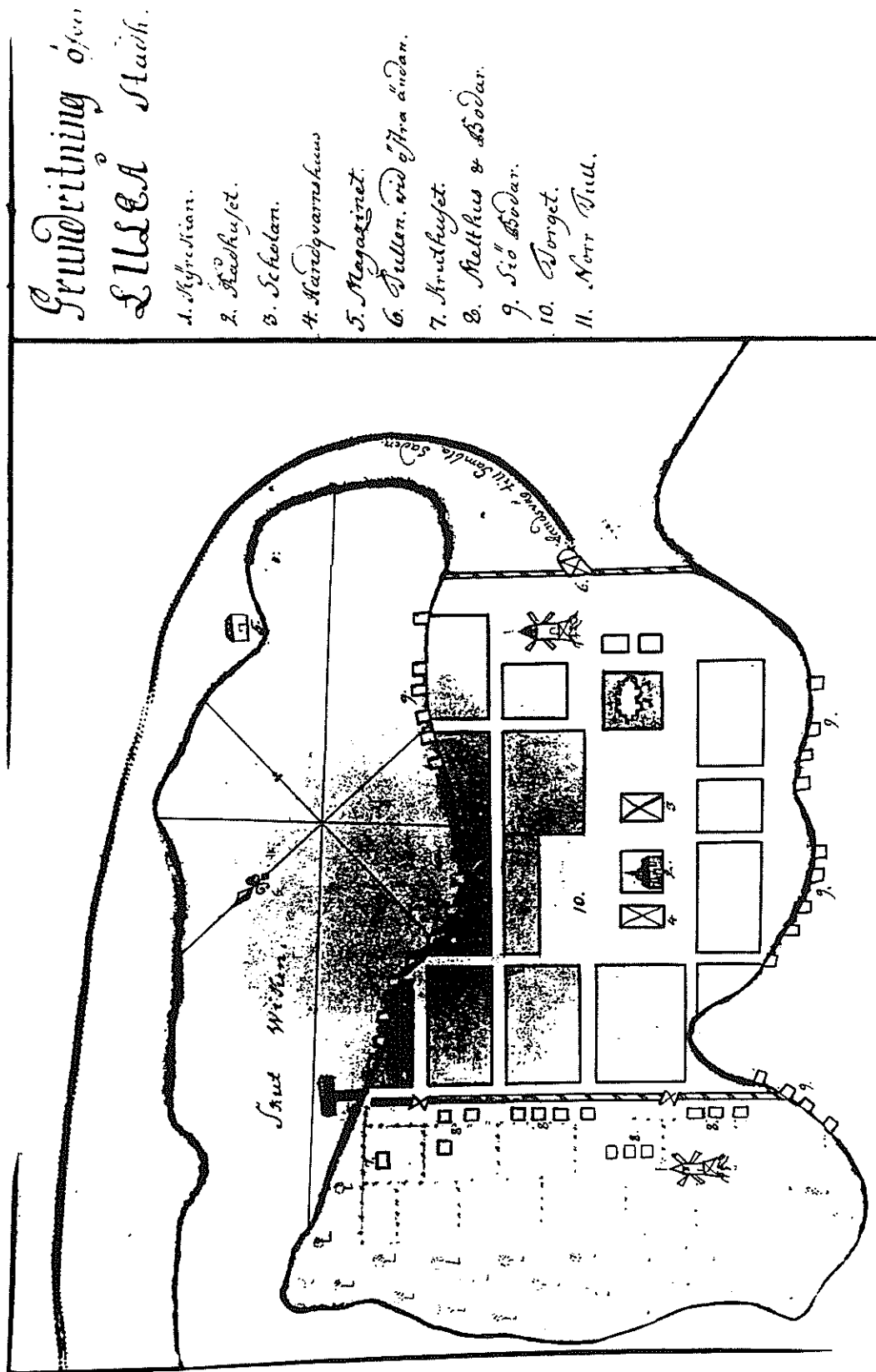

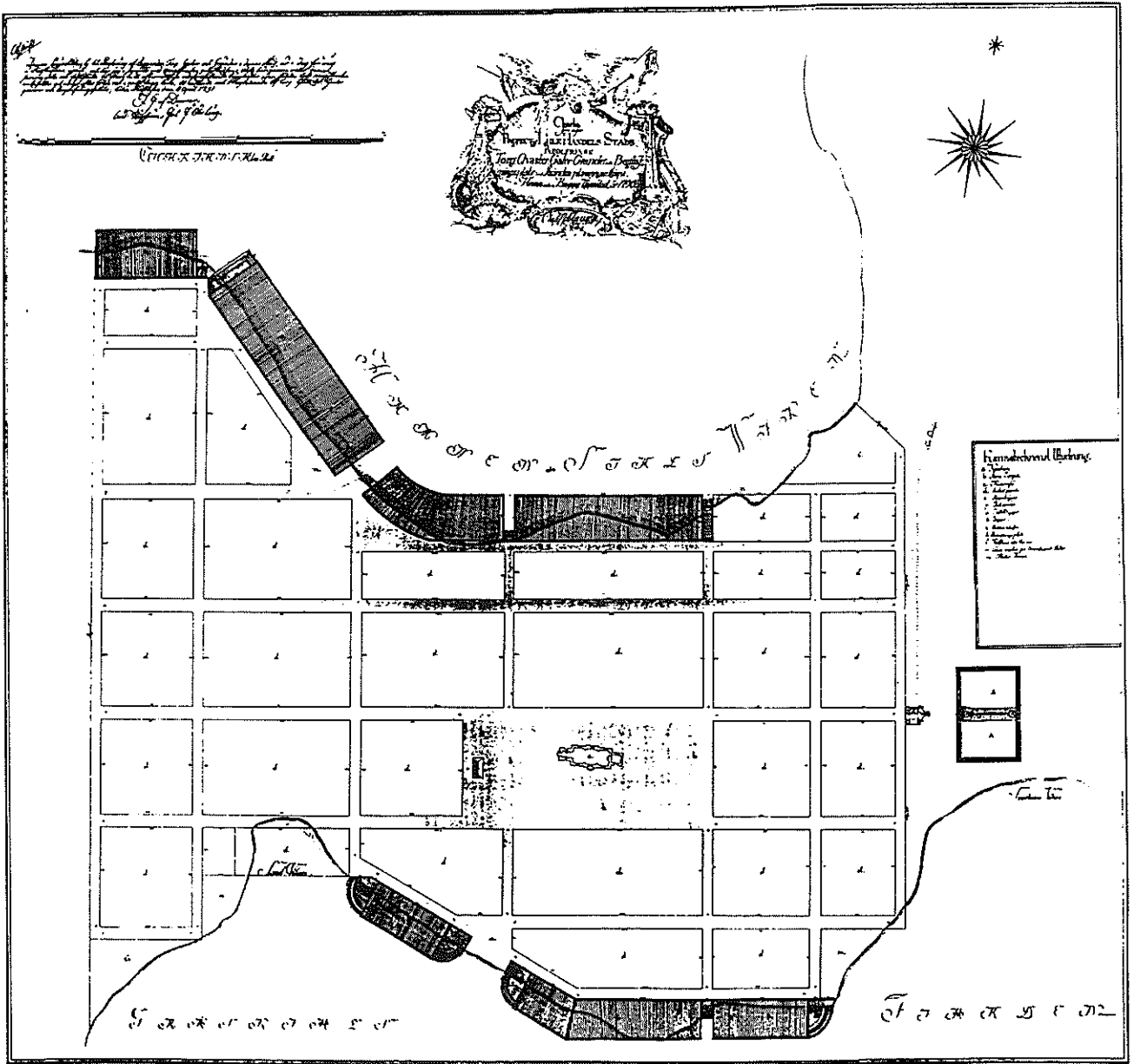
Utgåvan af Explicite Notarum år 1751

74 August

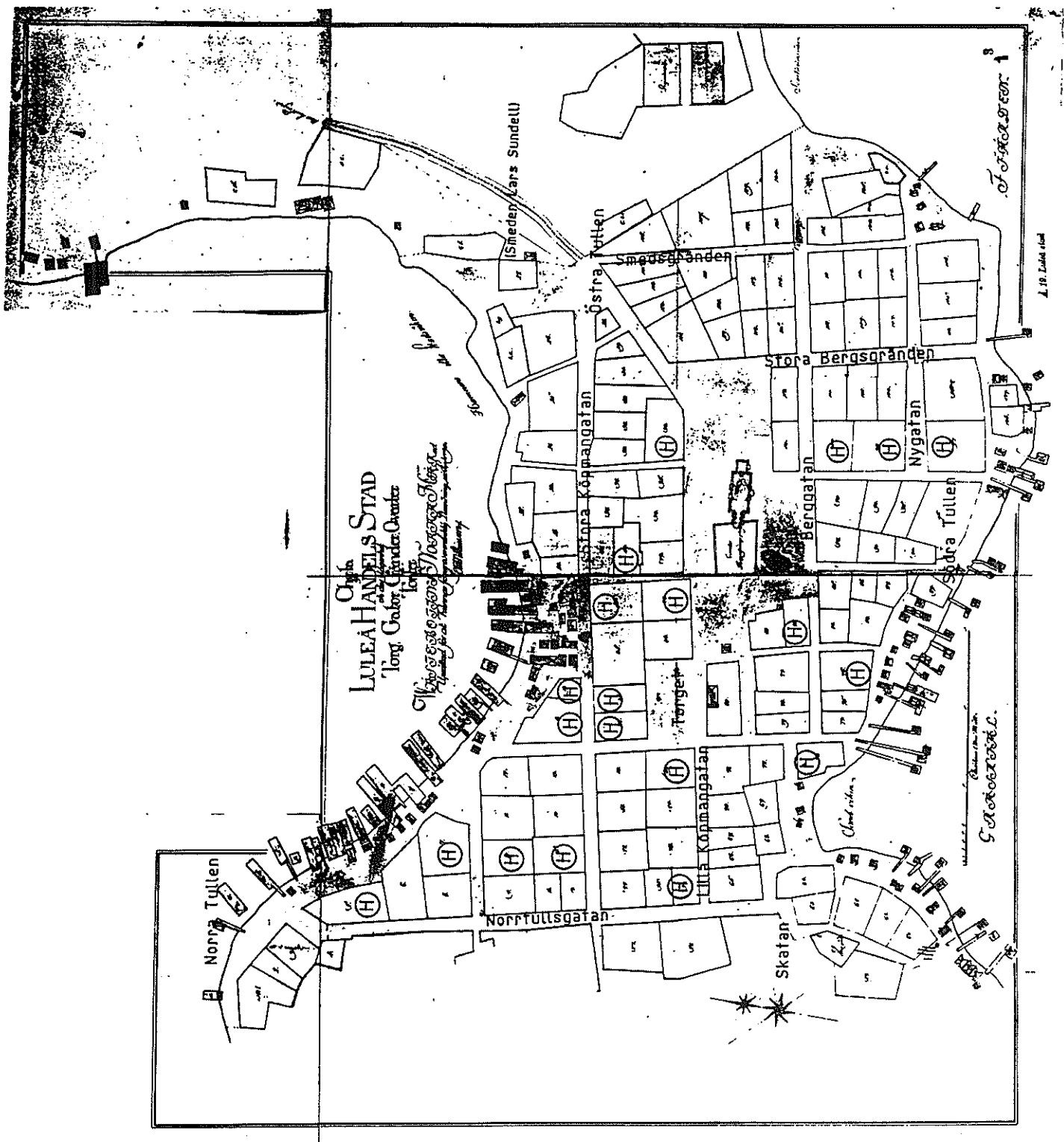
"Charta öfwer Luleå Stad, til dess Tomter, Gator och Indelning, författad år 1750 af Esaias Heckzell"

"Grundritning öfver Luleå Stadh". Upprättad 1758/60. Krigsarkivet, karta nr 5 öfver Luleå.

"Charta som visar Project af Lule Handels Stads reglering til Torg, Qvarter, Gator, Gränder och Begravningsplats samt Stränders planering til Skjeps Hamm och Brygggor". Upprättad år 1790 av Olof N. Clausén

1790 års karta med rekonstruktion av brandvaktens väg

Åren 1858-1888

1858 års namngivning av gatorna omfattade endast delen mellan Residensgatan och Östra Repslagargatan. Med åren fick även övriga gator inom planen namn och nya gator tillkom. Se utdragen ur 1878 års karta på sida 18 och 19. För Gältzaudden har man vridit rutnätsplanen så att den är bättre anpassad till terrängen

Inom den västra stadsdelen (väster om Residensgatan) har kartan namnen Varvsgatan, Hornsgatan, Fabriksgatan, Fredsgatan, Bryggargatan, Vattugatan, Kastellgatan, Tjärhovsgatan och Jungfrugatan.

Varvsgatan ligger vid Oscarsvarv som uppkallats efter kung Oscar I.

Namnet Hornsgatan kommer troligen av horn = udde.

Fabriksgatan går i riktning mot Luleå Ångsnickeri fabrik.

Fredsgatan är huvudgatan inom Gältzaudden. Bakgrunden till namnvalet är ej klarlagt.

Bryggargatan låg nära tomten för Norrbottens Bryggeri AB (nr 14).

Vattugatan var en gata som i båda ändar gränsade mot vattenet.

Tjärhovsgatan låg vid stadens tjärhov vid Stadsviken. På tjärhovet "vrakades" de tjärtunnor som flottades till staden. Vid vräkningen tömde man ut det vatten som runnit in och utjämnade innehållet så att tunnorna kom att innehålla rätt vikt.

Kastellgatan skall ha fått sitt namn av en kastelliknande byggnad.

Jungfrugatan blev aldrig byggd.

På en karta från år 1871 finns namnet Fängelsegatan, som gick från Västra Repslagargatan och förbi lasarettet i riktning mot residenset och fängelset.

I en förteckning från år 1883 finns namnet Sjukhusgatan. Läget är inte närmare utrett men gatan torde ha legat i närheten av lasarettet.

Inom den östra stadsdelen (öster om Östra Nygatan) tillkom namnen Svartholmsgatan, Prästgatan, Skurholmsgatan, Rådmans-

gatan, Backgatan och Jönsgatan samt i söder Lotsgatan och Uddgatan.

Svartholmsgatan ligger inom den del av staden som på äldre kartor kallas Svartholmen.

Prästgatan är uppkallad efter prästgården med åbyggnader som tillhörde komministern Oscar Burman (1812-1885).

Skurholmsgatan gick närmast Skurholmsfjärden.

Rådmansgatan och Jönsgatan blev ej utbyggda enligt denna plan, inte heller Uddgatan.

I den mellersta delen tillkom Torggatan, Hamngatan, Södra Strandgatan och Norra Telegrafgatan.

1886 års stadsplan

År 1886 utvidgades stadsplanen norr om Lulsundsgatan och öster om den nya järnvägen.

Nya gator i öst-västlig riktning blev Malmgatan, Parkgatan, Pilgatan, Kapellgatan och Hertsögatan samt i nord-sydlig riktning Villagatan (som ersatte Jönsgatan), Tallgatan och Sjögatan.

Där den tidigare Skurholmsgatan låg gick nu järnvägen.

Kapellgatan gick i riktning mot kapellet inom begravningsplatsen.

Strömgatan gick ända ut till det ställe där Lulsundskanalen mynnade ut i Skurholmsfjärden.

Namnet Pilgatan är mer svårförklarat. Trädslaget pil är ovanligt här uppe. Möjligen kan det vara att gatan slutar med en (pil)spets vid Skomakargatan-Timmermansgatan. Vad förklaringen än kan vara så är Pilgatan ett kort och bra namn.

Malmgatan syftade troligen på utskeppningen av den järnmalm som påbörjats i och med att järnvägen kommit till.

Landsgatan skulle bli en ny gata för trafiken ut mot landsbygden och den del av staden som låg norr om Grindstugan vid Hertsövägen.

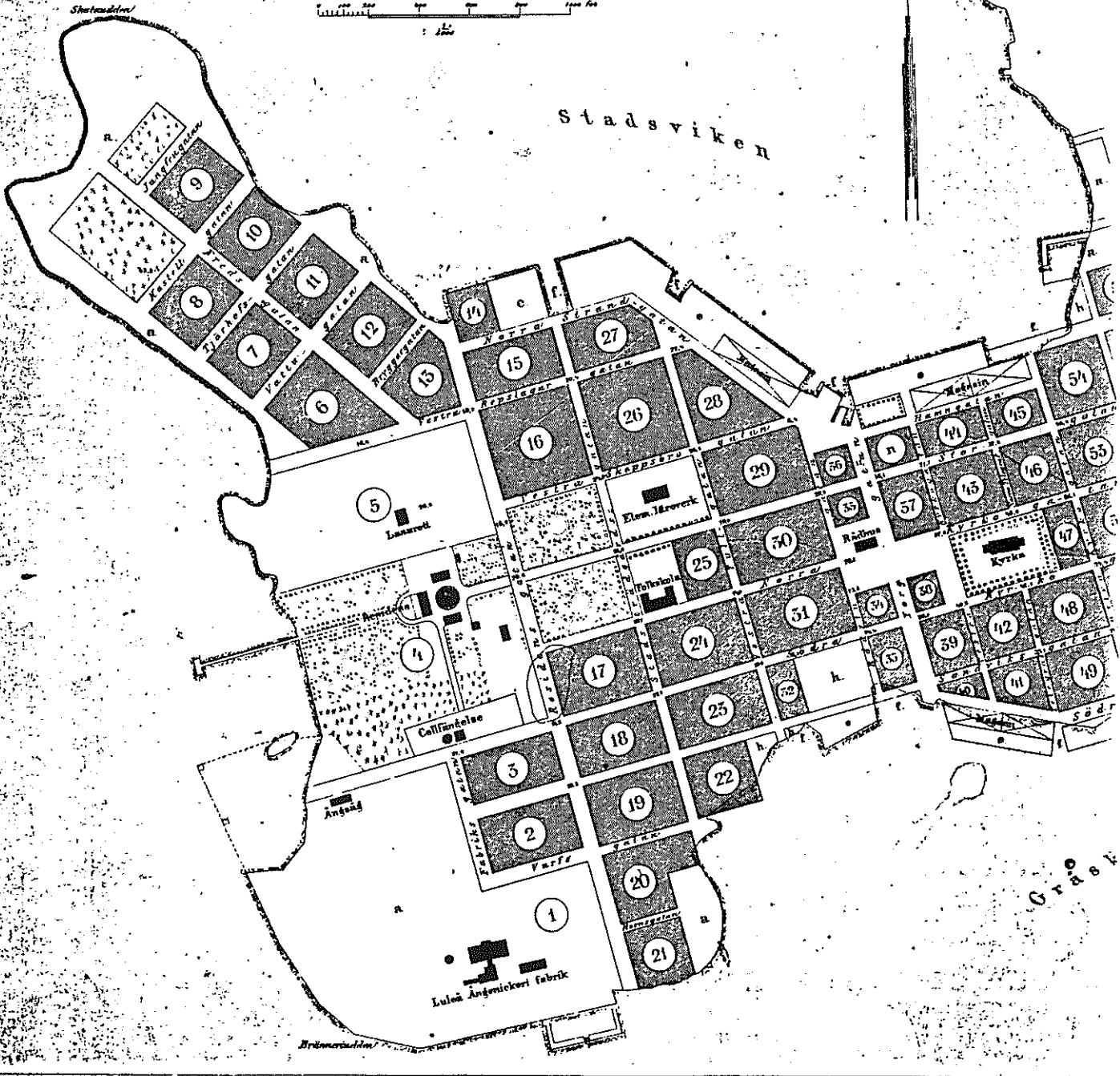
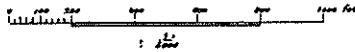
Parkgatan, Villagatan, Tallgatan och Sjögatan är vanligt förekommande namn inom en villastadsdel.

Hertsögatan låg i den norra gränsen för stadsplanen och var utfartsväg mot stadens mark på den s k "Stadshertsön".

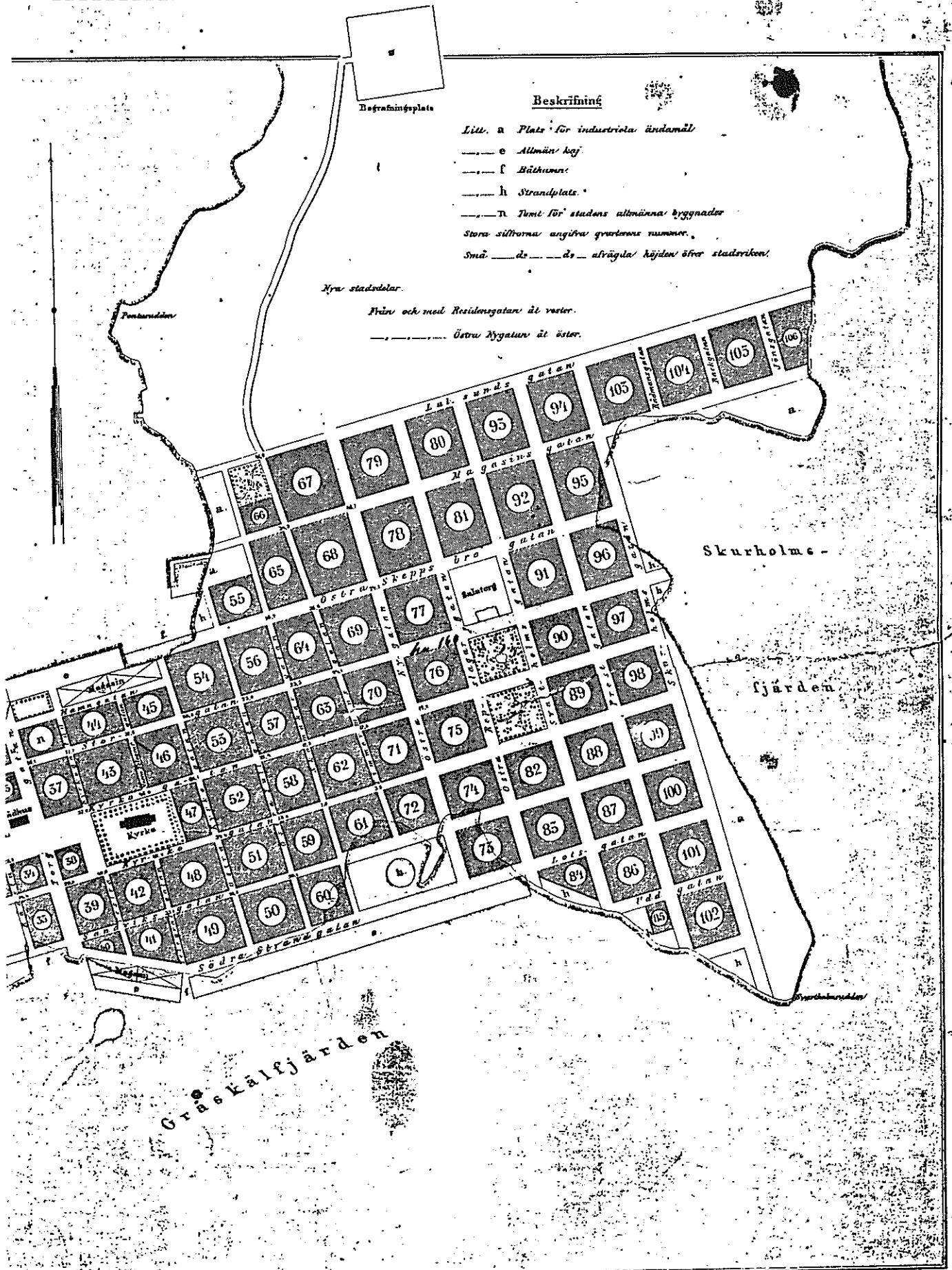
KARTA öfver LULEÅ STAD

i skalan 1:5000.

Upprättad i enlighet med den af Kongl. Majt.
fastställda plan, af E. R. Waldenström
1878.

Utdrag ur 1878 års karta, västra delen

Utdrag ur 1878 års karta, östra delen

1888 års namnändringar

År 1887 drabbades Luleå av den stora stadsbranden. En ny stadsplan arbetades snabbt fram och fastställdes år 1888. Samma år invigdes malmbanan.

Den nya stadsplanen anvisade flera breda esplanader. Järnvägsspåret gick ungefär på det ställe där Skurholmsgatan skulle vara enligt den tidigare planen.

Öster om järnvägen tog man bort den föreslagna Rådmansgatan och slog ihop kvarteren.

Telegrafgatan och Norra Telegrafgatan slopades och kom att ingå i kvartersmark.

Stadsingenjören, kartografen C W Bucht, föreslog att man skulle ändra namnen på en del av de gamla gatorna och att även ge de nya gatorna namn. Förslaget var att

Västra Repslagargatan	ändrades till	<u>Repslagargatan</u>
Västra och Östra Skeppsbrogatan	"	<u>Skeppsbrogatan</u>
Stadsträdgårdsgatan	"	<u>Trädgårdsgatan</u>
Västra Tullgatan	"	<u>Tullgatan</u>
Norra Kyrkogatan	"	<u>Köpmangatan</u>
Södra Kyrkogatan	"	<u>Stationsgatan</u>
Östra Tullgatan	"	<u>Smedsgatan</u>
Östra Nygatan	"	<u>Gällivarevägen</u>
Västra Kyrkogatan	"	<u>Kyrkogatan</u> eller <u>Kyrkoallén</u>

Nya namn var Älvgatan (Elfgatan) inom Gältzauudden, Nygatan för en gata öster om kyrkan samt Hermelinsgatan för en gata öster om Östra Nygatan.

Förslaget tillstyrktes av Beredningsnämnden med undantag av Smedsgatan som ändrades till Smedjegatan och Gällivarevägen som i stället fick heta Kungsgatan.

Köpmangatan motsvarar den äldre Lilla Köpmangatan.

Smedjegatan, som Bucht föreslagit till Smedsgatan, hade ungefär samma läge som den gamla Smedsgränden i 1797 års beskrivning.

Hermelinsgatan uppkallades efter bergsrådet Samuel Gustaf Hermelin.

Som tidigare nämnts återgick man härmed till de gamla namnen Köpmangatan och Smedjegatan (Smedsgatan). Järnvägen invigdes år 1888 och det passade då bra att låta gatan som gick mot stationshuset få namnet Stationsgatan.

Stadsdelar mm

När Luleå fick sina privilegier år 1621 låg staden vid området kring sockenkyrkan. Den flyttades år 1649 till den nya platsen på en halvö vid Luleälvens mynning.

Det första läget kallas i äldre handlingar ofta för "Luleå gamla stad" eller "Gamla staden". Numera är namnet **Gammelstad**.

Stadens borgare bodde i äldre tider innanför tullstaket. Den övriga delen av stadens mark användes för odlingar och kreatursbete mm. Med åren växte stadsbebyggelsen och stadsplanen utvidgades.

Omkring år 1900 fanns det områden med tätare bebyggelse även utanför stadsplanen. På Luleå stads mark var det Karlsvik samt Bergviken, som skämtsamt kallades "Jerusalem". På 1920-talet tillkom även Notviken med bostäder för personalen vid järnvägsverkstaden.

Inom Nederluleå hade man vid sekelskiftet byggt upp municipalsamhällena Skurholmsstaden och Svartöstaden.

Genom Kungl Maj:ts beslut den 31 mars 1932 inkorporerades Skurholmsstaden och en del av Hertsön samt Svartöstaden och hela Svartön från och med den 1 januari 1933 med Luleå stad. Man kunde därigenom fortsätta utbyggnaden av Skurholmen och senare även av Örnäset.

De nya bebyggelseområden eller stadsdelar som har tillkommit under 1900-talet har oftast fått sina namn och gränser redan när stadsplanen upprättades. Namnvalet var det i regel inget problem med, man använde det inarbetade namn som redan fanns för området. I en del fall har man dock skapat helt nya namn som t ex Malmudden, Örnäset, Storheden och Hällbacken.

Inom större stadsdelar använder man ofta särskilda namn på delområdena, t ex Bergnäset med Trolleberg, Trollnäs och Trollheden. Även Luleås stadskärna är uppdelad i mindre stadsdelar som t ex Gältzaudden, Oscarsvarv, Östermalm.

I de följande kapitlen skall närmare beskrivas hur de olika stadsdelarna uppkommit, vilka gatunamn som finns och de förändringar som skett. Först skall dock nämnas något om inkorporeringarna, beteckningsreformen i samband med uppläggnaden av det nya fastighetsregistret samt kommunsammanslagningen.

Inkorporeringar

Municipalsamhällena Skurholmsstaden och Svartöstaden inkorporerades som tidigare nämnts med Luleå stad fr o m 1933-01-01. Dessutom ingick viss omgivande mark. Skurholmsfastigheterna tillhörde tidigare Hertsön och inom Svartöstaden kom fastigheterna från Björnsbyn.

Den mark som inkorporerades skulle överföras från jordregister till fastighetsregister för stad. All inkorporerad mark registrerades som stadsägor. Senare har man gjort tomtindelningar och bildat tomter mm.

År 1959 skedde en ny inkorporering som berörde Bredvikenområdet inom Hertsön samt hela Sandön mm. Samtidigt fördes Luleå stads donationsjord på Kallaxheden över till Nederluleås jurisdiktion och kom att upptas i jordregistret.

Anledningen till inkorporeringen av Sandön var planerna på en ny malmhamn längst ut vid Klubbviken och en broförbindelse vid Svartösundet. Luleå stad köpte in Klubbvikenområdet för den tilltänkta hamnen. Nu blev det inget av de planerna, men Luleborna fick i stället ett badparadis.

När Sandöfastigheterna skulle föras över till fastighetsregistret och döpas om till stadsägor hade man börjat utredningarna om ett ADB-baserat fastighetsregister. I det nya registret skulle det vara enhetliga fastighetsbeteckningar. Staden skulle delas in i trakter. Inom trakterna skulle fastigheterna sedan delas in i block och varje block i sin tur i enheter (t ex Sandön 2:1).

De nya signalerna gjorde att fastigheterna inom Sandön fick behålla sina beteckningar. Trakten Sandön omfattade även Tjuvholmen, Finnklipporna, Altappen och Likskäret m fl som kom att döpas om till Sandöfastigheter.

Uppläggandet av det nya fastighetsregistret har tagit tid, men under våren 1989 var det klart inom Luleå kommun.

Det nya fastighetsregistret har föregåtts av en beteckningsreform. Kommunen delades in i trakter som i stort sett motsvarade stadsdelarna. Gränserna för trakterna har i huvudsak dragits efter vägar, järnvägar och vattendrag. Detta gör att gränserna för "gamla" stadsdelar kan ha justerats något. En del stadsdelar har varit för små för att få bilda egna trakter.

En nyhet var att reformen även omfattade områden i f d Nederluleå. I Bergnäset hörde t ex fastigheterna till Gäddvik och inom Björkskatan och Porsön till Björnsbyn. Nu fick dessa områden bli trakter med egna namn som också återfinns i fastighetsbeteckningarna. Nya traktnamn inom Nederluleå blev Bergnäset, Björkskatan, Porsön och Storheden.

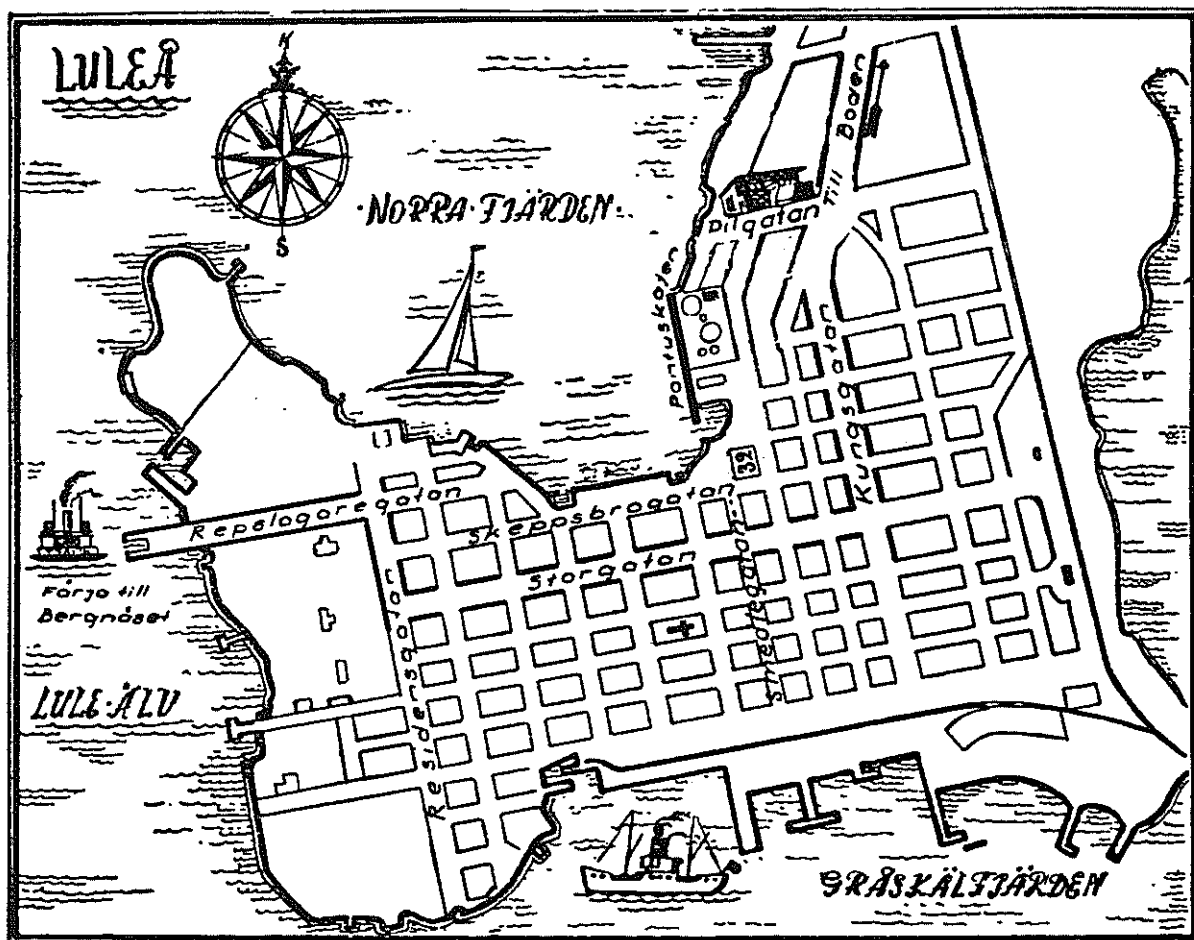
Kommunsammanläggningen 1969

Den 1 januari 1969 sammanlades Luleå stad med Nederluleå kommun och del av Råneå kommun. (Gunnarsbyns församling i Råneå fördes till Bodens kommun)

Vid tiden för kommunsammanläggningen var Luleå stad i stort sett fullbyggd inom de dåvarande gränserna. Den största delen av småhusbyggandet skedde i Bergnäset och på Stadsön.

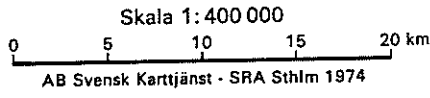
Även församlingsgränserna ändrades. Hertsön och Norra Björkskatan överfördes till Örnässets församling.

Kommunsammanläggningen föranledde en hel del ändringar av gatunamnen för att få bort likalydande namn och undvika förväxlingsrisker mm.

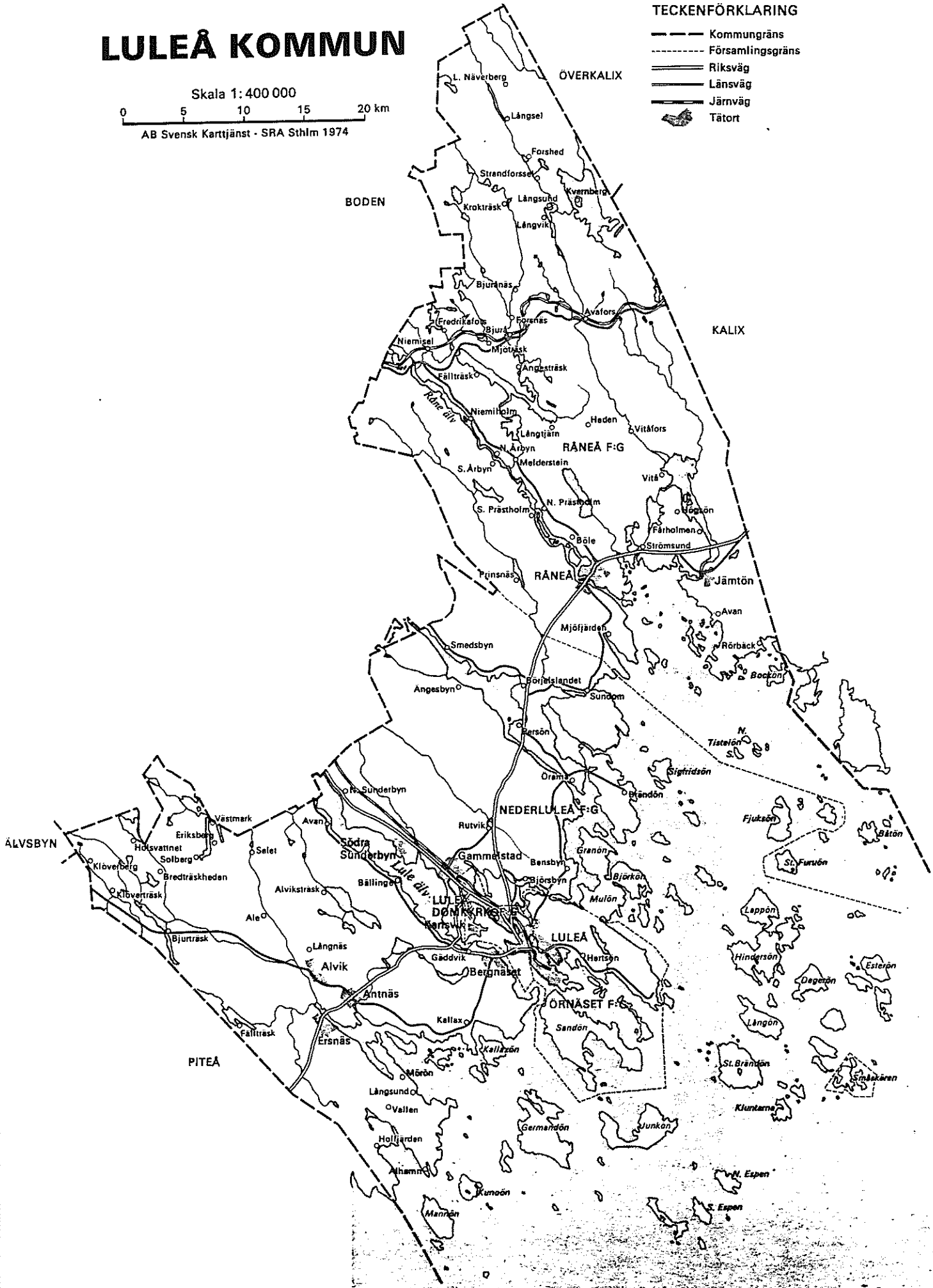
Turistkarta", troligen från 1940-50-talet.

LULEÅ KOMMUN

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- Församlingsgräns
- Riksväg
- Länsväg
- Järnväg
- Tätort

INNERSTADEN

I samband med att fastighetsregistret för Luleå överfördes till det nya fastighetsdatasystemet indelades kommunen i "trakter" med särskilda namn. Alla stadsågor döptes om. Stadsågan nr 1 blev t ex Innerstaden 1:1.

Vid traktindelningen följde man i stort sett den nuvarande indelningen i stadsdelar. För Luleås centrala del, "city", var det svårt att hitta något befintligt namn som kunde användas. Man tillskapade då begreppet Innerstaden.

Vi skall nu titta närmare på de namn som förekommer inom Innerstaden utöver de äldre namn som redan behandlats.

GÜLTZAUDDEN

Gültzaudden har fått sitt namn efter Christian Gültzau som år 1837 fick den norra delen av Skatan upplåten för skeppsbyggnad. Han anlade där Josefinevarv, uppkallat efter kronprins Oskars (senare Oskar I) gemål Josefina.

På 1858 års karta är gatunätet i samma rätvinkliga system som för den övriga delen av staden. Namn på dessa gator finns inskrivna på en karta från omkr år 1871 (se sid 27). Gator i öst-väst är Vattugatan, Jungfrugatan, Tjärhovsgatan, Rådmansgatan och Bryggargatan.

I nord-sydlig riktning finns Kastellgatan, Ångsågsgatan och Fängelsegatan.

Som tidigare nämnts gjordes en ändring av stadsplanen under 1870-talet så att gatunätet blev bättre anpassat till terrängen. Även namnen ändrades och flyttades, se sid 18.

Längs stranden mot Stadsviken tillkom genom 1931 års stadsplaneändring en gata som fått namnet Fagerlinsvägen efter Axel Efraim Fagerlin som var stadens borgmästare under åren 1890-1936.

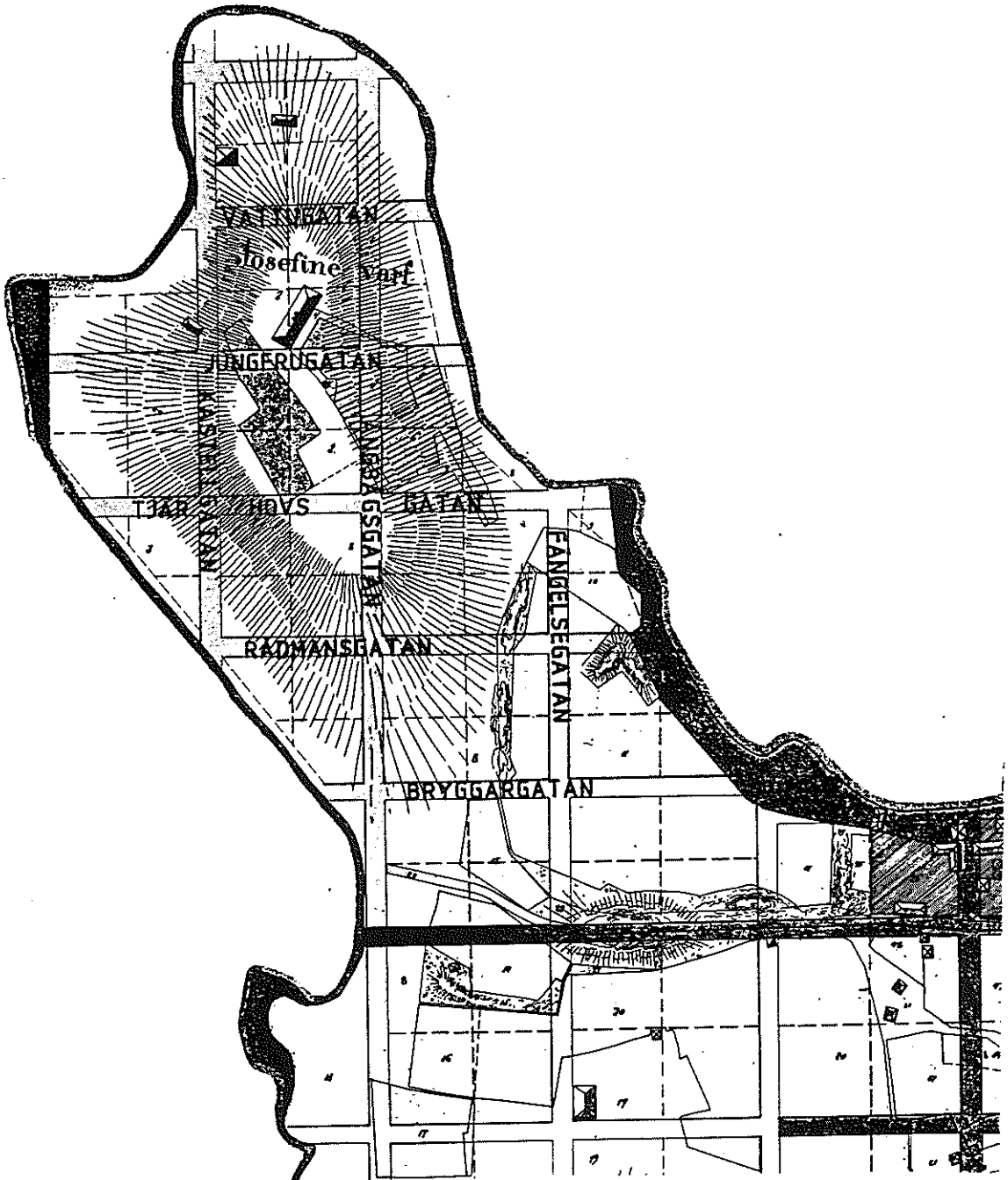
OSKARSVARV

Den södra delen av Skatan uppläts år 1834 till Carl Fredrik Liljevalch (1796-1870) som där anlade Oskarsvarv. Sedan varvsrörelsen lagts ned användes området bl a av en ångsåg och Luleå Ångsnickeri fabrik.

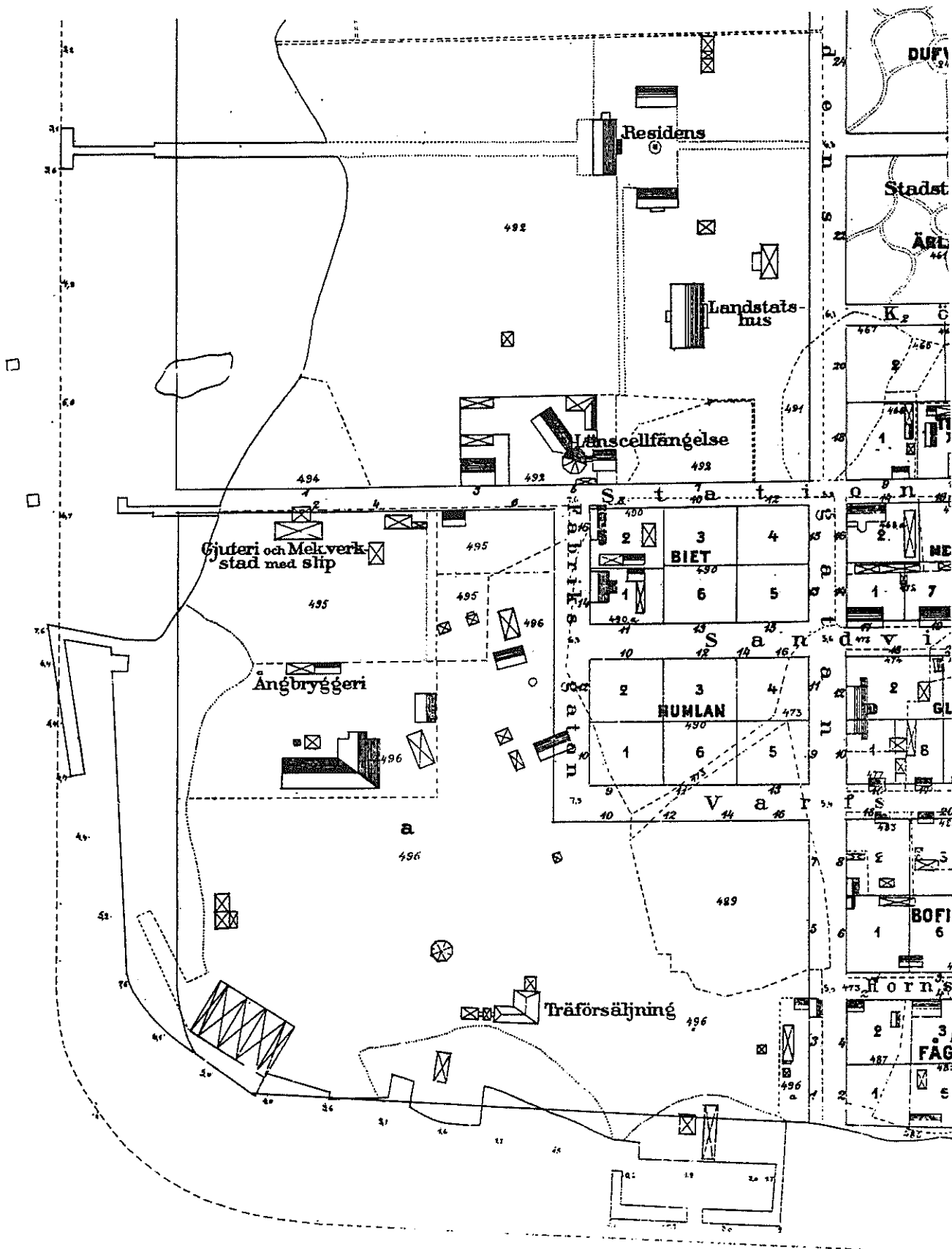
År 1943 bebyggdes det f d varvsområdet med bostäder för flygets (F 21) personal. Fabriksgatan döptes om till Oskarsgatan efter Oskarsvarv som i sin tur fått namnet efter kronprins Oskar (Oskar I).

Övriga gatunamn blev Josefinevägen, Prinsvägen och Flygvägen.

Efter stranden mot Gråsjälfjärden tillkom Båtgatan som dock inte blivit anlagd som gata.

Föreslagna gatunamn inom Gùltzaudden enl karta från 1870-talet.

Oskarsvarvsområdet på 1899 års karta

SKATAN

Namnet Skatan synes i äldre beskrivningar avse hela området väster om Västra Tullgatan. För många lulebor är "Skatan" främst det bebyggda området från Tullgatan mot Oskarsvarv.

Skata är ett vanligt ord i Norrbotten och har betydelsen "udde".

Bebyggelsen inom Skatan verkar före 1858 ha skett rätt planlöst. I skrivelse till Magistraten år 1846 anförde svarvaren N G Sundgren och andra boende inom området: *"De gränder, stigar och krokor med sina hörn och spetsvinklar som skola föreställa gator i den så kallade Skatan, hafva en så labyrintisk irring, att det är nära omöjligt att hitta hemmet de mörka höstkvällarne, än mindre om vi bleve hemsökte af eldsvåda, då vore det omöjligt att med körsel hämta vatten.*

Därföre är vår ödmjuka anhållan, att vällofl. Magistraten behagade med personlig närvaro taga i öfvervägande, om det icke anses nödigt att nya gator blifva upptagne därstädes."

Helmer Widlund har berättat att en gata inom kv Skatan skämtsamt kallades "Punschgränd" eller "Knivskärargränd". I ett hus vid gatan som gick mot varvet har man hittat en skylt med adressen "Gårdsvägen 15".

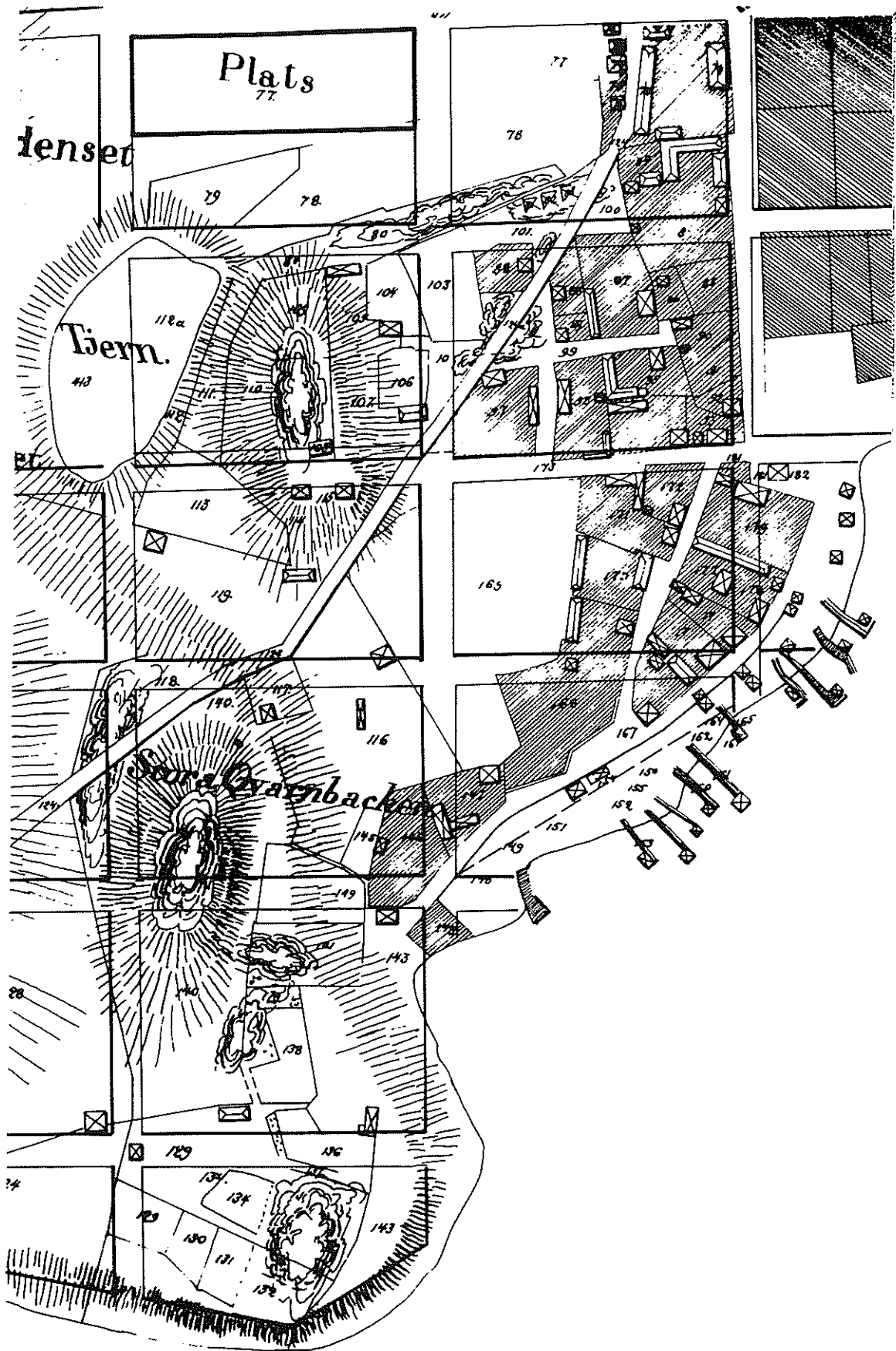
På en detaljbild på nästa sida kan man se att det gamla gatusystemet delvis finns bevarat inom kvarteret Skatan.

(Insändt)

Då så mycket rustas å stadens gator till riksdagsmännens ankomst, undrar insändaren om icke något borde vidtagas å s.k. Nya torget - nu liknande ett zigenarläger - för att äfwen denna plats måtte få ett någorlunda anständigt utseende; ty i jemförelse med sydligare städers torg, måste anblicken af de fletas å härvarande torg stående ruckel med wid dem hängande gamla säckar och andra trasor göra ett högst obehagligt intryck.

Sörländning

**KURIREN
FÖR
100ÅR
SEDAN**

Utdrag ur 1858 års karta med bl Skatan

"CENTRUM"

Genom 1888 års stadsplan togs den dåvarande Hamngatan bort och Östra och Västra Skeppsbrogatorna blev nu en sammanhängande gata med namnet Skeppsbrogatan.

E O Nordlinder berättar i "Norrbotten 1929" att platsen där Storgatan och Rådstugatan skär varandra av ålder kallats "Drängtorget". Stadens drängar skulle här om lördags- och söndagkvällarna haft mötesplats för djupsinniga diskurser. På 1880- och 1890-talen benämndes platsen även "politiska knuten" av anledningen att stadens styrande och borgare sammanträffade där för att taga "Knuten" till utgångspunkt för sitt peripatetiska politiserande eller kannstöpande.

Vid platsen för nuvarande Stadshotellet och f d bankhuset fanns efter stadens brand en sänka som under en tid användes som ett slags salutorg. I folkhumorn kom platsen att kallas "Vällinggropen". (E O Nordlinder, Norrbotten 1930).

Torggatan inom den nuvarande stadsparken försvann när bebyggelsen revs. År 1955 donerade konsul Atle Burman 100.000 kr till staden för att iordningställa Rådhuset till park. Ett av villkoren var dock att den skulle kallas "Burmanska parken". Av olika anledningar kunde staden inte ta emot donationen och pengarna återbetalades till dödsboet.

Rådhuset låg vid rådhuset. Området ingår numera i stadsparken, men namnet finns kvar som adressgata.

Salutorget låg vid saluhallen i söder. Det har tidvis kallats Taxitorget. På 1890-talet förekommer även namnet "Vedtorget".

Vid korsningen av Smedjegatan och Skeppsbrogatan ligger den s k "Trekanten". Den nya anslutningen till Bodenvägen har saknat namn och kallas ibland för "Namnlösa gatan".

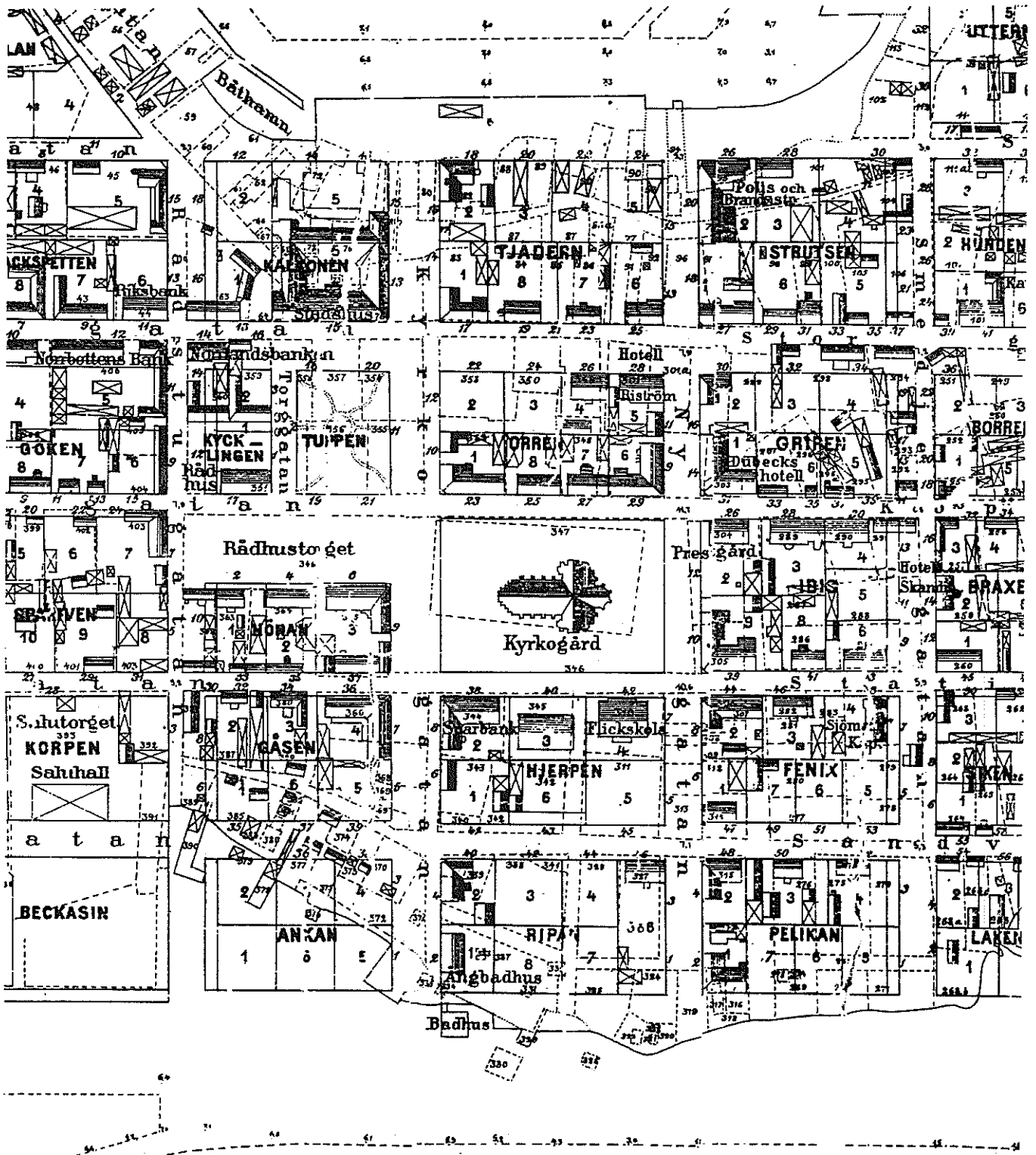
Hamnområdena kallades Norra resp Södra Hamnplan.

Genom en stadsplaneändring tillkom ett torg vid korsningen av Köpmangatan och Timmermansgatan. Det döptes år 1987 till Köpmantorget. På förslag var även att hedra den förutvarande landshövdingen genom att döpa det till "Ragnar Lassinanttis torg".

Köpmännen vid Köpmantorget och angränsande gågator ville gärna ha ett namn på området och man har lanserat begreppet "Mitt-City".

När kvarteret Katten byggdes om på 1980-talet tillkom en liten intern gata som man började kalla för Kattgränd. Vi tyckte att namnet var alltför likt Kappgränd och rekommenderade därför i stället Biogränd.

Utdrag ur 1899 års karta

SÖDRA HAMNEN

Med åren kom Södra Hamngatan att byggas ihop med med Södra Strandgatan och Lotsgatan och år 1957 ändrades namnet till **Varvsgatan**.

Vid den nuvarande bebyggelse i kvarteret Hägern låg tidigare Luleå Varv med mekanisk verkstad och slip. Många kallar därför bostadsområdet för "Varvet". Detta ställde till problem när det blev aktuellt att bebygga kvarteret Varvet i Mjölkudden. Lösningen blev att kvartersnamnet i Mjölkudden ändrades till Sjömärket.

Genomfartstrafiken på Sandviksgatan flyttades i mitten av 70-talet till en ny väg som vi kallar Södra Hamnleden. Arbetsnamnet kom att bli "Varvsleden" och det namnet lever ännu kvar hos många. Detta visar hur viktigt det är att Byggnadsnämnden redan på ett tidigt stadium får vara med och sätta namn på blivande gator.

Genom den nya Södra Hamnleden kom Varvsgatan att skäras av vid Rådstugatan. Den västra delen ändrades därför till **Västra Varvsgatan** med oförändrade adressnummer. Tanken var att besökande m fl skulle ha lättare att snabbt hitta rätt.

Ett nytt bostadsområde med Folkets Hus är planerat inom Södra Hamnplanen. Området kommer att kallas **SÖDRA HAMN**. Infart till området blir från Kungsgatan och Smedjegatan. För att klara adressnumreringen har därför de delar av dessa gator som ligger söder om Södra Hamnleden döpts om till **Södra Kungsgatan** resp **Södra Smedjegatan**.

Ungefär där Södra Hamnleden nu korsar järnvägen låg Bangårdsgatan och Bangårdsgränd. Namnet Bangårdsgatan flyttades år 1972 till industriområdet vid kvarteret Stören. Området har senare kompletterats med namnen Småbåtsgatan, som går vid "Ettans båthamn", samt Malmhamnsvägen, som är infarten mot LKAB:s malmhamn.

"ÖSTRA DELEN"

Mellan Sandviksgatan och Varvsgatan ligger **Blomqvistgatan**. Detta är en av de få gator som fått namn av en då ännu levande person. Se tidningsurklipp på sid 36.

I dessa trakter låg även den s k "Åmansgrubban".

Kvarteret Björnen delades år 1928 i kvarteren Illern och Vesslan. Den nya gatan fick då namnet **Björngatan**.

Järnvägen kom att dela Malmgatan, Parkgatan och Pilgatan. När möjligheterna till överfart över järnvägen stängdes fick gatudelarna år 1968 tillägget **Västra** resp **Östra**.

Längs järnvägen tillkom på 1920-talet Västra Järnvägsesplanaden.

Järnvägstorget bestod av kvarteren Loet och Fisken. Med tiden kom man att i stället använda benämningen Loet för kvarteret med nuvarande busstationen. Kvarteret Fisken ändrades år 1960 till Florakullen.

År 1890 ändrades stadsplanen norr om Lulsundsgatan. Kvarteren kom att innehålla åtta tomter i stället för som tidigare endast fyra. Prästgatans förlängning norr om Loet slopades. En kortare stump blev dock kvar som Skogsgatan.

Genom en planändring år 1952 stängdes Timmermansgatans förlängning (f d Landsgatan) mot Pilgatan. En tvärgata ned till Skomakargatan döptes då till Båthusgränd efter det gamla namnet på området = Båthusbacken.

Namnet Landsgatan hade redan år 1937 flyttats till den gata som förband Hermelinsgatan med Kungsgatans förlängning. Kungsgatan gick tidigare fram till f d Hertsövägen. År 1956 ändrades delen norr om Pilgatan till Gammelstadsvägen. År 1983 ändrades sedan Västra Pilgatan mellan Bodenvägen och Kungsgatan till att bli en förlängning av Gammelstadsvägen.

Vägen mot Mjölkudden och Gammelstad gick tidigare efter Gammelstadsvägen. När vägbanken byggdes omkr år 1960 fick den nya utfarten norrut namnet Bodenvägen. Bodenvägen växlar namn till Smedjegatan i höjd med Magasinsgatan.

Lokalgatan vid Badhuset, Sporthallen och Brandstationen hade år 1969 döpts till Bastugatan.

Där landstingshuset nu ligger låg tidigare Robertsviks Ångsåg. När området planerades som industriområde döptes gatorna till Sågargatan och Robertsviksgatan. Efter en ändring år 1968 behölls namnet Robertsviksgatan. Namnet Sågargatan blev då "ledigt" och har senare återanvänts inom Bergnäset. Namnet Robertsvik kommer troligen från ägaren, Robert Asplund.

Den insjö av Skutviken som bildades när vägbanken mot Mjölkudden byggdes kallas i folkmun för "Röda Havet" eftersom man här har de stora byggnaderna för landstinget och Norrländska Socialdemokraten.

"OLOF PALMES GATA ELLER PLATS"

När statsministern Olof Palme mördades i februari 1986 gick det en våg över Sverige, ja över hela världen, att uppkalla gator, torg och platser till hans minne.

I Luleå kom ett förslag från Bergvikens Socialdemokratiska kvinnoförening att döpa om busstationen Loet till Olof Palmes torg. Namnberedningskommittén tillstyrkte att den del av Loet där torghandeln håller till skulle kallas Olof Palmes plats. Förslaget antogs dock ej i byggnadsnämnden. En anledning kan vara att man ville spara namnet till området för det planerade Folkets Hus i Södra Hamnen.

Vid arbetarekommunens årsmöte i mars 1987 föreslog den avgående ordförande Rolf Odén att nuvarande Basutgatan skulle döpas om till Olof Palmes gata. Inte heller detta förslag fördes vidare.

Nu har det snart gått fem år sedan Olof Palmes död. Folkets Hus-planerna är lagda på is tills vidare och namnsättningsvågen verkar ha lagt sig. Få se om Luleå någonsin får sin Olof Palmes gata?

6

LETT

MÅNDAGEN DEN 23 MARS 1987

Här ska det snart stå Olof Palmes väg om Luleå socialdemokratiska arbetarekommun får som den vill. Frågan ska avgöras av byggnadsnämnden.

Foto: MARCUS NORMAN

Förslag från arbetarekommun: Olof Palme får egen väg

Av OLA IDENSTEDT

Luleå (NSD) Luleå socialdemokratiska arbetarekommuns (SAP) årsmöte inleddes med en oförarglig enmansskupp av Rolf Odén. Han höll ett tal till minne av Olof Palme och passade då på att föreslå namnbyte av Basutgatan till Olof Palmes väg. Ett överraskande mötte sa ja och nu blir det byggnadsnämndens sak att slutligen bestämma.

Under kaffepausen tog Rolf Odén själv åt sin kupp.

— Ingen visste om det. Jag bestämde mig för Olof Palmes väg när jag skrev mitt minnes-tal i går kväll. Att jag valde just Basutgatan beror på att Olof Palme har vandrat där många gånger i måkiga fastlag på sin väg mot talarstolen i Sporthallen. Han besökte alltid Norrbotten inför valet. Han ville känna hur valvidarna blåste i norr, förklarade Odén.

Arbetarekommuns årsmöte blev en rask och lugn tillställning.

Årsmötesordförande Gustav

Sundström och Sven Köbler klubbade genom dagordningen med de knappt 200 personerna på två timmar, inklusive fikapaus.

Allt gick på rylls och det var bara vid något enstaka tillfälle som mötet tillfälligt snäste farten.

Som exempelvis när Per-Gustav Isaksson skulle väljas till en ny tvåårsperiod som ordförande i arbetarekommunen.

Det förslag väntat Sven Stigstær, Rutvik, Ulla Vanhanemi som motkandidat.

Någon omröstning blev det aldrig. Vanhanemi avsåg sig blånäbbat sominsörger.

En annan punkt på dagordningen där debatt förväntades var frågan om den omväntade kommunala organisationsplanen.

■ Återremiss

I enkelheten går den tillsatta organisationsgruppens förslag ut på att ett kommunalråd ska ersätta ordföranden i byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Två talare var uppe i talarstolen. Per-Gustav Isaksson och Märten Ström.

Båda tyckte att frågan skulle gå på återremiss till arbetarekommunens styrelse.

Möteringen var ett en del grundorganisationer i brev meddelat styrelsen att de inte tillräckligt har fått tycka till i frågan.

Mötet lyckte som Isaksson och Ström.

Återremiss alltså för den kommunala organisationsplanen.

Omtrent 150 SAP-medlemmar deltog i mötet som genomfördes på lördagsfö-

Kuppmakare Rolf Odén

middagen i landstingets sessionsaal i Luleå. Mötet inleddes med sång av Luleå ABF-koor och avslutades med allsång, Internationalet.

■ 23 föreningar

Här några siffror från arbets-

rettelsen. Arbetarekommunen hade under 1986 23 föreningar med sammanlagt 1 900 medlemmar. Antalet kollektivanslutna var 7 988 personer.

Under verksamhetsåret uppbörte Luleå finskapråkiga förening med sin verksamhet.

En ny fackklubb bildades. Grafikerens fackklubb.

Studieverksamheten ökade markant under året.

Antalet studiecirklar var 44 (därav 18 "Offensiv för rättvisa") och antalet deltagare 428. Tre motioner behandlades av årsmötet.

Styrelsen fick följande sammansättning: Per-Gustav Isaksson (ordf.), Kjell Mickelsson, Margaretha Lindbeck, Mai-Britt Holgersson, Per-Arne Nordqvist, Alf Fredriksson, Torvo Hofslägere och Leif Hjalmarsson.

Per-Gustav Isaksson omvaldes till ordförande för en ny tvåårsperiod när arbetarekommunen hade årsmöte i Luleå i torsdags. Isaksson till höger i första bänk. Till vänster s-ombudsmannen Håkan Berg.

Han fick väg uppkallad efter sig

— Av MAUD LENNEP —

Luleå (NSD) Sandviksgatan 72, säger folk idag om den pyttelilla vägstump som döpts till Blomqvistgatan. Vägs skylten är så gott som igengrodd. Man får lyfta på bladen för att hitta den.

PROTESTERADE UTAN RESULTAT

Det var på 1860-talet som vägen fick sitt namn — under protester från den som var upphov till den — I. A. Blomqvist.

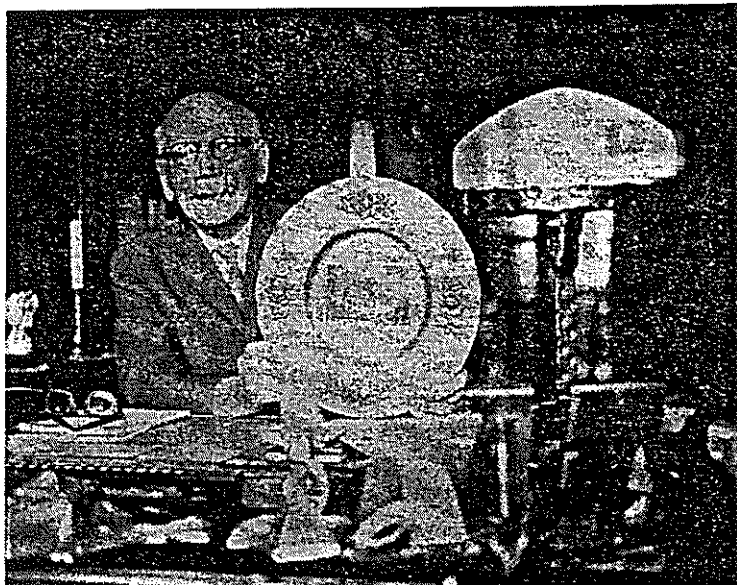
Namnfrågan kom på tal när familjen Blomqvist köpt ett litet hus om tre rum och kök och uthus och behövde en utfartsväg därifrån. Det fick man och fullmäktige i staden beslöt att kalla den Blomqvistgatan. Familjen var dock föga trakterad av förslaget. Man tyckte att deras lilla hus inte skulle ge upphov till ett gatunamn och försökte ändra förslaget genom att tala med en fullmäktigeledamot. Som alternativ föreslog man i stället Amansgatan efter den lilla närliggande fiskehamnen Amanagrubban.

Familjens förslag gick emellertid inte igenom och än idag talar man inom familjen om att få bort namnet Blomqvist.

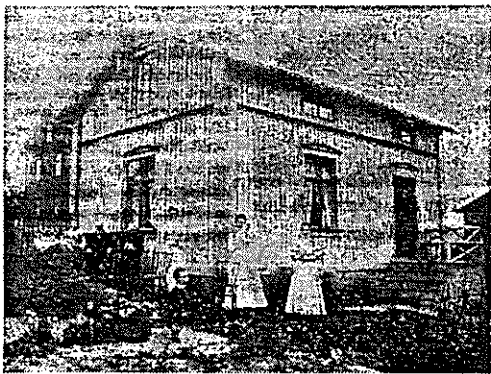
Men Blomqvistgatan hänger med — fast hela omgivningen i övrigt förändras.

På 1800-talet var här en blommande idyll med små trähus. Viken gick ända upp till vägen och området korsades av små stigar.

Idag reser sig höghus runt den lilla vägstumpen och hamnen har växt ut till imponerande storlek. Skylten grov igen och man glömmen bort att rita ut den på kartan. Men den existerar ändå. Den intresserade amatörhistorikern kan gå och lyfta på bladet. Adressen på nya luleåmålet är: Sandviksgatan 72.

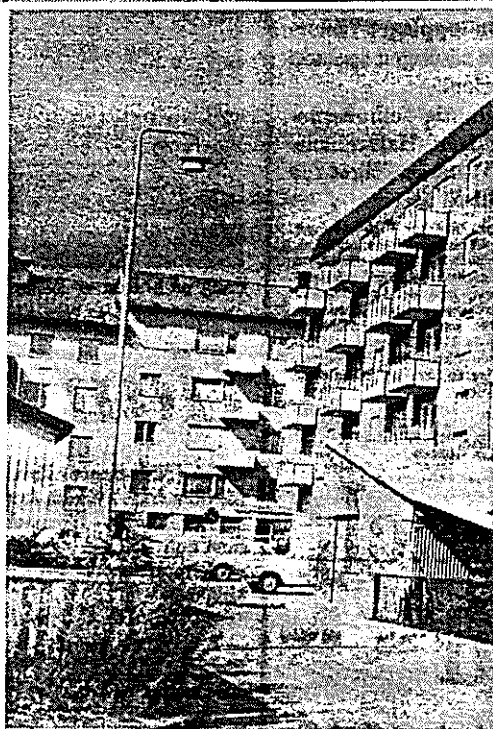
● Före stationskrivare Johan Blomqvist, ovan, son till I. A. Blomqvist, minns hur gatan fick sitt namn. Av kamraterna i Luleå Svartön fick han vid pensioneringen ett tennfat med en bild av det gamla, ombyggda huset. (Foto: Lennart Norman)

● Trots familjens protester döpte Luleå stad utfartsvägen från huset till Blomqvistgatan efter I. A. Blomqvist. På bilden till vänster I. A. Blomqvist med maka (längst till vänster) och svägeraka.

● Fortfarande bär samma vägstump namnet Blomqvistgatan. Bilden till höger: Så här ser miljön ut idag. (Foto: Lennart Norman.)

★ Vägs skylten är svår att hitta. Man får skjuta blad och blommor åt sidan för att få fram den.

ÖSTERMALM

Östermalm börjar användas på 1890-talet som namn på den nya stadsdelen norr om Lulsundsgatan. Numera avser man med Östermalm främst området öster om järnvägen.

Namnet Östermalm är kanhända Stockholmsinspirerat. Ordet malm används på flera andra håll som beteckning för ytterråde av stad.

Gatunamnen enligt 1886 års stadsplan var i öst-västlig riktning Hertsögatan, Kapellgatan, Strömgatan, Pilgatan, Parkgatan, Malmgatan och Lulsundsgatan. I nord-syd fanns Rådmansgatan, Backgatan, Villagatan, Tallgatan och Sjögatan. Se karta på sid 20.

Genom 1890 års stadsplaneändring slopades Rådmansgatan, Villagatan och Sjögatan. Tallgatan fick ett nytt läge ungefär ett halvt kvarter åt längre åt väster.

När Seminariet byggdes ändrades den norra delen av planen och man fick nu för första gången gator som på ett mjukt sätt hade anpassats till terrängen. Se sid 40.

Nya gatunamn blev Seminariegatan, Åsgatan, Furugatan, Dalagatan, Järnvägsgatan, Bergsgatan och Östra Järnvägsesplanaden. Kapellgatan och Strömgatan slopades. Rönngatan tillkom år 1938. Järnvägsgatan ingår sedan 1976 i Östra Järnvägsesplanaden.

Lulsundsgatan var tänkt att gå efter Skurholmsfjärden och upp mot Hertsögatan. Denna del blev dock aldrig utbyggd och år 1968 ändrades den norra delen av gatan till att i stället bli en förlängning av Rönngatan.

Hertsögatan ingick sedan 1954 som en del av Bensbyvägen. När den nya Svartövägen byggdes på 1960-talet ändrades den berörda delen av Bensbyvägen till att bli en förlängning av Backgatan.

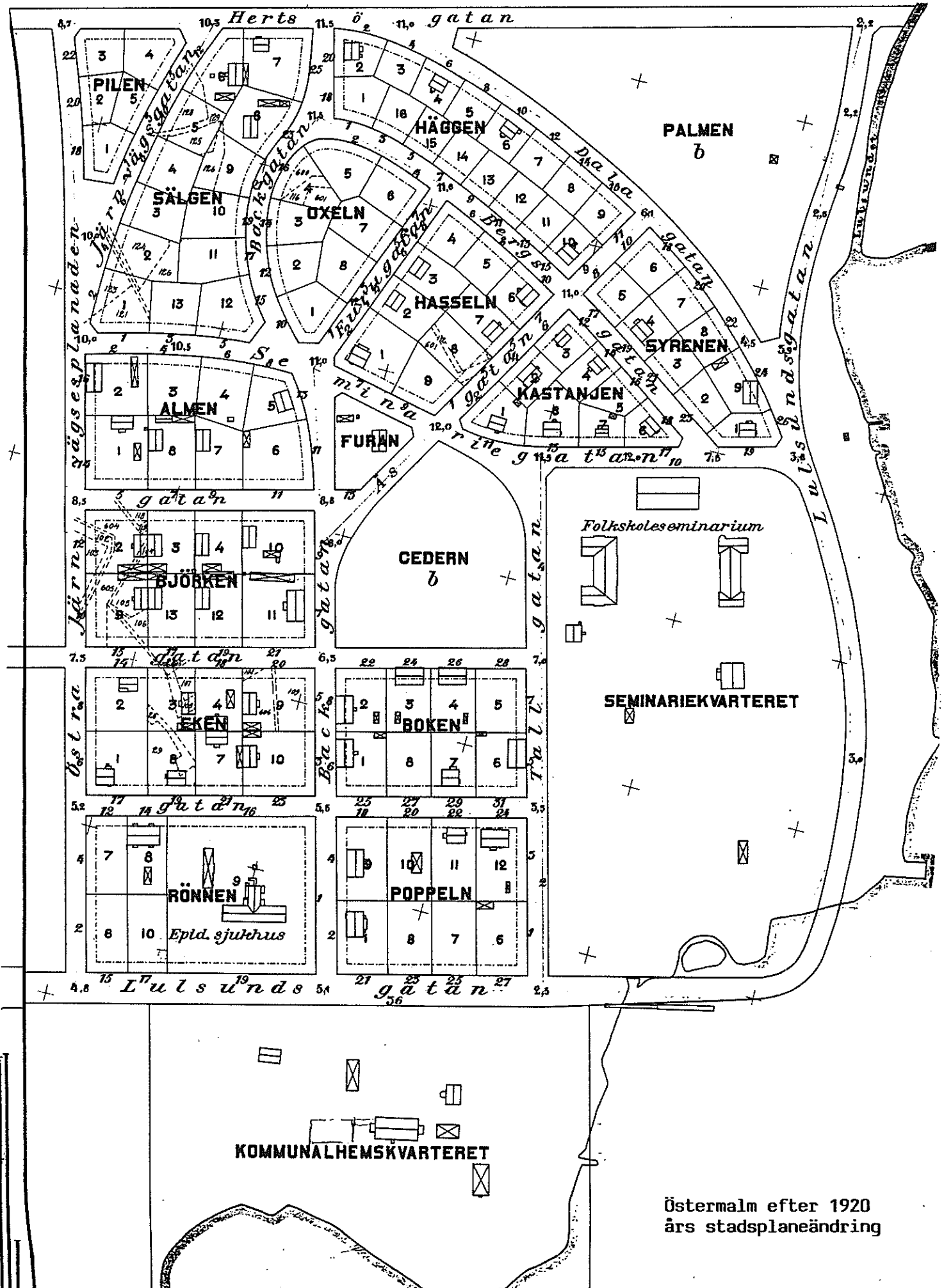
Namnet Tallgatan ändrades år 1968 till Rektorsgatan. Anledningen var den besvärande namnligheten med Fallgatan och Tallvägen.

När godsterminalen vid järnvägen byggdes behövdes ett nytt gatunamn för Backgatans förlängning åt söder. Namnvalet var inte svårt och det fick bli Terminalgatan.

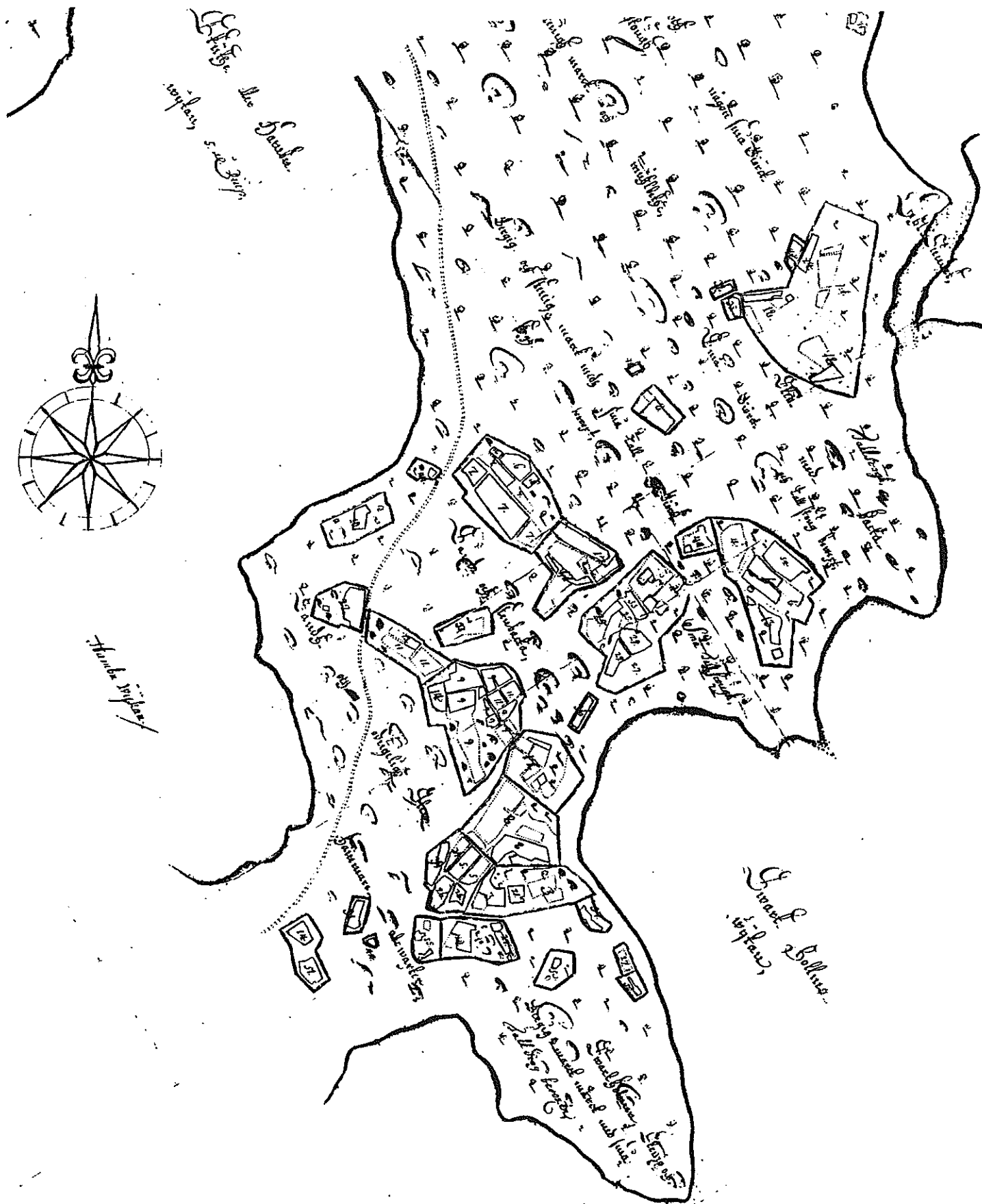
År 1968 fick Malmgatan, Parkgatan och Pilgatan tillägget "Östra".

Östermalm efter 1920 års stadsplaneändring

Utdrag ur karta från år 1697 med bl a Svartholmen, Östermalm och Bergviken

BERGVIKEN

Efter den stora stadsbranden år 1887 började det växa upp en oreglerad bebyggelse vid Bergviken, som låg utanför stadens planlagda område. Anledningen var bl a att byggnadsverksamheten under lång tid legat nere i avvaktan på den nya stadsplanen och att hyrorna hade drivits upp till i mångas tycke oskäligen belopp. En del arbetarefamiljer sökte därför köpa mark utanför stadsplanen i bl a Bergviken och där bygga ett eget hem. År 1891 fanns det utanför stadens område omkring 46 gårdar som inhyste i runt tal 80 hushåll.

Området vid Bergviken kallades även för Östra stadsdelen eller "Jerusalem".

Den första stadsplanen för Bergviken fastställdes inte förrän år 1928. Gatunamnen blev, med några undantag, tagna från växt- och trädriket, då, som byggnadskontoret anför, "direkta förgrundsfigurer, varefter gatorna kunna erhålla sina namn", saknades. Se karta på sid 44.

Namn med anknytning till växtriket var **Algatan, Björkgatan, Blomgatan, Engatan, Grangatan, Ljunggatan, Lövgatan, Rönnegatan, Videgatan** och **Barrgatan**.

Namnen **Myrgatan, Klippgatan** och **Ängsgatan** kan möjligen ge oss en upplysning om markförhållandena. **Källgatan** gick mot **Kallkällan**.

Fjärdgatan, Sjögatan och **Vikgatan** gick alla i riktning mot **Skutviken**.

Tåggatan var parallell med järnvägsspåret. Två korta gator var **Lillgatan** och **Skolgatan**.

Gränsen mot den gamla stadsplanen i söder gick i **Hertsögatan** fram till **Hertsötorget**. Därefter fortsatte **Brogatan** i riktning mot bron vid **Lulsundet**.

Hertsögatan motsvarar i dag ungefär en del av **Svartövägen**. Vägen över **Lulsundet** var i äldre tider den enda landförbindelse till stadens mark på **Hertsön**, det s k **Hertsöskiftet** eller **Stadshertsön**, och till **Hertsö by**. Namnet **Hertsögatan** fanns med redan i 1886 års stadsplan.

Ett annat torg i den nya planen var **Bergvikstorget**.

Väster om järnvägen gick landsvägen mot **Mjölkudden** och **Gammelstad**. Den del som låg inom planen skulle betraktas som en förlängning av **Kungsgatan**.

Grindgatan fick sitt namn av grinden och grindvaktarstugan som låg vid Hertsögatan i höjd med begravningsplatsen. Grinden skulle bl a hindra de betande kreaturen från att komma in på stadens gator.

År 1944 ändrades stadsplanen för den norra delen. Kring en öppen plats, Majplan, skulle de nya gatorna gå i halvcirklar. Se sid 46.

Områden reserverades för blivande läroverk i kvarteret Midskogen och för idrottsplats vid Skogsvallen. Stranden vid Björkskatafjärden var tänkt för villabebyggelse.

Nya gatunamn blev Majvägen och Gymnasievägen.

För området öster om Skogsvallen fastställdes namnen Fågelviksvägen, Hagadalsvägen, Idrottsvägen, Klintvägen, Skjutbanevägen och Ytterviksvägen.

Fågelvik och Hagadal var brukliga namn på stadsägorna 311-312 resp 313. Namnet Klintvägen tyder på att berget vid den s k Klintbacken kallades "klint". I detta område låg även skjutbanor innan de flyttades till Bredviken.

I området väster om järnvägen hade vägen mot Gammelstad, Gammelstadsvägen (Kungsgatan), fått ett nytt läge. Den fick en vägbeläggning av betong och kallades ibland för "Betongvägen".

Efter denna rätning av Kungsgatan vid Bergviken fick den gamla delen av gatan överta just namnet Bergvikskurvan.

En park i norra delen kallades Bergsparken.

År 1952 fastställdes de stadsplaner som till största delen gäller i dag. Området vid Björkskatafjärden blev helt omgjort och gatorna där fick namnen Alvägen, Almvägen, Porsgränd och Videgatan.

KURIREN FÖR 50 ÅR SEDAN

Världens nordligaste betongväg i Luleå

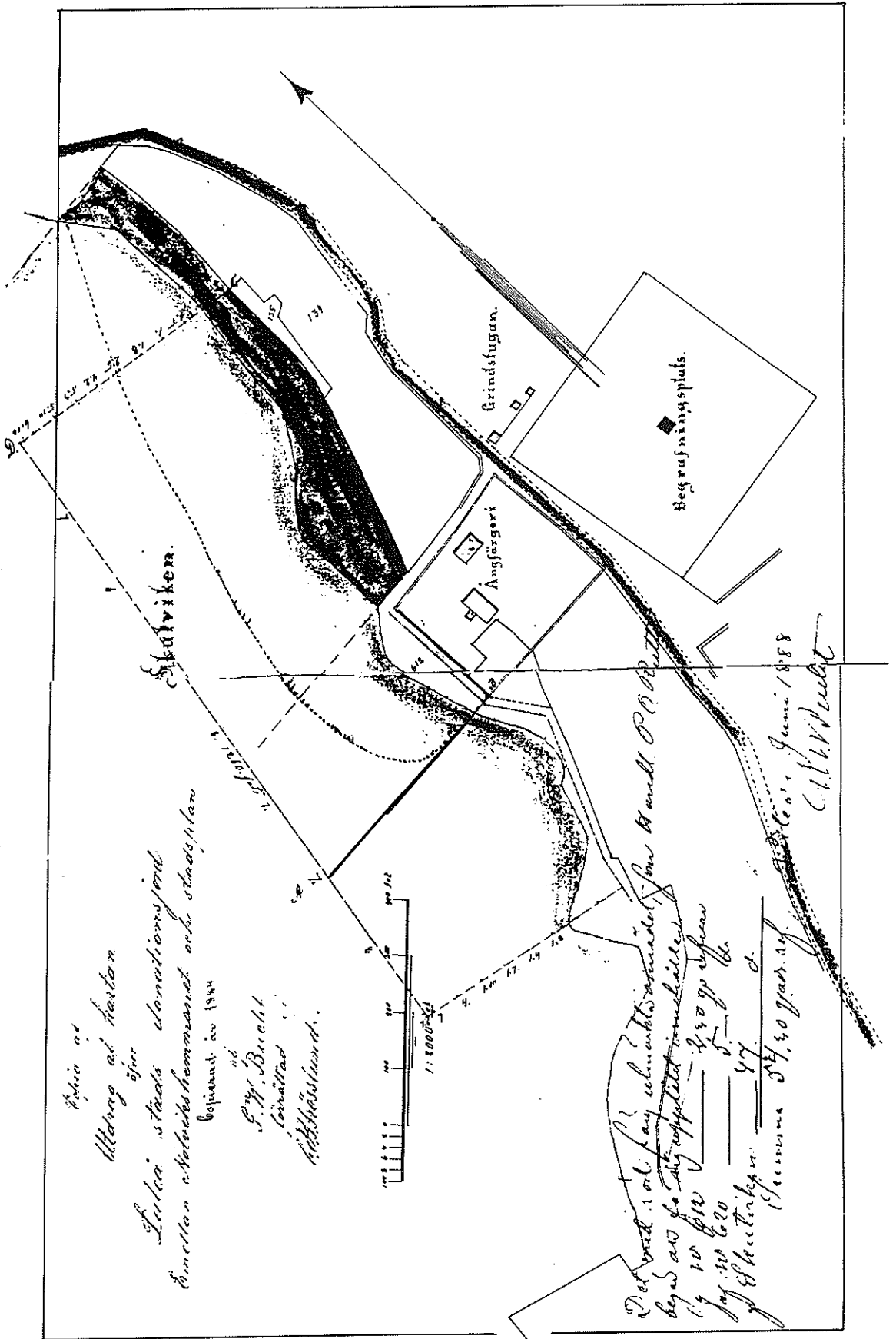
Luleå stad har i dagarna nöjet att se världens nordligaste betongväg byggas, nämligen utfartsvägen förbi den forna s.k. Bergvikskurvan fram till Kalkällan, vilken under årens lopp inspirerat till så många insändare. Klagomålen ha haft fog

för sig. Vägstumpen har vållat besvär och kostnader, beroende på den svaga undergrunden. Men nu pågår som sagt betongläggning. Arbetet utföres av Skånska Cement. Det var USA som först började bygga betongvägar. De äldsta i Sverige äro 10-14 år. Under gynnsam väderlek färdigställer man cirka 90 meter väg per dag. Arbetet i Luleå har gått bra ehuru den regniga väderleken varit till besvär. Inom någon vecka står emellertid den nya, 6 meter breda betongvägen färdig.

Utgivningsår: 1888
Kartograf: C. H. V. Veckel

Grindstugan på en karta från år 1888

KALLKÄLLAN

Kallkälleområdet eller Norra Bergviken, som det kallades i stadsplanesammanhang, började exploateras i mitten av 1960-talet. Där fanns tidigare bl a stadens växthus, som då flyttades till industriområdet i Ytterviken.

Trafiken till området matades genom två infarter, den ena från Blomgatan och den andra från Kallkällevägen.

Namnet Kallkällevägen fastställdes redan 1945 för en gata som skulle gå väster om Mjölkuddsberget. Sitt nuvarande läge fick gatan i samband med 1965 års stadsplan. En planerad sträckning fram till Ytterviksvägen tycktes länge inte vara aktuell. När Klintbacken byggdes ut i slutet av 1980-talet blev dock gatan förlängd fram till det nya området och namnet byttes ut mot Klintvägen.

Redan år 1952 hade det fastställts en plan för Kallkälleområdet med de vackert klingande namnen Smultronbacken, Blåbärsstigen och Hallonstigen.

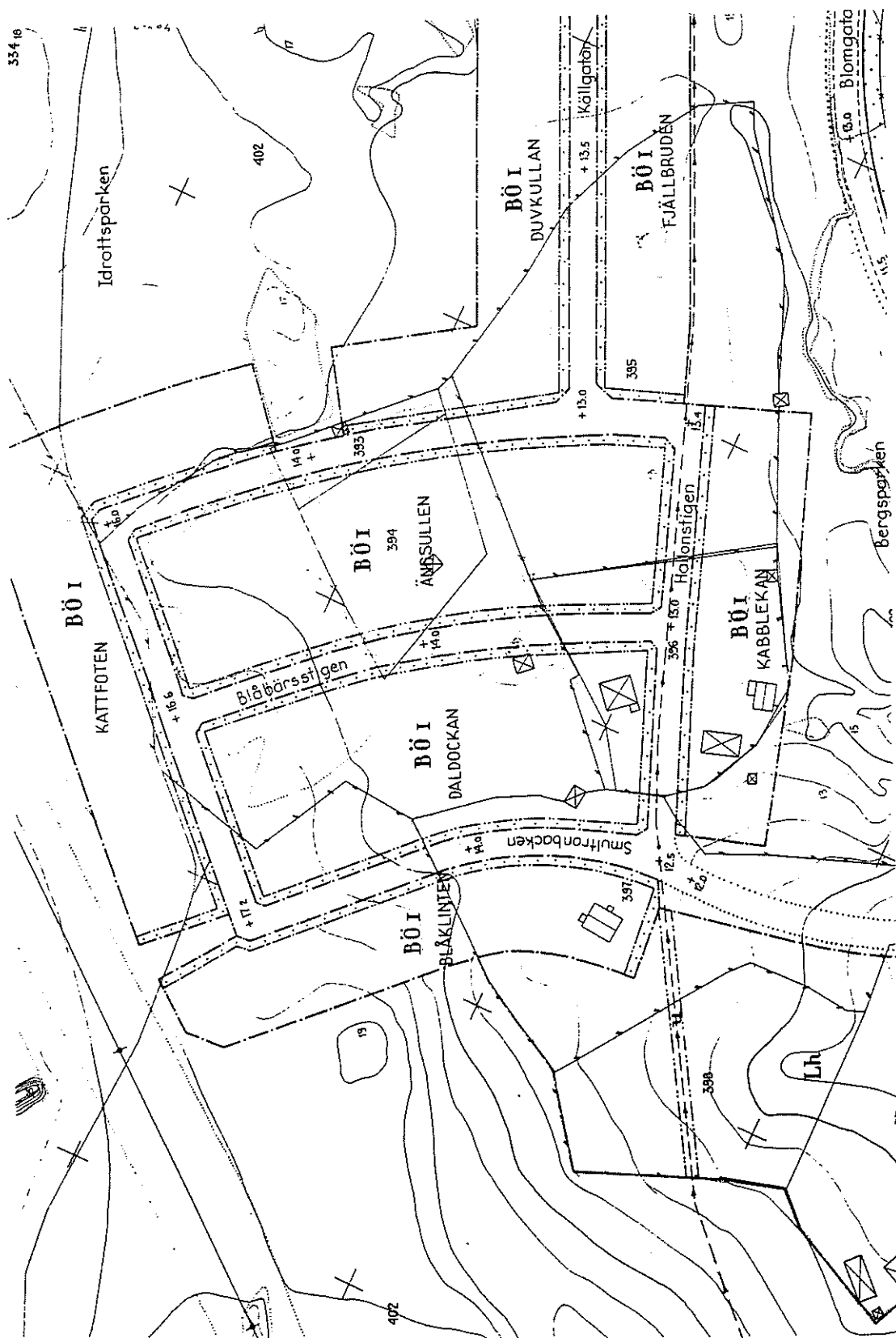
Vid adressättningen av det nya Kallkälleområdet föreslogs att de två infarterna skulle få var sitt namn, Blåbärsstigen och Lingonstigen. För att ytterligare underlätta för besökande skulle det bli udda adressnummer för den ena gata och jämna för den andra.

Dåvarande byggnadsnämndsordföranden Vidar Östling ansåg dock att adressnumreringen skulle ske efter det gångstråk som går som en slinga genom hela området med början och slut vid gränsen mot Bergviksskolan. Så blev också beslutat och namnet på den interna adressgatan inom Kallkällan blev Lingonstigen.

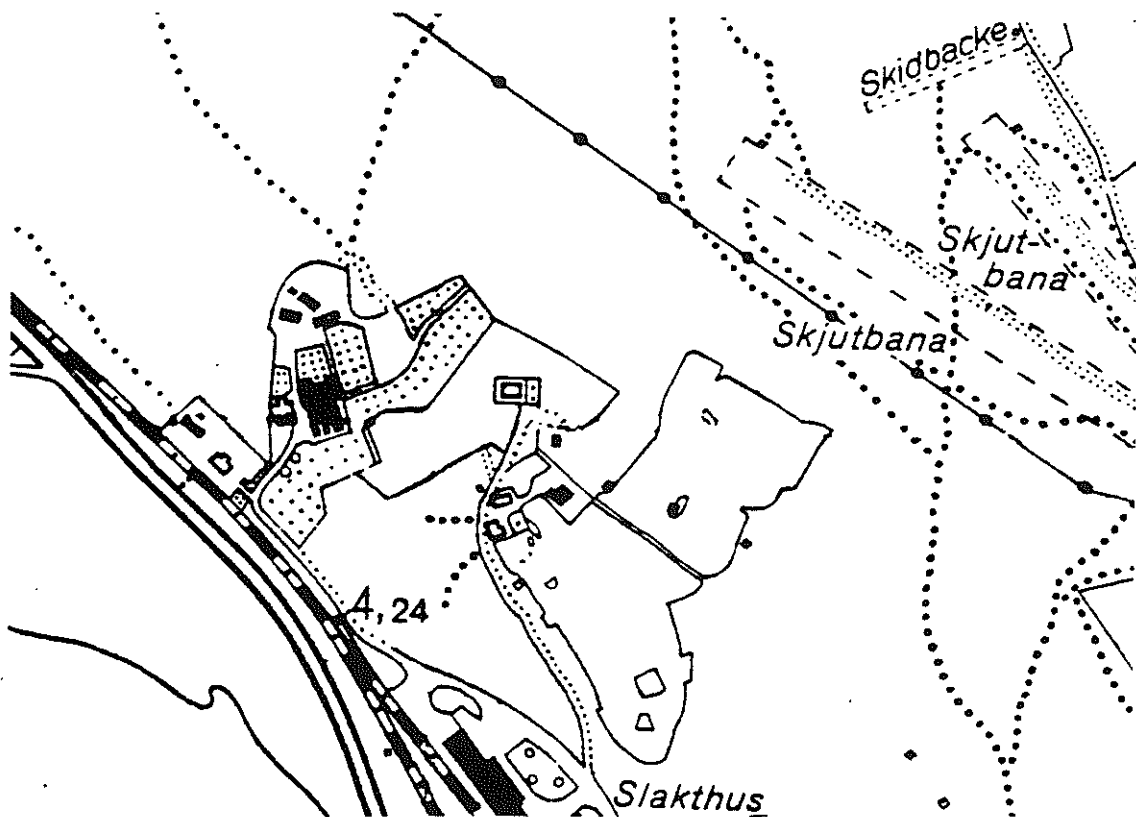
KLINTBACKEN

Det nya området Klintbacken har hyreshus med adress efter Klintvägen och småhus med adressgatorna Kanotvägen och Paddelvägen. Kanotvägen går fram till Kajakklubbens anläggning vid Björkskatafjärden. Paddelvägen råkar på kartan ha viss likhet med en paddel.

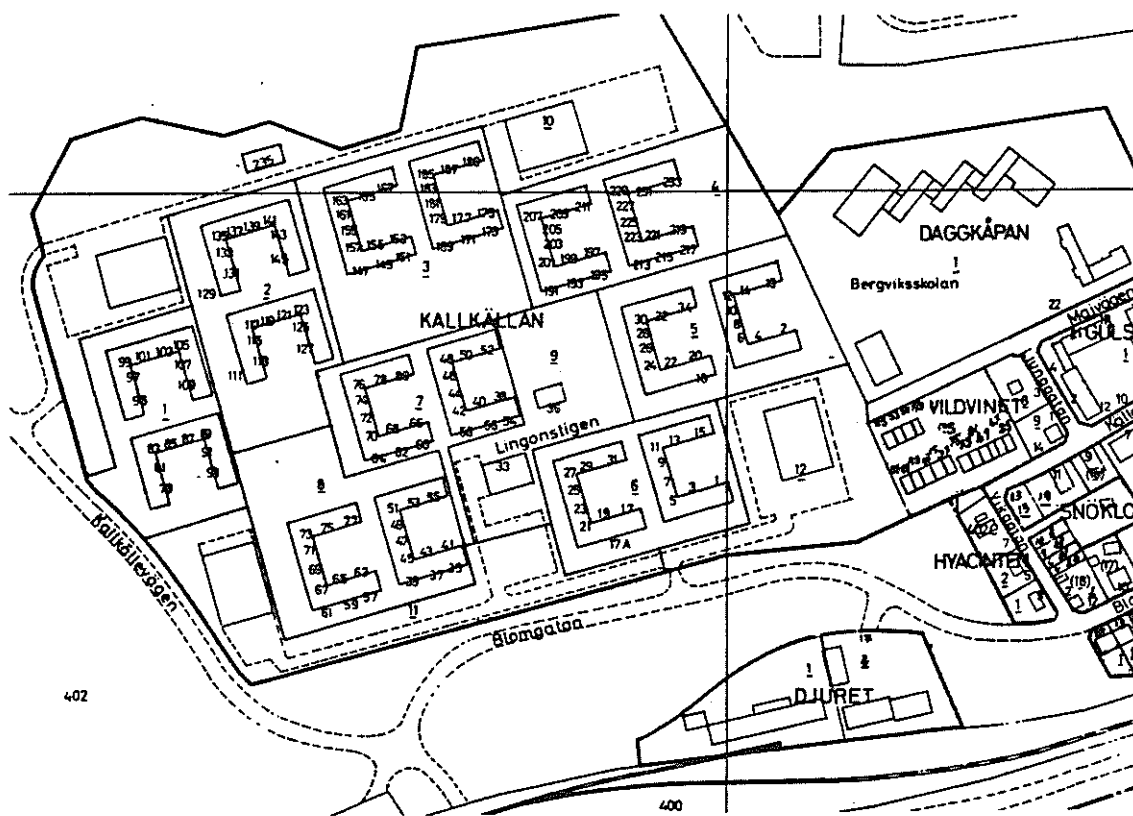

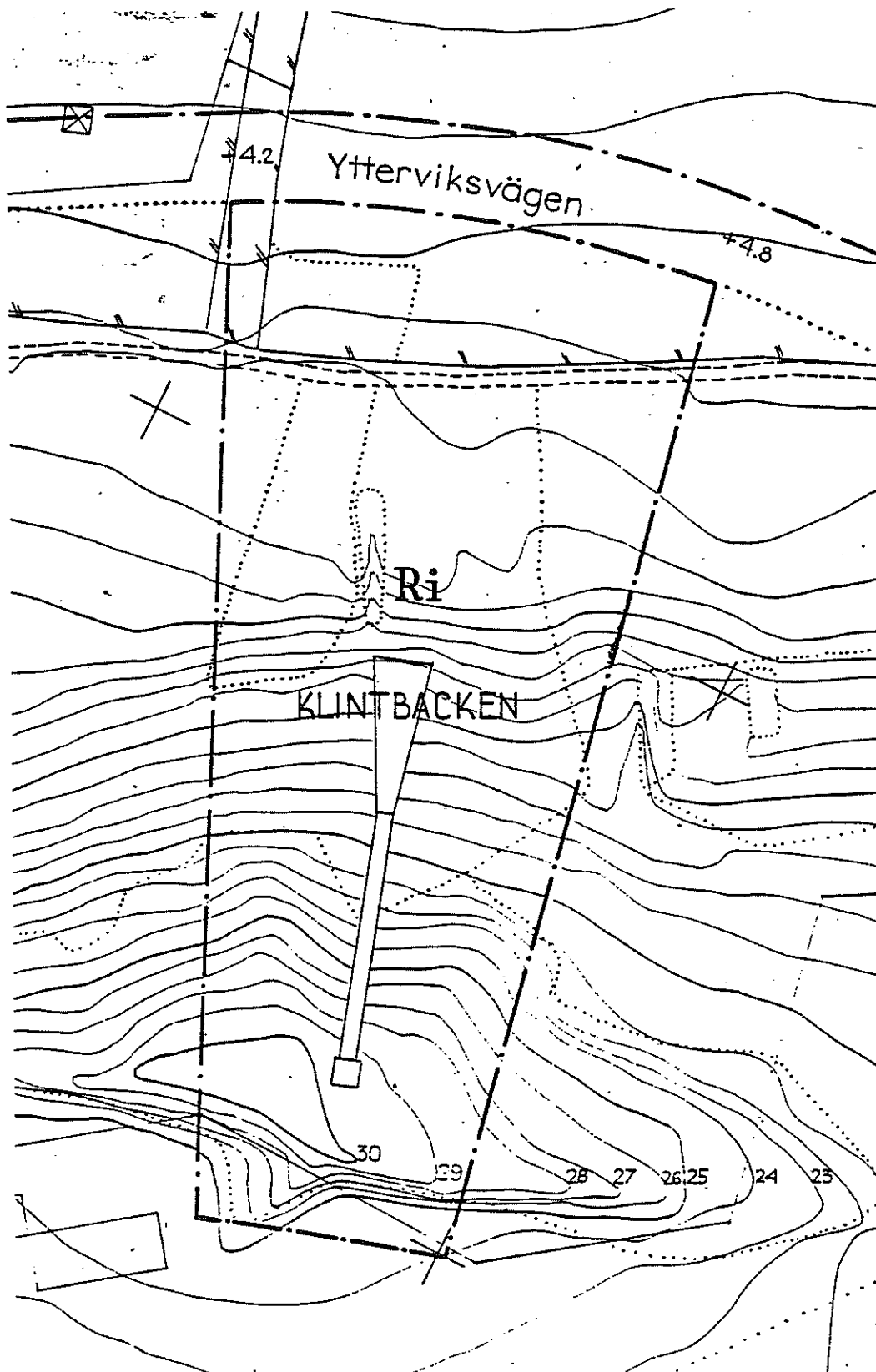
1952 års plan för Kalkkälleområdet

Kalkällan omkr år 1945 (ekonomiska kartan)

Kalkällan omkr år 1967

Klintbacken i 1952 års stadsplan

MALMUDDEN

År 1947 upprättades en stadsplan för den s k Koudden. Marken hade förvärvats genom ett bytesavtal med SJ.

Namnet Koudden har troligen samband med den karantänsanstalt för husdjur som fanns där kring sekelskiftet.

Det var många som ansåg att Koudden inte var något lämpligt namn på ett bostadsområde. E P Lantz hemställde i en motion till stadsfullmäktige att namnet skulle ändras. Han ansåg att det var i högsta grad tråkigt och olämpligt och föreslog i stället namnet Lövudden.

Drätselkammaren beslutade att utlysa en tävling med pris om 25, 15 resp 15 kronor. Det kom in följande 55 namnförslag:

Aludden	Löväng	Södermalm
Björkudden	Lövnäs	Solliden
Björknäset	Lövmon	Skuruudden
Broplan	Lyckoudden	Svartöudden
Broplatsen	Lindvallen	Staden mellan broarna
Duvebo	Malmgårde	Solborg
Framtiden	Mellanbro	Stadsgården Pärlan
Godahoppsudden	Midsommarkransen	Skogsudden
Gröndal	Mittudden	Stadsudden
Gärdet	Mittby	Triangeln
Högbo	Näset	Tallnäs
Kronid	Nybroplan	Ugglero
Kungsudden	Parkudden	Uddestad
Kronby	Parkstaden	Uddeviller
Kronborgen	Rosfri	Västra Skurholmen
Kullen	Ringmon	Vasastan
Lövudden	Svartudden	Ängena
Loudden	Soludden	Österlo
Landstan		

En av förslagsställarna lämnade följande motivering till namnet Lindvallen: "Å området växer fin tallskog, efter stränderna höga al och vide träd, vilka visserligen inte helt kan jämföras med den raka och ståtliga linden från sydligare del av vårt land, men dock så pass att de i ett sådant fall som detta kan tagas som intäkt som namn. Med denna utgångspunkt är befogat mera markant anknyta till stadsdirektör Lindvalls namn vid området, för vilket han nedlagt ett intensivt arbete för att få upplåtet för sitt ändamål".

Kouddsstiftelsen, där stadsdirektören Lindvall var ordförande, förordade namnen Tallnäset, Mittudden och Skogsudden.

Vid omröstning i drättselkammaren avgavs sju röster för Mittudden och en för vardera Lindvallen och Tallnäset.

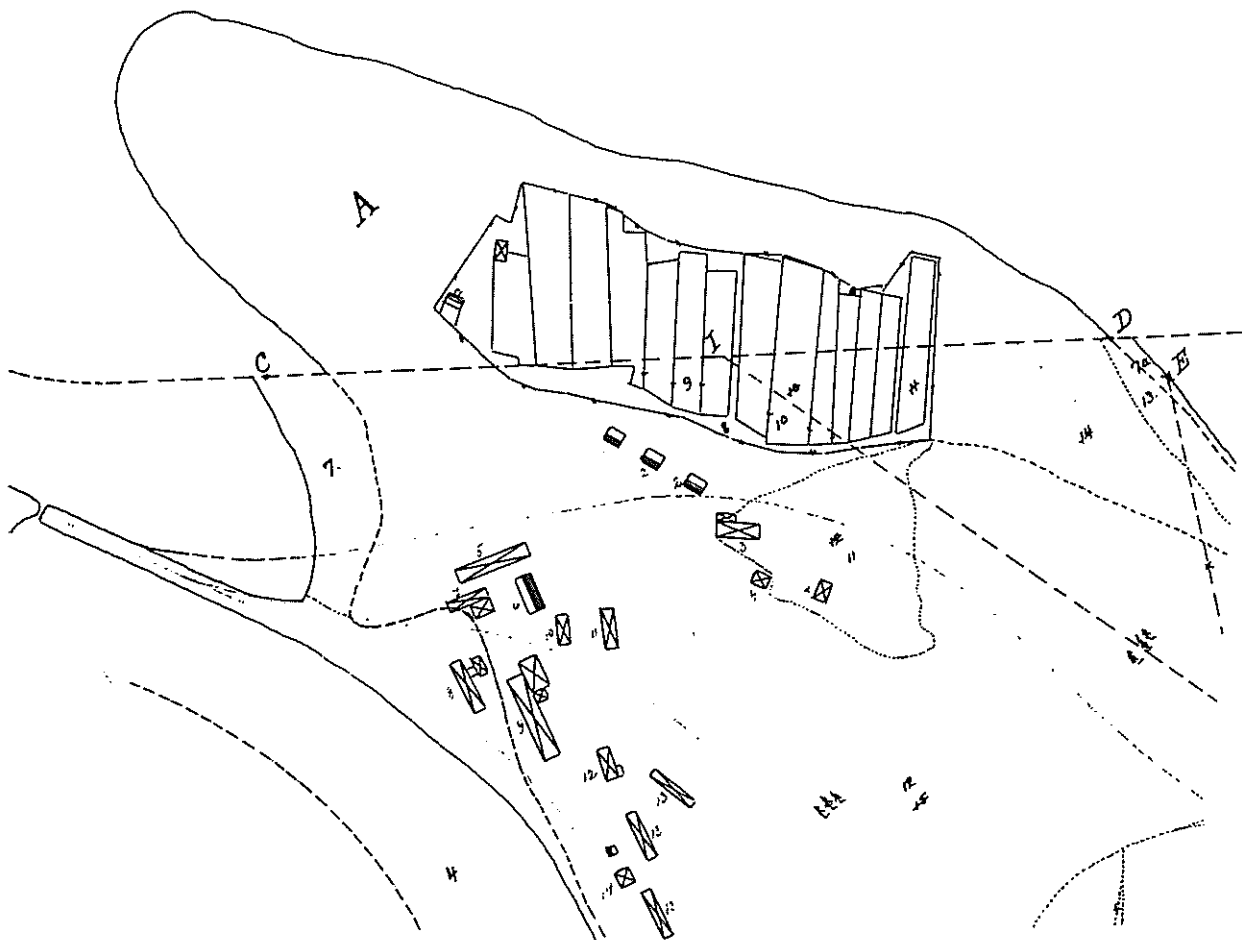
I beredningsnämnden yrkade Algot Rondahl att förslaget i stället skulle bli **Malmudden**, och det blev också stadsfullmäktiges beslut i september 1947.

I den första stadsplanen fanns inga särskilda gator inom området. År 1952 tillkom den bostadsgata som fick namnet **Malmuddsvägen**. Den nuvarande Hertsövägen hette på den tiden Svartövägen.

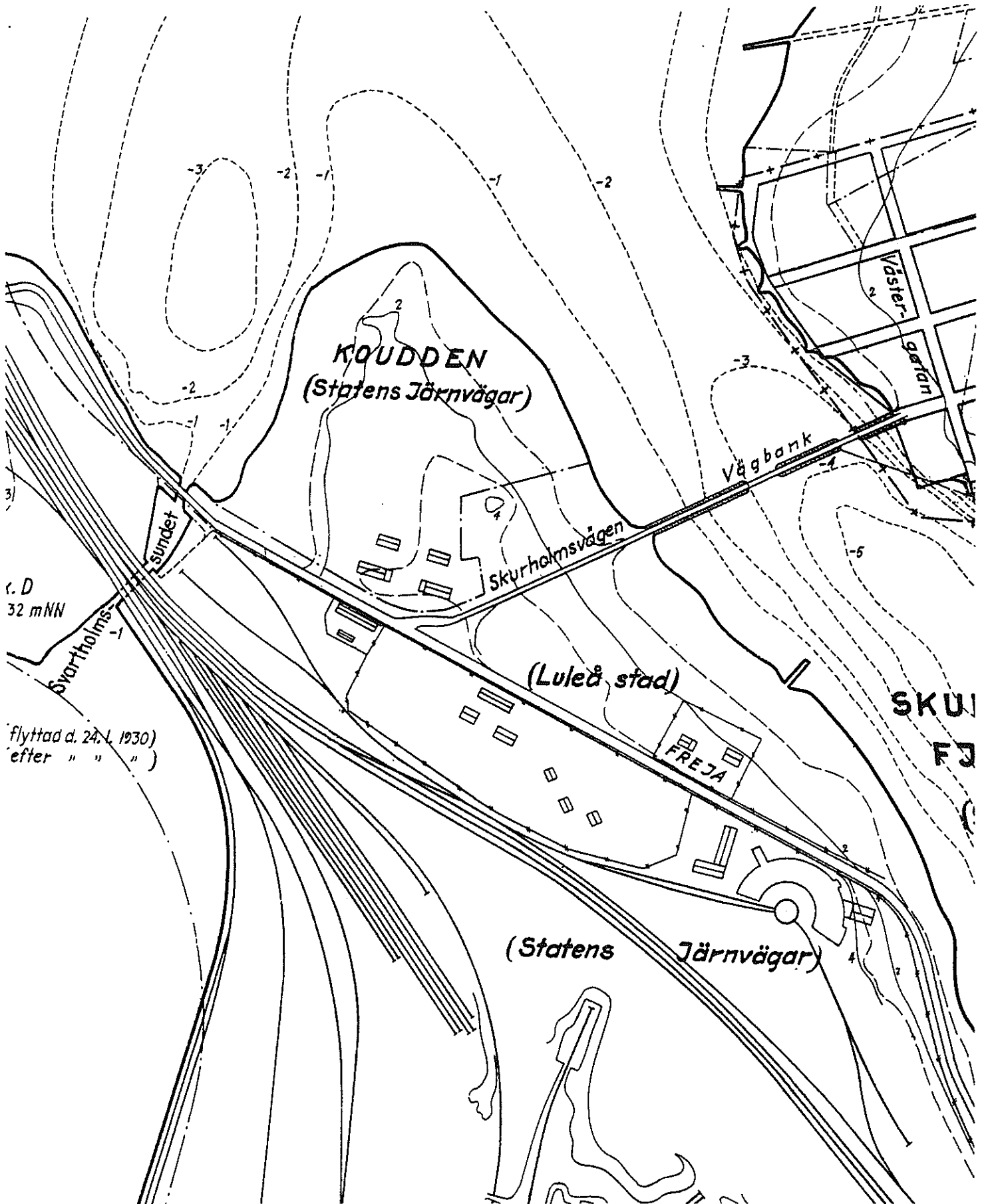
Kvarteret Svartholmen, öster om Västra Brogatan, utvidgades genom en stadsplaneändring år 1962. Den nya gatan på denna sida fick inget eget namn utan var tänkt som en förlängning av Malmuddsvägen. Malmuddsvägen skulle i sin tur läggas om så att utfarterna mot Brogatan kom mitt emot varandra. Den omläggningen blev dock inte av.

Brogatan ändrades år 1954 till Västra Brogatan. Den hade tidigare även benämnts Skurholmsvägen.

År 1984 fick infarten till SJ lokstallar namnet **Lokstallsvägen**.

Malmudden omkring år 1893

Utdrag ur översiktskarta från mitten av 1930-talet

SKURHOLMEN

SKURHOLMSSTADEN

I slutet av 1800-talet upprättade man planer för avstyckning av tomter inom Skurholmstaden. Marken tillhörde på den tiden Hertsö by.

På en karta från år 1900 finns följande gatunamn: (se sid 58)

I öst-västlig riktning:

Gränsgatan	i gränsen mot Luleå stads mark, den s k Stadshertsön
Berggatan	i riktning mot Skurholmsberget
Kungsgatan	vid bron som gick över till järnvägsområdet vid Koudden
Långgatan	den längsta gatan inom planområdet
Brogatan	
Hedgatan och Landsvägsgatan	båda nära landsvägen mot Hertsön

I nord-sydlig riktning fanns:

Västra Torggatan	
Östra Torggatan	
Korsgatan	som tillsammans med Långgatan bildade ett "kors"
Tallgatan	

samt längst i öster en odöpt gata.

Även söder om landsvägen till Hertsön upprättades en mindre plan (se sid 57) med gatunamnen

Mellanvägen	
Gränsvägen	
Kanalvägen	parallell med kanalen mellan Skurholmsfjärden och Svartöviken
Skurholmsvägen	

Tallgatan är förlängd söderut inom detta planområde. Landsvägen mot Hertsön kallas rätt och slätt för Landsvägen.

1935 års plan

Skurholmen och andra delar av Hertsön inkorporerades med Luleå stad från och med den 1 januari 1933. En ny och utökad stadsplan upprättades år 1935 och fastställdes år 1939.

För att undvika namnligheter med stadens övriga gator ändrades en del av de äldre gatunamnen inom de tidigare planerna.

Berggatan ändrades till	Toppgatan (mot toppen av Skurholmsberget)
Kungsgatan	Brogatan
Brogatan	Läraregatan (vid skolan)
Hedgatan	Storstigen
Landsvägsgatan	Mellangatan
Västra Torggatan	Västergatan
Östra Torggatan	Föreningsgatan (förenar de norra och södra delarna av planområdet?)
Korsgatan	Grangatan
Tallgatan	Spränggatan, som förlängdes norrut längs Skurholmsberget

Landsvägen kallas nu Lövskärsgatan
Långgatan förlängdes och kom att göra skäl för namnet.

Nya gatunamn blev

	Rundgatan
	Ringgatan
	Yrkesgatan (kvartersnamn med yrkesanknytning)
	Östergatan (gatan längst i öster)
	Norrlandsgatan
	Södergatan (gatan längst i söder)
	Höjdgatan
	Tvärgatan

Söder om Lövskärsgatan ändrades

Mellanvägen till	Länkgatan och
Gränsvägen till	<u>Bondegatan</u>

Inom Lövskatan tillkom namnen Kantgatan, Genvägen och Ren-gatan. På äldre kartor finns namnet Renholmsviken i denna del av Svartön. Se sid 64.

Granparken blev namnet på området mellan Lövskataheden och södra delen av Skurholmen.

Ändringar och utvidgningar

Skurholmsplanen har genomgått många ändringar och utvidgningar. År 1953 fastställdes en plan för området öster om nuvarande Brändövägen. Byggnadsnämnden föreslog namnen Stenkullavägen, Mossvägen, Rågångsvägen (i gränsen mot Hertsön), Sommarstigen och Vintervägen.

Drätselkammarens beredningsnämnd tillstyrkte förslaget med undantag av att Stenkullavägen skulle utbytas mot Stenkullevägen. När ärendet sedan behandlades i stadsfullmäktige yrkade herr Wikholm att Mossvägen skulle utbytas mot Björnmossevägen och Stenkullevägen mot Vitmossevägen. Så blev också fullmäktiges beslut.

År 1954 tillkom området vid Utmarksvägen.

År 1957 kom planen för området söder om Lv 7 och Smedkroken blev det nya gatunamnet. Inom Lv 7:s område användes namnet Smedbacken som adress för några bostadslägenheter (numera rivna).

BREDVIKEN

År 1960 kom planen för Bredviken och området norr och nordväst därom.

Huvudvägarna var Bredviksvägen (en slinga inom området och ned till Lövskärsgatan), Knöppelåsvägen och Brändövägen (som var en förlängning av den gata som tidigare byggts inom Örnäset).

De nya gatunamnen fick anknytning till öar i Luleå skärgård. Det blev Hagaviksgatan, Hagaplan, Kalvholmsgatan, Mulögatan, Stångholmsgatan och Vithällegatan. Mer om gatunamnen inom Bredviken kommer under rubriken Bredviken på sid 80.

Ett mindre industriområde tillkom vid den delvis uppfyllda s k Malariaviken. Området utvidgades senare och gatan fick namnet Svetsargränd efter kvarternsnamnet Svetsaren.

BURSTRÖMSKA GÄRDAN

År 1968 skulle den s k Burströmska gårdan bebyggas. Området delades av den nya Svartövägen. För den västra delen med småhus fastställdes namnet Skurholmsgatan. Byggnadsnämndens ordförande Vidar Östling föreslog i kommittén även namnet Moréns gränd efter Artur Morén, som tidigare ägt den närbelägna stadsägan 856.

För flerfamiljshusen öster om Svartövägen föreslogs namnet Burströmsvägen.

Byggnadsnämnden fick bakläxa i drätselkammaren beträffande namnet Burströmsvägen och Moréns gränd. Stadsplaneförslaget hade under tiden hunnit ändras så att Moréns gränd kunde ersättas med en förlängning av Rundgatan.

Beträffande Burströmsvägen framhärade byggnadsnämnden och androg bl a att namnet Burströmska gårdan var ett välkänt och vedertaget namn för området. Namnet var "lokalisering" och det var av den anledningen motiverat att använda gatunamnet Burströmsvägen, även om den tidigare ägaren av marken, Johannes Burström, inte var någon välkänd person i Luleå stads historia. Namnet anknöt till platsen och inte till personen. Det var dessutom välkänt för ungdomen som där haft sina bollplaner.

Drätselkammaren och stadsfullmäktige böjde sig för byggnadsnämndens motivering och fastställde namnet Burströmsvägen.

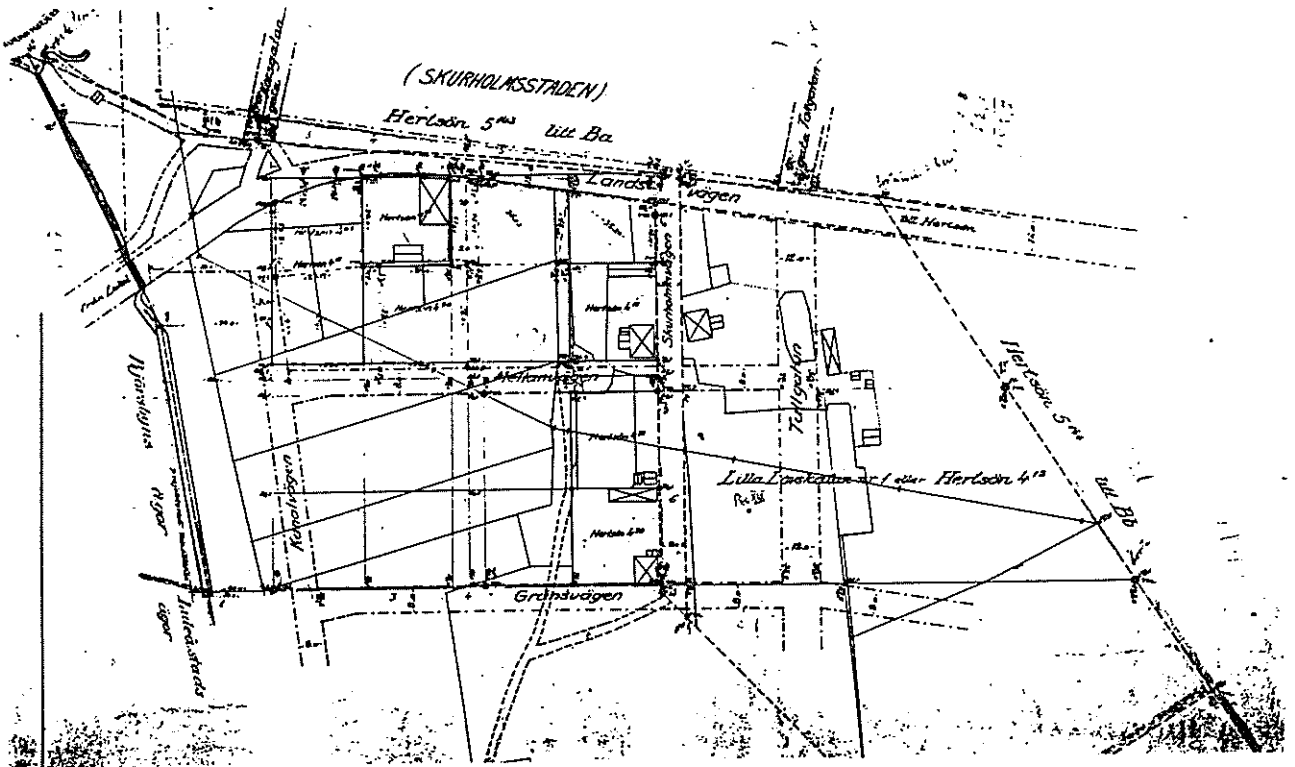
1968 års stadsplan

Den nya Svartövägen delade upp Skurholmen i två delar. Den västra kallas i vissa sammanhang för "Främre Skurholmen" (närmast stan) och på kartan står det numera Västra Skurholmen. Den östra delen har då fått benämningen Östra Skurholmen.

Föreningsgatan kom att bli avsnörd i två delar genom att det inte längre fanns någon utfart mot Skurholmsrondellen. Redan år 1958 hade det bestämts att namnet Föreningsgatan skulle utsträckas norrut ända till Bensbyvägen och att namnet Örnbergsleden skulle utgå. År 1968 bestämde stadsfullmäktige att delen norr om rondellen skulle ändras till Teknikergatan. Inom området fanns redan många gator och kvarter med yrkesnamn.

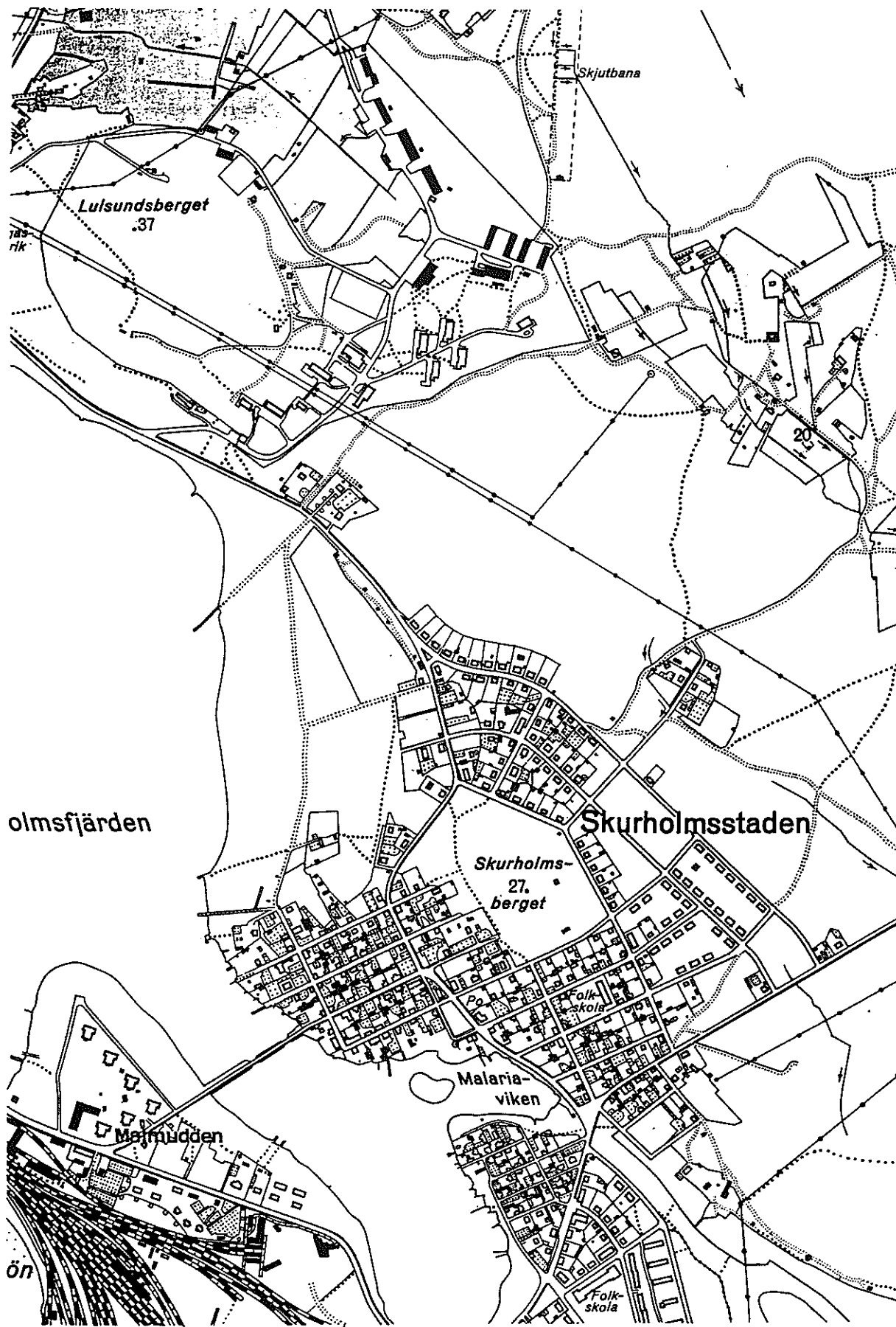
Den södra delen av Föreningsgatan fick behålla sitt namn. Dessutom införlivade man Industrivägen inom Lövskatan i Föreningsgatan och slapp därigenom från namnlikheten med Industrivägen i Bergnäset.

När "Främre Skurholmen" skulle bebyggas med studentbostäder behölls de gamla gatunamnen som adressgator utom Långgatan som fick bli en förlängning av Västergatan. Brogatan fick en ny anslutning till Svartövägen genom Nya Brogatan. Delen söder om Skurholmsfjärden hade redan år 1954 ändrats till Västra Brogatan.

Plan för området söder om landsvägen mot Hertsön (år 1929).

Utdrag ur ekonomiska kartan från år 1948

LÖVSKATAN eller LÖVSKATAHEDEN

Den nordligaste delen av det som vi i dag kallar Lövskatan eller Lövskataheden började bebyggas ungefär samtidigt som Skurholmsstaden. År 1897 hade det upprättats förslag till tomtindelning inom del av det s k Wallinska torpet, se sid 61. Området har senare även kallats Lilla Lövskatan.

Efter inkorporeringen med Luleå stad den 1 januari 1933 kom den nya stadsplanen för Skurholmen att omfatta marken närmast söder om den då befintliga bebyggelsen. Vi fick namnen Rengatan, Kantgatan, Genvägen, Södergatan och Föreningsgatan. Se karta sidan 63.

År 1942 tillkom området söder om Södergatan. I plansammanhang kallar man det nya området för Lövskataheden. Utöver de redan befintliga namnen föreslog byggnadskontoret Industri-
vägen, Furumovägen, Korpvägen, Ugglestigen, Orrstigen och Ripstigen.

I drätselkammaren föreslog herr Lantz att

Korpvägen skulle utbytas mot Odengatan	
Ugglestigen	mot Torsvägen
Orrstigen	mot Baldersvägen
Ripstigen	mot Bragegatan

Drätselkammaren och senare även stadsfullmäktige biföll herr Lantz förslag och fastställde namnen.

År 1952 utvidgades planen i den södra delen. Namnet Idun-
vägen fastställdes för gatan inom kvarteren söder om Bragegatan. Den gatan blev dock aldrig utbyggd.

År 1967 tillkom ett småhusområde i den s k Granparken mellan Kantgatan och nuvarande Svartövägen. Vid namnsättningen fortsatte man att anknyta till de gamla asagudarna och tog namnen Sleipnergatan och Ymergatan.

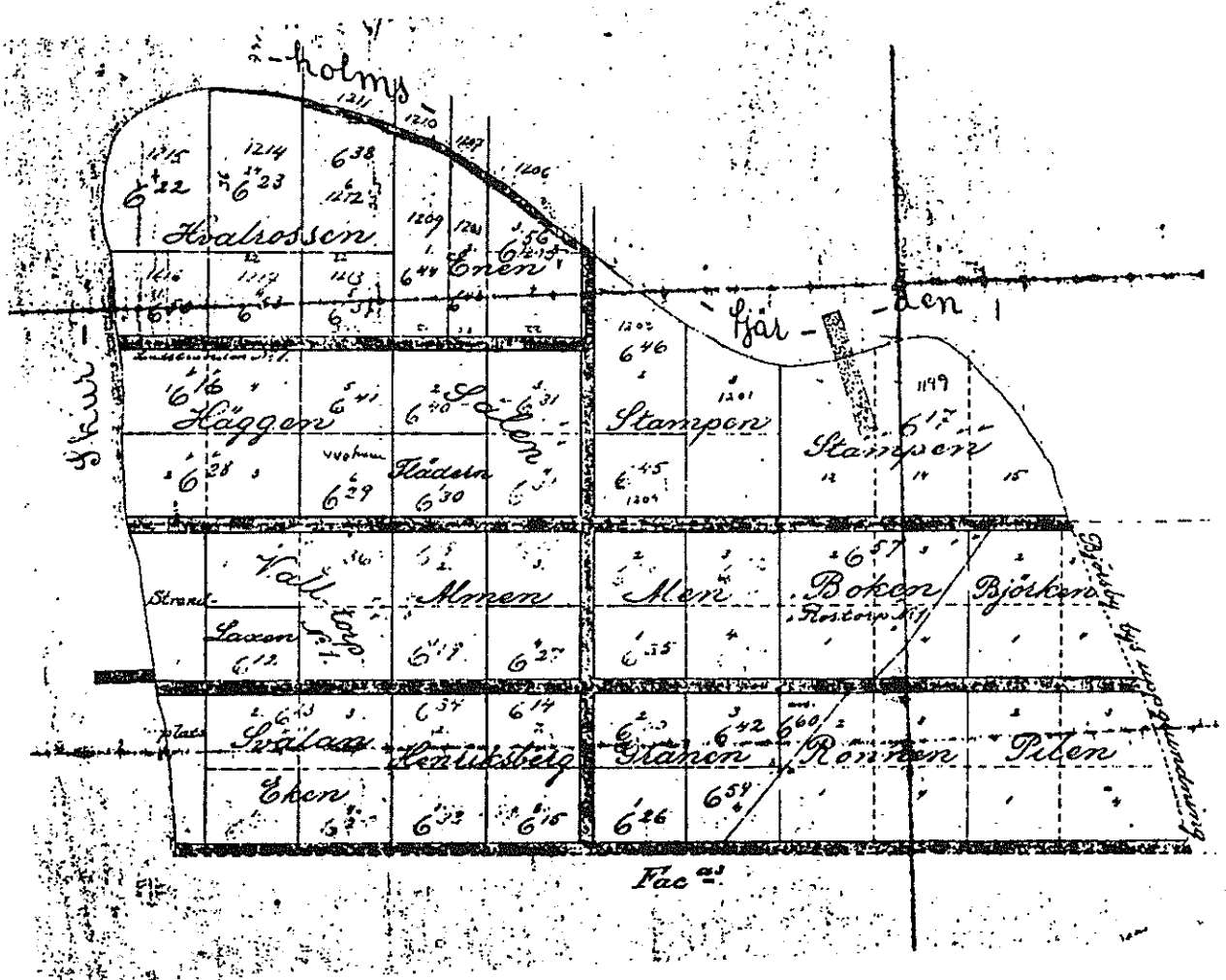
Tillfarten till Lövskatan skedde tidigare via Föreningsgatan. När nuvarande Hertsövägen byggdes ut med en vägbank över Skurholmsfjärden fick man en anslutning även vid Rengatan. År 1965 ändrades Rengatan till att bli en förlängning av Furumovägen. Med skyltning och adressändring dröjde det dock ända in på 1980-talet.

Genom den ovannämnda vägbanken för Hertsövägen kom den inre delen av Skurholmsfjärden att bestå av två delar. Redan tidigare hade man vägbanken vid Brogatan som delade fjärden. År 1984 togs därför ett beslut att den innersta delen skulle kallas Lövskataviken och den mellersta delen för Inre Skurholmsfjärden.

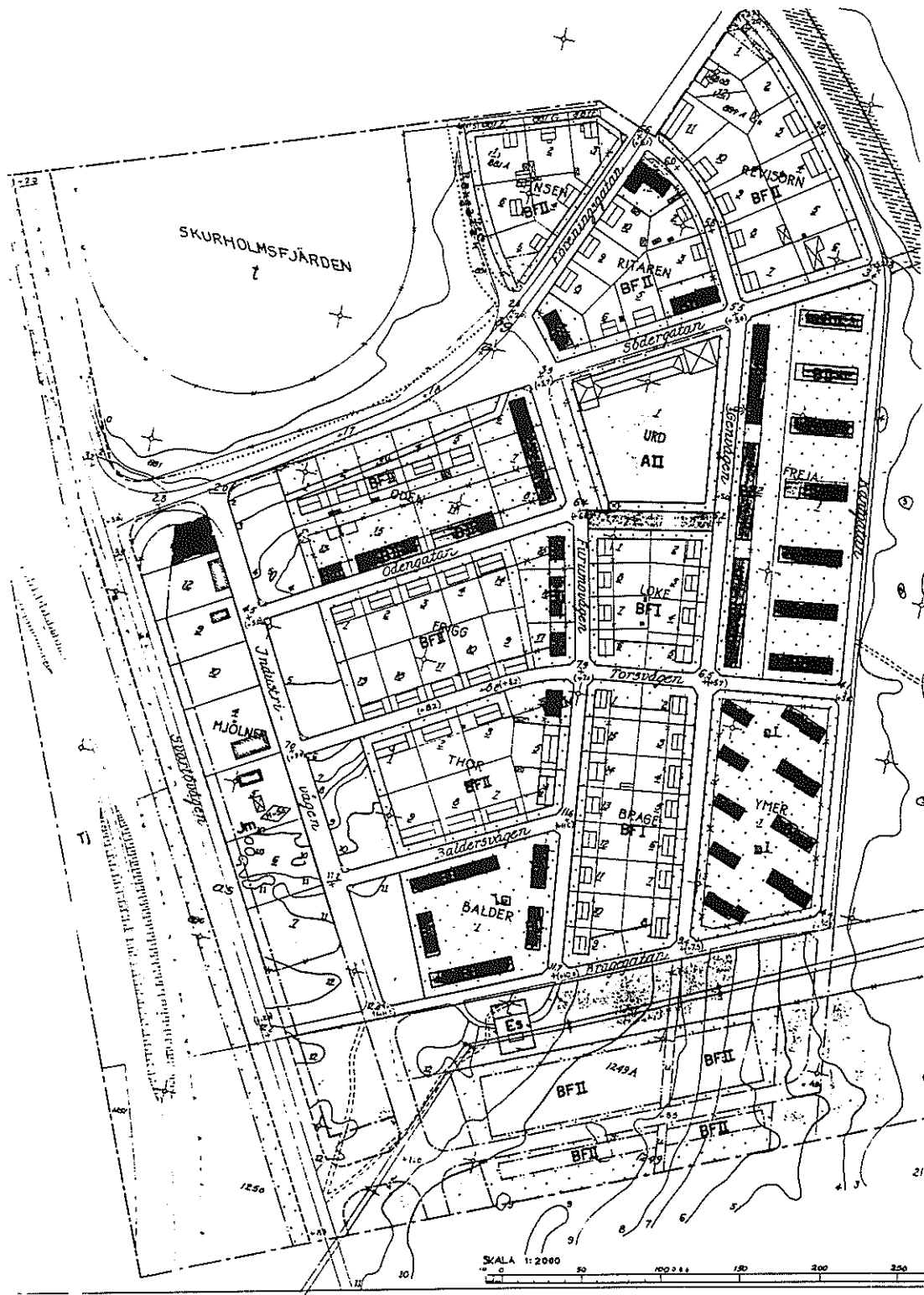
På en karta från år 1784 (sid 64) kallas hela viken för Renholmsviken (därav namnet Rengatan). Många kallar den innersta delen av fjärden (Lövskataviken) för "Malariaviken". Den "rätta" Malariaviken låg dock inom det nu uppfyllda området norr om bensinstationerna vid Hertsövägen.

Mellan kvarteret Mjölner och järnvägsspåret gick "gamla" Svartövägen. Den togs bort genom 1963 års stadsplaneändring.

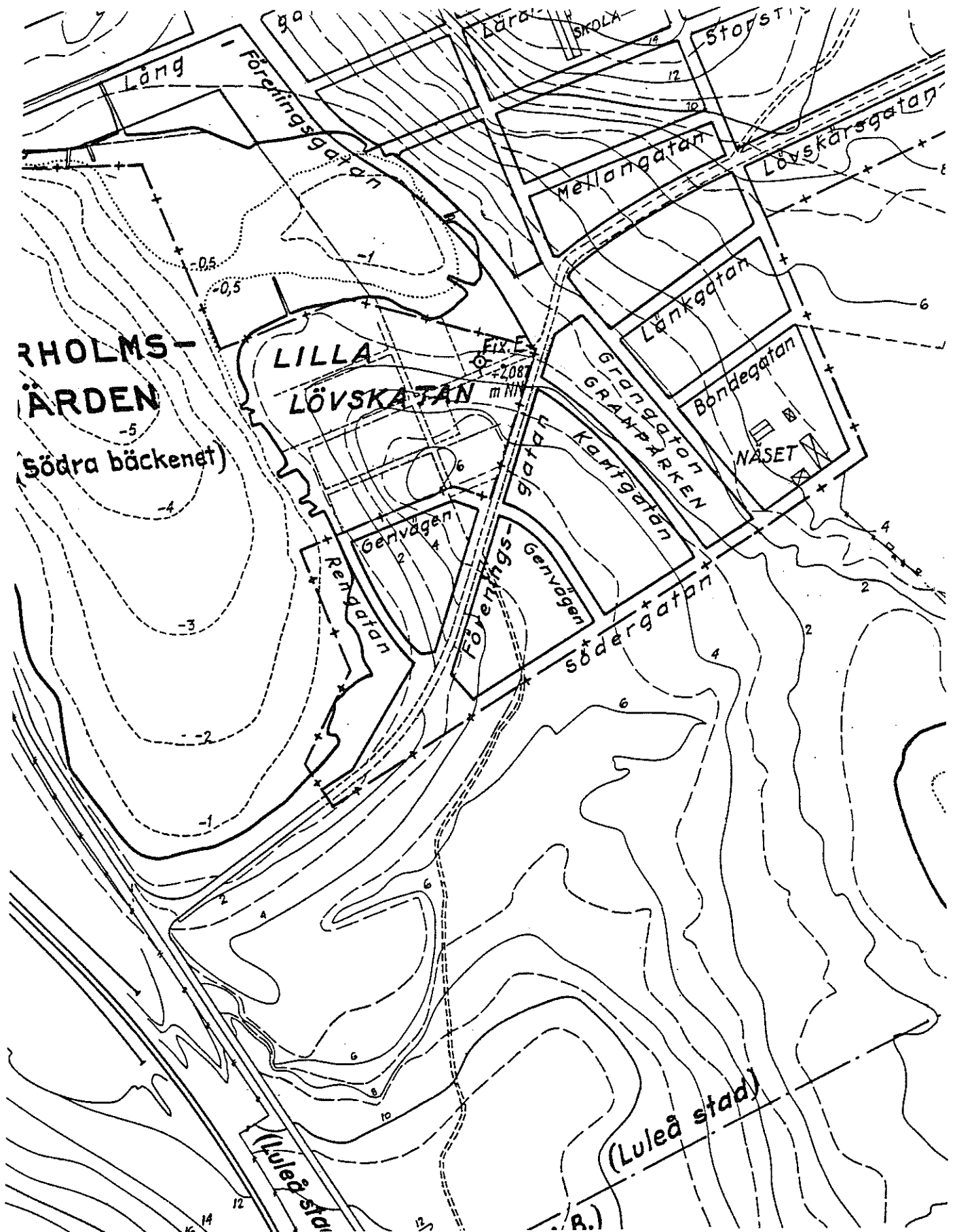
Industrivägen ändrades år 1968 till att bli en förlängning av Föreningsgatan. Anledningen till ändringen var bl a att namnet Industrivägen även fanns i Bergnäset.

Utdrag ur "Karta över den den av Wallinska torpet vilken återfallit till 3/128 mtl Björnsbyn N:o 6 ... upprättad för tomtindelning år 1897 av G Hollström"

Utdrag ur 1952 års stadsplan för Lövskataheden

Utdrag ur översigtskarta från mitten av 1930-talet

SVARTÖSTADEN

Hela Svartön hörde tidigare till Björnsbyn i Nederluleå socknen. Genom laga skifte och hemmansklyvningar mm delades Svartön upp i ett stort antal skiften och områden. När skiftena sedan såldes och avskildes genom jordavsöndring fick de namn som t ex Bältet, Svartkleven, Östmark, Stadsgården, Aronstorp, Fortuna, Svartöskiftet, Svartberg och Sågtorp.

I slutet av 1800-talet började det växa upp bebyggelse i det område som nu kallas Svartöstaden. År 1897 hade det avsöndrats sammanlagt 34 tomter, år 1898 100 st, år 1899 145 st och år 1900 156 st tomtplatser.

På en karta från år 1900 finns föreslagna gator och tomter tvärs över hela Svartön från Lule älv ända bort till Aronstorp. Kvarteren hade en blandning av vanliga namn som t ex Orren, Göken, Skatan, Laxen, Braxen etc, men även något ovanligare som t ex Flodhästen, Kamelen, Krokodilen, Iduna, Juno, Venus, Baccus m fl.

Gatorna som gick mot älven hade namnen:

Storgatan
Köpmangatan
Nygatan
Gränsgatan (i gränsen mellan Björnsbyn 1:3 och 7:6)
Tallgatan
Vallgatan
Pilgatan
Backgatan
Fortunagatan (av avsöndringen Fortuna nr 1)
Lillgatan (en smal gata i gränsen mot Björnsbyn 1:8)

Tvärgatorna hade namnen:

Strandvägen	Bagargatan
Hamngatan	Hällgatan
Bergsgatan	Lövgatan (Löfgatan)
Malmgatan	Rotgatan
Smedjegatan	Björkgatan
Sandgatan	Mossgatan
Landsgatan	Hertsögatan
Bryggargatan	Aronsgatan

Av dessa gamla namn är det i dag endast Sandgatan som finns kvar.

Även inom Björnsbyn 8:5 (Svartberg nr 1) som låg ca 800 meter sydost om Svartöstaden, fanns början till en liten samhällsbildning. Enligt ett tomtindelningsförslag från år 1900, se

-----

sid 68, skulle man här ha namnen Strandtorpsgatan, Svartbergsgatan och Skogsgatan på de gator som gick mot älven. Tvärgatorna kallades Torpgatan, Tallgatan, Löfgatan, Rotgatan, Sandgatan och Berggatan.

Svartöstadens municipalsamhälle inkorporerades med Luleå stad enligt beslut av Kungl Maj:t den 31 mars 1932. Nästan alla gatunamnen i Svartöstaden fanns även i Luleå stad. En kommitté, som bestod av borgmästaren Ekholm, stadsdirektören och stadsingenjören, fick därför år 1939 i uppdrag att komma med förslag till namn på gator och allmänna platser inom Svartöstaden. Kommitténs förslag innebar att

Storgatan	ändrades till	Bolagsgatan
Grängsgatan	"	Bältesgatan
Tallgatan	"	Örgatan
Vallgatan	"	Holmgatan
Pilgatan	"	Östmarksgatan

Bältet och Östmark var namn på avsöndringar.

Av gatorna i nordväst-sydostlig riktning ändrades

Hamngatan	till	Kajgatan
Bergsgatan	"	Frejagatan (Troligen av Bergverks- aktiebolaget Freja)
Malmgatan	"	Sjöfartsgatan
Smedjegatan	"	Laxgatan
Landsgatan	"	Rullstensgatan (norr om skolan) Börstskärsgatan (södra delen)
Bryggargatan	"	Malmkrossgatan
Köpmangatan	"	Finngatan

En ny stadsplan upprättades för Svartöstaden år 1942 och den medförde att vissa gator skulle läggas igen. Så var fallet med Köpmangatan, Nygatan, Östmarksgatan (Pilgatan) och del av Örgatan (Tallgatan). Den del av Nygatan som var kvar kallades för Lillgatan. I den senaste stadsplanen har en del av de tidigare igenlagda gatorna åter öppnats som gång- och cykelvägar.

Nya gatunamn i 1942 års stadsplan blev Båthamnsgatan, Småskärsgatan, Finnskärsgatan, Sjöbrinken, Östmarksgatan och Skepparegatan, den sistnämnda ibland stavad Skeppargatan.

Parkområdet längs Svartösundet skulle benämnas Svartöstranden och den öppna platsen öster om folkskolan för Bältesplatsen.

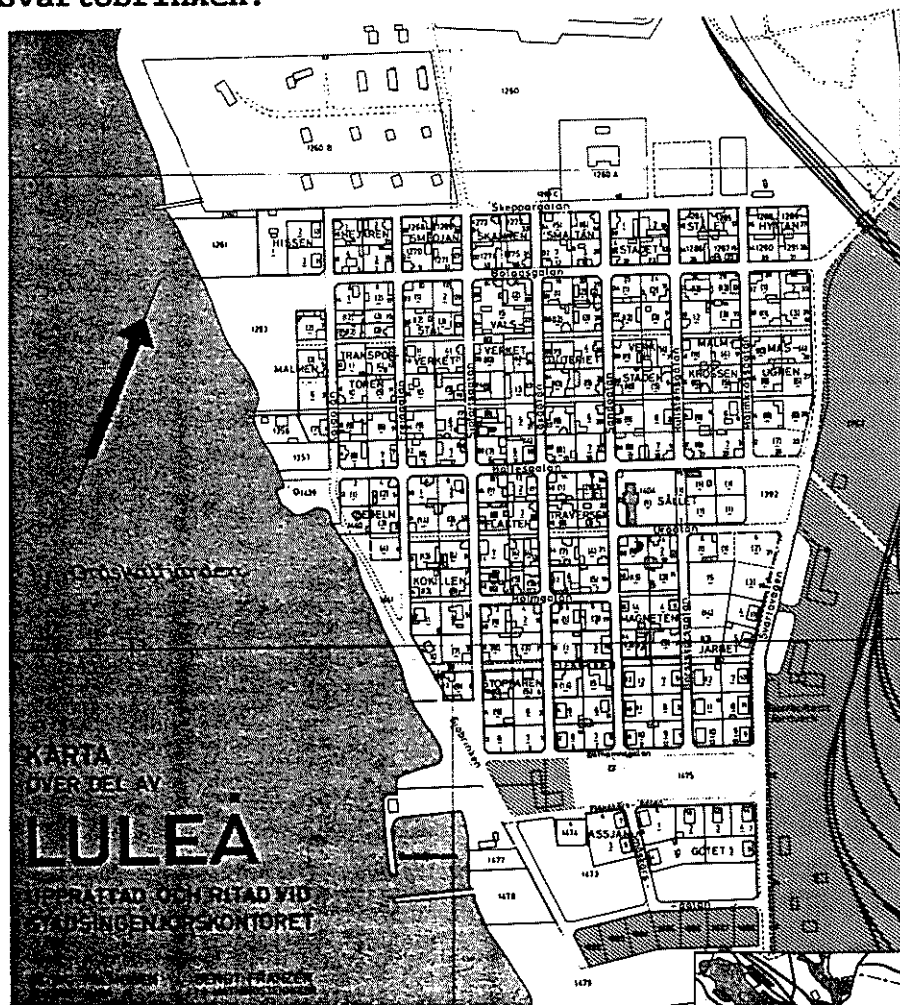
Vägen från Luleå mot Uddebo fick namnet Uddebovägen. Det har senare ändrats till Svartövägen. Efter en stadsplaneändring år 1976 lades en del av Svartövägen om och går nu ungefär i den f d Malmkrossgatan.

Vid Hertsöfjärden nordost om Svartöstaden ligger Aronstorp. Namnet kommer sannolikt från den förste innehavaren Johan Aron Sundqvist, som erhöll fasta på marken den 17/7 1874. En väg från Svartöstaden mot Aronstorp kallades Aronstorpsvägen. Namnet flyttades senare till infarten för Metallurgiska Forskningsstationen, MEFOS. När MEFOS utökades med ett område norr om Svartövägen, tillkom namnet Metallvägen för infarten till denna del.

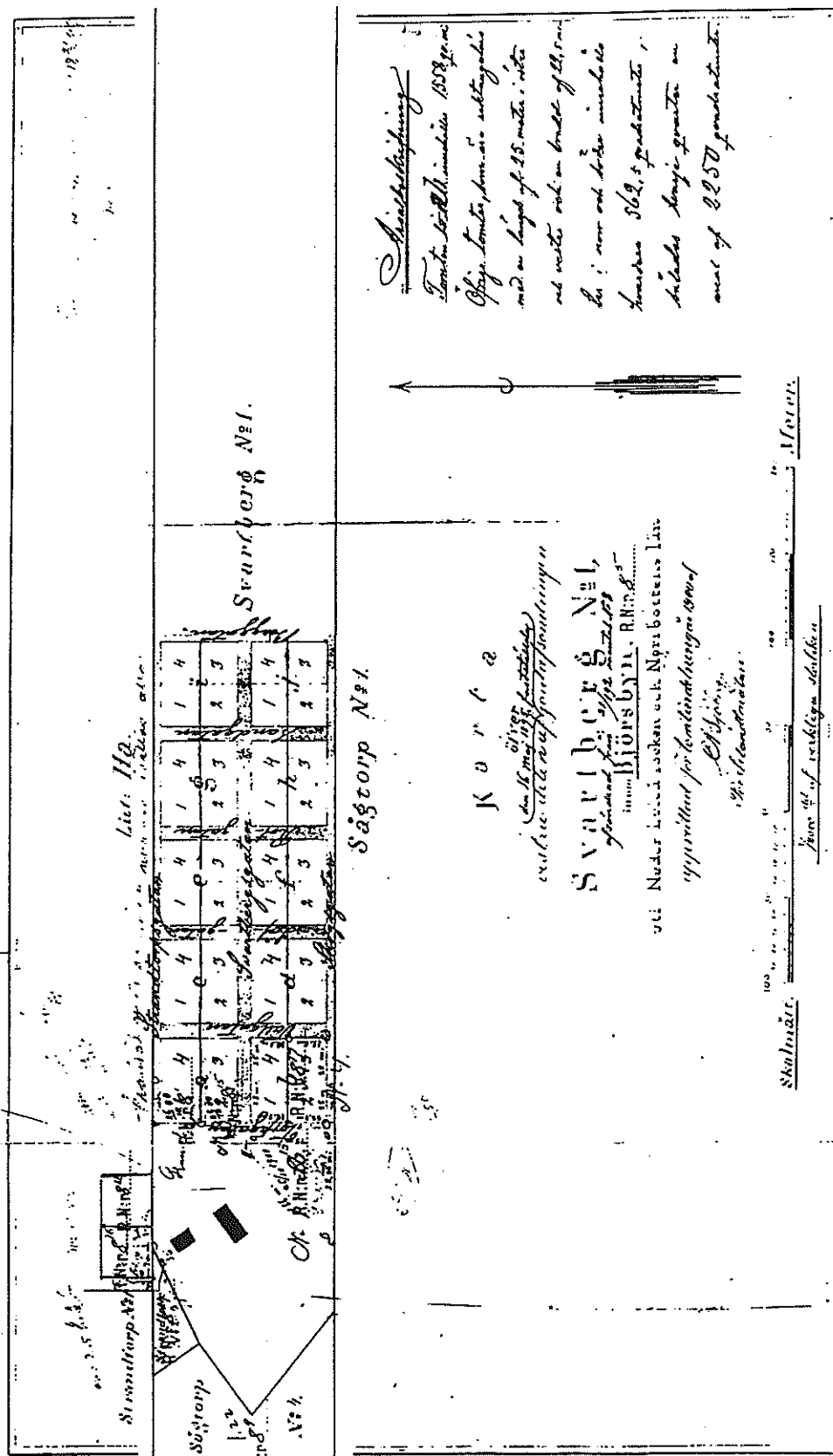
Över Aronstorp, där numera Energiverket och Lulekraft har sina anläggningar, skulle enligt 1952 år stadsplan gå en förbindelseväg till Örnäset, den s k Bullerhamnsvägen.

För Stålverk 80-området fastställdes år 1975 namnet Stålverksvägen för vägen som skulle gå längs den norra gränsen av området och Gräsörvägen för vägen från Hertsövägen (Lövskärsvägen) till Gräsören. Ståltorget var ett föreslaget namn vid det nya kontorsområdet på Hertsösidan.

Norr om Svartöstaden ligger SSAB:s bostadsområdet Älvnäset med gatunamnet Älvnäsvägen (tidigare Hemvägen). Ännu längre norr ut ligger LKAB:s bostadsområde med den interna adressgatan Svartöbrinken.

Utdrag ur översigtskarta från år 1967

Karta över del av Svartberg nr 1 (Björnsbyn 8:5). Upprättad för tomtindelning år 1900 av Förstelantmätaren C A Sjöberg

UDDEBO

Den yttre delen av Svartön blev tidigt en omtyckt plats för lulebornas fritidsbostäder. Under de första årtiondena av 1900-talet bildades ett stort antal tomtplatser för sommarstugor. Ägarna hade på den tiden möjlighet att i jordregistret få anteckna särskilda namn på sina fastigheter. Det blev då ofta fantasinamn som t ex Fridhem, Talludden, Strandtorp, Nyhem, Solvik, Örntorp, Grandal, Fröjdebo och Uddebo.

Svartön inkorporerades med Luleå stad år 1933 och fastigheterna fick stadsägonummer i stället för de gamla beteckningarna i jordregistret.

I början av 1940-talet anlade Luleå stad en ny oljehamn vid Svartösundet. Den skulle ersätta den dåvarande oljehamnen vid Pontuskajen i Norra hamnen. Under andra världskriget och en tid därefter arrenderades oljehamnsområdet av Statens reservförrådsnämnd.

År 1955 upprättades ett förslag till stadsplan för att legalisera oljeupplagen. Samtidigt lades det ut mark för nya upplag och för skyddsområden. Det medförde att ett stort antal fritidshus och egnahem måste lösas in av staden.

Planområdet kallades **UDDEBO** som var namnet på några av de berörda sommarstugefastigheterna. Namntypen avviker från de ortnamn som är vanliga inom kommunen. Man kommer lätt att tänka på en liten röd stuga med vita knutar och en flaggstång ute på en udde när man hör namnet Uddebo.

Vägen till det nya oljehamnsområdet kallades **Uddebovägen**. Från början gick den genom Svartöstanen men flyttades år 1965 till det nya läget nordost om järnverket.

År 1960 beslöt stadsfullmäktige att vägen som förband Uddebovägen vid "Tolvans kafé" med oljehamnens förtöjningsplats skulle heta **Oljehamnsvägen**. Med "Tolvan" avsågs stadens båthamn nr 12 i viken innanför Strömören.

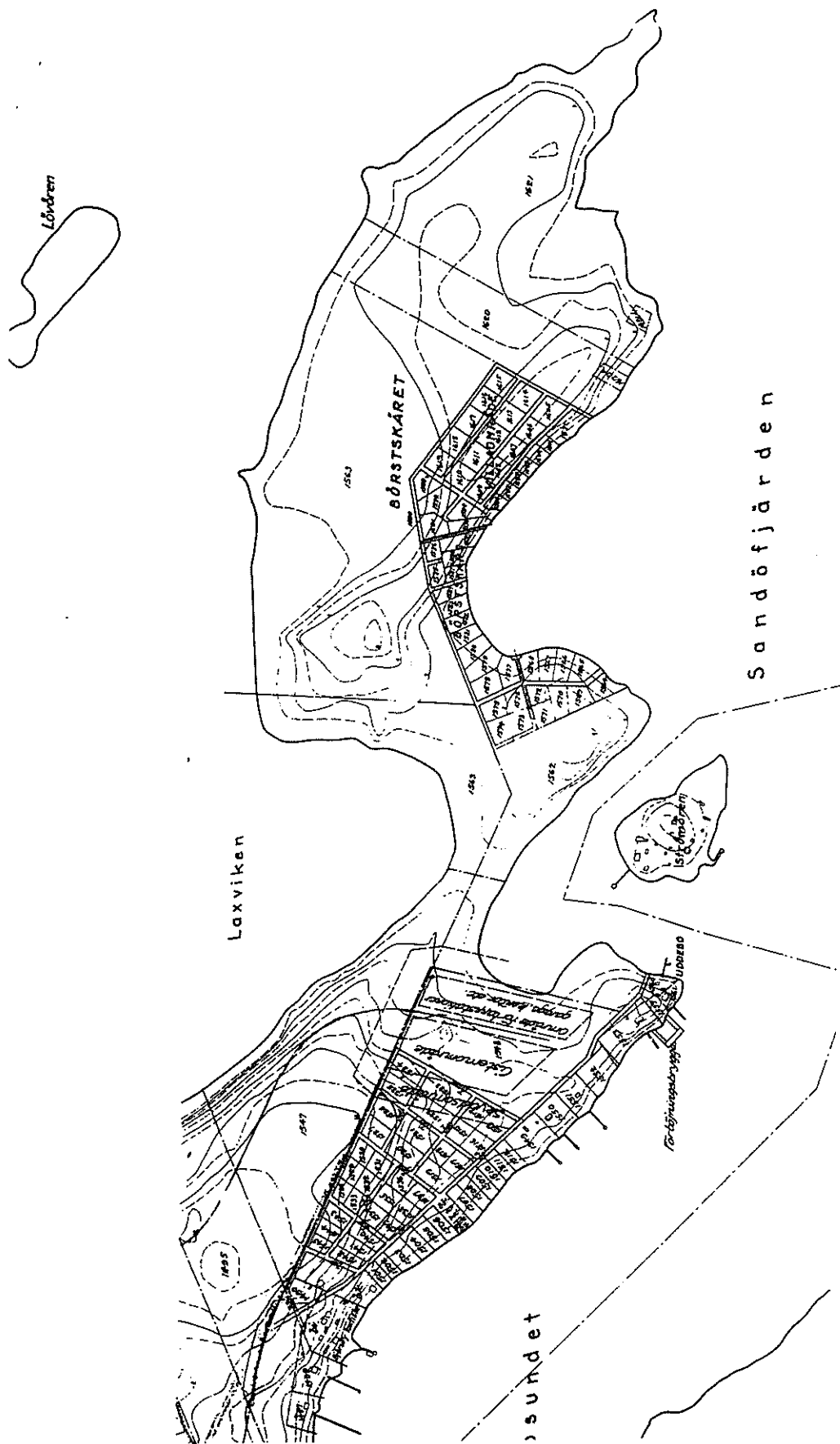
Stadsplanen utvidgades år 1965. När gatorna skulle döpas år 1969 fick de namnen **Bensinvägen**, **Fotogenvägen** och **Petroleumvägen**. "Man kan nästan känna doften när man hör namnen" var en av kommentarerna till namnförslagen.

Ön Strömören, som numera är landfast, fick namnet bevarat genom att en av gatorna fick heta **Strömörvägen**.

År 1990 flyttade Luleå hamn ut till nya lokaler vid Victoriamhamnen som den nya anläggningen kallas. En infartsväg till hamnområdet döptes samma år till **Victoriavägen**.

Översiktskarta från omkr år 1935

ÖRNÄSET

När Norrbottens Järnverk, NJA, började byggas i mitten av 1940-talet uppkom ett stort behov av bostäder, i första hand i hyreshus. Ett välbeläget område var då Stora och Lilla Lövskatan.

En stadsplan upprättades och fastställdes år 1949. Nu började man också allmänt att kalla området för Örnäset. Äldre kartor ger dock inget belägg för det namnet, däremot finns namnet Orrnäset på Hertsons lagaskifteskartor.

I boken "Namnproblem i de svenska städerna" skriver Gösta Langenfelt bl a.

"Den moderna strömningen inom gatudöparverksamheten inriktas på att finna gamla ort- och naturnamn och bevara dem i stadens namnförråd, och Luleå har i det avseendet stora fonder. Man kan anteckna ur Steckzén-Wennerström de många fiskena, som staden berodde av: Herrfiske vid Laxholmen (1742), Krongåln, Erikgålen, Snåludden, Månsholmen, Grenholmen, Norrsundet, Störhusvarpet, Disken, Krikan, Frufisket, Laxmorkan eller Edet, Småskär m fl, som ju kunde ihågkommas vid nya gator och kvarter, där de pittoreskt skulle sticka av mot nuvarande Tuppen, Orren, Kycklingen, Kalkonen (i Luleå!), Hackspetten, Svalan m fl. Staden anlades på "åtminstone ett 5-tal sandholmar", också en omständighet att minnas. Det vackra ordet fiskelek från 1660, liksom Hermansängen och Öskatan, är något att ta vara på".

När det var dags att sätta namn på gatorna inom Örnäset tog man fasta på Langenfelts förslag.

De första gatunamnen fastställdes i februari 1950. Det var Edeforsgatan, Klyvargatan, Kluntgränd och Bullerhamnsvägen, som avgränsade det område som Stiftelsen Industribostäder skulle börja bebygga. Dessutom antogs namnet Fiskeleken för ett parkområde.

Den 25 januari 1951 fastställdes övriga namn på gator och allmänna platser mm. Detta är en av de få gånger som man i fullmäktigetrycket lämnat motivering och förklaring till namnförslagen.

Utdrag ur protokollet den 25 januari 1951 §8:

"Beredningsnämnden har tillstyrkt följande av byggnadsnämnden framlagda förslag till gatunamn å Örnäset. De föreslagna namnen ha anknytits till fiskerinäring och jakt samt i ett par fall till gatans form eller läge samt områdets vegetation. Sålunda härledes:

Uddskärsgatan	av fiskehamnen Uddskär
Rödkallens väg	av fiskehamnen Rödkallen
Hällbruksgatan	av laxfisket Hällbruket (1600-talet)
Norrundet	av laxfisket Norrsundet
Krongårdsringen	av laxfisket Krongården
Störhusvarpet (parkering)	av laxfisket Störhuset
Stakagården, Stakagränd	av Stakagård, form av laxfiske
Stenkarsgränd	av stenkar, detalj av laxpata
Ljusterleden	av ljuster, fiskredskap
Brändövägen	av Brändön
Risögränd	av Risön
Altappsvägen	av Altappen
Jägarstigen, Orrstigen	av jakt
Vretvägen	av intilliggande vret
Lekängen (väg och park)	av intilliggande lekäng (blivande) Det tidigare fastställda namnet Fiskeleken föreslås flyttat till södra udden mot Aronstorp.
Alterhagen (park)	av alter, al, lokal vegetation
Skolgränd	av intilliggande skola
Vinkelgränd	av gatans form
Örnästorget	av stadsdelens namn

Vid ärendets behandling i stadsfullmäktige yrkar fröken Nordberg bifall till beredningsnämndens förslag, dock att Alterhagen bör utbytas mot Alderhagen och att benämningen Fiskeleken bör utgå."

Utöver dessa namn redovisar kartorna även Länkgatan och Klubbgränd. En del av namnen avser vägar och gångstråk inom kvartersmark.

Luleå stad ägde på denna tid fortfarande en del av laxfisket i Edefors och det låg därför nära till hands att vid namnsättningen anknyta till bl a fiskenäringen.

1949 års stadsplan har hunnit ändas flera gånger.

År 1953 ändrades planen för kvarteret Trumman och den föreslagna Altappsvägen byttes ut mot Metargränd.

År 1956 hade man kommit på att gatan som förband Krongårdsringen med Kluntgränd inte hade något namn och fastställde namnet Fiskargränd (skyltad Fiskarsgränd).

År 1957 fastställdes namnen Germandövägen, Orrskärsgatan (del av Hällbruksgatan), Sörviksgatan och Espens gränd.

Namnen på gångstråken vid affärshuset fastställdes till Kapellgränd och Gråsjälsgränd. Det sistnämnda namnet hade av byggnadsnämnden föreslagits till Skatagränd, men drätselkammaren bytte ut det mot Gråsjälsgränd. Senare uppkom

frågan vad man egentligen menade. Var det det grå sjöar i närheten av kyrkan och församlingshemmet? Förklaringen var att man avsåg gräsäl och på kartorna skrevs då i stället Gråskälsgränd för att få överensstämmelse med stavningen av Gråskälfjärden och Gråskälören. År 1971 anslöt sig emellertid byggnadsnämnden till den stavning som används på de allmänna kartorna och vi skriver numera Gråsjälören etc.

Kapellgränd och Gråsjälsgränd motsvarades tidigare av Udd-skärsgatan och Klubbgränd.

Skolgatan vid Norra Örnässkolan förlängdes upp till nuvarande Hertsövägen och fick bli en förlängning av Ringgatan. Utfarten från Krongårdsringen mot Hertsövägen kallades Roddargränd.

År 1958 fastställdes namnet Degerögatan för en slinga öster om Brändövägen och ersatte det tidigare namnet Orrstigen.

År 1960 tillkom Sydvästgränd för radhusområdet söder om kv Trumman.

År 1962 slopades namnet Roddargränd och beslöts att Krongårdsringen skulle ta sin början vid Lövskärsgatan (nuv Hertsövägen). Gatan vid kyrkan kallas nu Klockgränd.

Sedan Vretvägen genom en stadsplaneändring stängts av på mitten uppdelades den år 1983 i Norra resp Södra Vretvägen.

Den tilltänkta Bullerhamnsvägen har fått ett annat läge och ingår numera i Svartövägen.

År 1986 invigdes ett friluftsbad inom parkområdet Lekängen. En av lokaltidningarna började kalla badet för Aronsbadet efter en av initiativtagarna, tekniska nämndens ordförande Aron Marklund. Fritidsnämnden tog sedan ett beslut att även det officiella namnet skulle bli Aronsbadet. Det är inte så vanligt att man uppkallar platser efter verksamma politiker m fl. I detta fall kan man kanske (lite långsökt) hänvisa till att det är närheten till Aronstorpsviken mm som gett namnet.

Aronsbadet - vad annars?

LULEÅ. Nu är det officiellt. Det nya badet på Örnäset kommer att döpas till Aronsbadet.

- Inte främst för att vi har ett kommunalråd med det förnamnet. Det ligger faktiskt nära Aronstorpsviken. Men för säkerhets skull har vi frågat Aron Marklund först, säger fritidsnämndens ordförande Sten Wallo.

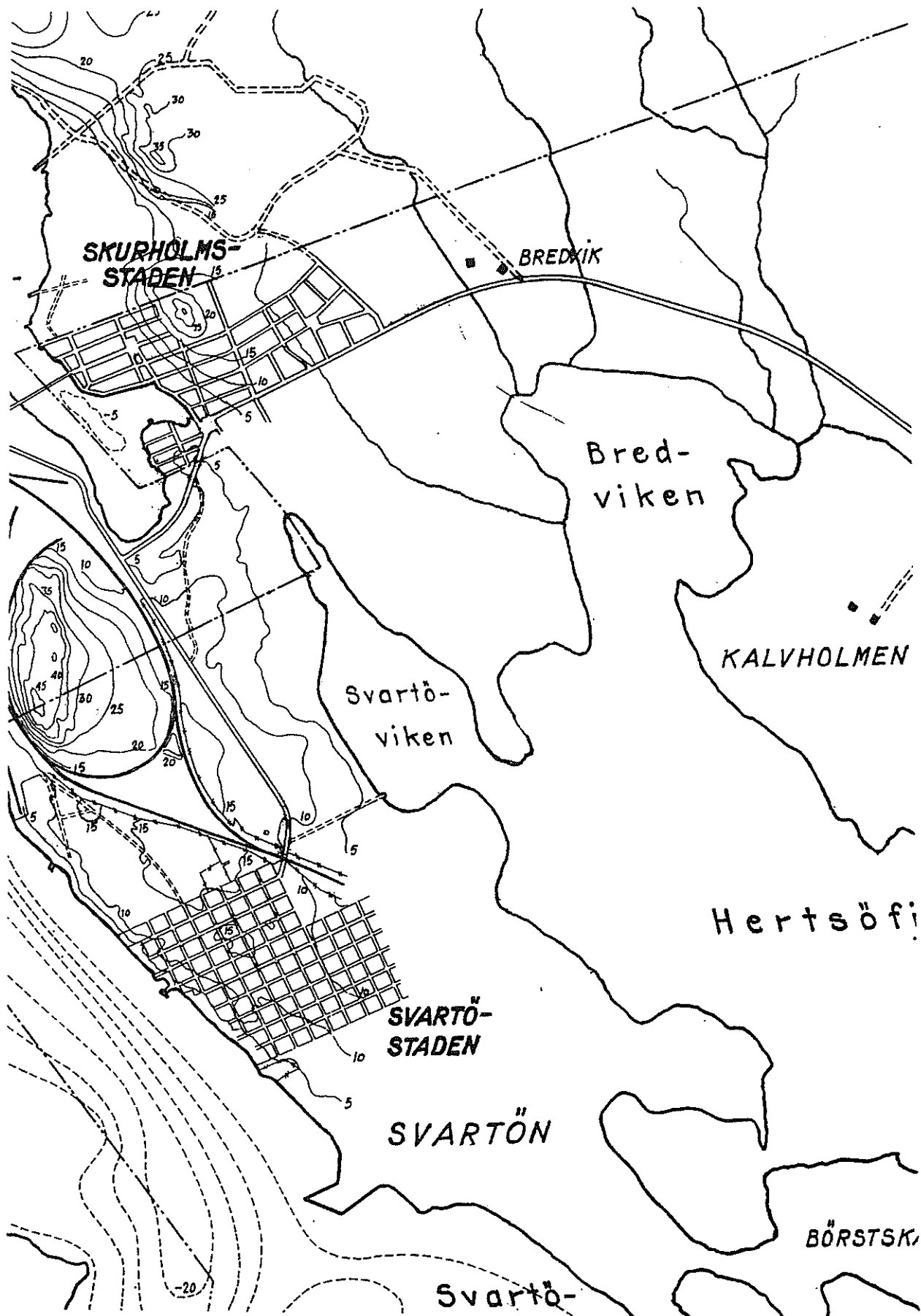
Det var fritidsnämndens arbetsutskott som på tisdagen

spikade namnet. Andra förslag var Örnäsbadet och Lekängsbadet.

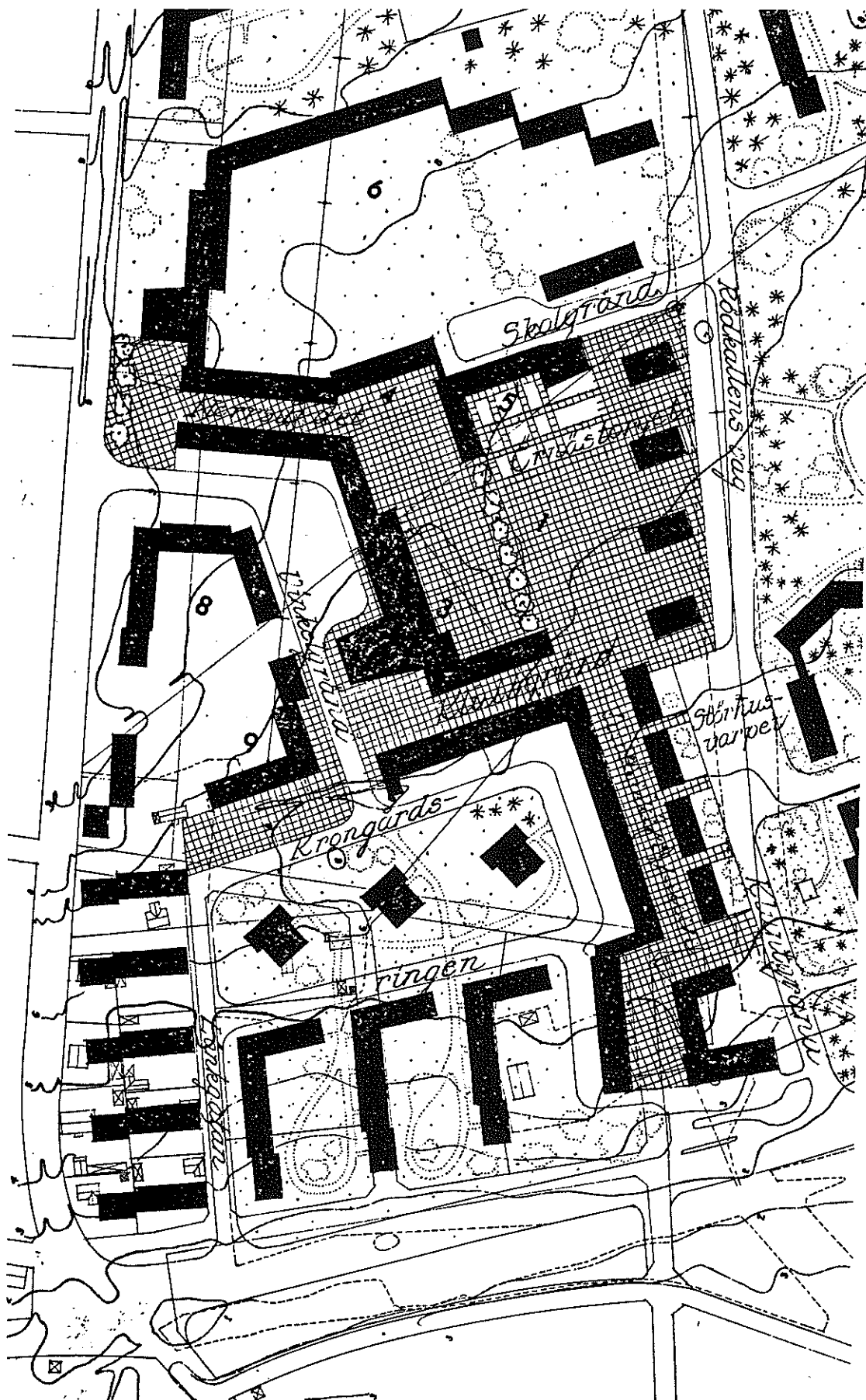
Men det blir nu Aronsbadet som blir det officiella namn som blir tecknat på alla de gatuskyltar och anvisningsskyltar som gatukontoret ska sätta ut.

Den 10 juni kan också Luleås befolkning se bassängen invigas. Det sker med premiärdopp av Wallo och - just det - Aron Marklund.

Örnäset-Bredviken år 1932

Utdrag ur illustrationsplanen till 1949 års stadsplan

BREDVIKEN

Efter inkorporeringen av Skurholmen flyttades gränsen mot Hertsö by ut till nuvarande Rågångsvägen. Med tiden uppstod en randbebyggelse vid stadsgränsen och länsstyrelsen beslöt år 1945 att en byggnadsplan skulle upprättas för Bredvik som området kallades.

År 1959 införlivades Bredviksområdet med Luleå stad. En stadsplan upprättades och fastställdes året därpå.

Gatunamnen fick anknytning till fiskredskap o dyl. Norr om Lövskärsgatan (nuvarande Hertsövägen) fastställdes namnen Angelgatan, Håvgatan, Kolkgatan, Krokvägen, Mjärdgatan, Patastigen, Pirkgränd, Saxgatan och Nätgatan (från början föreslagen som Skötgatan).

Anslutningsvägen till Lövskärsgatan kallades Bredviksvägen.

De gator som låg söder om Lövskärsgatan fick utgöra förlängningar av de tidigare fastställda gatorna Jägarstigen och Ljusterleden.

Genom 1963 års planändring flyttades områdets anslutning mot Lövskärsgatan till kraftledningsgatan. Nätgatan och Bredviksvägen fick då byta plats och namnet Saxgatan behövdes inte längre.

År 1967 ändrades en del av Patastigen till Pimpelvägen. När Hertsövägen skulle breddas omkr år 1974 fick den föreslagna Pirkgränd utgå.

FRIDHEM

Inom den s k Stadshertsön uppläts under första hälften av 1800-talet ett flertal lotter för uppodling. Det område som senare registrerades som stadsägan nr 874, benämns på en avstickningskarta från 1930-talet Fridhem.

I början av 1970-talet förvärvade kommunen marken vid bl a Fridhem genom köp och expropriation. En stadsplan fastställdes år 1975 och inrymde 38 nya tomter för småhusbebyggelse. Gatan, som går i en slinga i området, fick namnet Fridhemsgatan.

KVARNBÄCKEN

I slutet av 1960-talet var Luleå stad i stort sett fullbyggd inom stadsgränsen och man sökte efter områden för ny villa-bebyggelse. Ett sådant område var Kvarnbäcken som kunde utnyttjas sedan Luleå skytteförenings skjutbana hade flyttas till den nya anläggningen på Knöppelåsen.

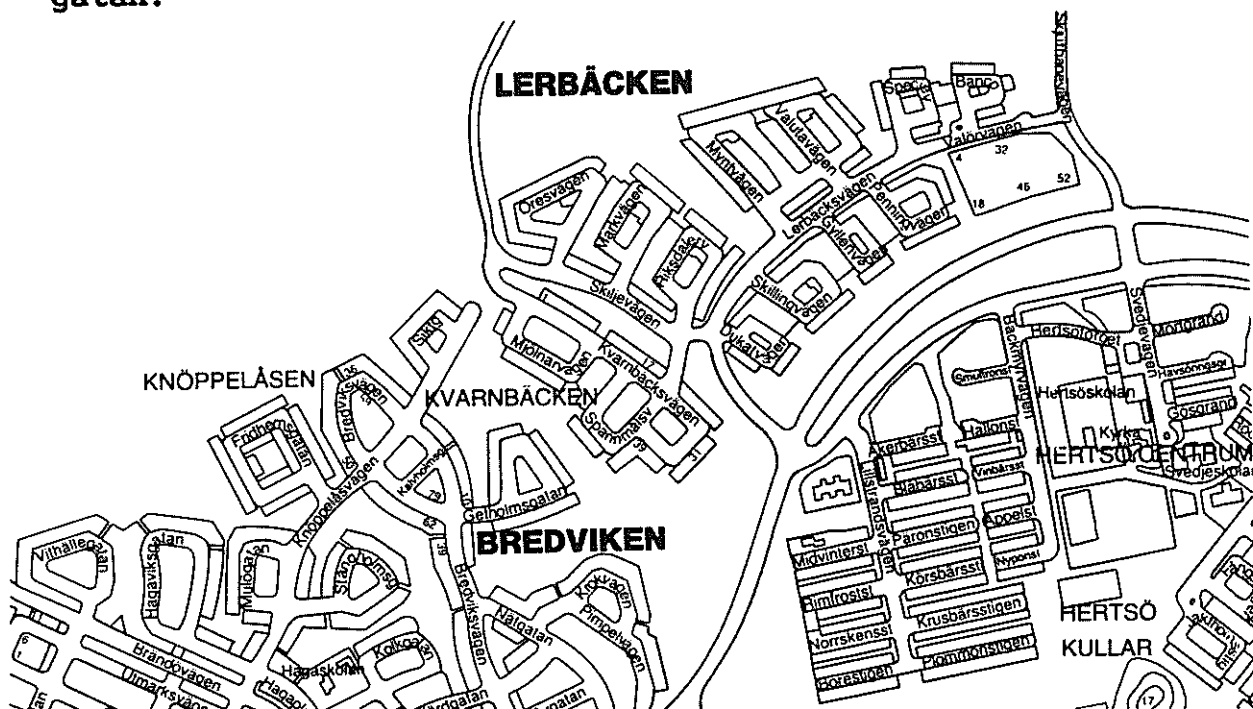
En stadsplan togs fram under år 1967 och fastställdes året därpå. Det visade sig senare att en del av området fick stora besvär med grundvattnet.

Området har fått sitt namn av Kvarngårdsbäcken. Namnet var något för långt och kortades därför ned till Kvarnbäcken.

Enda tillfarten till området var från början från Knöppelåsvägen. Senare har tillkommit Skiljevägen som går som en skiljelinje mellan Kvarnbäcken och Lerbäcken.

Med anledning av att området kallades Kvarnbäcken fick också gatorna namn med anknytning till kvarnrörelse. Det blev förutom Kvarnbäcksvägen även Mjölnarvägen, Siktgatan och Spannmålsvägen.

En mindre bebyggelsegrupp fick infart från Bredviksvägen. Den nya gatan var egentligen en förlängning av Bredviksvägen, som här går i en slinga. För att gatan inte skulle korsa sig själv, fick den nya anslutningen namnet Getholmsgatan.

Utdrag ur Turist- och informationskartan

HERTSÖN

Luleå stad började köpa större markområden inom Hertsön i mitten av 1960-talet. Tidigare hade staden inkorporerat mark i Skurholmen, Örnäset och Bredviken, som förr tillhörde Hertsöns skifteslag.

Vid tiden för kommunsammanläggningen år 1969 diskuterades livligt vilket område som skulle exploateras först, Hertsön eller Björkskatan. Inom Hertsön ägde staden det mesta av marken medan Björkskatan behärskades av ett par större byggföretag.

Stadsplanen för Hertsön utformades som en s k elastisk stadsplan där man inom storkvarteren endast angav tillåten exploateringsgrad, men ej i detalj reglerade hur bebyggelse skulle ske.

Upphandlingen av byggandet skedde som totoalentreprenad. När området sedan skulle byggas delades entreprenaden mellan två byggföretag. Man började bygga i mitten av området och sedan växte stadsdelen fram åt norr och söder.

Hertsöområdet matades genom en vägslinga norr och öster om området. Vägen gick ned till Hertsö bys gamla samfällida båtplats vid Avaviken och vägen fick därför heta **Avaviksvägen**.

Från Avaviksvägen går ett antal huvudvägar in i området. Gatunamnen togs från en del lokala namn inom Hertsön och blev **Lillstrandsvägen**, **Backmyrvägen**, **Svedjevägen**, **Långmyrvägen**, **Kattgrundsvägen**, **Norrgårdsvägen** (efter lägenheten Norrgården 1:1) samt **Kråkörvägen**.

Hertsön stadsplaneområde är ca 2 kilometer långt. För att underlätta för trafiken uppdelades området i tre delområden. Det blev Hertsö kullar längst i nordväst, Hertölund i mitten samt Hertö ängar i söder. Senare har även Hertsö centrum kommit att bli ett eget område.

Storkvarteren gavs fantasinamn som i viss mån återspeglar namnen på gatorna. Grupper av gatunamn gavs omväxlande ändelsen "stigen" eller "gränd" för att ytterligare variera namnformerna.

I ett av tävlingsförslagen fanns även namn på gator och angoringsplatser. Några av dess har kommit till användning i kvarteren Jaktlaget och Viltvårdaren.

Här är namnen på storkvarter och gator från norr till söder:

HERTSÖ KULLAR

Kvarteret Snömannen

Borestigen, Midvinterstigen, Norrskensstigen och Rimfroststigen. Det sistnämnda namnet föreslogs bli nedkortat till Frostvägen. Efter en stunds diskussion i kommittén höll man med mig att ordet rimfrost skulle låta vackrare än det något dystrare ordet frost.

Kvarteret Bärplockaren

Blåbärsstigen, Hallonstigen, Krusbärsstigen, Körsbärsstigen, Nyponstigen, Plommonstigen, Päronstigen, Vinbärsstigen, Åkerbärsstigen och Äppelstigen.

Kvarteret Storfiskaren

Abborrgränd, Forellgränd, Gösgränd, Havsöringsgränd, Mörtgränd och Rödinggränd.

HERTSÖ CENTRUM

Hertsötorget

HERTSÖLUND

Kvarteret Storviltjägaren

Hjortstigen, Järvstigen, Lostigen, Rådjursstigen och Älgstigen.

Kvarteret Jaktlaget

Drevstigen, Fångststigen, Hubertusstigen, Jakthornsstigen, Villebrådsstigen och Viltstråket.

En fastighetsägare begärde senare att namnet Fångststigen skulle ändras. Anledningen var att han erhöll post med adress "Fångstigen" vilket han inte tyckte var så trevligt.

Kvarteret Pälsjägaren

Bäverstigen, Ekorrstigen, Mårdstigen, Utterstigen och Vesslestigen.

Kvarteret Viltvårdaren

Grytstigen, Grävlingstigen, Harslingan, Lämmeltåget, Rävspåret och Vargstigen.

HERTSÖ ÄNGAR

Kvarteret Fågelskådaren

Bofinkgränd, Blåmesgränd, Domherregränd, Flugsnappargränd och Rödhakegränd.

Kvarteret Fågelkännaren

Duvhökgränd, Sparvhökgränd och Örngränd.

Kvarteret Fågelhandlaren

Järpgränd, Morkullegränd, Orrgränd, Ripgränd och Tjädergränd.

Kvarteret Hertsö by

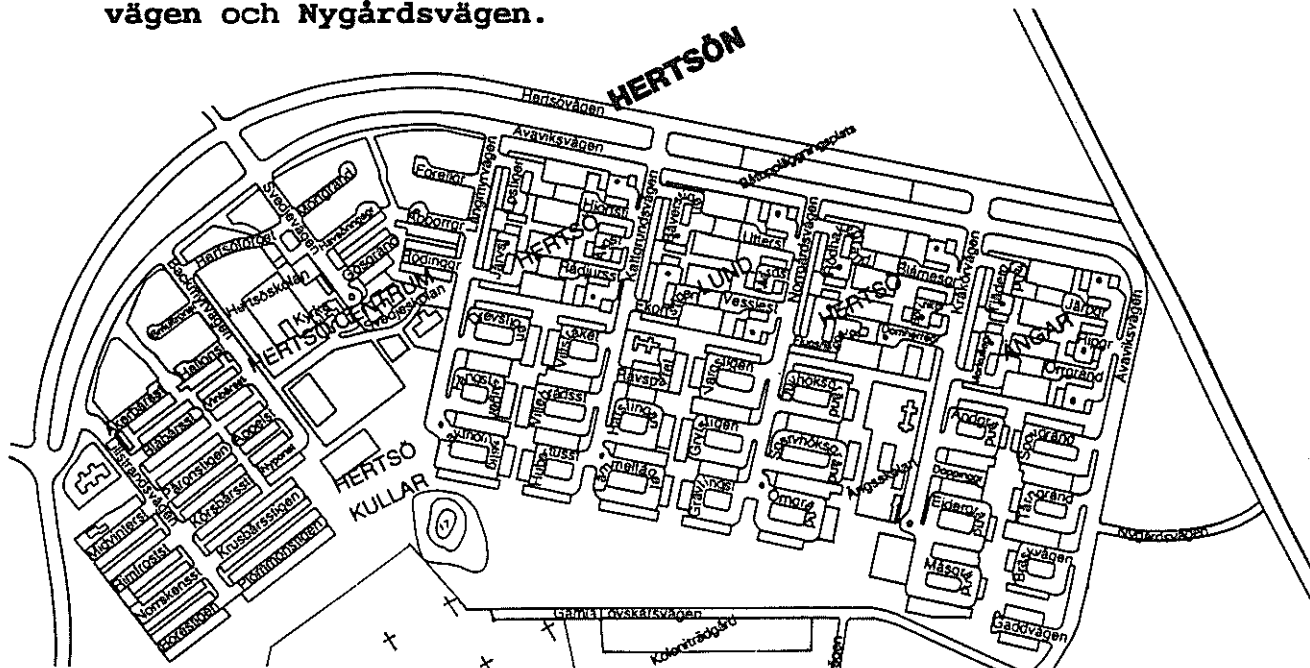
Andgränd, Doppinggränd, Ejdergränd, Måsgränd, Spovgränd och Tärngränd. Braskvägen och Gaddvägen uppkallades efter den gamla soldatrotan i Hertsön, nr 97 Brask eller Gadd.

Den "gamla" Lövskärsvägen döptes om till Gamla Lövskärsvägen.

Namnsättningen inom Hertsön har fått bra betyg av taxiförare och andra.

År 1984 fick den omlagda vägen till Knöppelåsens skjutbanor namnet Skjutbanevägen.

År 1986 sattes namn på vissa vägar utanför stadsplaneområdet. Det var Björkhagavägen, Lokmannavägen, Laxfiskevägen och Nygårdsvägen.

Utdrag ur Turist- och informationskartan

LERBÄCKEN

Hertsöns bostadsområde kompletterades i mitten av 1970-talet med ett villaområde norr om Hertsövägen. Området fick namnet Lerbäcken av den bäck som rinner genom området.

Tillfartsvägen döptes till Lerbäcksvägen. Det namnet hade tidigare använts inom Hertsöområdet men byttes år 1974 ut mot Backmyrvägen. Anledningen till bytet var att man ansåg att namnet Lerbäcksvägen naturligen hörde hemma inom det nya Lerbäcksområdet.

En ny väg mellan Lerbäcken och Kvarnbäcken fick namnet Skiljevägen, dvs en väg som skiljer de båda områdena åt.

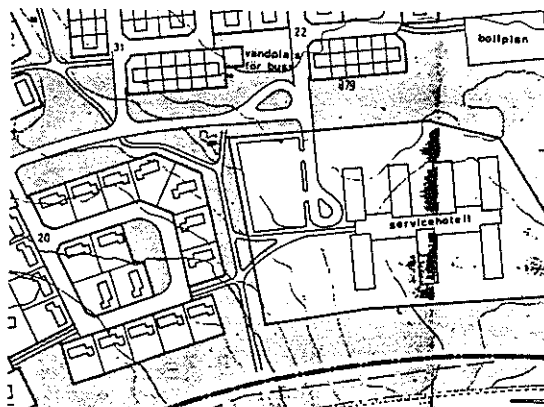
Lerbäcksområdet skulle enligt 1974 års stadsplan ge plats för 176 egnahem, 52 lägenheter i radhus, 31 alternativhus samt ett servicehotell. De s k alternativhusen var avsedda för arbetande inom Arbetsmarknadsstyrelsens planerade storarbetsplats. Det fanns då också behov av ett servicehotell med möblerade enkel- och dubbelrum för inflyttad arbetskraft, studerande, pensionärer och handikappade m fl kategorier. Läget av servicehotellet bedömdes vara mycket lämpligt med hänsyn till närheten till Hertsöns centrum.

Vid valet av namn på gator och kvarter fick jag utlopp för mitt numismatiska intresse. Det blev Bancovägen, Dukatvägen, Gyllenvägen, Markvägen, Myntvägen, Penningvägen, Riksdalervägen, Sedelvägen, Skillingvägen, Specievägen och Öresvägen.

Namnet Sedelvägen befanns vara alltför likt Segelvägen och ändrades senare till Valutavägen.

Något servicehotell blev inte byggt utan kvarteret användes i stället för bostadsbebyggelse. Som intern adressgata fastställdes år 1976 namnet Valörvägen.

En föreslagen trafikled som skulle gå från Lv 7 och norr om Lerbäcken fram till Hertsövägen hade år 1974 fått namnet Lövskärsvägen.

Utdrag ur 1974 års stadsplan

LULSUNDET och BJÖRKSKATAN

Sundet mellan Skurholmsfjärden och Björkskatafjärden kallas av ålder för Lulsundet. Över detta sund gick vägen från staden mot Bensbyn, den s k Bensbyvägen.

De bebyggda områdena på ömse sidor av sundet kallades tidigare båda för Lulsundet. På senare kartor har den västra delen fått ingå i stadsdelen Bergviken.

När den första stadsplanen för denna del fastställdes år 1958 kallades hela område från Lulsundet upp till gränsen mot Björksbyns mark för Björkskatan. Den "riktiga" Björkskatan låg dock inom Björksbyns område. Många av de gamla invånarna anser än i dag att de bor i "Lulsundet".

När man började bygga ut den norra delen (Väderleden) kom Björkskatan att bli en stor och långsträckt stadsdel. Den delades dessutom av förbindelsevägen till Porsön, Björkskataleden. För att underlätta trafikföringen användes benämningen Norra Björkskatan för det nya område norr om Björkskataleden. Numera skyltas det södra området som Lulsundet och det norra som Björkskatan. Det kan tydas som en återgång till den gamla indelningen.

På 1940-talet upprättades några avstyckningsplaner för den del av Lulsundsområdet som låg öster om kanalen. År 1953 föreslog byggnadsnämnden namn på de gator som då var utbyggda. Det blev Björkskatavägen, Bensbyvägen, Kårvägen, Ormbergsvägen, Prickbergsvägen och Stormyrvägen. Drätselkammaren återremitterade ärendet till byggnadsnämnden med uppmaningen att komma med ett nytt förslag i stället för Prickbergsvägen. Dessutom ifrågasatte drätselkammaren om inte den dåvarande Hertsövägen borde heta Bensbyvägen ända från dess början vid Kungsgatan (nuvarande Gammelstadsvägen).

Byggnadsnämnden återkom följande år med förslaget Boskatavägen i stället för Prickbergsvägen. Nämnden anslöt sig även till förslaget att Hertsövägen skulle få byta namn till Bensbyvägen, men ansåg att även vägens förlängning från Kungsgatan ut till den blivande Bodenvägen borde få samma namn.

Det nuvarande Hertsöberget kallas även för Prickberget, troligen på grund av att Kartverket där hade en triangelpunkt som var markerad med en prick.

Söder om Hertsöberget finns Ormberget. På kartor från 1920-talet kallas det för "Mackoberget". Luleå stad bröt sten och slog makadam där i början av 1900-talet och det kan möjligen vara en förklaring till namnet.

Ormberget har sedan länge varit en omtyckt skidbacke för Luleborna. När den gamla skidstugan ersattes med den nuvarande motionsanläggningen byggdes också en bilväg som fick namnet Ormbergsstugevägen. Ett långt namn som dock inte används när man skall skriva adress.

Redan år 1940 hade det upprättats en stadsplan för bostadsbebyggelse. Den blev inte fullföljd, troligen beroende på att man vid den tiden började diskutera upplåtelse av mark för Luleå luftvärnsskår, Lv 7. I denna tidiga plan redovisas en framtida trafikled från Lulsundet mot Skurholmen, benämnd Örnbergsleden. Örnberget kallades berget öster om nuvarande Smedkroken.

Den första fastställda stadsplanen kom först år 1958 och omfattade hela område från Lulsundet och upp till gränsen mot Björksbyns mark. Stadsplaneområdet kallades för "Björkskatan".

Vid namnsättningen av gatorna låg det nära till hands att anknyta till den närbelägna luftvärnsskåren. I de militära graderna och artilleriets utrustning fanns en rik källa att ösa ur när det gällde att sätta namn på gator och kvarter.

Man tog namnen Batterivägen, Exercisvägen, Fänriksgatan, Kanongränd, Kaptensgatan, Kaserntorget, Korpralsgränd, Knektgränd, Logementsgatan, Löjtnantsgatan, Majorsgatan, Styckjunkargatan (utan e), Trumpetargränd, Trumslagargatan och Våringgatan. Parkområdet benämndes Tummelplatsen.

Kaptensgatan har senare befordrats till Överstegatan på grund av namnlighet med andra gator inom kommunen. Kanongränd blev aldrig utbyggd.

År 1961 tillkom Skyttegränd inom den norra delen av planområdet.

Genom en stadsplaneändring år 1966 fick Bensbyvägen ett nytt läge. Den gamla Bensbyvägen fick då byta namn till Truppvägen. Nu tillkom även de nya gatorna Kvartermästargatan (utan s) och Ryttargränd. Den sistnämnda var en kort gatustump från Bensbyvägen till ett föreslaget område för ridhus öster om Renhållningsbolagets anläggning. Den togs bort i samband med 1977 års planändring.

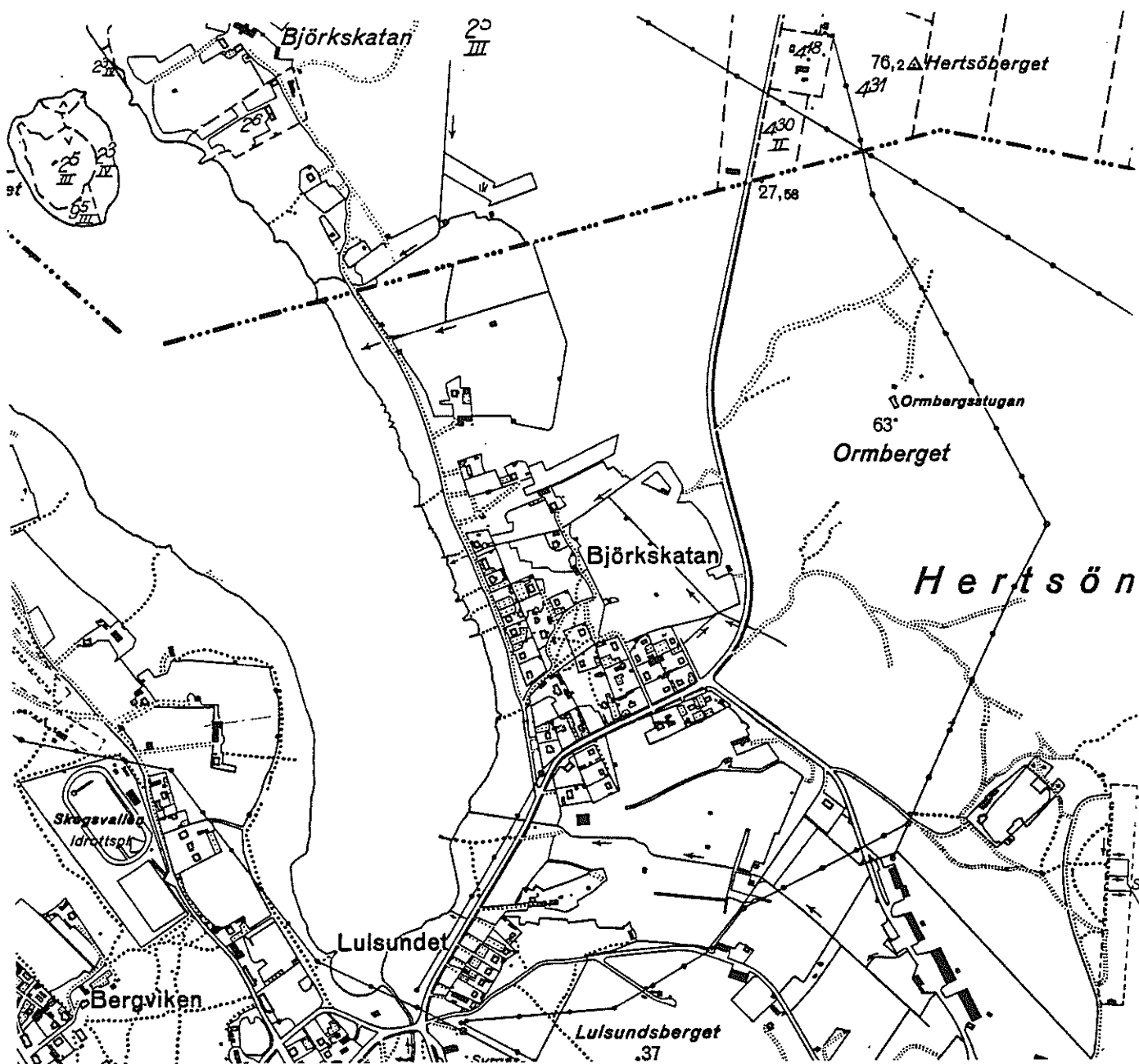
Logementsgatan fick sitt nuvarande läge i 1966 års plan i stället för på ovansidan av kvarteret som föreslagits i den tidigare planen.

Vid tiden för kommunsammanläggningen år 1969 hade det lagts fram ett förslag till stadsplan för "Nederluleådelen" av Björkskatan. Gatorna fick här namn som syftade på årstider och väderlek etc.

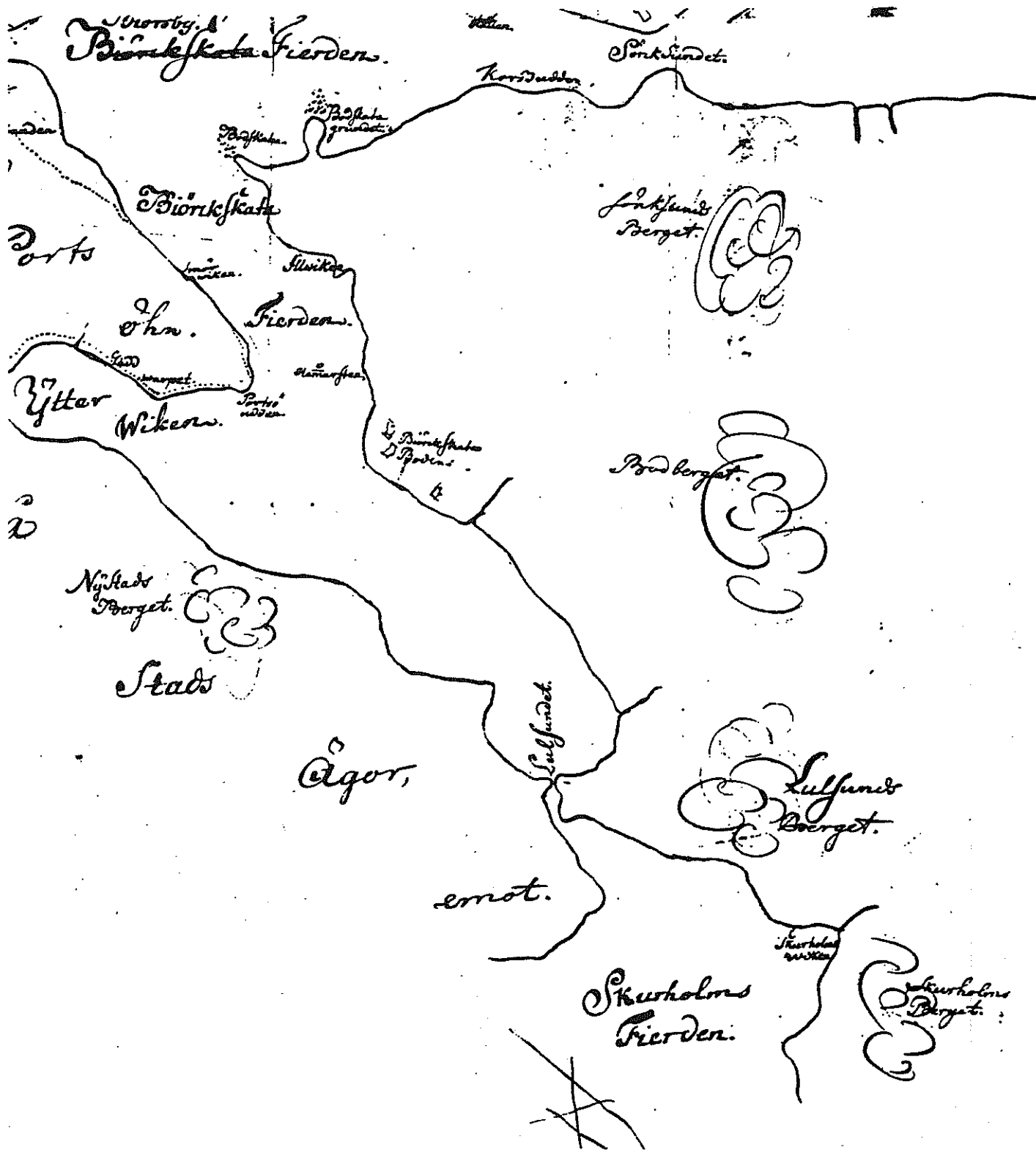
Matargatan döptes till Väderleden och ett planerat gång- och cykelstråk till Väderstigen. Övriga gator fick namnen Vårvägen, Midsommarvägen, Höstvägen, Snövägen, Stormvägen, Låvägen, Blidvägen, Hagelvägen, Regnvägen och Tövägen. De båda sistnämnda har ännu (1990) inte byggts ut.

Under byggnadstiden kompletterades Hagelvägen med Åskvägen och Dundervägen.

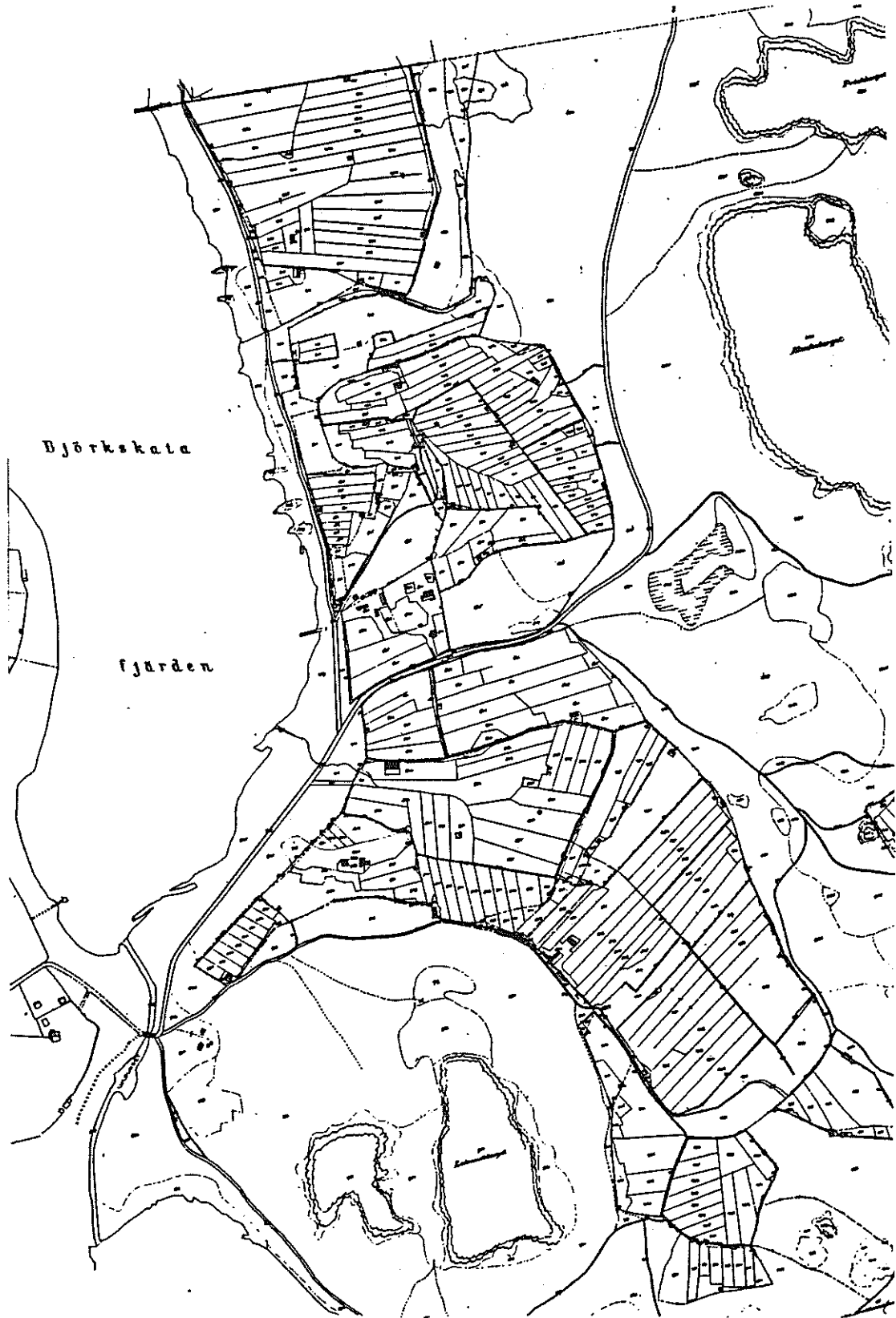
Midsommarvägen och Vårvägen byggdes i en första etapp. När sedan Höstvägen skulle byggas var man tvungen att ändra infarten till en del av Midsommarvägen. Den första delen av Midsommarvägen fick då namnet Försommarvägen.

Björkskatan omkr år 1948. Ekonomiska kartan

Björkskatan på 1750-talet

Lulsundet - Björkskatan år 1923

PORSÖN

Några år före kommunsammanslagningen förvärvade Nederluleå kommun stora delar av marken inom Porsön som då tillhörde fastigheter inom Björnsbyn. Särskilt livliga var markaffärerna kring julen 1967, beroende på ändrade skatteregler från det följande årsskiftet.

Marken kom sedan till användning när Tekniska Högskolan skulle förläggas till Luleå. Byggnadsstyrelsen ville gärna ha en centralt belägen tomt, men sedan kommunen lovat att även bygga ett bostadsområde i anslutning till högskolan, accepterades läget på Porsön.

Genom skolområdet gick den gamla Björnsbyvägen. Den fick nu en ny sträckning och blev samtidigt tillfartsväg till Högskolan. Namnet fastställdes år 1971 till Porsövägen. Senare ändrades namnet på denna gata till Högskolevägen och Porsövägen blev i stället namn på den stora genomfartsvägen mellan skolan och bostadsområdet.

Namnet Björnsbyvägen reserverades för en ev framtida förbindelseled mellan Björnsbyn och Haparandavägen.

Stadsplanerarna ville gärna ha särskilda arbetsnamn på de olika byggnadsområdena. Det blev Lillporsöberget, Holmsundet, Porsöstranden, Centrum, Lillön och Porsöudden. Eftersom namn på kartor skall vara så korta som möjligt användes kortnamnen Berget, Sundet, Stranden, Centrum, Lillön och Udden. Lillön kallades det lilla området med höghusbebyggelse. Namnet har ingen lokal anknytning.

Gatunamnen anknyter till högskolan och dåvarande SGU och fastställdes till Forskarvägen, Professorsvägen, Docentvägen och Studentvägen. Stadsplanen för Sundet ändrades senare och man fick där komplettera med Adjunktvägen, Elevvägen och Praktikantvägen.

Gatorna på Berget fick namn som anspelar på verksamheten vid SGU. Tillfartsvägen fick heta Mineralvägen och bostadsgatorna Kvartsstigen, Fältspatstigen, Granitstigen och Gnejsstigen.

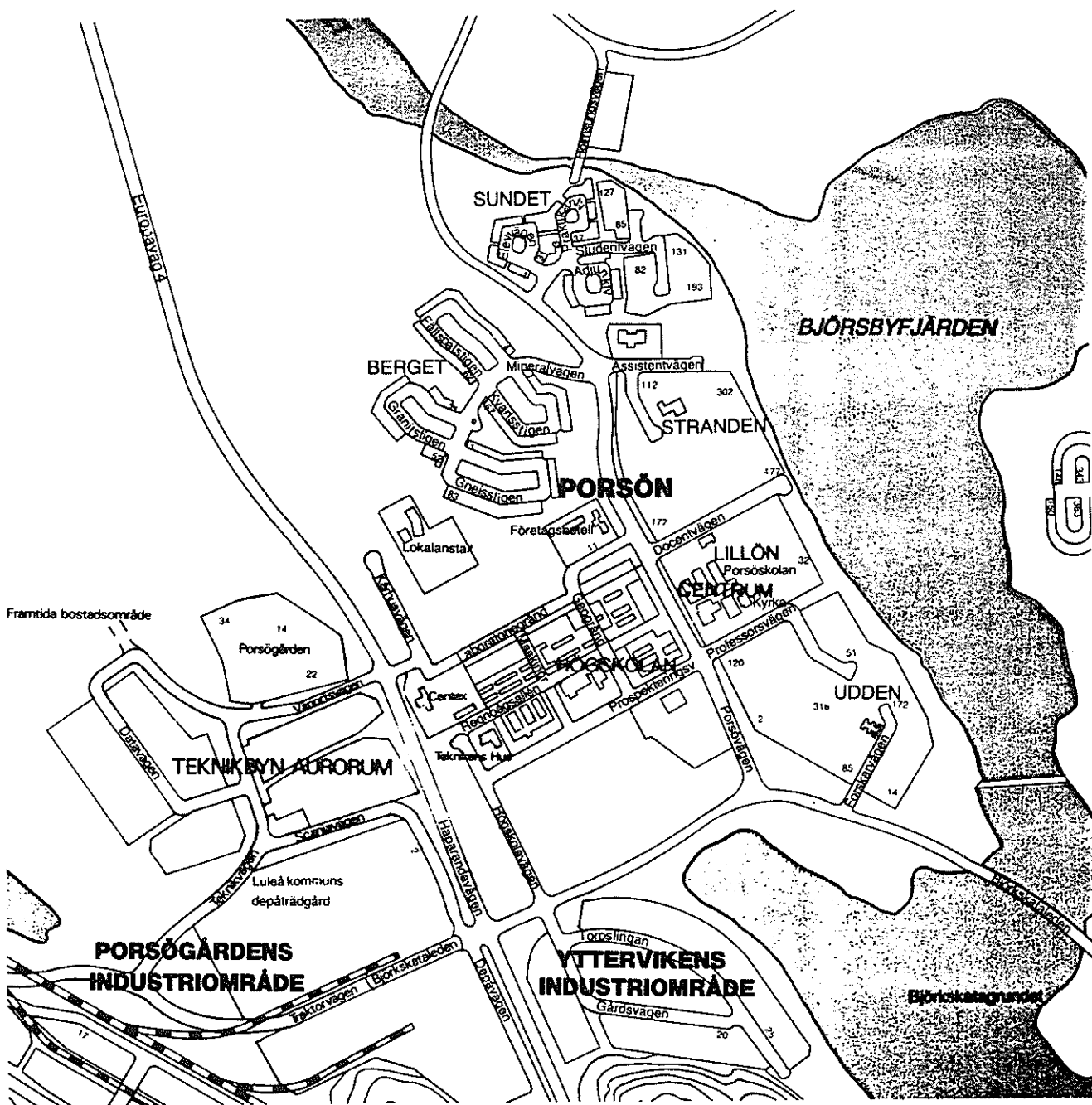
Söder om högskolan byggdes en gata som enligt stadsplanen inte skall finnas. Den var därför länge namnlös, men efter önskemål från SGAB (f d SGU) fastställdes år 1983 namnet Prospekteringsvägen.

Den stora förbindelsen mellan Porsön och Björnskatan kallas Björnskataleden.

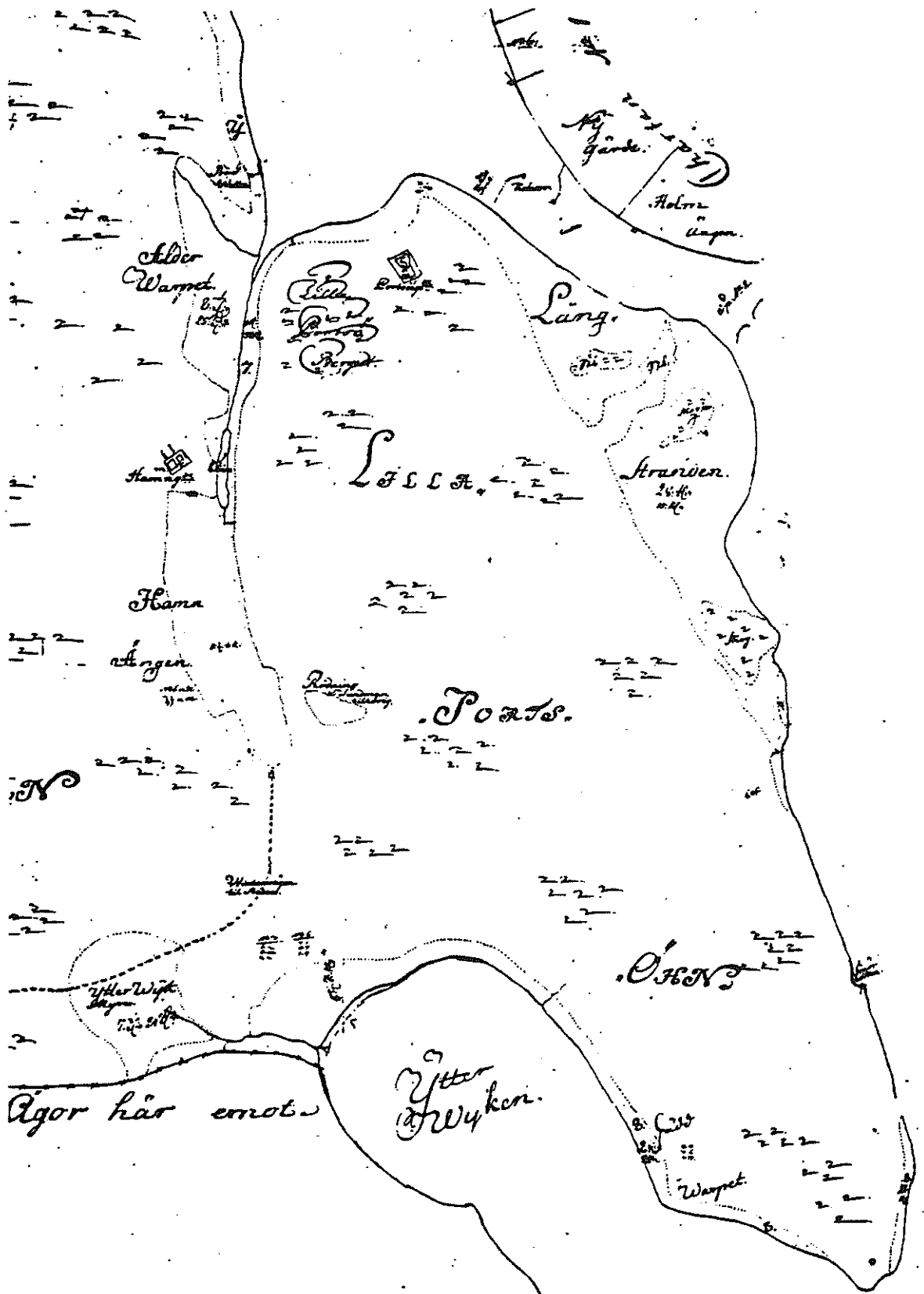
Vägarna inom Högskoleområdet är s k interna gator och där har man tagit namnen Regnbågsallén, Laboratoriegränd, Geogränd och Maskingränd.

Adressnumreringen inom hyreshusområdena ställde till vissa problem. Eftersom det är dubbla rader av hus på tomtmark numrerades ingångarna efter en tänkt gata mellan husen.

På Björbsysidan av Holmsundet finns en liten grupp bostadshus vid den gamla vägen. Som adressgata har de fått namnet Holmsundsvägen.

Utdrag ur Turist- och informationskartan

Utdrag ur karta över Porsön från år 1752.

YTTERVIKEN, PORSÖGÅRDEN

Under år 1966 upprättades förslag till stadsplaner för industriändamål på båda sidor om Haparandavägen vid Ytterviken.

I den västra delen var marken reserverad för Scania-Vabis' (SAAB-SCANIA) verkstadsanläggning och för KF:s lagercentral. Där fanns också sedan tidigare Vägförvaltningens garage mm.

Den östra delen avsattes för mindre industrier.

Eftersom det här var fråga om gammal jordbruksmark togs namnen Torpslingan och Gårdsvägen på den östra sidan och Traktorvägen och Depåvägen på den västra. Den sistnämnda gatan fick sitt namn med anledning av att den gick till kommunens depåträdgård.

I planen för det östra område ingick även en förlängning av Ytterviksvägen längs Björkskatafjärden.

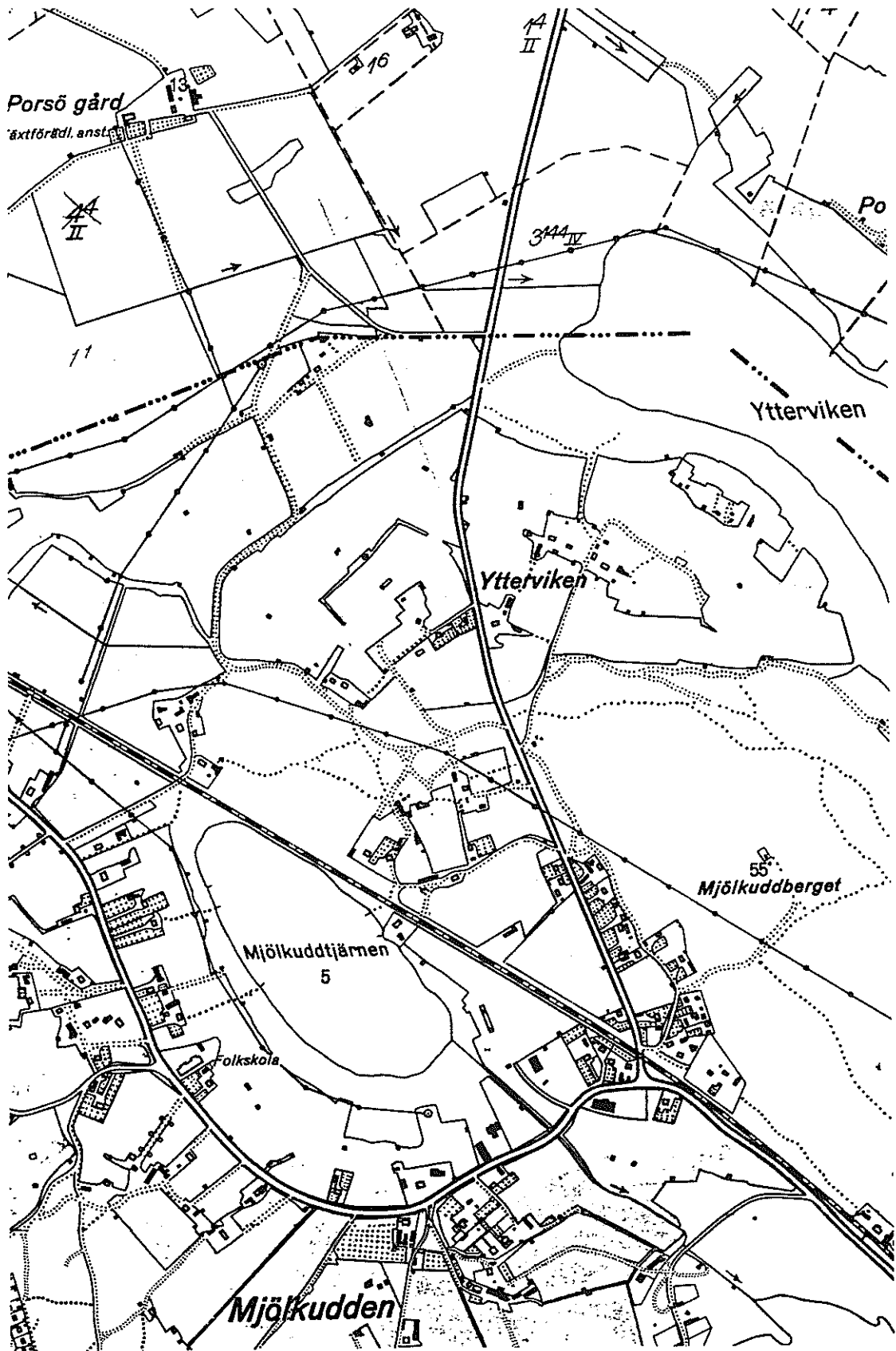
Namnen Västra och Östra Ytterviken var lätta att förväxla för dem som hade ärenden till industriområdena. På begäran av gatukontoret ändrades därför namnen år 1975. Den västra delen skulle på sikt förlängas norrut mot den av kommunen inköpta Porsögården. Den döptes om till Porsögårdens industriområde. Den östra delen fick därmed ensamrätt till namnet Yttervikens industriområde.

På senare år har detaljplanen ändrats och utökats norrut mot f d Porsögården. Det nya området kallas även för Teknikbyn Aurorum. Nya gator inom detta område blev Teknikvägen och Datavägen. Den norra delen av Depåvägen har ändrat namn till Scaniavägen (gratisreklam!). Traktorvägen kommer i framtiden att ingå som en del av Björkskataleden. För adresser inom "Aurorumkvarteret" används enbart Aurorum.

På Storporsöberget, norr om Porsögården, finns planer på ett nytt bostadsområde, "Storporsön". Blivande gator kommer bli a att få anknytning till Luleås vänorter. Tillfartsvägen har därför redan nu döpt till Vänortsvägen. Från Porsögården och norrut går den s k "Brännvinsvägen". Den lär ha fått sitt namn av att vägarbetarna fått ut en stor del av sin lön i form av brännvin. Vägen ingår i den nya vandringsleden "Från Forntid till Framtid".

På högskolesidan har Högskolevägen stängts av vid kårhuset. Den norra delen fram till Lokalanstalten har då döpts om till Kårhusvägen.

Ett ev framtida industriområde norr om lokalanstalten har fått arbetsnamnet Porsödalen efter den berömda förebilden Kiseldalen.

Ytterviken omkring år 1948. Ekonomiska kartan.

NOTVIKEN

På äldre kartor kallas den inre delen av Lulefjärden för Notviken eller Stor-Notviken. Landområdet mellan nuvarande Gammelstadsviken och Notviken benämndes Kalvhalsen.

Namnet Notviken var tidigare kanske mest känt för att Norrbottens Fältjägarer och Norrbottens regemente hade sin övningsplats där under åren 1883-1907.

På 1920-talet behövdes mark för bostäder åt arbetarna vid järnvägsverkstaden. Staden hade att erbjuda antingen ett område vid den s k Moritzängen vid Gammelstadsviken eller området söder om verkstaden.

Det blev det senare alternativet och med Notviken menar vi idag oftast det samhälle som har växt upp där.

Bebyggelsen i "gamla" Notviken har brett ut åt söder och mött bebyggelsen från Mjölkuddshållet. Var gränsen mellan Notviken och Mjölkudden skall gå finns det flera meningar om. I samband med traktindelningen för det nya jordregistret lades stadsdelsgränsen söder om bebyggelsen i kvarteret Kristallen (Tunastigen) och genom Tunavallens idrottsplats.

En stadsplan för Notviken upprättades år 1926 av stadsingenjören Erik Kinnman i samråd med länsarkitekten Eberhard Lovén och den fastställdes året därpå.

Kvarteren gavs namn som anknöt till verksamheten vid järnvägsverkstaden som t ex Loket, Tendern, Bufferten och Sliden

Av gatunamnen fanns det både lokala namn och namn med personanknytning.

Gammelstadsvägen var den befintliga delen av vägen mellan Luleå och Gammelstad. Från samhällets centrum gick Stationsvägen ned mot järnvägsstationen. Mjölkuddsvägen gick mot Mjölkudden och Notviksvägen ned mot en föreslagen brygga vid stranden av Notviken.

Verkstadsvägen och Kontorsvägen gick båda i riktning mot järnvägsverkstaden. Strandvägen gick efter stranden och Skolvägen mot skoltomten i kvarteret Lyktan.

Trädgårdvägen, Parkvägen och Kantgatan fanns också med.

Några av gatorna fick namn efter jordegendomar t ex Framnäs vägen, Erikslundsvägen, Hagalundsvägen och Silverdalsvägen. Framnäs var brukligt namn på stadsägan 525, Erikslund på stg 775, Hagalund på stg 762 och 763 samt Silverdal på stg 746.

Andra gator fick namn efter personer som ägde eller ägt mark inom planområdet. Det var Brandforsvägen, Högströmsvägen, Lindersvägen, Trysénsvägen och Vallstensvägen.

Borgmästarvägen har troligen fått sitt namn efter borgmästaren Fagerlin, som ägde en villa där?

I samband med en stadsplaneändring år 1958 fick en kommitté, bestående av Nils Malmgren, Widar Östling och Allan Brännberg, i uppdrag att lämna förslag på gatu- och kvartersnamn inom Mjölkudden och Notviken.

För Notvikens stadsplaneområde föreslogs att namnet Parkvägen ersattes med Vagngatan, Notviksvägen med Boggiégatan, Trädgårdsvägen med Tendergatan och Erikslundsvägen med Bromsargatan.

Stadsingenjören Söderborg anförde att "en namnändring skulle medföra omregistrering i fastighetsregistret, omflyttning hos uppbördsverket, pastorsexpeditionen, länsstyrelsen, vattenverket, televerket, elverket m fl, och med hänsyn till alla kartor som var upprättade inom området skulle oreda uppstå vid framtida arkivforskning. Eftersom postadressen var Notviken så kunde någon förväxling med likalåtande namn inom centrala staden inte bli följd."

Byggnadsnämnden anslöt sig till stadsingenjörens uppfattning. Stadsfullmäktige, där Nils Malmgren var ordförande, tog dock ingen hänsyn till byggnadsnämndens invändning utan fastställde namnändringarna i enlighet med kommitténs förslag.

Andra mindre ändringar var att Kontorsvägen ändrades till Kontorsgatan, Brandforsvägen till Brandforsgatan, Framnäs-vägen till Framnäs-gatan och Kantvägen till Förargatan. En ny gata fick namnet Lokvägen.

År 1968 gjordes en översyn av gatunamnen i Luleå, Bergnäset och Gammelstad. För att få bort vissa namnligheter ändrades Strandvägen mellan Förargatan och Kontorsgatan till att bli en del av Förargatan. Strandvägen mellan Framnäs-gatan och Borgmästarevägen ändrades på samma sätt till Borgmästarevägen. År 1972 ändrades Skolgatan till Lyktgatan efter kvarteret Lyktan där skolan låg.

Den östra delen av planområdet ändrades år 1961. Framnäs-gatan stängdes av för genomfart och den östra delen fick namnet Stickvägen. En ny liten gatan fick heta Spånvägen. År 1968 ändrades stadsplanen åter och man fick Hammargränd och Yxgränd. Även kvarteren hade "verktygsnamn".

Radhusen i kvarteret Tumstocken hade från början adress efter Notviksvägen. På husägarnas begäran sattes namn på smågatorna och det blev då Prylgränd, Raspgränd, Borrgränd, Mejselgränd och Hyvelgränd.

Trysénvägen utgjorde en förlängning av Banvägen och kom därigenom att försvinna. Kvar finns inte heller Silverdalsvägen, Stationsvägen eller Hagalundsvägen.

En del av gamla Gammelstadsvägen heter numera Bodenvägen och anlutningen från denna till industriområdet kallas Görjesvängen. Görjviken var tidigare namn på en del av Notviken norr om Karlshäll (görje ung = gyttja).

Gammelstadsvägen inom Notviken heter sedan år 1959 Notviksvägen.

Norr om SJ:s verkstad fanns tidigare "Getstan" och "Kostan". Infarten till Kostan fick år 1968 namnet Lägersvägen. Byggnaderna är numera rivna.

Infarten till Vattenfalls ställverksområde och några bostadshus döptes år 1968 till det självklara namnet Kraftverksvägen.

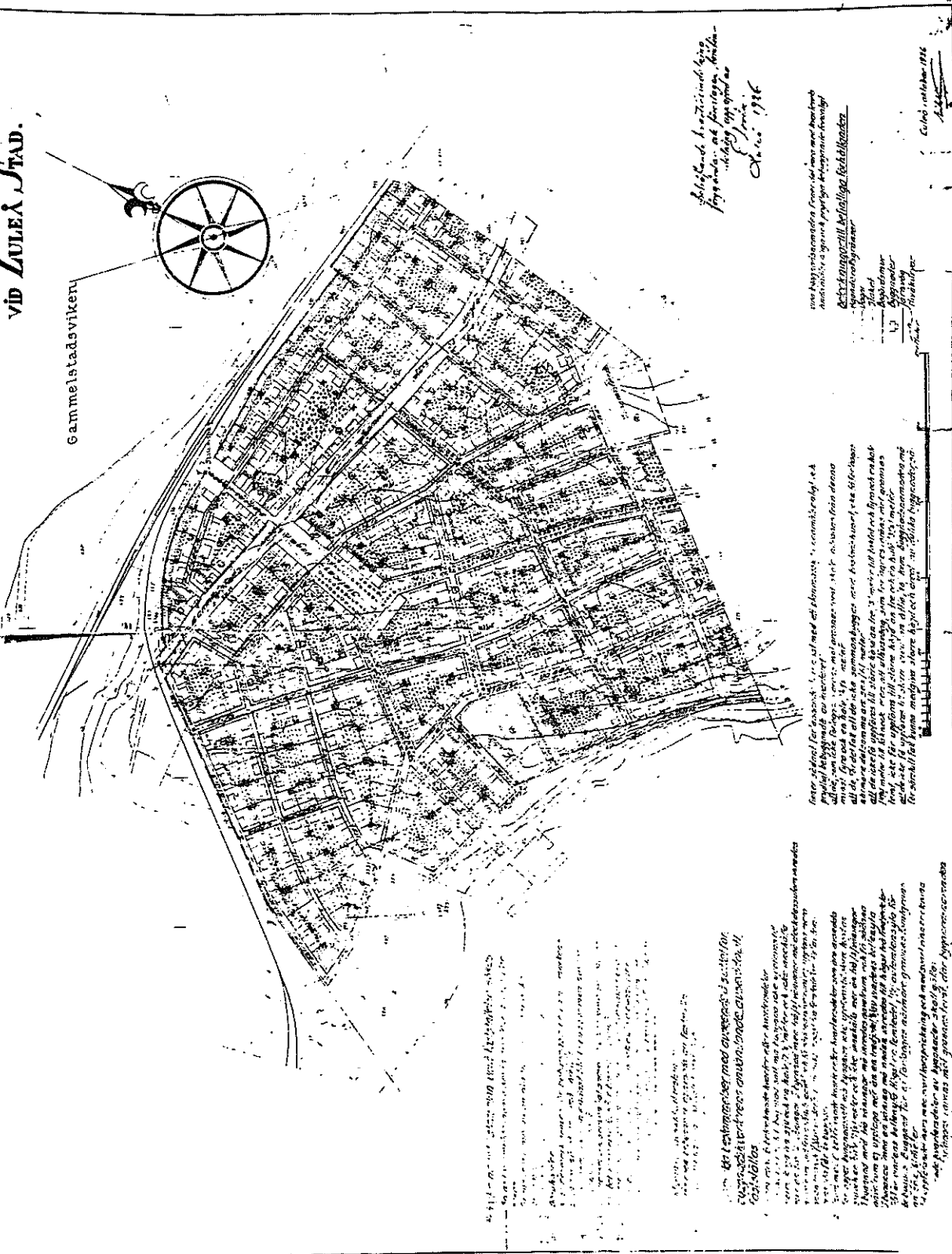
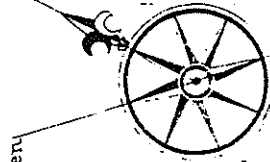
Det stora bostadsområdet Kristallen började byggas i mitten av 1960-talet på bl a den mark som tidigare kallades för Tuna. Man tyckte då att också den interna bostadsgatan inom kvarteret borde få innehålla ordet Tuna. För att klara det fick den dåvarande Tunavägen inom Mjölkudden byta namn till Rökvägen. Inom bostadsområdet kunde man sedan använda namnet Tunastigen.

Till Notviken räknas i dag även villabebyggsen vid Liljevalchsvägen och Vallstensgatan. Namnet Liljevalchsvägen fastställdes år 1945 och kommer av grosshandlaren K F Liljevalch som bl a anlade Oscarsvarv. När gatan byggdes skyltades den som Liljevalchsgatan. Det namnet användes av de boende medan det på kartorna stod Liljevalchsvägen. För att få kartan att stämma med verkligheten beslöt byggnadsnämnden år 1988 att namnet skulle vara Liljevalchsgatan.

Namnet Vallstensvägen, som tidigare låg inom den första Notviksplanen, var ledigt och flyttades år 1963 till den nuvarande platsen och ändrades samtidigt till Vallstengatan.

Mer om namnen inom Notviken och Notvikens industriområde finns i nästa avsnitt som behandlar Mjölkudden.

FÖRSLAG TILL STADSPLAN ÖFVER JÄRNLINJAN BYGGNADSBESTÄMMELSER FÖR OMRÅDET NOTVIKEN VID LULEÅ STAD. Gammelstadsvikern

Skiljda och höjningslösa byggnads- och gatunamn vid byggnadsbestämmelserna. Ch. 1916

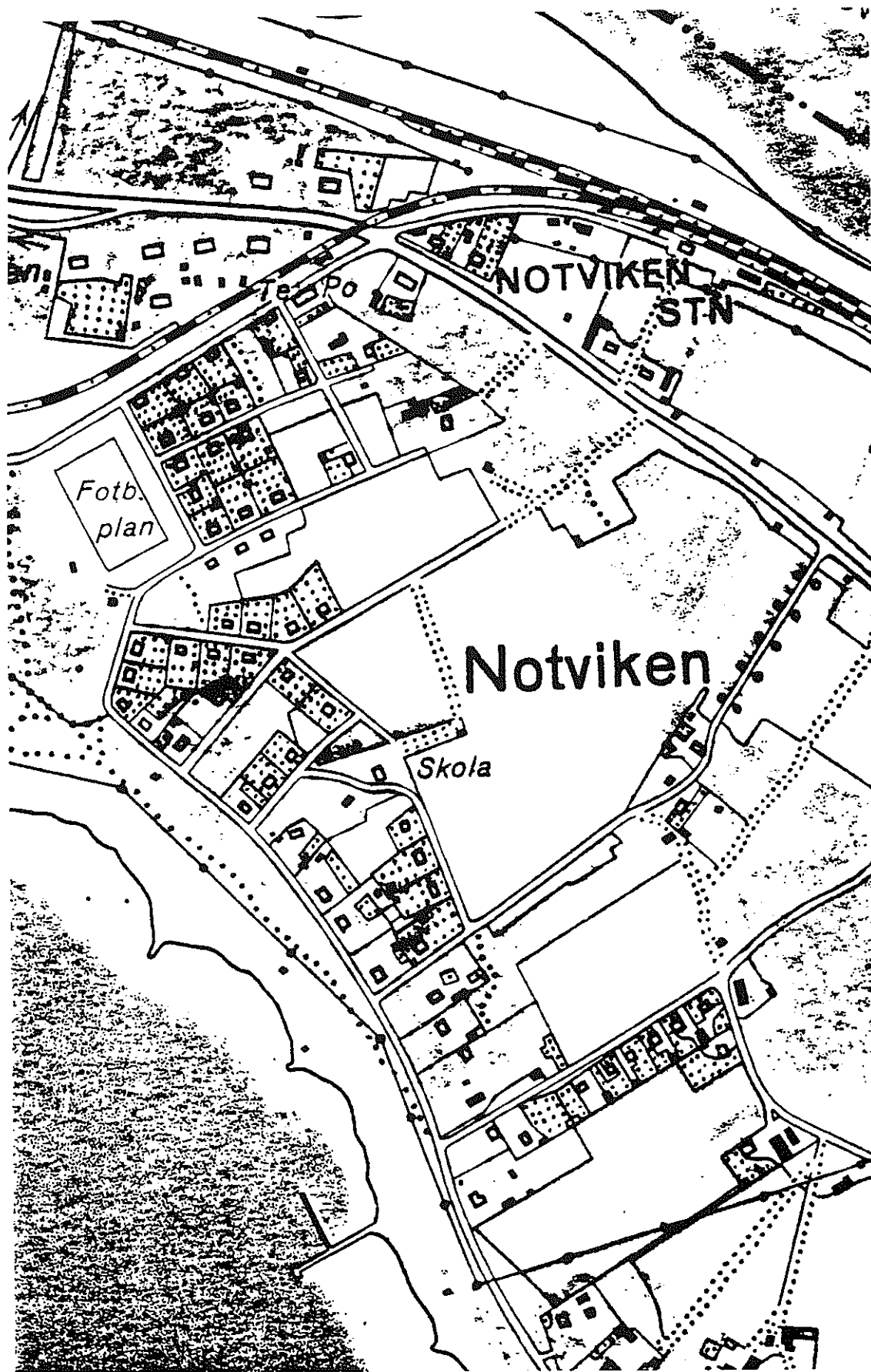
Den byggnadsbestämelsen för området Notviken vid järnlinjan i Luleå stad, som är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916, är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916.

Den byggnadsbestämelsen för området Notviken vid järnlinjan i Luleå stad, som är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916, är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916.

Den byggnadsbestämelsen för området Notviken vid järnlinjan i Luleå stad, som är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916, är utarbetad af byggnadsnämnden i Luleå stad, den 10/11 1916.

1921 års stadsplan för Notviken

a 168

Notviken omkr år 1948. Ekonomiska kartan

MJÖLKUDDEN

Mjölkudden var av ålder stadsbornas mark för kreatursbete och mindre odlingar. Med tiden tillkom även en del bebyggelse. Man har bl a namnen Tuna, Munkeberg, Fjällstuen och Rökstugan.

Bebyggelsen i Notviken bredde ut sig åt söder. År 1944 antogs en stadsplan som omfattade hela området upp till planen för Notviken.

Den södra delen av Mjölkudden hade lagts ut som jordbruksområde. Detta föranledde kraftiga protester från markägarna som bl a misstänkte att det fanns en baktanke att området skulle få stå orubbat tills det blev aktuellt med någon storindustri.

Byggnadskontoret hade i samråd med stadsdirektören upprättat förslag till namn på gator och allmänna platser. Stadsfullmäktige fastställde den 25 oktober 1945 förslagen:

Abraham Ruths väg
Banvägen
Benckertsplatsen
Björnsbyvägen
Fjällstuvägen
Goweniusvägen
Kallkällevägen
Ledningsvägen
Mjölkuddsvägen
Myrvägen
Radiovägen
Strandvägen
Transportvägen
Tunavägen
Vallstensvägen
Villavägen
Ängsvägen

Antennvägen
Benckertsvägen
Bilvägen
Framnäsvägen
Gammelstadsvägen
Haparandavägen
Kolonivägen
Liljewalchsvägen
Mjölkuddstorget
Radioparken
Silverdalsvägen
Tjärnvägen
Tunaparken
Vallvägen
Verkstadsvägen
Åkervägen

Av dessa utgjorde Framnäsvägen, Gammelstadsvägen, Mjölkuddsvägen, Strandvägen, Tunavägen, Vallstensvägen och Verkstadsvägen fortsättningar av vägar inom Notvikens stadsplaneområde med tidigare fastställda namn. Mjölkuddsvägen inom Notvikenområdet blev samtidigt ändrad till Tunavägen.

Fjällstun var namn på del av vretarna 468-469 som innehades av konsul Benckert. N F Sundström berättar i boken "Luleå stads borgare i den gamla goda tiden" att "Konsul Benckert ägde bl a en storgärda innanför Mjölkuddstjärn, sträckande sig ända upp till landsvägen. På en höjd några hundra meter från landsvägen uppfördes den första egentliga villan i Luleå omnejd. Den var ej så stor men dess stil var ren och

vacker, och än i dag tror jag nog att många gamla Luleåbo som färdas efter landsvägen blickar över till Fjällstu".

År 1958 fastställdes en planändring som främst rörde det som vi i dag kallar Skutvikens och Notvikens industriområden, men även bostadsområdet vid radiomasten

Byggnadsnämnden lämnade namnförslagen

Lokföraregatan
Bromsargatan
Stationsvägen (ändrat till Görjesvängen)
Spantgatan
Däckgatan
Banvägen
Ödlegatan
Drakvägen
Ormgatan
Kräftgatan
Midgårdsgatan
Ornbärargatan
Skorpionsgatan
Delfingatan
Dammgatan
Robertsviksgatan
Sågargatan
Bastugatan

"Det var ena j-a namn!"

Drätselkammaren fann namnen mindre lämpliga. "Det var ena j-a namn!" har någon antecknat på protokollsutdraget (Stadsdirektör Gunnar Lindvall?). "Just det" har någon annan instämt (Stadsjuristen Stigbjörn Thurfjell?).

Drätselkammaren beslöt att uppdra åt en kommitté som bestod av Nils Malmgren, Widar Östling och Annan Brännberg, att företa en översyn av förslaget.

Kommittén redovisade sitt förslag i september 1959. Efter vissa justeringar fastställde stadsfullmäktige namnen.

För Skutvikens industriområde

Dammgatan
Delfingatan
Ålgatan (i st f Ormgatan)
Ostrongatan (i st f Skorpionsgatan)
Hummergatan (i st f Ornbärargatan)
Kräftgatan
Musselgatan (i st f Drakvägen)
Ödlegatan
Midgårdsvägen

Sedan tidigare fanns här namnet Gammelstadsvägen och Rutviksvägen?

För Notvikens industriområde fastställdes namnen Däckgatan och Spantgatan.

F d Trysénsvägen ändrades till Banvägen

De äldre namnen Stationsvägen, Lindersvägen, Silverdalsvägen och del av Framnäsvägen utgick. Den nya infarten till norra delen fick namnet Görjesvängen.

År 1959 kom stadsplanen för bostadsbebyggelsen inom den södra delen av Mjölkudden. Planen har därefter ändrats flera gånger.

Den tidigare nämnda kommittén hade även utarbetat förslag för gatorna i Mjölkudden. Här valde man ämnesområdet båtar och tillhör mm, ett ämne som låg nära till hands för de båtintresserade luleåborna. Förslagen var:

Ankarvägen

Kättinggränd

Sprigränd

Mastringen

Segelvägen

Trossvägen

Skutgatan

Fallgatan

Skotvägen

Rodervägen

Munkebergsgatan

Hökargatan (infarten till Mjölkudden från "rondellen")

Hökarplan

Mjölkudds-rondellen

Fyrplatsen korsningen mellan nuvarande Bodenvägen och Svartövägen-Mjölkuddsvägen)

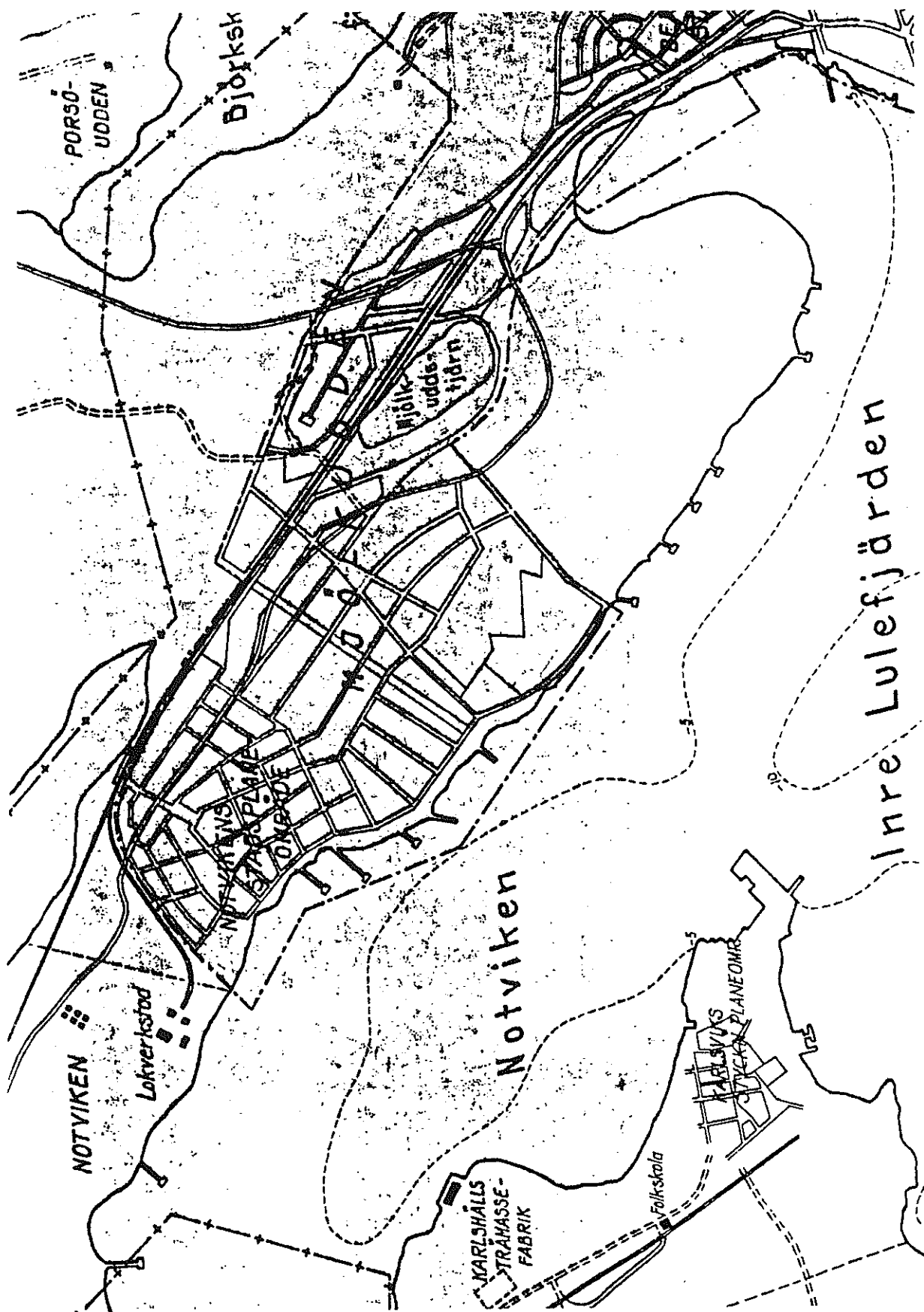
"Hökargatan har inga hökarbodar" har någon kommenterat förslaget. Hökare är en äldre benämning på specerihandlare.

År 1963 tillkom gatunamnen Gamla vägen, Slipvägen, Lotsvägen (ändrad till Mästerlotsvägen år 1968), Kappgränd, Prickgränd, Skansgränd, Småbåtsgatan och Tryséns gränd.

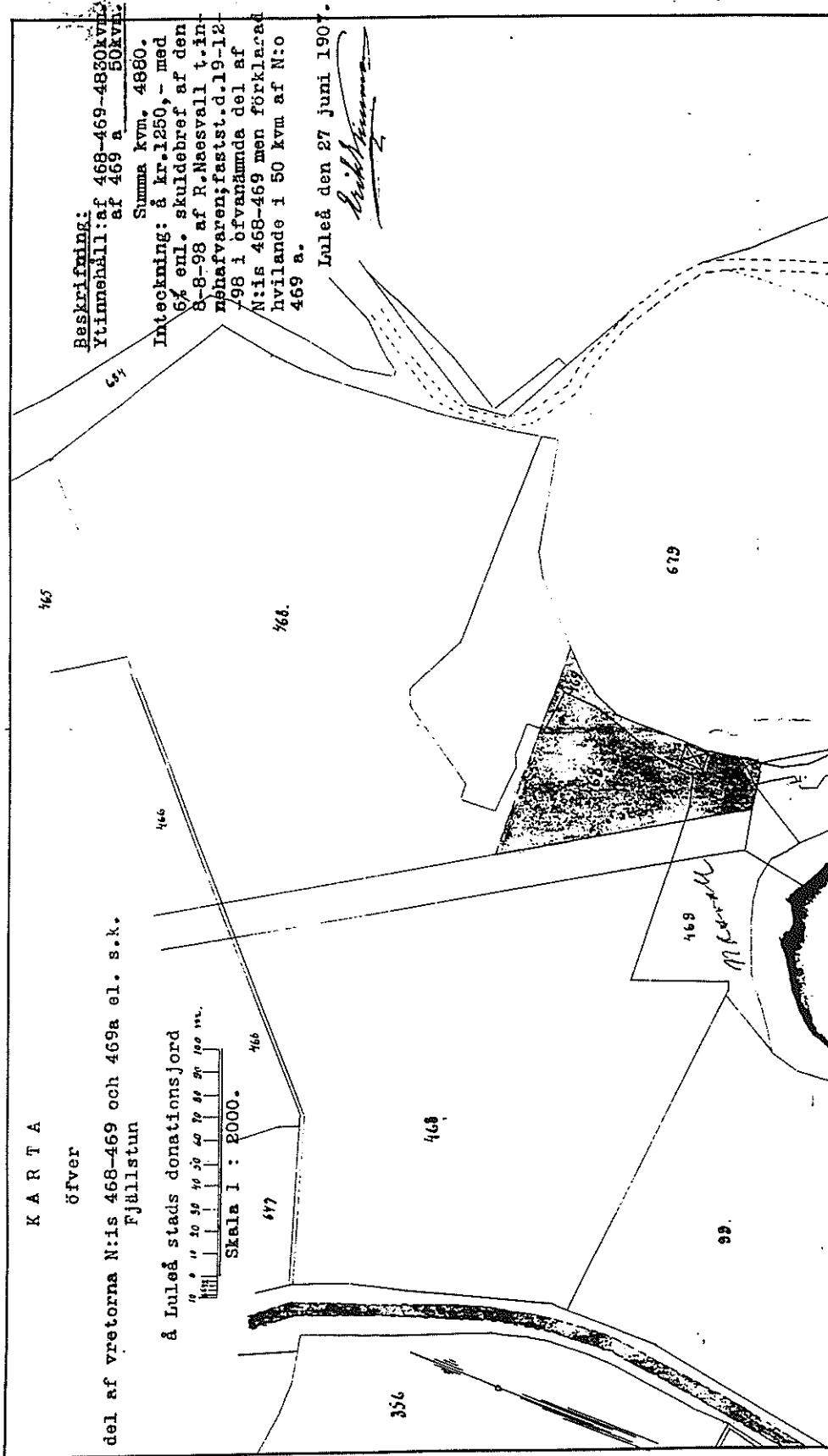
Abraham Ruths väg ändrades till Abraham Ruths gränd, Kolonivägen till Kolonigränd och Vallstensvägen till Vallstengatan.

År 1970 ändrades Skansgränd, där bla chefen för Nyckelbryggeriet hade sin tomt, till Nyckelgränd

År 1981 tillkom Krabbstigen som namn på en gång- och cykelväg nordost om Skutvikens industriområde.

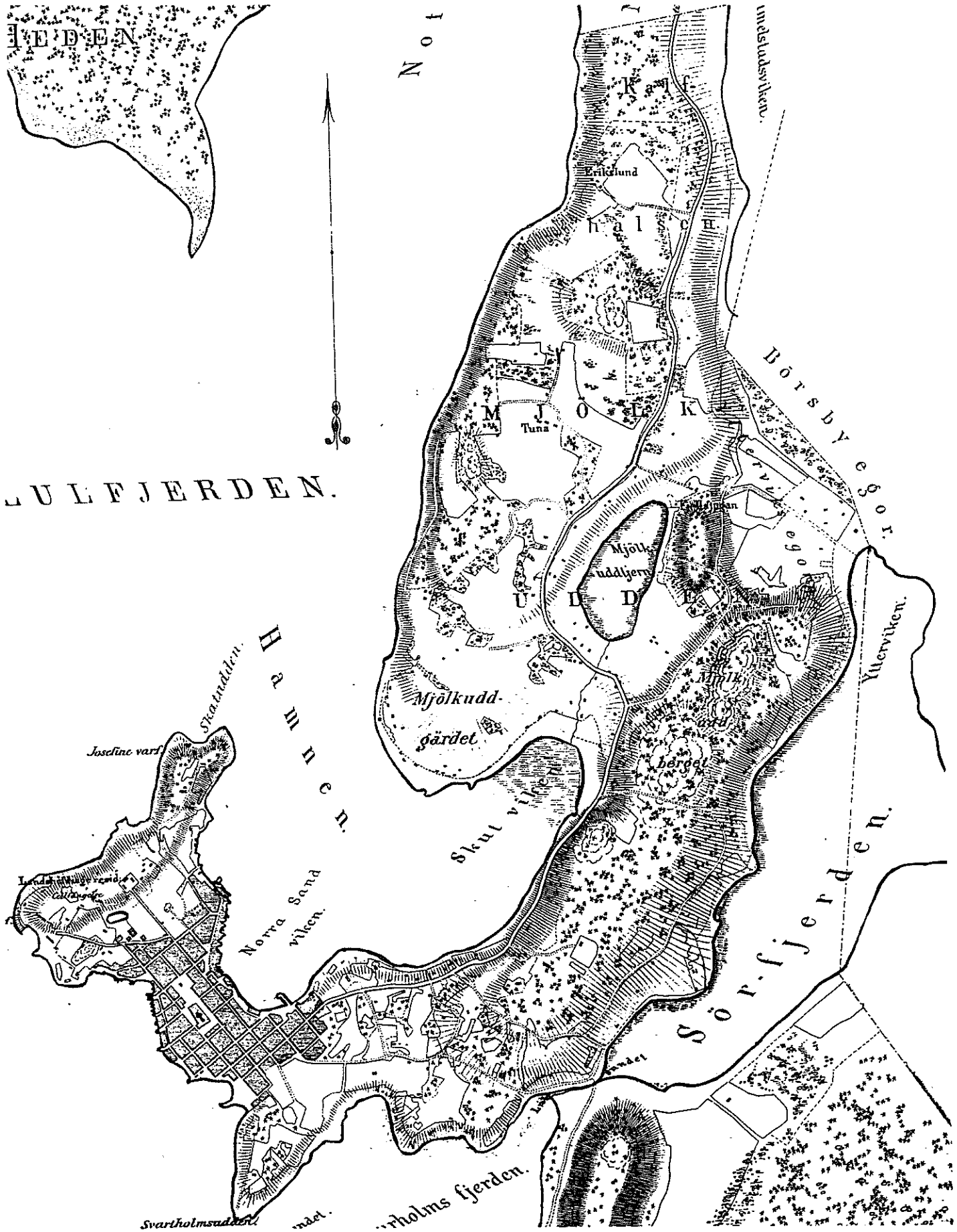

Mjölkudden år 1932 med föreslaget gatunät

Karta från år 1907 över den s k Fjällstun

Utdrag ur 1857 års karta över Luleå

KARLSVIK

Till Luleå stads donationsjord hörde även Nordantillheden eller Gäddviksheden som området också kallades. I stadens äldre fastighetshandlingar förekommer även benämningen Södra Notviken.

På en karta från år 1764 finns namnet Lappskatan. Den östligaste udden kallades ännu in på 1800-talet för Lappskataudden. I Luleå sockens historia berättar Albert Nordberg att flyttning med renhjordar ned till kusten pågått ända in på slutet av förra århundradet. De lappar som blev bofasta här nere vid kusten bodde oftast i utkanterna av samhällena, bl a på Gäddviksheden.

Stadens innevånare kunde få använda marken på Nordantillheden för uppodling eller annat ändamål. Vi skall här följa några av de upplåtelse som har skett.

Vid Görjeviken intill gränsen mot prästbordets mark uppläts år 1833 det område som senare kom att kallas Karlshäll.

Vid stranden mot Gäddvikssundet fick rådmannen J A Huss, handlanden O D Sundberg och P Govenius m fl år 1851 en tomt för bränneri. Området kallas än i dag för Bränneriudden.

År 1867 uppläts till Isak Olofsson i Gäddvik en trakt för uppodling vid den gamla vintervägen från staden till Gäddvik. Området kallas på äldre kartor för Karlsro.

År 1870 fick bankkamreraren C A Rydberg en lägenhet på Lappskataudden för en byggnad och en timmerbana. Fyra år senare fick Luleå Ångsnickeri AB mark inom samma område för att uppföra en ångsåg. Året därpå, år 1875, fick bolaget även strandområdet vid Karlsvik mellan ångsågen och Karlshäll.

Luleå Ångsnickeri AB sålde marken och anläggningarna till AB Bodträskfors år 1887.

År 1890 hade i Karlsvik uppförts sju arbetarebostäder, ett corps de logis (huvudbyggnad, chefsbostad) och ett antal uthus och bodar.

I början av 1900-talet började man uppföra ett järnverk i Karlsvik. Det nya bolaget, Luleå Järnverks AB, övertog år 1904 AB Bodträskfors egendom i Karlsvik med därå uppförda byggnader. Luleå stad sålde de angränsande områdena som behövdes för järnverket för 10.000 kronor.

En järnväg från Gammelstad till Karlsvik projekterades år 1905 och byggdes senare av Gammelstaden-Karlsvikshyttans järnvägsaktiebolag.

År 1917 sålde Luleå Järnverk AB samtliga aktier till Baltiska Trävarubolaget, som i sin tur sålde masugnen och övriga anläggningar till AB Ytterstfors-Munksund.

Järnverket lades ned i mitten av 1920-talet. AB Ytterstfors-Munksunds konkursförvaltning sålde år 1929 järnverksområdet med bostäderna till AB Svenskt Exporttackjärn. År 1931 började bolaget avstycka tomter kring bostadshusen och försälja dessa. Återstående mark överfördes år 1935 till Avesta Jernverk AB och sedan vidare till Svenska Vägaktiebolaget år 1967.

Området vid Karlshäll ägdes år 1911 av Luleå Träsliperi AB. När bolaget trädde i likvidation år 1917 övertogs området av Baltiska Trävaru AB. Baltiska Trävaru AB i likvidation överlät i sin tur området till AB Ytterstfors-Munksund. Efter Ytterstfors-Munksunds konkurs kom Karlshäll år 1928 att ägas av AB Luleå Trämassefabrik. Munksund AB övertog fastigheten år 1948 och efter ett fusionsavtal år 1954 stod Svenska Cellulosa AB, SCA, som ägare. År 1962 köpte Luleå stad fastigheten och samtliga aktier i järnvägsaktiebolaget.

År 1975 förvärvade Luleå kommun den mark som innehades av Svenska Vägaktiebolaget. Kommunen kom därmed att åter vara ägare till större delen av Nordantillheden. Cirkel var sluten.

Området vid Karlshäll har under 1960- och 70-talen upplåtits till flera mindre framgångsrika företag, t ex Nordpotato AB, Arla Plastindustri, Fälgfabriken MOVOMEC, BPA m fl.

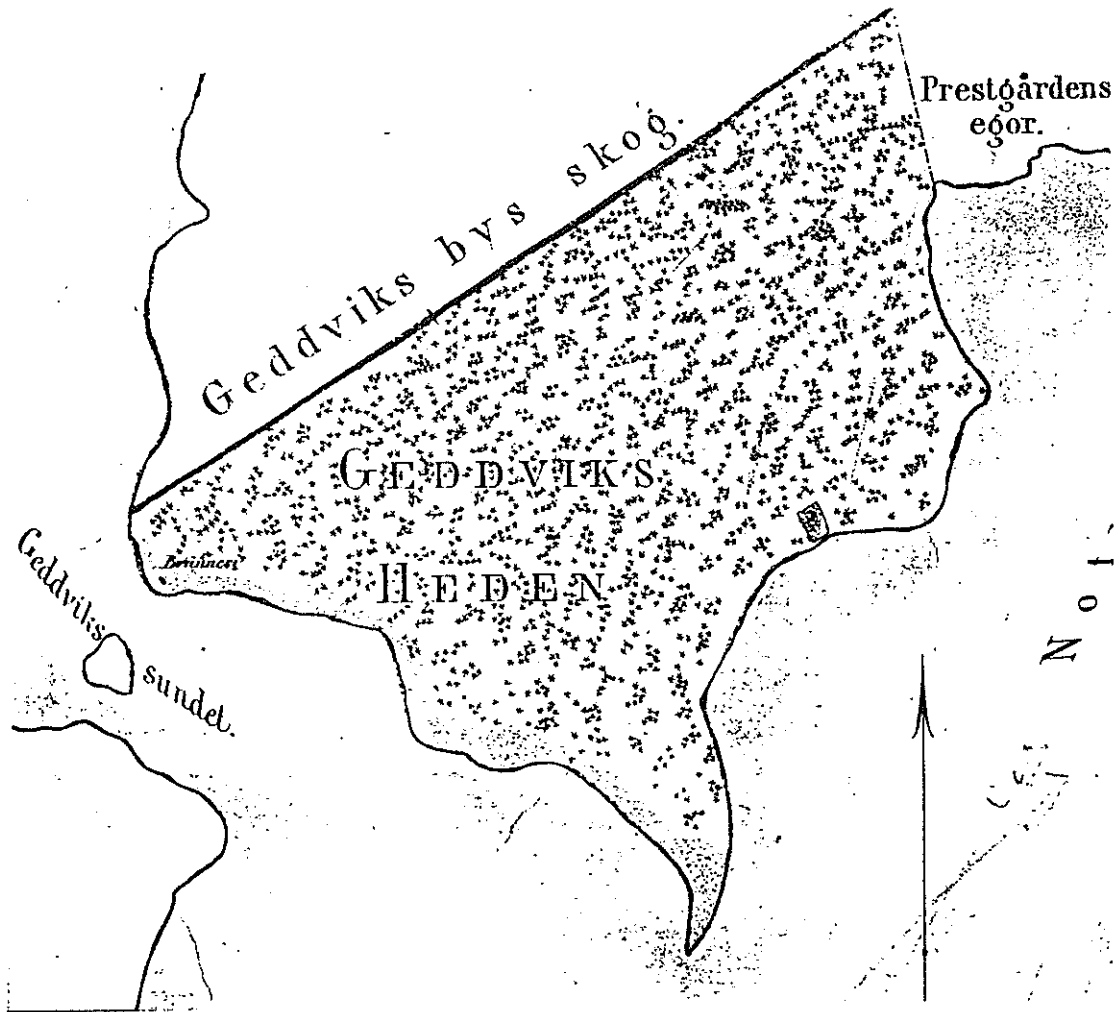
När Luleå kommun år 1975 skulle sätta namn på gatorna i Karlsvik låg det nära till hands att låta namnen återspegla det gamla brukssamhället med den klasskillnad i boendet som man kan utläsa av de gamla kartorna. Gatorna fick därför namnen Arbetarvägen, Disponentvägen, Förmansvägen och Tjänstemannavägen.

År 1983 upprättades en stadsplan för Karlsvik och gatunamnen kompletterades med Bruksvägen.

Under 1980-talet har uppförts en mäss- och idrottshall, Arcushallen, en campingplats och badanläggning mm. Vägen från Norra Gäddvik till Karlsvik kallades i plansammanhang för Nordantillhedsvägen. Namnet var i längsta laget och ändrades år 1986 till Arcusvägen (arcus=båge).

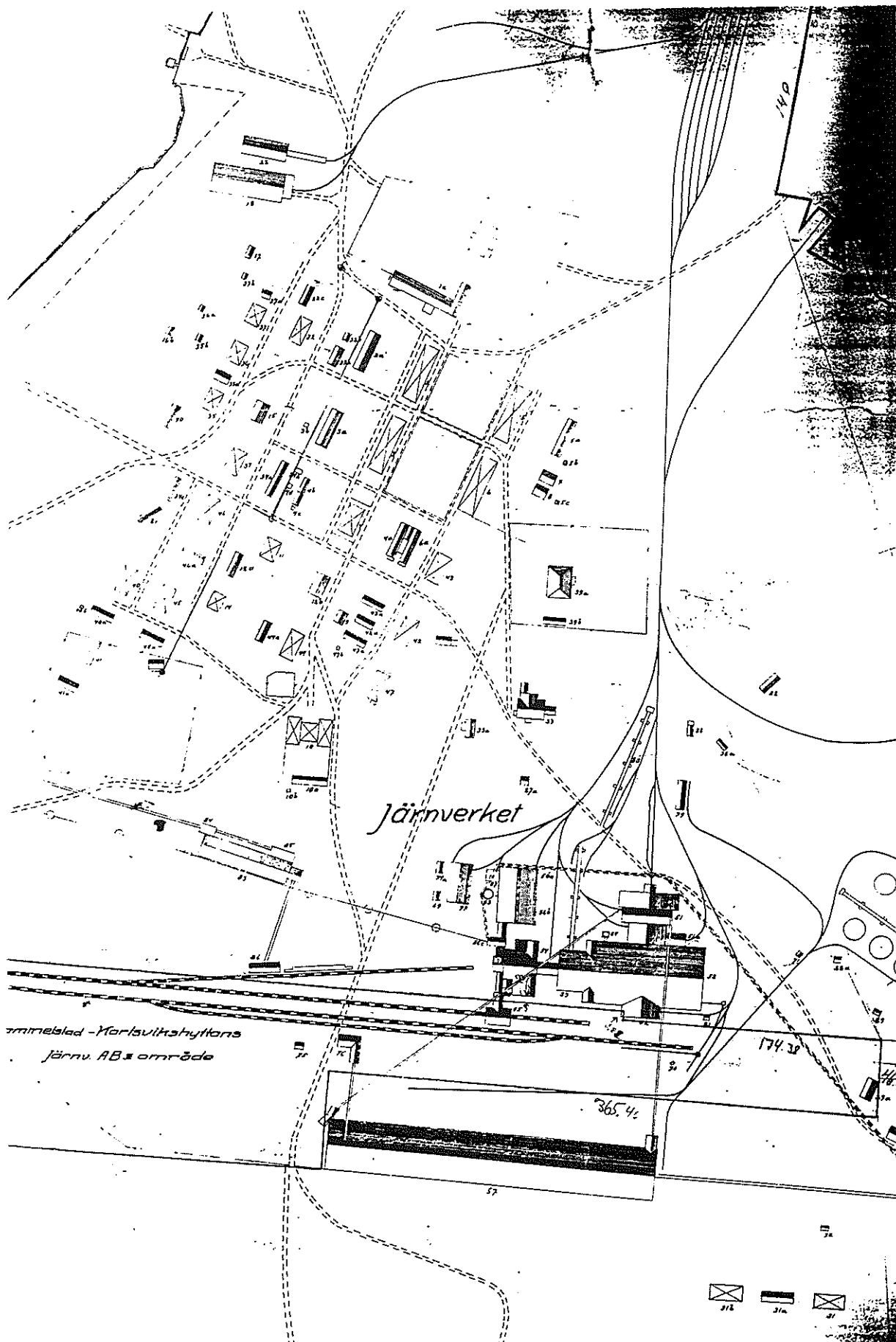
För gångvägarna inom campingplatsen har man använt namnen Brännerivägen, Folketshusvägen, Kolhusvägen, Lappskatavägen, Lägervägen, Malmstigen, Nipstigen, Slaggstigen, Sligvägen, Västra och Södra Banvägen. I vissa fall föreligger namnlighet med kommunens gatunamn, men eftersom vägnamnen inom campingplatsen inte skall användas i adresser har man kunnat godta dem.

Nordantillheden på en karta från år 1857

Beskrivning över Karlsvik

1 Disponentbostad	29 Arbetarbostad	46a Uthus
1a Uthus	29 a Uthus till d. s. skjul för avskrädestunnor	47 Arbetarbostad
2 Arbetarbostad	30 Arbetarbostad	47a Uthus
2a Uthus	30a Källare	47b Slaskkur
3 Arbetarbostad	31 Arbetarbostad	51 Masugnsbyggnad
3a Uthus	31a Uthus	51a f.d. Malkkross
3b Skjul för avskrädestunnor	31b Arbetarbostad	52 Brikkettugns hus
4 Förmansbostad	32 " "	53 Sligmagasin
4a Uthus	32a Uthus	54 Anrikningsverk
4b Mangel och vedbod	32b Avträde och skjul för avskrädestunnor	55 Malmlossningsstation
4c Skjul för avskrädestunnor	32c Källare	56 Ångpannehus
5 Arbetarbostad handelsbod	33 Kontor	56b Maskinhus
5a Uthus	33a Uthus	56c Transformatorhus
5b Skjul för avskrädestunnor	34 Arbetarbostad	57 Kolhus
5c Avträde till nr 5	34a Uthus	58 Kolllossningsbryggå
6 Arbetarbostad	34b Avträde	59 Pumpstation
6a Uthus	34c Källare	60 Lastkaj
7 Magasin till handelsbod	35 Arbetarbostad	61 Stenkolsupplag
8 " "	35a Uthus	62 Generatorhus snickarverkstad
9 Bagarstuga	35b Avträde	63 Skorsten till ångpannor
10 Brukshushåll, bänksal, handelsbod	36 Arbetarbostad	64 " " brikkettugnar
10a Uthus	36a Skjul för avskrädestunnor	67, 67a
10b Slaskkur	37 Arbetarbostad	69 Avträde
11 Arbetarbarack	37a Uthus	70 Hejare med skjul ö motor
12a Avträde till nr 14 + 14	37b Avträde	71 Avträde
12b Spruthus av sten	38 Arbetarbarack	72 " "
13 Uthus	38a Skjul	73 " " materialbod
14 Arbetarbostad	39a Tjänstemannabostad	74 Vågkur med väg
14a Slaskhus	39b Uthus	75 Expeditionskur vid järnvägen
15 Tvättstuga av sten	40 Arbetarbostad	76 Linbana från kolhuset
16b Svinhus	40a Uthus	77 Mekanisk verkstad
17 Avträde och svinhus	40b Slaskkur	77a Materialbod
18 Magasin	41 Arbetarbostad	78 Keratbana
20 Båthus	41a Uthus	79 Cirkulärsågverk
21 Källare	41b Slaskkur	80 Hög bana med spel
22 Förråd	42 Arbetarbostad	81 Vågkur med väg, järnvägen
24 f.d. Brädgårdskontor	42a Uthus	82 Hus för östjulet
27a Förmanskontor	43 Arbetarbostad	83 Torkeniet
28 " "	43a Uthus	84 Hus för linbanestation
28a Vaktkur för kolare	44 Arbetarbostad	85 " "
	44a Uthus	86 Magasin för trämassa
	44b Slaskkur	87 Hus för stybbelevator ö tork
	45 Arbetarbostad	88 Förrådsskjul till anrikningsverk
	45a Uthus	89 Förmanskur till kolgården
	46 Arbetarbostad	90 Svinhus

STORHEDEN

I mitten av 1960-talet var det aktuellt med en industrietablering inom ett område av kyrkans mark i södra Gammelstad. Marken inköptes, stadsplan upprättades, vägar och ledningar byggdes. Industrisatsningen kom dock inte igång och området fick ligga till sig fram till år 1970 då stadsplanen ändrades och utvidgades.

Området behövde få ett namn. Nordantillheden ansågs vara för långt och tungt. Gäddviksheden var heller inte bra. Vid Storsand, som låg vid älven, talade man om att göra en storidrottsplats. Inte heller namnet Storsand vann gehör. Vid namnberedningskommitténs sammanträde kom då stadsarkitekten Henning Gjörup med idén: "Låt oss ta Stor från Storsand och heden från Nordantillheden och kalla området för Storheden". Så föddes ett namn som passar området och som snabbt blev vedertaget.

Huvudvägnätet har efter vissa ändringar fått namn som visar vart vägarna leder. Storhedsvägen går från Notviken till Storheden. Storsandsvägen går från Norra Gäddvik mot Gammelstad och Ektjärn.

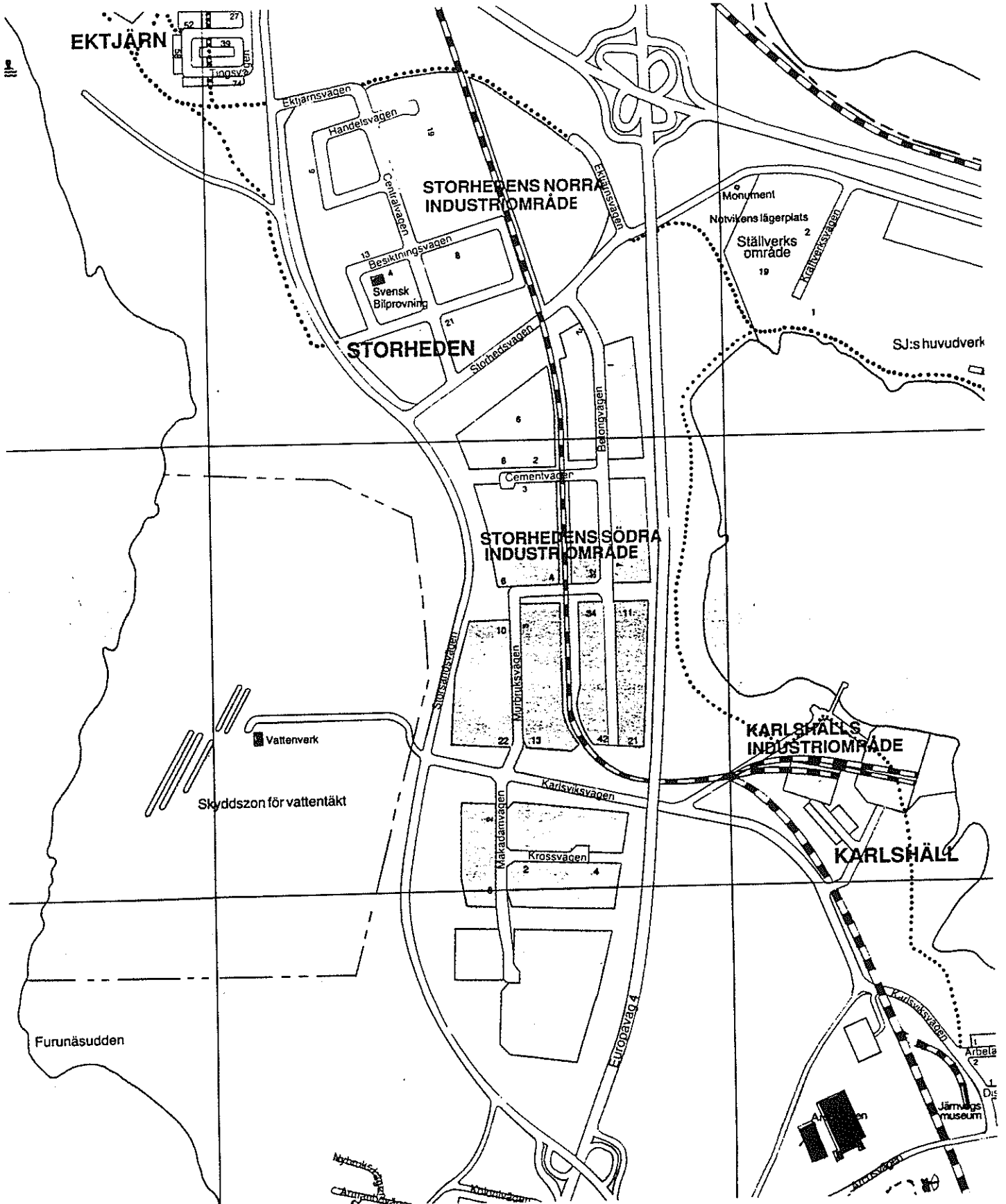
Inom planområdet fick den genomgående vägen namnet Centralvägen. Vid både Bilprovningen och Slakteriet utfördes besiktningar och vägslingan vid dessa anläggningar döptes till Besiktningsvägen. Den norra vägslingan betjänar en lagercentral och en speditjonsfirma och fick därför namnet Handelsvägen.

På områdets östra och norra sida skulle enligt planerna gå en väg fram till Ektjärn. Vägen, som döptes till Ektjärnsvägen, har dock ännu inte byggts ut i hela sin sträckning.

Vid Luleälven, väster om Storhedsområdet, finns en vik som på äldre kartor har namnet Hafssandsviken. Myrstråken som går ned mot viken kallades Hafsandviktrumorne. Stranden vid älven är numera fylld med fritidshus och stugägarna kallar sitt område för Havsörnsviken, en omedveten förvanskning av det gamla namnet?

Storhedens industriområde utvidgades i mitten av 1970-talet åt söder. Inom detta område fanns tidigare sand- och grustäkter och även en murbruksfabrik. Vid namnsättningen anknöt man till den verksamheten och tog namnen Betongvägen, Cementvägen, Krossvägen, Makadamvägen och Murbruksvägen. Vägen mot Karlsvik fick ett nytt läge men kallades fortfarande för Karlsviksvägen.

Det nya, södra området, kallas oftast för Södra Storheden och man har även börjat kalla det första området för Norra Storheden.

EKTJÄRN

Bostadsområdet inom den södra delen av Öhemmanet började byggas omkring år 1973 och fick namn efter den s k Ektjärnen. På äldre kartor heter den i stället Kaptentjärn (Capitainstjern), troligen uppkallad efter kaptenen Erland Lagerbom, som på 1737 års karta upptas som innehavare av en nyröjning ca 600 alnar nordost om tjärnen.

Namnet Ektjärnen är av relativt sent datum och har troligen ingenting med trädslaget ek att göra. Man får snarare intrycket av en liten tjärn med en eka. Enligt andra teorier skall namnet anknyta till någon tidigare markägare.

Inom planområdet ligger socknens tidigare avrättningsplats, den s k galgbacken. Att ge gatorna namn som t ex Repslingan, Galgbacksvägen, Skarprättarvägen, Stupstocksgränd e dyl ansågs alltför makabert. I stället valde man namn som anknyter till rättsväsendet och det blev Domarvägen, Lagmansvägen, Rådmanvägen och Tingsvägen.

En ännu äldre avrättningsplats låg ungefär vid korsningen av nuvarande Gäddviksvägen och Rågvägen. Namnet Stegelgårde på gamla kartor påminner om dåtidens grymma straffmetoder.

TÄNK ATT FÅ BO INTILL GALGBACKEN

LULEÅ. Det måste smaka mums att få bosätta sig intill Galgbacken uti gamla Nederluleå kommun. Tänk att sitta i det nybyggda huset och titta på "Frankentaisins mormor" medan en benvii hand sticker upp genom golvplankorna och klarar en på vaden. Fantasier? Säg inte det. Den gamla Galgbacken finns inom det planerade Ektjärnsområdet i Gammelstad som så småningom skall ge plats för 200 egna hem. Om allt går efter ritningarna släpps 53 tomter loss nu i månadsskiftet september-oktober och våren 1973 byggs de första villorna. Sedan är det meningen att släppa cirka 50 tomter per år till huggade spekulanter. Och sådana torde inte saknas.

Området är beläget väster om väg 97 Bodenvägen, söder om och intill Skiftesvägen och norr om det s.k. Storsandsområdet. Vajande furor finns det gott om i grannskapet så att det är ingen sak att ställa sig ute på fästungskvisten om morgonkvisten och sjunga "Tallarnas bär".

Den nuvarande planen rymmer — förutom en tomt för

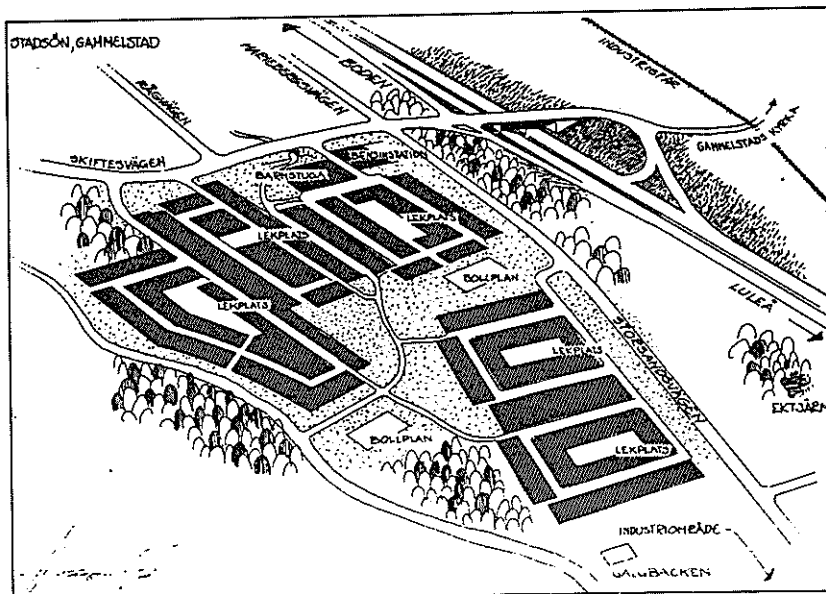
bensinstation och en för barnstuga i planens norra hörn — drygt 200 tomter på 7-800 kvadratmeter vardera.

Är det inte rätt smula det?

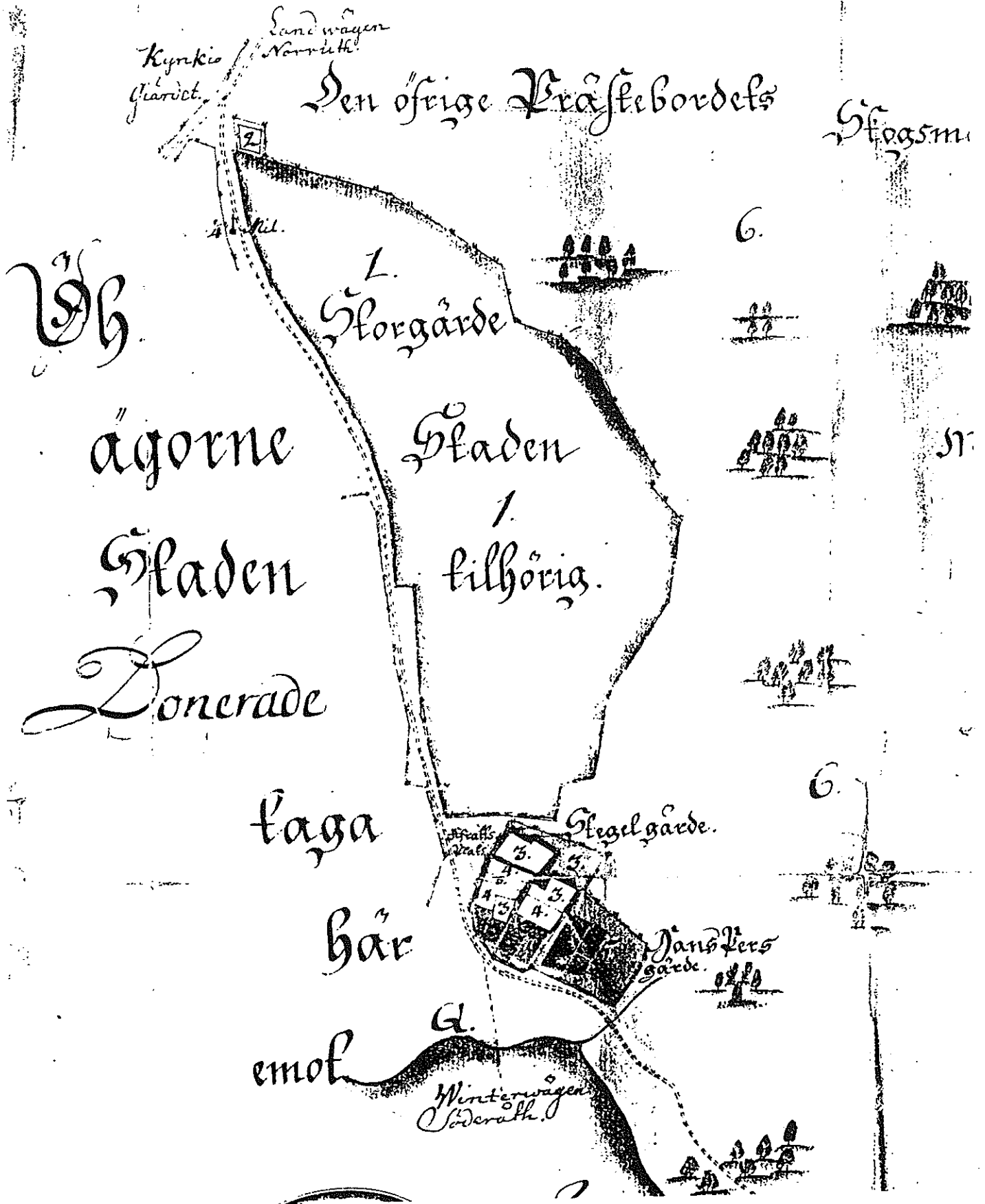
— Det får man väl hålla med om, säger stadsarkitekt Henning Gjörup, men det rör sig om ett mycket attraktivt område och därför har vi fått lov att dela på gracerna. Ett tidigare förslag gick ut på att det skulle styckas 150 tomter på i genomsnitt 1.000 kvadratmeter, men eftersom nu Ektjärnsområdet ligger så centralt och fint till så ville vi att mesta möjliga skulle få chansen.

Och att det är många som vill bygga eget i kommunen bekräftas på fastighetskontoret. Där har man nu en kölista på 800 personer som är ute för att få sig en tomt och eftersom var och en får betala 500 kronor i anmälningsavgift så är det med all sannolikhet seriösa spekulanter.

Tomtpriset kommer att ligga på 25 kronor kvadratmetern, vilket betyder att de presumtiva husägarna får punsa ut med 17- 20.000 kronor för en tomt

Så här ser det ut — det planerade Ektjärnsområdet i Gammelstad. 200 egna hem ska byggas där så småningom.

Utdrag ur karta från år 1737 över Luleå Prästbords ägor, upprättad av Esaias Hackzell. Kartan visar bl a avrättsplatsen och stegelgårdet. (Akt Nederluleå nr 29)

ÖHEMMANET

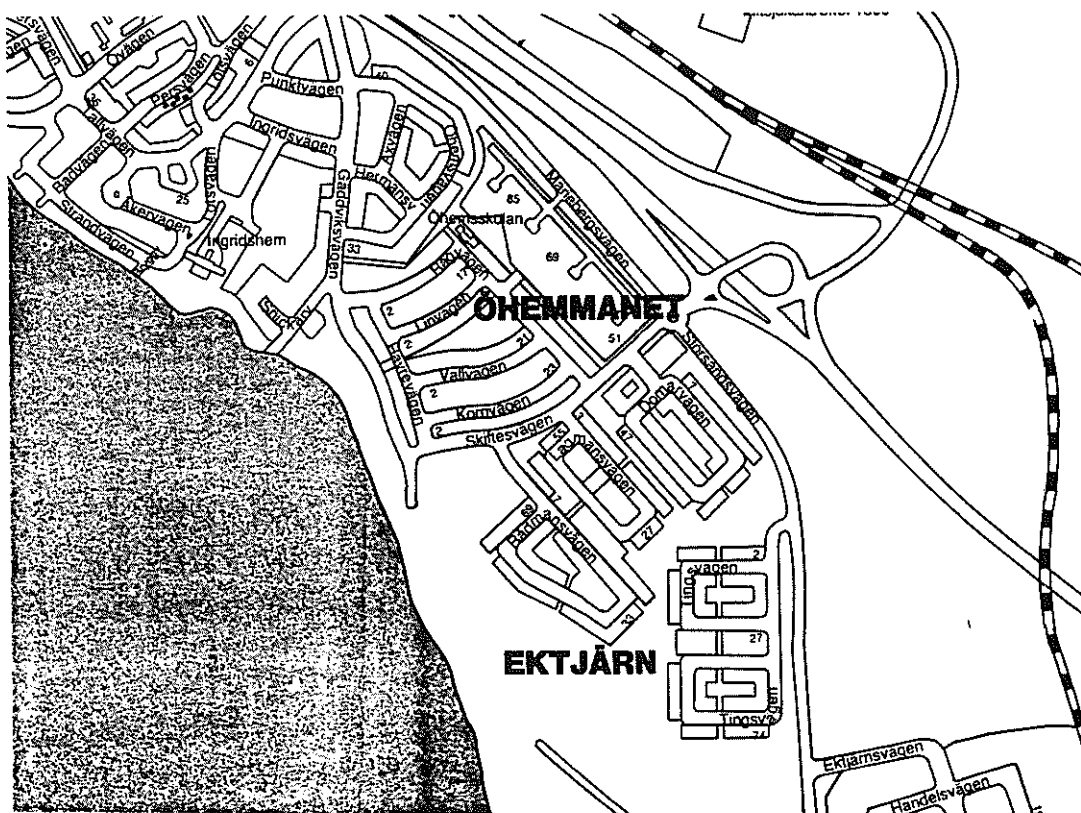
Öhemmanet tillhörde från början prästbordets ägor. År 1831 delades Luleå församling upp i Nederluleå och Överluleå församlingar. Man bröt då ut tre s k "försäljningshemman". Det var Notvikshemmanet, Öhemmanet och Junköhemmanet. Köpe-skillingen för dessa hemman skulle användas för att anskaffa ny mark för Överluleå pastorat.

Bebyggelse på Stadsön bredde med åren ut sig allt längre åt söder. År 1963 fastställdes en byggnadsplan för den norra delen av Öhemmanet. Den utvidgades året därpå och år 1966 fastställdes planen för flerfamiljshusen.

I stadsplanesammanhang har området kallats för STADSÖN. Den södra delen av Öhemmanet har senare ingått i stadsplane-området för EKTJÄRN.

Gatunamnen fick anknytning till jordbruket. Det blev Havrevägen, Kornvägen, Linvägen, Rågvägen och Vallvägen. Vägen vid flerfamiljshusen fick namnet Mariebergsvägen, troligen efter tegelbruket i Sunderbyn.

Vägen som avgränsade området i söder gick mot vattentornet och fick därför namet Tornvägen. På grund av namnlighet med andra "Tornvägar" ändrades namnet senare till Skiftesvägen, också med anknytning till jordbruk.

STADSÖN

Luleå stad erhöll Stadsön som donation när staden grundades år 1621. Marken skulle nyttjas av stadens innevånare mot att de erlade en viss avgäld till staden. I många fall kom nyttjanderätten till marken med åren att övergå till privat äganderätt genom att innehavarna beviljades fasta och lagfart på marken.

Området kallades Ön eller Kyrkoön. Namnet Stadsön kommer mer i allmänt bruk först sedan jordregistret lagts upp i början av 1900-talet och fastigheterna då fick fastighetsbeteckningen Stadsön.

Uppodlingen skedde i första hand av området kring landsvägen mot Gäddvik. På 1789 års karta finns två större vägar utritade. Förutom allmänna landsvägen är det den s k **Upplänningens kyrkovägen** eller **Upplänningsvägen**. Den har även kallats **Oppfjärdingens kyrkoväg**. Den går från vägskalet vid landsvägen ned till "Upplännings läningen" vid stranden. Det var den plats där kyrkobesökarna från byarna upp efter älven gick i land med sina båtar.

Upplänningsvägen motsvarar i dag ungefär den första delen av Övägen. Den gamla landsvägen överensstämmer i stort med den nuvarande Gäddviksvägen.

Mellan dessa vägar finns på 1789 års karta även en tredje väg som hade ungefär samma sträckning som nuvarande **Lotsvägen**. Den kallades i början av 1800-talet för "**Midtiländningsvägen**".

Den fanns även en fjärde väg inom Stadsön, den s k **Sunderby vinterväg**, som gick från nuvarande Bredängshemmet och ned mot mitten av Stadsön.

År 1943 upprättades en avstyckningsplan för sportstugetomter vid norra delen av nuvarande Andersvägen. Sedan dröjde det ända till år 1955 innan bebyggelsen på Stadsön blev reglerad genom en fastställd byggnadsplan som skulle medge byggandet av ca 150 villor, 50 lägenheter i radhus och 100 lägenheter i hyreshus. Planen omfattade även ett mindre industriområde mellan järnvägen och den blivande Bodenvägen.

Gatorna fick namnen

Andersvägen

Troligen efter John August Andersson som ägde del av marken som vägen ligger på (Stadsön 1:171)

Badvägen

Bryggvägen

Båtvägen

Genstigen	Blev ej utbyggd
Gäddviksvägen	Gamla allmänna vägen mot Gäddvik
Hermansvägen	
Industrivägen	Ändrades år 1968 till Hantverkarsvägen
Ingridsvägen	Vid infarten till Ingridshems barnhem
Lotsvägen	F d "Mittilänningsvägen", möjligen uppkallad efter lotsen Åström, som ägt Stadsön 1:135
Persvägen	
Punktvägen	Vid de sk punkthusen
Snickargränd	Ej utbyggd
Snickarvägen	Vid Snickarstranden. Enligt uppgift efter en snickare vid namn Rutkvist
Storbryggan	
Strandvägen	
Tallvägen	
Åkervägen	
Ängsvägen	Namnet ej använt
Öhemsvägen	Nära gränsen mot Öhemmanet
Övägen	Av namnet på området, Ön eller Stads- ön. Motsvarar delvis den gamla "Upplänningsvägen"

Med åren har det skett flera förändringar och utvidgningar av planerna.

År 1962 tillkom Tvärvägen mellan Öhemsvägen och Hermansvägen.

År 1964 blev Persvägen en förlängning av Badvägen. Adressnumreringen efter Badvägen gick åt "fel håll" och man måste därför ge ett nytt namn på den nya gatan.

År 1966 kom byggnadsplanen för området norr och väster om Övägen. Parallellt med den planerade Bodenvägen byggdes en gata som fick namnet Mariebergsvägen.

Vid namnsättningen av gatorna inom flerfamiljshusområdet vid Mariebergsvägen hämtade man inspiration från sagan om Snövit och de sju dvärgarna. Det blev Blygergränd, Buttergränd, Gladergränd, Klokergränd, Prositgränd, Snällergränd och Tröttergränd. Namnet Toker fick inte vara med utan man tog i stället det mer neutrala Dvärggränd. Gruvgränd var också föreslaget men den gatan blev aldrig byggd.

Gatorna inom området mellan flerfamiljshusen och älven fick trädnamn som Aspstigen, Ekstigen och Lärkgränd. En parallellväg till Övägen fick namnet Tomholmsstigen efter ön Tomholmen i Gammelstadsfjärden.

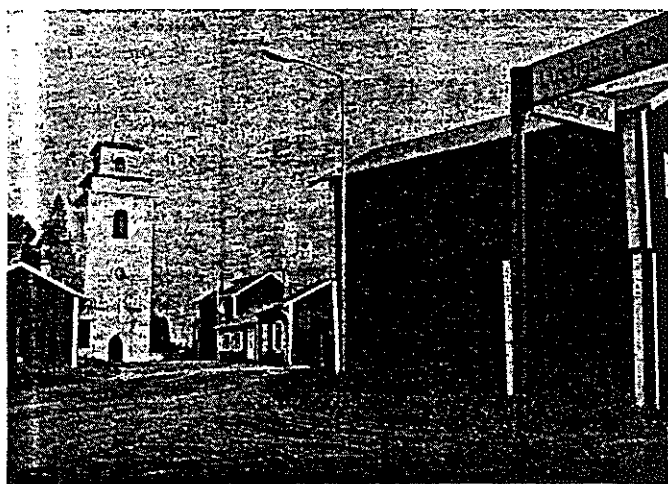
Småhusbebyggelsen växte vidare norrut över den gamla jordbruksmarken och en plan fastställdes år 1966. Här fick namnen anknytning till slätter mm och det blev Bärgarstigen, Hässjestigen, Ladstigen, Räfsarstigen, Rödklöver-

stigen, Skördestigen, Slätterstigen, Svingelstigen och Timotejstigen.

Centrumbebyggelsen med affärer och skola mm fick adressen Stadsötorget.

För Gammelstads industriområde fick man namnet Hantverksvägen. Norr om förbindelsevägen mellan Stadsön och Kyrkbyn, Stadsövägen, har det på senare tid tillkommit ett nytt industriområde, Stadsöns industriområde, med gatunamnet Företagsvägen.

När vi kom ut med 1984 års upplaga av turistkartan uppmärksammade en av ortstidningarna att det saknades namn på den lilla ön som ligger utanför Stadsön. Med hjälp av ortsnamnsforskaren Else Britt Lindblom i Gammelstad och Levi Jacobsson i Bälinge fick vi reda på att namnet skall vara Klockarsgrynnan och att det kommer av att jättarna i Bälingeberget försökt tysta kyrkklockorna i Gammelstad genom att kasta stenar som dock inte nådde ändra fram utan hamnade i vattnet utanför Stadsön och bildade en liten ö.

* Vad är det egentligen för lustigt med den här backen i Gammelstad?

Vem döper gatorna?

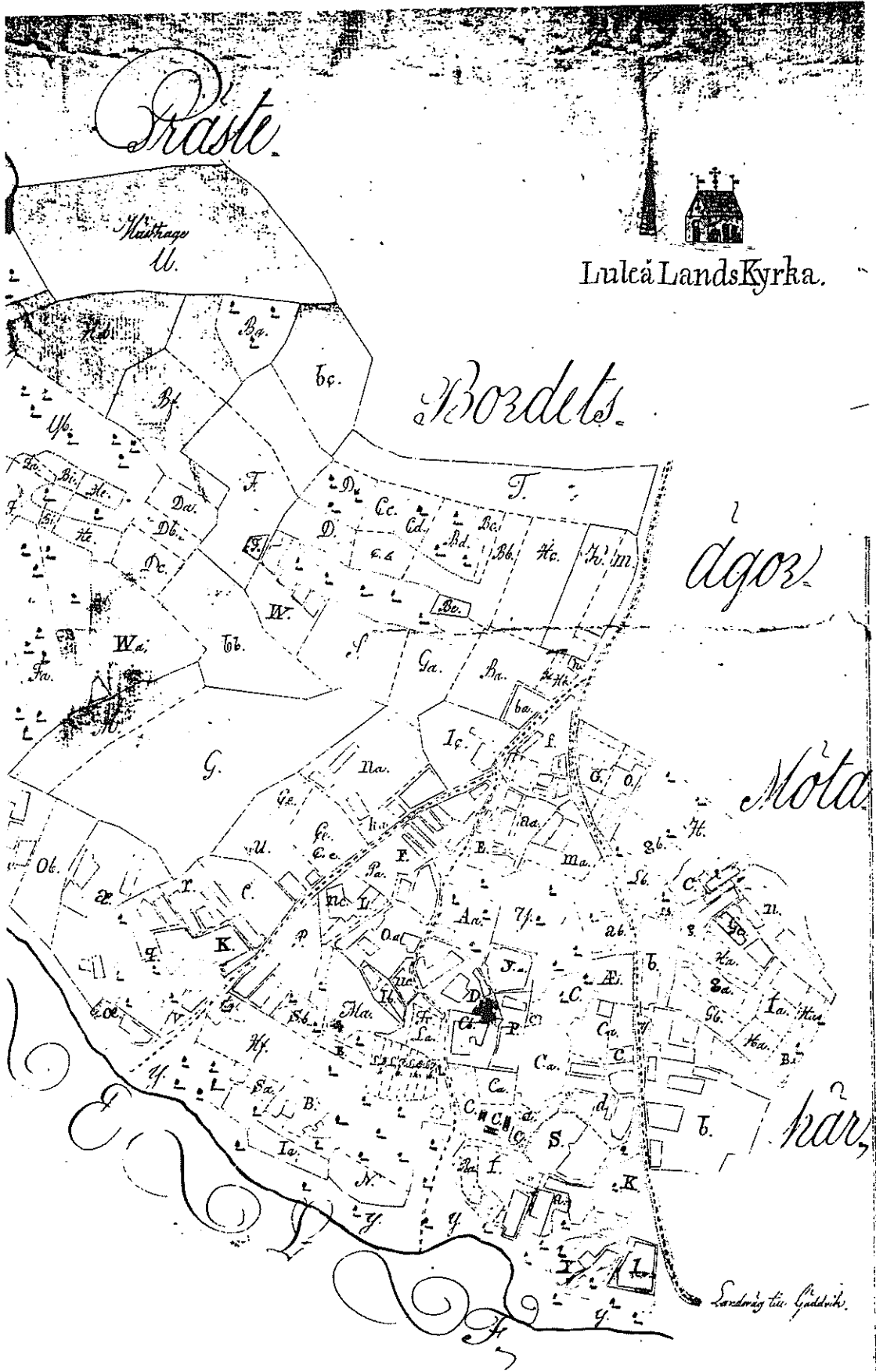
Sex dvärgars namn, men Toker spolades

Vår kommer egentligen alla gatunamn ifrån — och vem hittar på dem?

Frågan är aktuell inte minst med tanke på Luleås expansion. Nya gator växer upp efter hand med mer eller mindre "konstiga" och svårhärledda beteckningar. En sak är dock klar: Allmänheten har liten möjlighet att själv påverka sin adress. Det är byggnadsnämnden och i sista hand kommunfullmäktige som beslutar.

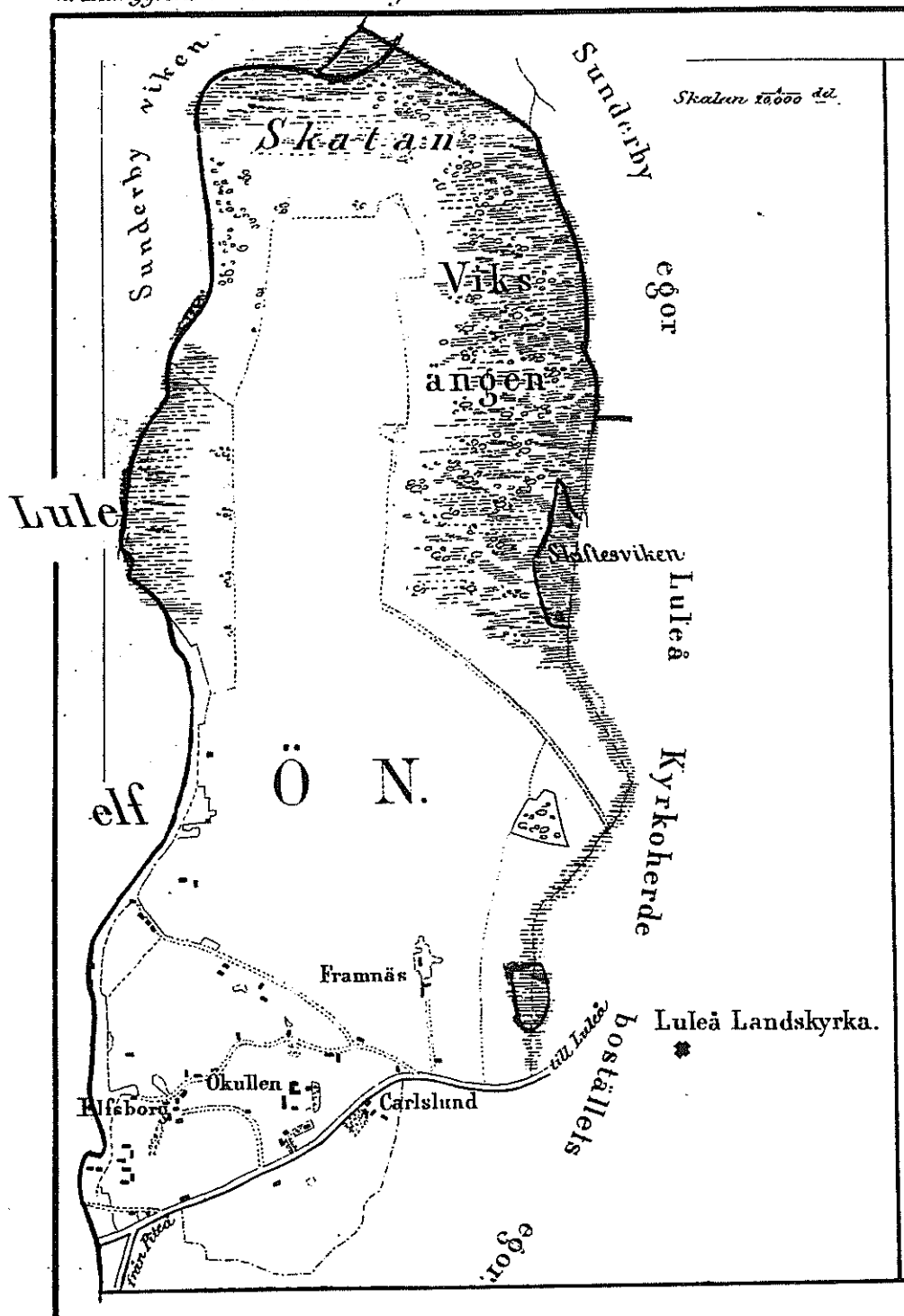
Hur tokigt som helst får emellertid inte ett namn vara. I Gammelstad hoppade man över Tokergränd — trots att de sex andra gatorna i kvarteret har namn efter de sju dvärgarna i Snövit.

— SIDAN 3 —

Utdrag ur "Karta öfver Luleå Stapel Stads Donationsjord Öhn kalladt". "Afmätt år 1789 af G.E.W. v Walter

G. Liunggrens Kartor öfver Sveriges Städer.

Utdrag ur 1857 års karta över Luleå

Norrbottens-Kuriren torsdag 26 januari 1984

14

Så blev Klockarsgrynnan till...

LULEÅ. Visat har "grönnan" utanför Stadsön i Gammelstadsfjärden ett namn!

Efter Kurirens artikel om att Stadsmåtningskontorets nya upplaga av turistkartan fått en ny ö, är det nu klart att den sedan länge hetat Klockarsgrynnan.

Både prästen och klockaren hade agor vid älven i Gammelstad, berättar Else-Britt Lundholm. Hon är ortsnamnsskare i Gammelstad, som sedan ett par år arbetar med en dokumentsamling om värtas namn i Luleåskärgården och runt om i Nederluleå.

Det finns både Klockarsgården och Klockarsören. Även om grönnan, eller grönnan som det heter på dialekt, låg under vattnet var det en fruktbar ö. Dessa tillhörde adelsmannen Redan 1831 har namnet Edvin Bränström registrerat namnet Klockarsgrynnan. Det ligger omkring 100 meter öster om Tomholmen i ortsnamnsskarn. Uppsala St i Klockarsgrynnan kan tyda på att det rör sig om ett egennamn, säger Else-Britt Lundholm.

Goran Klockare

Stadsmåtningskontorets chef Georg Palmgren är glad över beskedet. På ett av de gamla kartor från 1645, som Stadsmåtningskontoret har låtit utvärdera, finns också förtecknat att en viss Goran Klockare hade ägor i anslutning till kyrkan. Det kan vara samma man som ägt själva grönnan ute i fjärden.

Trollegend

Georg Palmgren har också fått en mer färgrik förklaring till Klockarsgrynnans namn. En sägen som, i generationer vandrat i muntlig tradition och förklarar hur namnet kommit till.

Än i dag kan 87-årig Levi Jacobsson i Bålinge tvärs över älven dra legenden. När Kuriren hälsar på i det ombonade huset i vinterkyllan minns han att han hörde den som barn och att den berättats i flera släkter.

Det var så att jättarna eller bergstrollen i Bålingeberget inte gillade det nya kyrkbygge i Gammelstad. Kyrkan kom ju till på 1300-talet.

När de satte upp kyrkklockan började jättarna att kasta sten. För att få dem att sluta kastade Levi Jacobsson en stor och stark, så rädde de inte med att kasta stenen ändå fram. Stenarna hamnade i vattnet i fjärden utanför. Så blev Klockarsgrynnan till.

Levi Jacobsson svänger med kroppen samtidigt som han vänder sig i den knarrande korgstolen för att understryka orden.

När de inte rädde med att kasta kyrkklockan, så säger legenden att de flyttade från Bålingeberget. Ännu längre bort, så att de slapp höra den förhatliga klockringningen.

Många historier

Levi Jacobsson ler fröjnt. Han och hans hustru Menny konstaterar att det här är en gammal berättelse som säkert flera känner till. Precis som i storerna om bergskarinen och annan trolldom i samfund med Bålingeberget.

Försvunnet gruvhål

Från ortsnamnsskarnet. Else-Britt Lundholm har väckts till liv av att hon fått en del av den gamla turistkartan. Den visar också om ett annat gammalt Storstensgrynnan i området om Tomholmen och på den gamla Klockarsgrynnan. Det stora steinet har senare varit sprängt bort och blivit till byggnad av stenmassor. Det är den här gruvhålet. A. Storstensgrynnan, har Else-Britt Lundholm inte hittat ett spår trots att hon själv varit ute på platsen och kikat i kartan.

Teckning: INGEMAR LARSSON

Enligt folketror fick Klockarsgrynnan sitt namn av att båltingejättarna inte tyckte om att höra kyrkklockorna, och kastade sten för att fylla dem.

DET VAR JÄTTARNA

som kastade sten från Bålingeberget

ROLF OLLE NILSSON

Inte heller Levi Jacobsson känner till något om den "grönnan" Tomholmen där emot krummer han ihåg hade skeppssvarv och kontorsbyggnad någon gång i början av seklet.

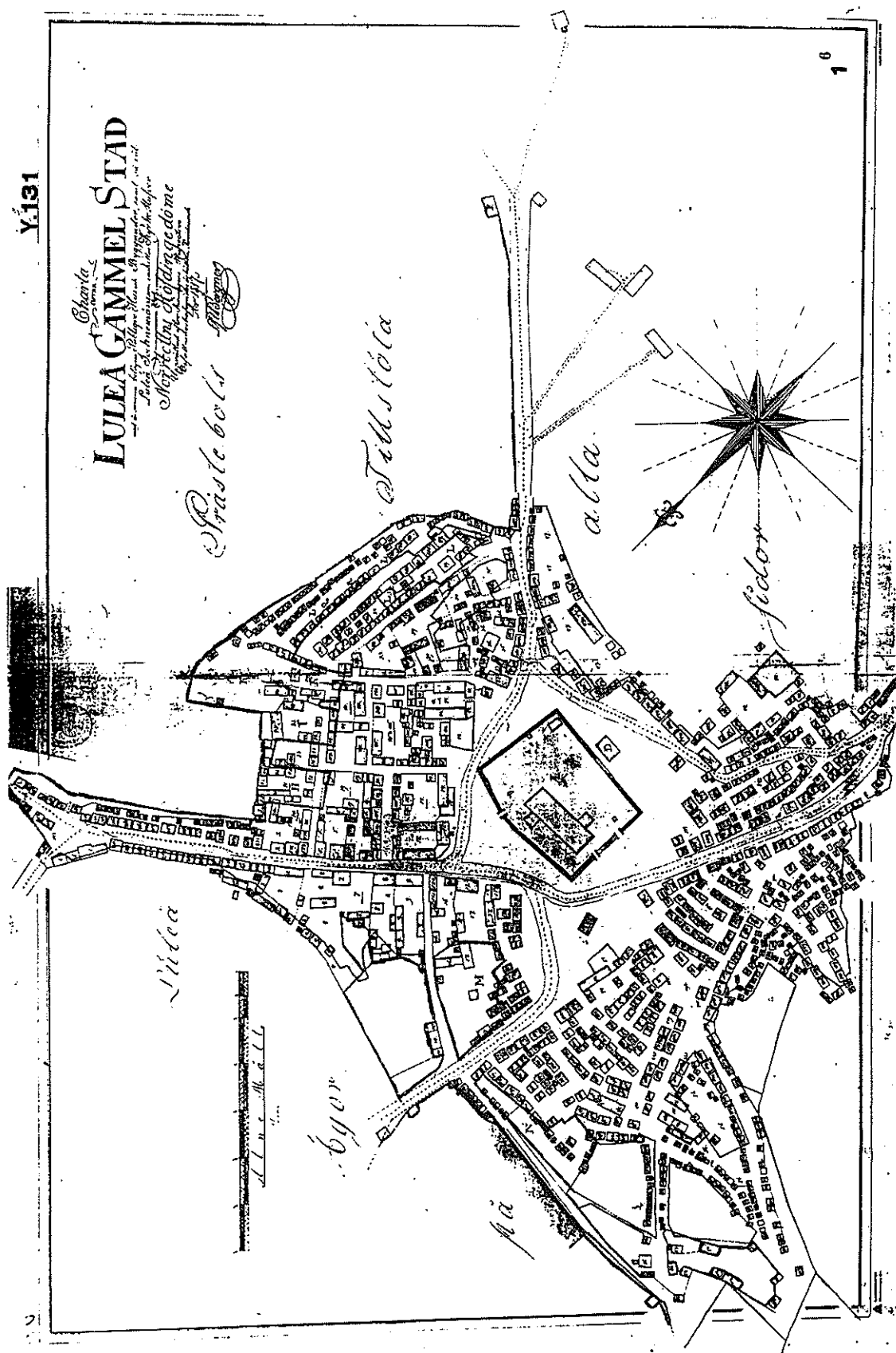
Om ett par år räknar Else-Britt Lundholm med att vara klar med sin ortsnamnssökning i trakterna kring Luleå. Redan nu kan hon berätta att många orter har haft betydelse och flera namn under ledertags gång. Att nya orter dyker upp kring Luleå är heller inte helt ovanligt förutom landsbyggningsplaner och utbyggnad på orter som städer.

Klockarsgrynnan är ett område som också varit jättar- och kungarnas. Det är så att till exempel orten, som är ett gammalt namn till namnet Måla, är ett gammalt namn som också varit samma "Bålinge" som också varit för många orter.

Legenden om Klockarsgrynnan har varit sedan jag var liten och den har varit ett av mina favoritställen. Menny Jacobsson i Bålinge.

Foto: HAKAN GIDLÖW

1817 års karta över Luleå Gammel Stad

GAMMELSTAD - KYRKBYN

När Luleå stad grundades år 1621 skedde den första stadsbebyggelsen kring kyrkan. Sedan staden år 1649 flyttats till det nya läget, "Nystan", kom området vid sockenkyrkan att kallas för Luleå gamla stad eller Gammelsta'n.

Bebyggelsen har med åren spritt sig över Stadsön och Öhemmanet. Hela samhället kallades i postalt sammanhang för Gammelstad och det var också namnet på järnvägsstationen. För att underlätta vägvisning mm har Gammelstad delats upp i stadsdelarna Kyrkbyn och Stadsön. I Stadsön ingår även den norra delen av Öhemmanet. Det fanns förespråkare för att Kyrkbyn i stället skulle kallas Kyrkstaden eller Kyrkstan. Vid namnsättningen bedömde man att namnet Kyrkstaden i första hand avser området med kyrkstugebebyggelsen. I det nuvande samhället kring kyrkan ingår till stor del även annan bebyggelse och namnet Kyrkbyn ansågs vara mer adekvat.

Hur gamla gatunamnen inom kyrkstaden är har inte närmare utretts i detta sammanhang. Troligen har många av namnen tillkommit på ett naturligt sätt genom att de säger varifrån vägnarna kommer, var de ligger eller vilka byar som hade sina kyrkstugor efter en viss gata. Till denna grupp kan räknas bl a Bodenvägen, Lulevägen, Gäddviksvägen, Norrvägen, Västervägen, Ängesbygatan och Storgatan.

Andra namn synes ha blivit "officiella" först under 1950-talet. T ex Davidsgränd, uppkallad efter förre landshövdingen David Hansén, Lustigbacken efter en soldat Lustig som bodde där, Brantgränd efter en lärarinna, fröken Brant, Bagargränd efter fem bagare, Häradsvägen efter en härads-hövding och häradsskrivare som bott där samt Linellgränd efter en skomakare med det namnet. Uppgifterna om dessa gatunamn har jag fått av förre kommunalmanen Emil Norberg.

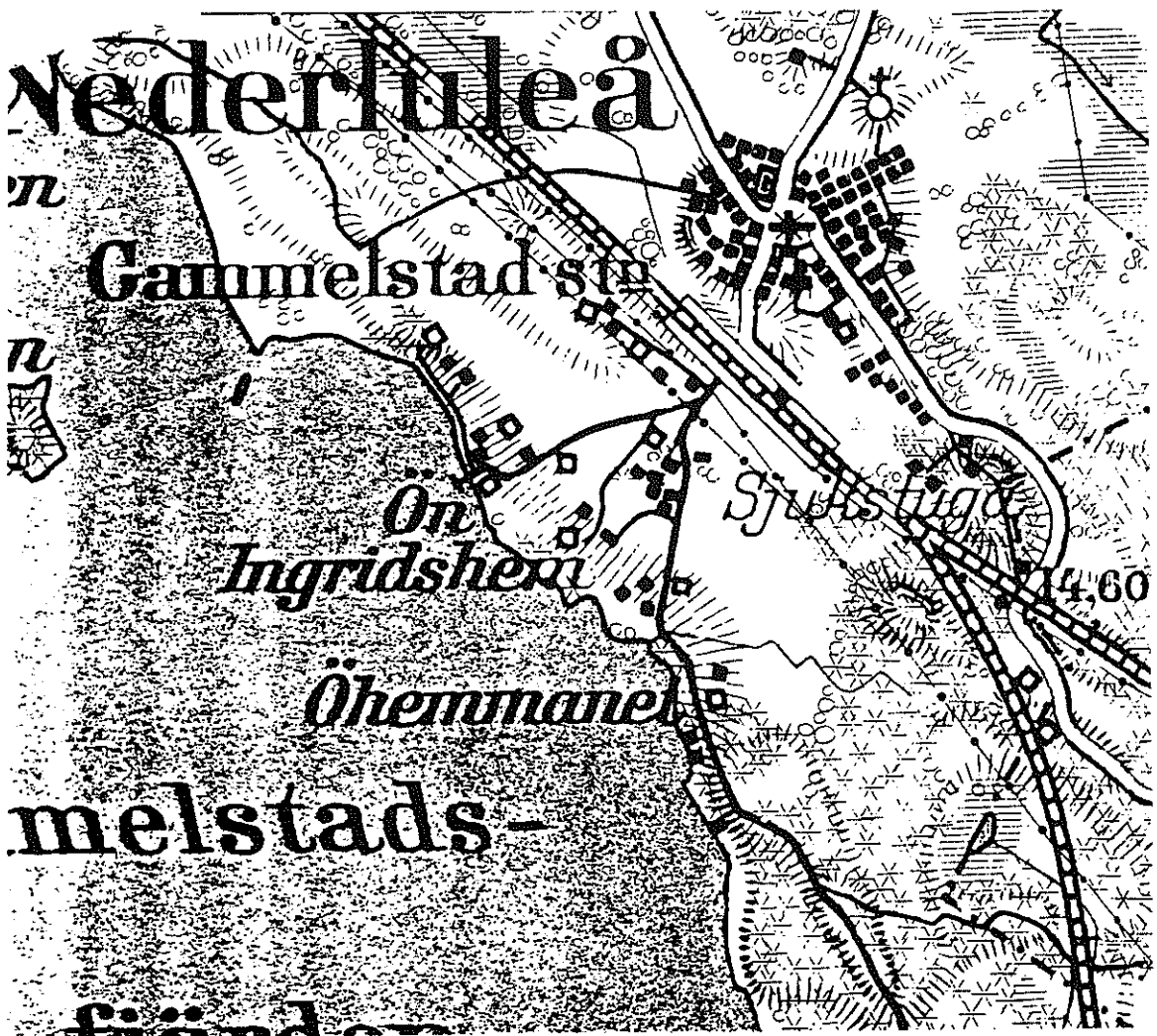
Andra namn med lokal anknytning är Bakigatan, Skolgränd, Jordbrogränd, Seminariegatan, Stationsbacken, Stationsallén och Sockenvägen.

År 1934 fastställdes en byggnadsplan för bostadsområdena runt omkring kyrkstugeområdet. Nya gatunamn blev då bl a Trädgårdsgatan, Östervägen, Kockvägen (efter Kockgården) och Tältvägen (efter Tältgården). De två sistnämnda gatorna ligger inom det område som varit exercisplats för Livkompaniet, den s k Campementsplatsen.

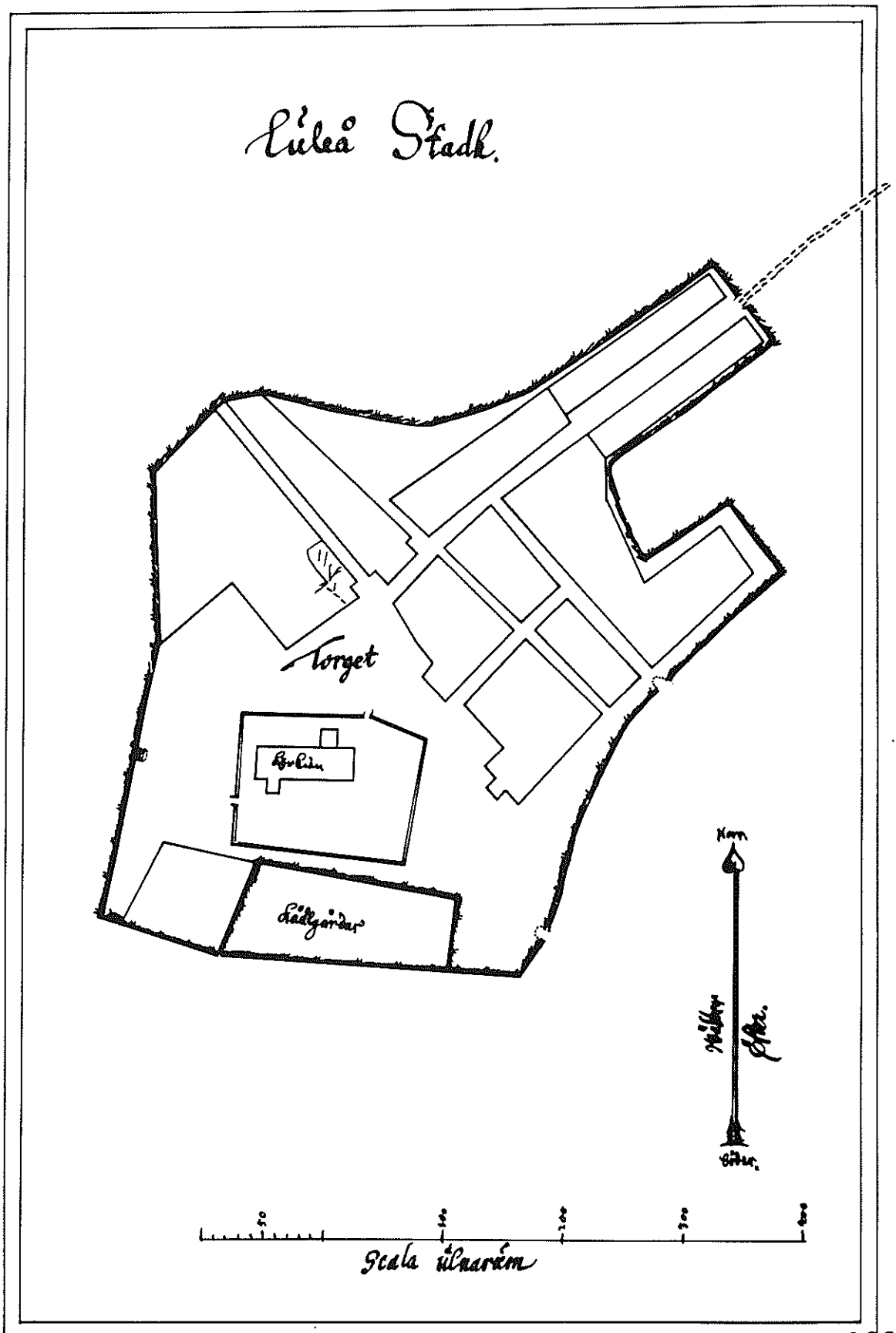
Andra namn som tillkom när områdena bebyggdes var Björkelundsvägen, Församlingsvägen, Hedenslundsvägen, Kaptensvägen, Klockarvägen, Sandåkersvägen och Trädgårdsgatan.

I samband med kommunsammanläggningen skedde en hel del namnändringar även i Gammelstad. Storgatan döptes om till Gamla Hamngatan eftersom den ursprungligen gick ned till stadens hamn vid Gammelstadsviken, Trädgårdsgatan ändrades till Storåkersvägen, Seminariegatan, som gick mot den f d gästgivargården, till Gästgivarvägen, Stationsbacken till Framlänningsvägen med motivet att framlänningarna, dvs folk från södra sidan av Lule älv hade sina stugor inom detta område (enl Emil Norberg). Bodenvägen fick heta Gamla Bodenvägen för att kunna skilja den från den "nya" Bodenvägen. Klockarvägen ändrades till Kantorsvägen på grund av namnlikhet med en gata i Råneå, Östervägen till Kaplansvägen och Norrvägen till Rutviksvägen.

Senare har namnet Torget förtydligats till Kyrktorget. En liten gata vid "Togos" har fått namnet Organistgränd, men är ännu inte helt utbyggd. Förbindelsevägen mellan Kyrkbyn och Stadsön döptes till Stadsövägen.

Utdrag ur generalstabskartan från år 1958

U203

Avmätning av Luleå Gamla stad. Avritning av akt Å 19 1:1 i lantmäteriverkets arkiv. Författare och årtal okänt.

HAMMAREN

Hammaren i Södra Sunderbyn började planeras och bebyggas i mitten av 1970-talet. Området blev sedan riksbekant för den "spökstad" av grunder och påbörjade hus som under lång tid blev kvar sedan bostadsproduktionen för Stålverk 80-satsningen hade stoppats.

Namnet Hammaren anses komma från "hambri skift" eller hammarskifte (Albert Nordberg, Luleå sockens historia). Innebörden av detta uttryck är inte fullt klarlagd. I Sunderbyn finns på äldre kartor både Storhammaren och Lillhammaren. Det finns även en annan tolkning som innebär att hammare här har betydelsen = sten (Gerd Enequist). Jämför även kartan på sid 41 över Bergviken från år 1697 där det står "Sand och oduglige stenhammare".

Infarten till det nya bostadsområdet skulle ske från Mariebergsvägen som är en parallellväg till Bodenvägen. En sekundärled lades in som en slinga runt hela området och fick namnet Hammarenvägen.

De gamla ägonamen fick ge namn åt en del av gatorna, t ex Hemängsvägen av Hemänget, Nyåkersvägen av Nyåkern och Österbyvägen av Österbystranden.

I södra delen fanns s k landbojord, dvs mark som tidigare varit ett kronans kyrkohemman och brukats av en landbonde. Övrig mark var s k odaljord som innehades med full äganderätt av odalbönder. Detta fick ge namn åt Landbovägen och Odalvägen.

Hammaren tillhörde tidigare byns bästa åkermarker och vid namnsättningen bestämde man sig för att anknyta till sådant som har med jordbruk och delning av jord o dyl att göra.

Delområdena inom Hammaren fick namnen Hemänget, Landbojorden, Nyåkern, Plantskolan, Förrättningsmannen, Arealen, Avvittringen och Storskiftet.

De två yrkesgrupperna agronomer och lantmätare blev ihågkomna med Agronomvägen och Lantmätarvägen.

Lantmäteriverksamheten har fått ge namnen Avvittringsvägen, Storskiftesvägen och Tegskiftesvägen. Vid avvittring, som skedde på 1700- och 1800-talen, avskildes den mark som byarna skulle få behålla från kronans övriga mark. Byarna erhöll ett viss antal tunnland mark för varje mantal. Tegskifte var en delningsform som man hade före storskifte och laga skifte. Varje åker delades då upp i smala remsor efter delägarnas andel i byns mark.

Vid jordbruk förekommer ofta arrenden. Vid tillträde eller när arrendetiden var slut skulle hållas syn. Detta fick ge namnen Arrendevägen och Synevägen.

Från början var det meningen att Hammaren skulle beyggas med flerfamiljshus i de inre delarna. Numera har planerna ändrats och man har byggt radhus på en del av de gamla grunderna och bygger småhus i stället för hyreshus. Detta medförde att man behövde komplettera gatunamnen. I "arrendområdet" tillkom Fardagsvägen som syfter på den dag som man tillträder eller frånträder ett arrende. På förslag var även Hembudsvägen. Som tur var kom någon i kommittén på att ordet hembud för en del personer har annan innebörd, nämligen dödsfall, och förslaget förkastades snabbt.

Ensittarvägen kommer av den s k ensittarlagen som gav rätt att under vissa förutsättningar lösa in mark omkring ett hus som stod på ofri grund.

Inom området Plantskolan tog vi namnen Plantskolevägen, Häggvägen, Syrénvägen, Tryvägen och Hagtornsvägen. Växten try är kanske inte så vanlig häruppe och namnet Tryvägen var svårt att uppfatta för en del. Det fanns därför förslag att ändra namnet till Rosenvägen (av Rosentry) men det blev inget av det eftersom många var nöjda med det fastställda namnet.

Inom Arelen blev gatunamnen som sig bör Hektarvägen och Tunnlandsvägen.

Den gamla vägen till Näset kallas Näsuddenvägen. Namnet Näsetvägen antogs år 1975 för området vid Plantskolan men kom inte till användning.

FRIA ORD -en plats för dig Framför din åsikt

Om Hammaren-området

En värväll tog jag mig äntligen för att besöka det nya egnahemsparadiset Hammaren. Jag hade sett det växa upp under hösten och vintern. Varjevecka hade någon förändring märkts: en jordhög här, en husgrund där, en betongmur, ett stort grått fönstergapande huskomplex, som blev förspikat med gult trävirke osv.

Något hade jag ju hört om det hela: av min vän potatisodlaren som blivit av med sin bästa odlingsmark, av folk som velat bo där men då ville äga tomten själva. Nu skulle jag se själv!

Vägen gick rakt från den gamla byn och mötte i 90 graders vinkel den nya tvärvägen. Sedan till vänster på den och så första väg till höger. Vad hette vägen? Jo, minsann! ARRENDEVÄGEN!

Där stod jag bland jordhögar, människor utomhus, och tvärvärdberg nästan med mellanliggande lerpölar och begründande myndigheternas namngivning. Vem var den som ständigt ville påminna dessa stackars nybyggare att de inte ägde marken själva? (Just nu såg den förresten inte ut att vara värd att ha!)

Men Nordkalott-husen var ju fina. I en del bodde det redan folk. En ung karl balanserade på en pall ovanpå en stol och skruvade i garagetts ytterlampa. Jo, han hade flyttat ut i fredags. Visste han om man kunde gå runt husen till höger och komma tillbaka till Sunderbyn? - Jo, han trodde det gick. Skulle finnas en väg där.

Jag fortsatte utan att se fler

människor utomhus, och tvärvärdberg nästan med mellanliggande lerpölar och begründande myndigheternas namngivning. Återigen måste jag begrunda våra styrandes visa råd! Här, på de barskrapade åkrarna, med jordberg vari backsvalorna numera byggde och bo, här har man mage att nämna ordet "agronom"!

Tankfullt svängde jag in på en mindre väg för att komma tillbaka till den-gamla byn. Men plötsligt sade det 'smack, smack' om skorna och jag fann mig i seg lera. Det var bara att vända om. Då mötte jag en man som joggade ut ur ett skogsparti. Jag frågade honom hur det var att bo här. Han visade sig vara en av de första invånarna, och en av dem som faktiskt ägde sin tomt. Men nog tyckte han att mycket var galet här ändå.

Tänk bara, när dom brände allt det där nya virket! Det var så, att dom hade börjat bygga en skola. Och så skulle ju arbetet stoppas. Men en del var färdigt redan. Då tog dom och rev ner den. Han hade gått dit och frågat, om man kunde få köpa virke, men nej! Han hade också sett, när dom brände upp det! Här fick han litet darr på rösten: Tänk att bränna upp nytt fint virke! När man vet vad sånt kostar! Vad tänker dom på? Hur kan dom? ??

Och det var precis vad jag gick och funderade över på hemvägen: HUR KAN DOM BARA? Jordbergen, lervällingen och så Arrendevägen!!

RS

SÖDRA SUNDERBYN

Kring bykärnan i Södra Sundewrbyn har det med åren uppkommit en omfattande tätbebyggelse. En byggnadsplan fastställdes år 1953. I samband med planläggningen av det nya Hammarenområdet ville kommunen även ge möjlighet till förtätning och utvidgning av bebyggelsen i Södra Sunderbyn. Tillsammans med Hammaren skulle det ge underlag för gemensamma skolor, butiker och annan service.

Ett stadsplaneförslag upprättades år 1976. Det blev emellertid endast fastställt för den södra delen där kommunen förvärvat huvuddelen av marken. Namn på gatorna fastställdes dock för hela planområdet.

Vid namnsättningen försökte man i så stor utsträckning som möjligt ta vara på de gamla Orts- och gårdsnamnen. Samarbete skedde med byåldermannen och flera Ortsbor.

Gårdsnamn finns i följande gatunamn:

Jöns Davids väg av hemmant nr 1 "Jöns David". Vägen kallades i dagligt tal för Kläppvägen, men det namnet var redan upptaget på annat håll i kommunen.

Slumpvägen av "Slumpgården" som bl a innehades av Nils Pedersson Slump åren 1680-1715.

Mårtisvägen av hemmanet nr 7.

Lontvägen av hemmanet nr 15 "Loont".

Karlersvägen av hemmanet nr 24 "Käll-eirsch".

Innimarksvägen av hemmanet nr 29. Vägen kallades även Tovägen men det namnet ansågs i skriftlig form bli alltför likt Tövägen.

Skräddarsvägen av gårdsnamnet "Skräddars".

Lokalnamn återfinns i bl a Sunderbyvägen, dvs den gamla Bodenvägen genom byn, Träskbergsvägen, Bränslanvägen, Kvistbergsvägen, Hällebovägen och Kråkbergsvägen.

Sunderby Folkhögskolas infart till parkeringsplatserna fick namnet Folkhögskolevägen.

Vägen som går mot Näsudden fick inom planområdet namnet Landshövdingevägen efter länets förste landshövding Per Adolf Ekorn som på sin tid bodde på Lakagården (nr 10). Näsuddenvägen kallas den del av vägen som börjar vid Tegskiftesvägen.

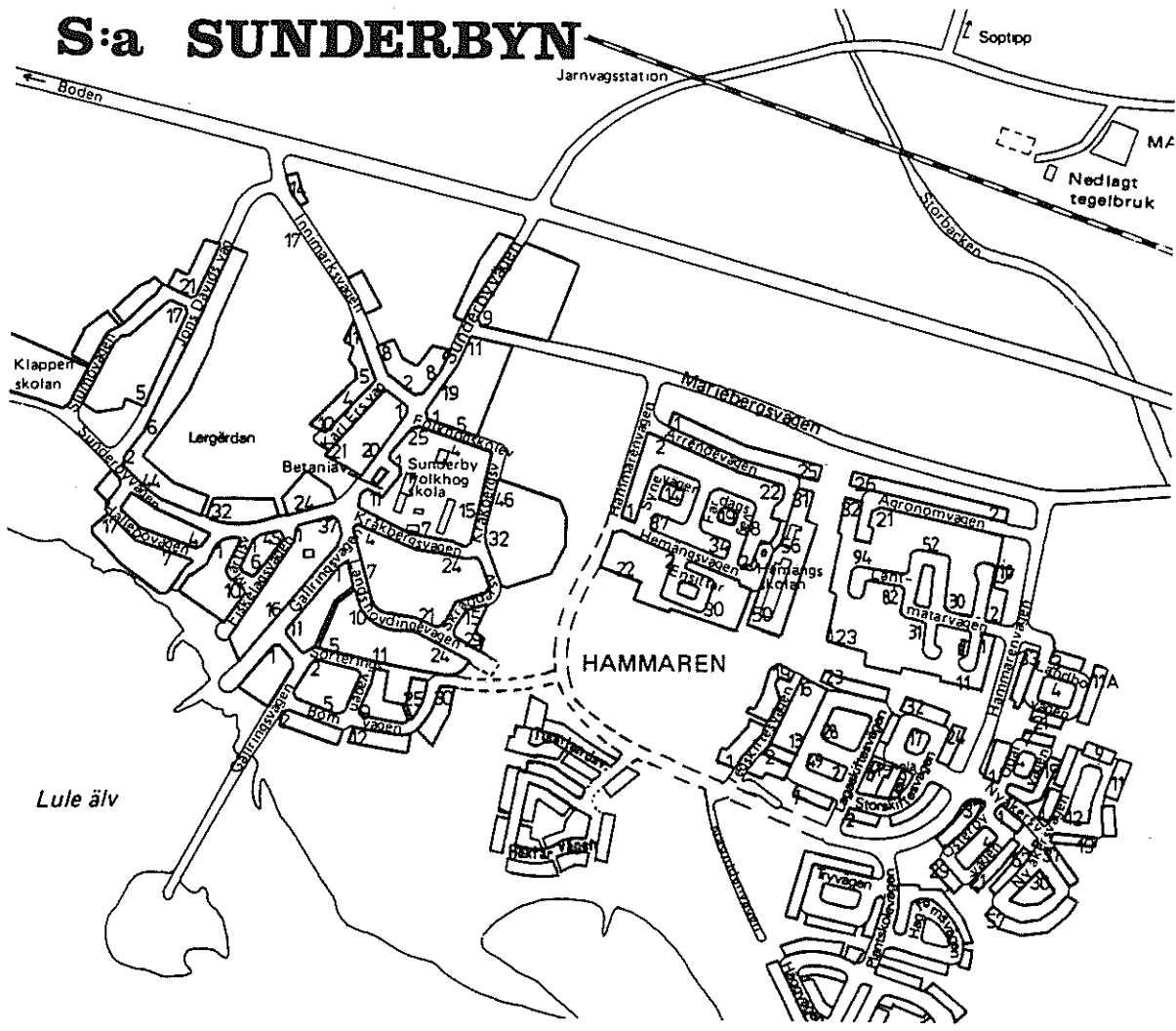
Betaniavägen är en liten vägslinga runt Betaniakapellet som numera är rivet.

En väg ned mot stranden med byns gamla båtplatser döptes till Fiskelagsvägen.

Brännerivägen är en kort gatstump som går mot platsen för ett f d bränneri.

Södra Sunderbyn var tidigare välkänt för sortering av det timmer som flottades i älven. Anläggningen på Grundet kallades för "gallringen" och det namnet återkommer i Gallringsvägen. Andra namn som hör till denna verksamhet är Bomvägen och Sorteringsvägen.

År 1988 byggdes hyreshus vid "Per-i-Hansch" och gatan som går mot ett ev framtida bostadsområde på Lergården, fick namnet Lergårdevägen. Förslaget Per-i-Hanschvägen bedömdes var alltför svårstavat.

Utdrag ur 1991 års Turist- och informationskarta

BERGNÄSET

"GAMLA BERGNÄSET" och "NORRA BERGNÄSET"

År 1880 behandlade stadsfullmäktige ett förslag att anlägga en häradsväg mellan Luleå och Gäddvik och med en färja över Lule älv. Färjavgifterna bestämdes år 1885 till 1 krona för heltäckt vagn med hästar och ned till 10 öre per person.

Den nya förbindelsen gjorde Bergnäset attraktivt för bebyggelse och år 1900 fanns det 142 tomter som i huvudsak låg vid nuvarande Villavägen och Brunnsgatan. Planerna hade utformats som ett rutnät utan större hänsyn till terrängen och många av tomterna kom därför att ligga obebyggda.

Bebyggelsen var länge koncentrerad kring Färjvägen, Brunnsgatan och Villavägen.

Färjvägen var det naturliga namnet på vägen fram till färjstället vid älven och färjvaktarstugan.

Villavägen är också ett namn som inte behöver någon närmare förklaring.

I Abraham Hülphers beskrivning av Luleå från år 1797 omnämns att "Mineralbrunnar äro vid Gamla staden och på flera ställen här i nejden. På Bärnäset gent emot staden, söder om Gråskälsfjärden, är en sådan i bruk".

I en annons i Norrbottens-Kuriren den 16 juli 1875 står att läsa att "Mineralkällan vid Bärnäset är iståndsatt och behåga de som önska begagna den under sommaren att anmäla sig hos undertecknad. Luleå i juni 1885, A Lange."

Var mineralkällan låg har inte närmare utretts men med stor sannolikhet är har den gett namn åt Brunnsgatan.

Tvärgatorna inom det östra området heter i dag Slädgatan, Kabelgatan och Brantgatan. Dessutom fanns det tidigare en gata som numera ingår i Älvsbrovägen.

Slädgatan hette tidigare Kalkgatan. Den var säkerligen en härlig men farlig kalkbacke för ungdomen i Bergnäset. Namnbytet skedde år 1968 i samband med att postadressen ändrades från Bergnäset till Luleå 8. Kalkgatan ansågs då kunna förväxlas med Kolkgatan. Man valde då ordet släde som ansågs någotsånär besläktat med kälke.

Kalkgatan skulle enligt en senare byggnadsplan gå i en slinga efter bergskanten fram till Hällgatan.

I Kabelgatan har televerket lagt ned sina rikskablar som går under älven och sedan fortsätter söderut.

Brantgatan är som namnet säger en mycket brant gata ned mot älven.

År 1937 upprättades byggnadsplan för del av Bergnäset. Den omfattade området från älven och till nuvarande Bergsstadens och Ulriks-gatan i väster. Planen skulle ge möjlighet att bygga 250 bostadshus.

I enlighet med denna plan byggdes Solgatan, Furulundsgatan, Skansgatan och Hällvägen.

Solgatan har troligen fått sitt namn av det soliga läget nedanför berget.

Skansgatan går på kanten av det s k Bergnäsberget. Sten Åström berättar i sin skrift "Lilla Mandas vandring" att valborgsmässoafton brukade firas med majbrasa på bergstoppen intill "gruvan" som troligen är ett gammalt stenbrott. Man kan idag finna spår som tyder på att det har funnits någon militär försvarsanordning där under beredskapstiden och namnet Skansgatan kan ha med detta att göra.

Furulundsgatan. Sten Åström berättar även att det under några år fanns en utedansbana med namnet Furulund på sluttningsen av Bergnäsberget och att det är från denna som Furulundsgatan har sitt ursprung.

Man hade på denna tid på allvar börjat diskutera en broförbindelse mellan Luleå och Bergnäset och i byggnadsplanen av-sattes en väg, kallad Brovägen fram till det blivande brofästet.

I samband med förläggningen av F 21 till Luleå lät Försvarets bostadsanskaffningsnämnd uppföra nitton små enfamiljsvillor inom området sydväst om bäcken som rinner från Rudtjärnen. Härav namnet Krongatan.

En ändring av byggnadsplanen fastställdes år 1952 och upptar namnen Krongatan, Myrängsvägen, Tjærngatan, Ulriksvägen, Flottaregatan, Sällgatan, Kallaxvägen, Mogatan, Parallellvägen, Brovägen, Piteåvägen, Ekorrstigen och Svänggatan.

Fyra huvudvägar strålade ihop till en stor korsning. Det var Kallaxvägen från Kallax, Piteåvägen från Gäddvik, Færjvägen och Brovägen.

Brovägen och Piteåvägen har senare bytt namn till Älvbrovägen.

För att slippa direkta utfarter mot Brovägen anlades en parallellväg på vägens södra sida som fick namnet Parallellvägen.

Den förlängda Kälkgatan blev avstängd genom den nya Brogatan och den södra delen ändrades senare till Hällvägen.

Längs Rudtjärn och den sankta marken åt söder gick Myrängsvägen. Den finns numera endast kvar som en kort stump nordväst om Rudtjärnen.

Tjärngatan är också en kort sträcka som numera heter Tjärnvägen.

Sälggatan är ändrad till Sälgvägen och dess förlängning över Färjvägen kallas Bivägen.

I den ovan åberopade skriften av Sten Åström talas om "jordbrukare Ulrikssons gård på Gärden". Denne markägare har fått sitt namn förevigat genom Ulriksvägen. En del äldre Bergnäsetbor kallar ibland Rudtjärnen för "Ulrikssonstjärn".

Flottaregatan i den norra delen blev aldrig byggd, inte heller Ekorrhstigen i backen upp mot berget, ungefär där mejeriet nu ligger.

Den nu beskrivna delen av Bergnäset kallas ofta för "Gamla Bergnäset". Utbyggnaden av Älvsbrovägen har kommit att dela "gamla" Bergnäset i två delar och man använder nu i olika sammanhang begreppet Norra Bergnäset för delen norr om Älvsbrovägen. Den södra delen av "Gamla Bergnäset" har ännu inget eget namn.

En ny infart till Norra Bergnäset byggdes i början av 1980-talet och fick namnet Rudtjärnsvägen.

År 1947 fastställdes en ändring och utvidgning av byggnadsplanen för Bergnäset för delen norr om Älvsbrovägen och ända bort mot Gäddviksströmmen. Det fanns också tankar på en framtida bro över ön Granden. Större delen av området kom senare att ligga under bullermattan från flyget och planen är delvis upphävd. Tankarna på byggandet av den s k Älvstaden dyker dock upp då och då, likaså Grandenleden.

"TROLLEN I BERGNÄSET"

I södra delen av Bergnäset ligger Trolltjärn och berget därintill kallas på äldre kartor för Trolltjärnsberget. Vid namnsättningen av de nya bostadsområdena i Bergnäset har man använt ordet "Troll" och fått namn som gör att man lätt veta var områdena ligger. Man fick Trollnäs (ibland även kallat Trollenäs), Trolleberg och Trollheden. Ett försök att lansera begreppet "Trollstaden" har inte slagit igenom.

TROLLNÄS

År 1935 upprättades en byggnadsplan för den del av Bergnäset som numera kallas Trollnäs. Endast den norra delen blev genomförd enligt den ursprungliga planen. Resten av området är bebyggt i huvudsaklig överensstämmelse med en byggnadsplan som fastställdes år 1961.

I 1935 års plan finns den 24 meter breda Solnavägen. Planförfattaren har lagt ut ett kvarter för allmänt ändamål sydväst om korsning Solnavägen-Trollnäsvägen. Ett motiv för den breda gatan kan antas vara att man från den allmänna byggnaden skulle få en fri och pampig utsikt mot älven och staden. Varför gatan fick namnet Solnavägen är det fortfarande många som grubblar över.

Övriga gator enligt den gamla planen var Östra Strandvägen, som år 1968 ändrades till Flottningsvägen och Rönngatan som i stället fick heta Propsvägen.

Denna del av Bergnäset var sedan gammalt av intresse för timmerhantering och detta kom till uttryck i gatunamnen Timmervägen, Virkesvägen, Sulfatvägen, Faktorsvägen, Bowersvägen, Enhörningsvägen och Svanövägen. De tre sistnämnda namnen syftar på skogsbolag.

Genom hela stadsdelen går Trollnäsvägen.

TROLLEBERG

Byggnadsplanen för Trolleberg fastställdes år 1960. Området ligger på en höjdsträckning från Trolltjärnsberget och i nordvästlig riktning. Läget på en norrsluttning för vissa tomter ansågs kompenseras av den fria utsikten över älven och mot Luleå stad.

Gatunamnen blev Trollebergsvägen, Trollstigen, Kullevägen, Tornvägen, senare ändrad till Vattentornsvägen och Ringvägen. Den sistnämnda gatan blev endast utbyggd som en kort förbindelse mellan Trollstigen och Kullevägen och namnet ändrades senare till Lillvägen.

Infarten till området låg till att börja med i den norra delen och det märks också på adressnumreringen. Den infarten stängdes senare när den nuvarande infarten från Granuddsvägen blev byggd.

Även områdena norr om Trolleberg bebyggdes och man fick gatunamnen Mejerivägen och Östra Solgatan.

Den nya Älvsbrovägen hade delat Bergnäset i två delar. De gator som fanns på båda sidor hade skilts åt genom att man kallade den södra delen för "östra". Vi hade alltså Solgatan och Östra Solgatan samt Brunngatan och Östra Brunngatan.

När även Villavägen mist sina in- och utfarter mot Älvsbrovägen måste man göra något åt namnsättningen för att underlätta för besökande att hitta rätt. Man beslöt då att vara konsekvent och fortsätta med väderstrecken östra och västra, även många ansåg att det rätteligen borde vara norra och södra.

Numera heter därför gatorna Västra och Östra Villavägen, Västra och Östra Brunnsgatan samt Västra och Östra Solgatan. Adressnumreringen fick vara oförändrad.

TROLLHEDEN

Planen för bostadsområdet Trollheden blev fastställd år 1965. Den genomgående vägen heter Trolltjärnsvägen och går i en slinga runt Trolltjärns badplats. Övriga gatunamn blev Höträskvägen, Fältstigen, Bullerstigen, Kedjestigen, Skidvägen, Grusvägen, Småstigen, Hedenvägen och Snasavägen. Den sistnämnda har fått namnet efter Bergnäsbarnas populära skidbacke vid Snasahögarna som ligger ett par hundra meter sydväst om stadsdelen.

VILLASTADEN och BERGSTADEN

De äldre byggnadsplanerna för området väster om vägen mot Kallax hade endast till en mindre del blivit genomförda. År 1960 fastställdes en ändring av planen och det är i enlighet med denna som den s k Villastaden har blivit byggd.

I söder skulle byggas en gata med planerad fortsättning mot Villavägen. Den fick namnet Ringvägen men namnändrades senare till Blockvägen.

Övriga gator var Kallaxvägen, Hedgatan, Björkvägen, Parkvägen, Västra och Östra Skolgatan, Stengatan, Stenringen och Vinkelvägen.

Björkvägen fick senare ändra namn till Nävervägen och Vinkelvägen blev i stället Sågargatan.

Planen för flerfamiljshusen inom Bergstaden tillkom år 1966 och man använde då Stengatan som adressgata för hela området.

KALLAXVÄGEN

I slutet av 1960-talet var det heta diskussioner om var den "nya" Kallaxvägen skulle gå.

Redan i tidigare planer hade man redovisat att vägen skulle gå från anslutningen vid Rudtjärn och söder om Bergstaden och Bergskolan och ansluta till den befintliga Kallaxvägen

vid Höträsket. Det hårda motståndet från Bergnäsborna och andra gjorde att del nya Kallaxvägen i stället kom att byggas väster om Bergsskolan, f d Verkstadsskolan.

Nu kunde också Granuddsvägen byggas. I samband därmed stängdes den norra infarten till Trolleberg.

På området söder om mejeriet byggdes vårdcentral, butik och post mm. Anslutningen till Granuddsvägen fick bli en förlängning av Trolltjärnsvägen. Infarten till mejeri och vårdcentral mm fick namnet Producentvägen.

Den "gamla" Kallaxvägen kom att bli avstängd i höjd med Blockvägen. Vi fick på det sättet två Kallaxvägar, den ena delen inom Villastaden och den andra inom industriområdet. Dessutom hade vägen mot Kallax lagts om väster om Bergnäset, den s k Nya Kallaxvägen. För att lösa detta ändrades år 1991 Kallaxvägen inom Villastaden till Bergnäsavägen och Kallaxvägen inom industriområdet till Norrsågsvägen. Bergnäsavägen fick dessutom utgöra en förlängning av Blockvägen fram till Bergnässkolan.

BERGNÄSETS INDUSTRIOMRÅDE

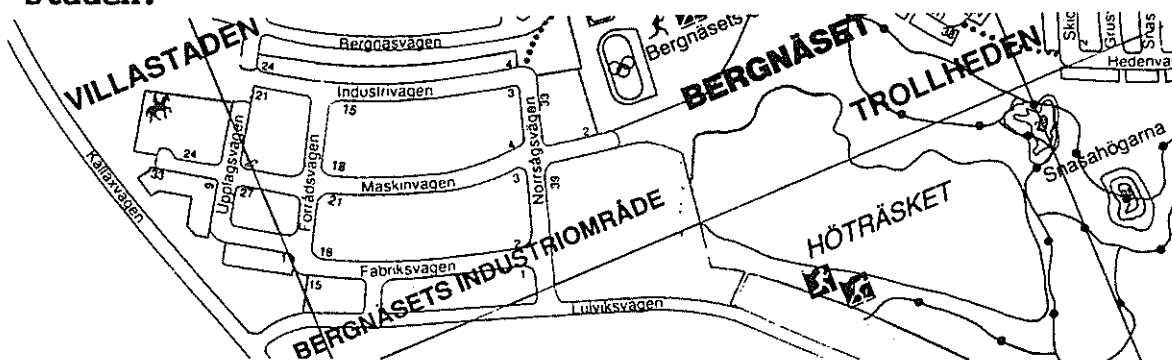
I början av 1960-talet tillkom ett mindre industriområde i Bergnäset med infart från Kallaxvägen. Industriområdet har senare utvidgats.

I söder begränsas området av Lulviksvägen och i väster av "Nya" Kallaxvägen. Genom planområdet går den "gamla" Kallaxvägen (numera Norrsågsvägen) som från början gick rakt igenom Norrsågs anläggning.

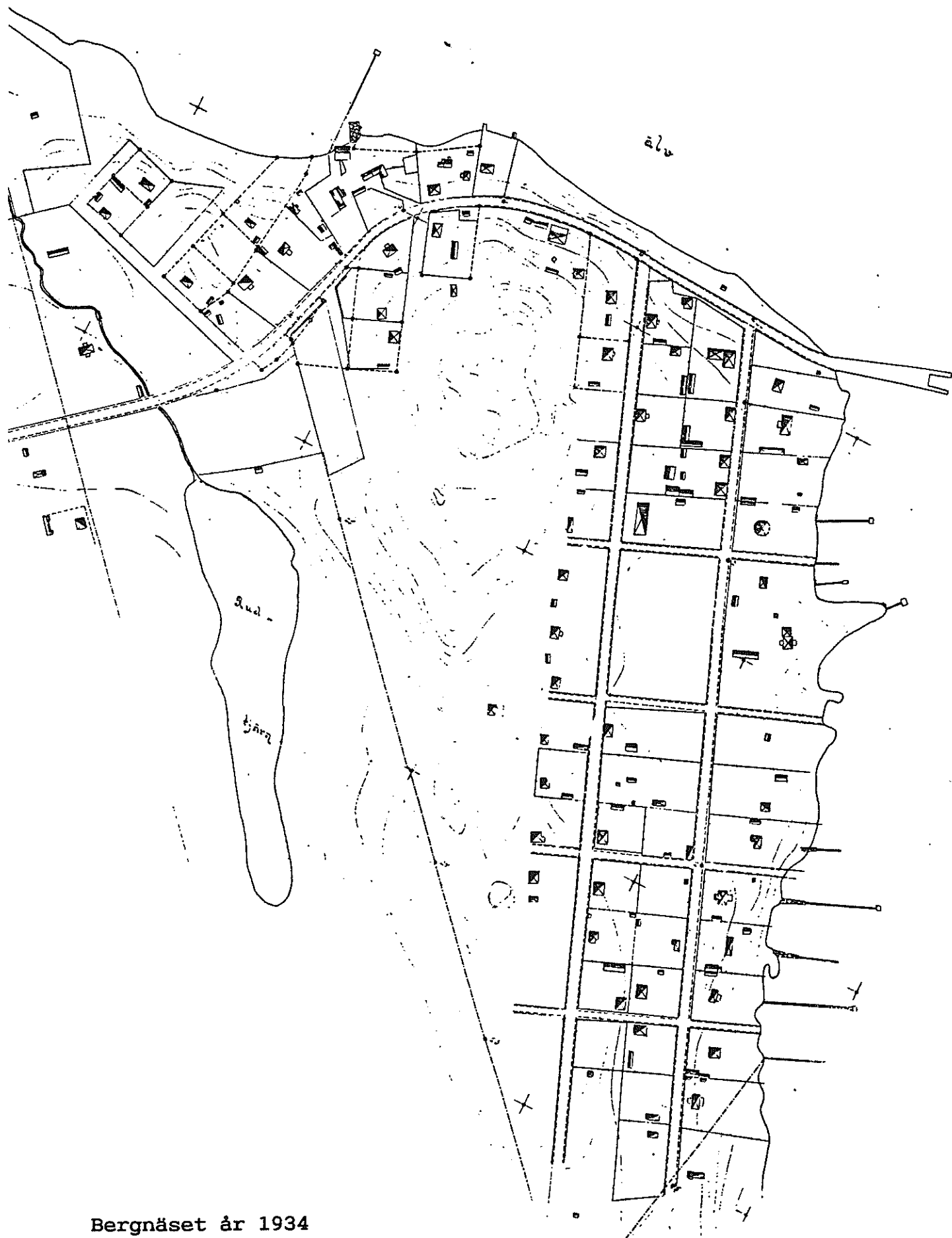
Den första gatan som byggdes var Industrivägen. Vid kommunsammanläggningen fick den behålla sitt namn i konkurrens med två andra Industrivägar.

Andra namn med industriell anknytning är Fabriksvägen, Maskinvägen, Förrådsvägen och Upplagsvägen.

Inom sågområdet planerar man att uppföra den sk Nordkalottstaden.

Utdrag ur 1991 års Turist- och informationskarta

Bergnäset år 1934

ALVIK-LÅNGNÄS

I Alvik tillkom ett kommunalt stadsplaneområde åren 1973-74. Inom samhället fanns sedan 1960-talet två byggnadsplaner.

Det ena gatunamnet inom stadsplaneområdet blev Hampmyrvägen efter den intilliggande Hampmyran. Det andra blev Mässvägen efter gårdsnamnet "Mäss" (Mats).

Ett annat namn som fastställdes år 1974 var Västgårdsvägen. En protest kom dock från ägaren av "Västigården" som ansåg att namnet borde reserveras för någon framtida gata inom hans fastighet. Problemet löstes genom att Västgårdsvägen döptes om till Västbacken.

När en del andra gator inom Alvik och Långnäs skulle namnsättas användes bl a de gamla gårdsnamnen. Alvik-Långnäs hembygdsförening lämnade förslagen Pålvägen, Pellvägen och Knusvägen som sedan blev fastställda. Den "långa" vägen genom byn fick namnet Alviksvägen i stället för Byvägen som föreningen föreslagit.

När gatunamnskyltarna sedan sattes upp reagerade de boende vid Pålvägen. På deras begäran har Pålvägen delats upp i Pålvägen och Måschvägen efter "Mäsch", som var namnet på det äldsta huset vid gatan. Det är alltid vanskligt att försöka återge dialektuttal i skriftlig form. Eligt byborna uttalas namnet med långt å. För den som inte känner till de lokala förhållandena skulle det kanske kännas naturligare att uttala namnet med kort å, ungefär som i "morsning". Stavningen av gatunamnet ändrades till slut till Mårshvägen.

Rödhällevägen föreslogs för vägen vid fastigheten Rödhällan och som går upp till kommunens vattentäkt. Namnet befarades dock vara alltför likt "Rödkallevägen" (Rödkallens väg) och man enades om att låta vägen heta enbart Rödhällan.

Gatunamnen kompletterades senare med Danelvägen.

Under år 1989 begärde hembygdsföreningen att få sätta namn även på de vägar som inte ingick i planområdena. Inom Alvik blev det Klubbvägen, Klemisvägen, Muntervägen, Nedre vägen, Norra Rågholmsvägen, Södra Rågholmsvägen och Västigårdsvägen.

Inom Långnäs tillkom Brändkölvägen, Främder åkern, Morgården, Nitjvägen, Nöttån, Olov Johansvägen och Öjmarksvägen.

När kommunen gav ut översiktskartan över Alvik år 1984 sattes även de gamla gårdsnamnen ut i samarbete med hembygdsföreningen.

ANTNÄS

I Antnäs råder den något ovanliga situationen att man byggt ett stort bostadsområde utan att ha någon fastställd plan. Att planfrågan dragit ut på tiden beror delvis på att man utrett frågan om en ev flyttning av Älvsbyvägen.

Planarbetet börjades i slutet av 1960-talet och några år senare började området att byggas.

Inom Antnäs fanns den gamla uppdelningen i Norrbyn och Sörbyn. De genomgående vägarna fick därför namnen Norrbyvägen och Sörbyvägen.

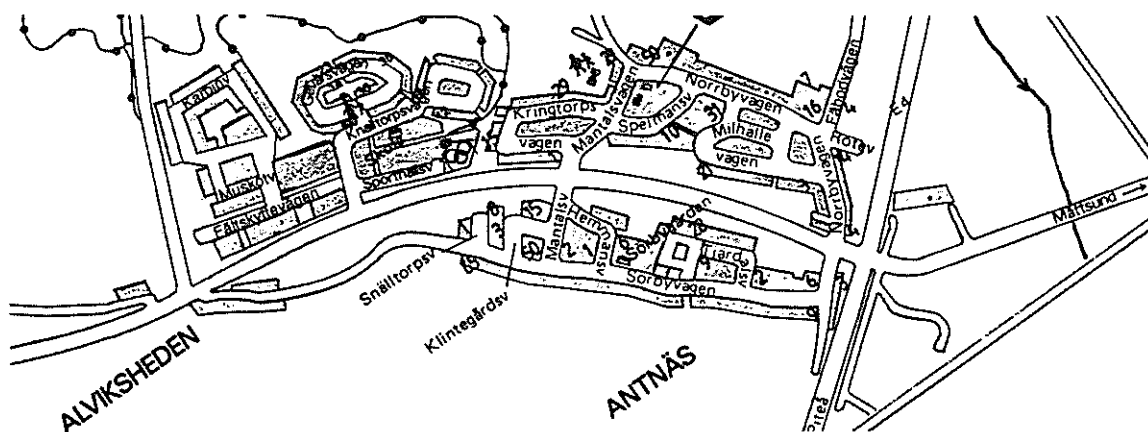
I den norra delen fanns skiften till de gamla soldatrotarna Kringstorp, Klintegård och Snälltorp som i sin tur gav upphov till gatunamnen Kringstorpsvägen, Klintegårdsvägen och Snälltorpsvägen.

Från de gamla skifteskartorna hämtades underlag för namnen Milhälllevägen, som troligen syftar på en milsten och inte på någon kolmila, Tjärdalsvägen, som senare kompletterades med Stubbvägen och Spelmansvägen efter Spelmansgården. Spelman var tidigare namn på soldatrotan nr 21.

Andra namn blev Ronningsvägen vid vägen mot Ronningen, Fäbodvägen, som är en del av den gamla landsvägen, Hemmansvägen, Mantalsvägen och Rotevägen.

I slutet av 1980-talet tillkom ett nytt område inom Antnäs-heden norr om det gamla området. Här låg Antnäs f d skjutbana som hade fastighetsbeteckningen Knalltorp 1:1. Gatunamnen fick anknytning till skytteverksamheten genom Knalltorpsvägen och Gevärsvägen. Vägen till den nyuppförda sporthallen döptes till Sporthallsvägen.

Norr härom planeras ett nytt område som fått gatunamnen Karbinvägen, Muskötvägen och Fältskyttevägen.

BENSBYN

En byggnadsplan för centrala Bensbyn upprättades år 1969 och fastställdes år 1971. Frågan om gatunamn blev inte aktuell förrän år 1986 då en av byns representanter i kommunfullmäktige skrev en motion om gatuskyltning.

Motionen beskriver hur situationen var inom många mindre tätorter. *"Bensbyn tillhör de byar som numera har koncentration av tätbebyggelse med framdragna och asfalterade gator. Men även utanför centrum finns tätbebyggda områden. Med ökande hus- och gatumängd blir det allt svårare för taxi, ambulans, färdtjänst eller andra besökande att leta sig fram till rätt adressat. Ett sätt att hjälpa dem att hitta rätt är att ge gator och vägar namn och nummer"*.

Namnberedningskommittén tog kontakt med hembygdsgruppen i Bensbyn som lämnade förslag till gatu- och vägnamn. Det rörde inte bara planområdet utan omfattade de flesta av vägarna som fanns med på den översiktskarta som upprättats för Bensbyn.

Förslagen var väl motiverade och gav ofta flera alternativ. Många av namnen var sådana som redan användes inom byn.

Sedan namnförslagen granskats och bearbetats av namnberedningskommittén fastställde byggnadsnämnden i november 1986 följande namn:

Bensbyvägen	den allmänna vägen från Luleå till Örarna. Namnet börjar redan vid Lulsundskanalen.
Benzeliusvägen	påminner om att Bensbyn är ärkebiskopen Erik Benzeliuss födelseby (1632-1687). Vägen går vid skolan som kallas Benzeliusskolan.
Bäckvägen	kommer av gårdsnamnet "Bäck"
Forslings väg	är en väg inom fritidsplaneområdet och går fram till stugor som ägs av personer med namnet Forsling.
Innerbyvägen	går inom den del av Bensbyn som kallas Innerbyn.

-
- Benslinsvägen** kommer av fastigheten "Benslins". Namnet tycktes vara alltför likt Bensbynvägen och Benzeliusvägen och kommittén förordade därför det alternativa namnet Notfjärdsvägen. Hembygdsgruppen kom med ett nytt förslag, Böhningsvägen efter gårdsnamnet "Böhning". En av de boende vid vägen reagerade starkt mot detta förslag och föreslog i sin tur Jonnarsvägen. Hembygdsgruppen menade dock att "Jonnars" var ett sentida namn och vidhöll sitt ursprungsförslag, Benslinsvägen, och det blev också byggnadsnämndens beslut.
- Lassvägen** av gårdsnamnet "Upp i Läss" (Lars/Lasse)
- Likskärsvägen** går från Bensbyvägen ut mot Likskäret, Mulön, Björkön och Granön. Byborna själva brukar oftast använda namnet "Skärsvägen". Detta var ett av de självklaraste namnen och det var ingen diskussion därom. Hembygdsgruppen hade som alternativ Birkarlavägen med motiveringen att birkarlar en gång i tiden bott och verkat i byn.
- Lundvägen** kommer av gårdsnamnet "Uppi Lund"
- Läshultvägen** Namnet kommer av den gamla skoltomten = avsöndringen Läshult nr 2.
- Maranäsvägen** inom område som kallas Maranäset
- Nordbergsvägen** kommer av gårdsnamnet "Bäki-Norbärs", "Norbärs"
- Nordlundsvägen** går till fastigheten "Nordlunds"
- Nybäcksbacken** går vid fastigheten "Ny-Bäck". Namnet har senare ändrats till **Hallbergsbacken**
- Nyhamnsvägen** fick bli namn på vägen som går mot båthamnen och som i dagligt tal kallas Båthamnsvägen
- Näsbergs väg** är också uppkallad efter personer som bor vid vägen.
- Pampvägen** kommer av den gamla soldatrotan i Bensbyn nr 93 Pamp. När man i dag hör ordet pamp tänker man kanske främst på betydelse mäktig eller inflyteserik person (kommunalpamp). I soldatnamnet betyder pamp en kraftig huggvärja eller sabel.

Skatavägen Skata är ett vanligt ord för "udde".

Stenåsvägen Vägslingan förbi kapellet eller missionshuset hade föreslagits få namnet Kapellrundan eller Kapellvägen. Då ordet "Kapell" redan var upptaget föreslogs namnet Stenåsvägen. Anledningen var att den avsevärd förändring som "Föreningen Förhoppningen" köpte år 1908 kallades för Stenåsen och det namnet har nu fått gå igen in vägnamnet.

Såguddsvägen går från Bensbyvägen till bl a badplatsen vid Sågudden.

Under tiden vi höll på med namnsättningen beslöt posten att dra in postkontoret i byn och ersätta det med lantbrevbärning. De nya adresserna, som från början endast var avsedda som besöksadresser, kom då att även bli postadress för den bofasta befolkningen.

När de nya adresserna blev kända kom en reaktion från en av de boende vid Likskärsvägen. Hon ansåg det makabert att i en gatuadress behöva använda ordet lik. En protestlista samlade 29 namnunderskrifter och som alternativ föreslogs namnet Skärgårdsvägen.

Namnet Liksär finns belagt redan på 1600-talet. Likskär är inget ovanligt namn i skärgården och syftar vanligtvis på att man funnit ett lik där. Det är av ungefär samma ursprung som Dödmanören. Bensbyborna hade sina fäbodrar på Likskäret redan på 1700-talet.

Hembygdsgruppen och flera andra gamla bensbybor protesterade i sin tur på det bestämdaste att ta bort namnet Likskärsvägen som de ansåg vara den enda väg som dittills verkligen tjänat som riktpunkt och vägmärke för taxi m fl och som därför var välkänt även utanför Bensbyn.

Kommunen hade under våren 1987 presenterat ett förslag till områdesplan för Bensbyn. Enligt förslaget skulle vägen mot Likskär och Öarna flyttas till ett läge norr och öster om det nuvarande planområdet. Anledningen var att man förtätat bebyggelsen efter förutvarande Likskärsvägen och hade många direktutgifter mot den tidvis livligt trafikerade vägen.

Det fanns alltså motiv för att reservera namnet Likskärsvägen för den framtida vägen, även om det inte finns någon tidplan för när en omläggning kan ske. Vid namnsättning av gator försöker man att ta så stor hänsyn till de boendes uppfattning. De är ju de som skall leva med adressen under lång tid framåt. Byggnadsnämnden beslöt därför att bifalla de boendes önskemål och ändrade namnet Likskärsvägen till Skärgårdsvägen.

Nu kom i stället reaktionen från de boende på Likskäret m fl. Man överklagade byggnadsnämndens beslut till Kammarrätten och anförde bl a att "namnet Likskär kan spåras från tidigt 1600-tal och har därför kulturhistorisk betydelse" .... "utplånandet av namnet Likskär är obefogat och sårande för vår kulturhistoria". Men även bland de boende på Likskäret fanns förespråkare för en ändring till Skärgårdsvägen.

Kammarrätten meddelade att den endast kunde pröva lagligheten och ej lämpligheten av ett beslut och lämnade besvären utan bifall.

Under år 1989 började man förtäta småhusbebyggelsen inom fastigheten "Ny-Bäck" och behövde ett gatunamn. Nybäcksvägen fick ändra namn till Hallbergsbacken och för det nya området kunde man därigenom använda Nybäcksvägen.

5 SEPTEMBER 1987 NR 205 PRIS 3:50 ÄRGÅNG 126

Vägnamn delar byn i två läger

□ Likskärsvägen blev inte bra.

Då blev det Skärgårdsvägen i stället.

Men se det var inte heller bra.

Nu överklagar en grupp bensbybor namnbeslutet till kammarrätten för att på så sätt få tillbaka namnet Likskärsvägen igen.

Men det retar motståndarsidan i denna fråga som nu delat Bensbyn i två läger:

- Det är ordet lik som är det stora felet. Ingen vill väl skriva det som postadress, säger Karl-Gus-

tav Lidström som ordnade en namnlista i protest mot det första förslaget.

- SIDAN 12 -

• Det är den här skylten som retar bensbyborna. Eller rättare sagt: hälften av bensbyborna. Namnet Likskärsvägen faller inte alla på läppen.

Foto: MARIA JOHANSSON

VÄGSTRID DELAR BYN I TVÅ LÄGER

LIKSKÄRSVÄGEN SKÄRGÅRDSVÄGEN

— AV Anna Isaksson —

LULEÅ. Nu bar vägen ut till Likskäret delat befolkningen i Bensbyn i två läger. Åsikterna går vitt isär när det gäller vägens namn. Först fastställde kommunens byggnadsnämnd namnet till Likskärsvägen.

Efter det att 39 bybor skrivit på en protestlista ändrade sig byggnadsnämnden och döpte om vägen till Skärgårdsvägen istället. Nu har en annan grupp bybor överklagat byggnadsnämndens beslut till kammarrätten i Sundsvall.

begynnelsen, det vill säga; föregående byggnadsnämndens första beslut i november 1986, var alltför och fröjd i Bensbyn. Vägen hade ett officiellt namn och de som bor längs vägen hade box-adresser eller adress Bensbyn. Men så lubbade kommunfullmäktige genom en motion i januari 1986 med förslaget att skylta upp gårdar och vägar i Bensbyn. Nu skulle gårdarna och husen längs vägen få riktiga gatuadresser istället för de gamla box- eller ostnummeradresserna.

Problemet var bara vad vägen skulle heta. Byggnadsnämndens arbetsberedningskommitté Aron Marklund, Henning Gjööp, Thord Heneryd och Georg Palmgren bad hembygdsgruppen i Bensbyn om förslag.

□ Namnförslag

Jag var byaälderman ifjol. Vi fick ge namnförslag på samtliga ägar i Bensbyn, vi fick det på emäss från byggnadsnämnden. Vi tog upp vårt förslag - Likskärsvägen - på byrådet och ingen hade något att anmärka. Vägen har hetat så så länge jag kan minnas. Det är helt naturligt att den ska heta Likskärsvägen, säger Bertil Sandström.

Byggnadsnämnden gick på hembygdsgruppens förslag och lubbade igenom namnet Likskärsvägen den 4 november 1986. I april i år började lantmäneridistriktet skicka ut meddelande till byborna om deras nya adresser längs Likskärsvägen.

□ Vaknade

Då vaknade opinionen mot ägnamnet. Karl-Gustav Lid-

Foto: MARIA JOHANSSON

• — Det är helt naturligt att den ska heta Likskärsvägen, säger Bertil Sandström och pekar mot vägen som leder till Likskäret på andra sidan vattnet.

ström samlade in en namnlista med protester mot namnet Likskärsvägen. 39 personer bosatta längs vägen skrev på listan som lämnades till Georg Palmgren på lantmäneriet. De föreslog istället att vägen skulle kallas Skärgårdsvägen.

— Det är ordet som är det stora felet. Det finns väl ingen som tycker om ett namn med ordet lik i. Ingen ville skriva det på en post-adress, säger Karl-Gustav Lidström.

Om vägnamnet skulle sätta på bebyggelsen på Likskäret borde den hellre heta Mulövägen eftersom husen där har postadress Mulön menar han. Karl-Gustav Lidström har aldrig kallat vägen Likskärsvägen och han är fast beslutet att vägen i fortsättning ska heta Skärgårdsvägen.

— Men vi har ingenting emot en hänvisningsskylt till Likskär vid

korsningen, bara vi slipper ha Likskärsvägen i adressen, säger han.

□ Överklagade

På kommunens byggnadsnämnd tog man fasta på protesterna och ändrade namnet på vägen till Skärgårdsvägen. Det skedde den 23 juni i år. Ett beslut som raskt överklagades till kammarrätten i Sundsvall.

I det yttrande till kammarrätten som Georg Palmgren skrivit för byggnadsnämndens arbetsberedningskommitté dyker det upp ett par nya skäl varför byggnadsnämnden skulle ändra namnet:

• Vägen till Likskäret ska så småningom läggas om. Namnändringen bör göras redan nu

för att inte försvåra för de boende.

• Hänsyn till de boende längs vägen som ska leva med adressen under lång tid.

• Den nuvarande vägen kommer att bli avstängd för genomfart till Likskäret när den nya vägen byggs. Man bör vara förutseende och spara namnet Likskärsvägen för den framtida vägomläggningen.

• Det fanns ingenting att erinra mot det föreslagna namnet Skärgårdsvägen.

□ Historiskt

— Så här får det inte gå till! dundrar Bertil Sandström.

— För det första: vi reagerar mot att man tar bort ett kulturhistoriskt namn. Namnet Lik-

skär kan man spåra ända till 1600-talet. — För det andra: vi reagerar mot att det ska vara så lättvindligt att ändra på ett namn, så här vill vi inte ha det, säger Bertil Sandström.

— Förresten, om de tycker att namnet Likskär är obehagligt, hur ska då inte de som bor i Dönderhult känna sig, tillägger han.

Härnäst ska alltså byggnadsnämndens att ställning till det yttrande som Georg Palmgren skrivit ihop. Yttrandet ska godkännas för att sedan skickas vidare till kammarrätten i Sundsvall.

Kammarrätten lägger sig dock inte i den pikanta namnstriden. Den har i stället till uppgift att pröva huruvida byggnadsnämnden fattat ett riktigt beslut.

BÄLINGE

I centrala Bälinge avstyckades i mitten av 1960-talet ett antal tomtplatser för småhusbebyggelse. Någon formell plan fanns inte utan avstyckningarna skedde med stöd av en planutredning och en planutredningsskiss.

Tio år senare upprättades en stadsplan som skulle ge plats för 64 nya hus förutom de 27 som redan tidigare var byggda.

Efter samråd med några Ortsbor föreslogs och fastställdes följande gatunamen:

Sandtorpsvägen efter fastigheten Sandtorpet 1:1 som låg vid infarten till "gamla" planområdet.

Zakrivägen efter gårdsnamnet "Zakri" (Bälinge nr 1). Gården ägdes i mitten av 1800-talet av Nils Petter Zakrisson.

Perstugevägen efter fastigheten Bälinge 1:59 som ägts av Per Krans och kallades "Perstugan".

Bärslingan, så fick den nya gatan inom skogsområdet i den norra delen heta.

Lavstigen är en kort vägstump i den östra delen av området. Egentligen skulle den vara en del av Zakrivägen, men kommunen kunde inte förvärva all mark som behövdes för att bygga hela gatan på en gång. Tillslut vidare fick den då heta Lavstigen. Det föreligger tyvärr en viss namnlighet med Ladstigen inom Stadsön, men eftersom det är skilda postadresser är olägenheterna inte så stora.

Frågan om namn på den stora vägslingan genom byn har ännu inte lösts. Det fanns förslag att kalla den för "Bälinge-rundan". OK Renen hade på den tiden en årlig skidtävling med det namnet och av det skälet ville man inte det namnet.

Radarvägen ansågs inte heller vara ett lämpligt namn eftersom det kunde avslöja militära hemligheter. Radarstationen är dock numera flyttad.

Fridsbogavägen efter Lars Fridsboga som ägde Bälinge nr 1 i början av 1800-talet, Berlinsvägen och Ölundsvägen var några namnförslag med personanknytning.

MÅTTSUND

Under hösten 1971 började man skissa på ett planområde i anslutning till södra delen av Långbackavägen i Måttsund. Två år senare presenterades ett färdigt stadsplaneförslag. På grund av att kommunen inte kunde komma överens med ägarna till ett enskilt vattenföretag undantogs den norra delen från fastställelsen. När vattenfrågan sedan blivit löst fullföljdes planeringen och utbyggnaden även av det tidigare undantagna området.

Gatunamnen blev Kläppvägen i den södra delen som ligger i närheten av de s k Kläpparna. I den norra delen togs namnet Gultmalvägen efter det f d klapperstensfältet Gultmalen.

Gatan i det mellersta området fick det neutrala namnet Skogsbrynet.

Studiecirkeln "Bygd i förvandling" i Måttsund kritiserar i sina anteckningar från sammankomsten den 8 mars 1976 de "styrandes beslut att ge gamla eller nya områden, vägar och gator, delvis intetsägande fantasinamn, i stället för att ta tillvara de namn, som av hävd brukats. Många gamla genuina namn ge i sin ursprungliga form besked om traktens beskaffenhet eller anknyter på annat sätt till något speciellt eller utmärkande. Som t ex Falkhällvägen, Kläppen, Tillimöyra, Tåovägen, Norrabergivägen, Såte, Skåtan. Skogsbrynet är t ex något som kan finnas var som helst och Sörsåte har aldrig hetat eller heter "Sörbyn" i gemene mans mun. Den väg som fäbodstintorna förr färdades efter kunde indelas i Rinnelbacken, Neota, Norraberget, Våotgrabba, Lappheden, Dunderhede".

Deltagarna i studiecirkeln ger också exempel på hur gamla namn kan förvanskas. I samband med ett grustäktsärende använde tidningarna namnet "Kaspersbacken" i stället för Karsbäcksbacken. Backen har fått sitt namn från den bäck som rinner genom området, Karsbäcken, och har ej någon som helst anknytning till namnet Kasper. Bäckens förbinder Stor-Antnäs-träsket, Gäddträsket och Kvarnträsket.

När stadsmättningskontoret år 1987 gav ut en ny översiktskarta över Måttsund fick byamännen vara med och föreslå väg- och gårdsnamn mm. Det blev

<u>Ejrikvägen</u>	<u>Engströmsvägen</u>
<u>Erik-Lärsavägen</u>	<u>Härsvägen</u>
<u>Liasvägen</u>	<u>Läxvägen</u>
<u>Niståwisavägen</u>	<u>Nögårdsvägen</u>
<u>Ollbacken</u>	<u>Pitvägen</u>
<u>Rinnelvägen</u>	

RUTVIK

År 1977 köpte kommunen mark i Rutvik och gjorde iordning ett stadsplaneområde. Gatorna fick namnen **Antbergsvägen** efter berget väster om området och **Tolvmansvägen**, uppkallad efter fastigheten Rutvik nr 14 som kallades "Tolvmansgården" eller "Tolvmans". I bl a häradsrätterna skulle det tidigare finnas tolv nämndenmän, därav namnet tolvman. Tolvmansgårdar finns på flera håll inom kommunen.

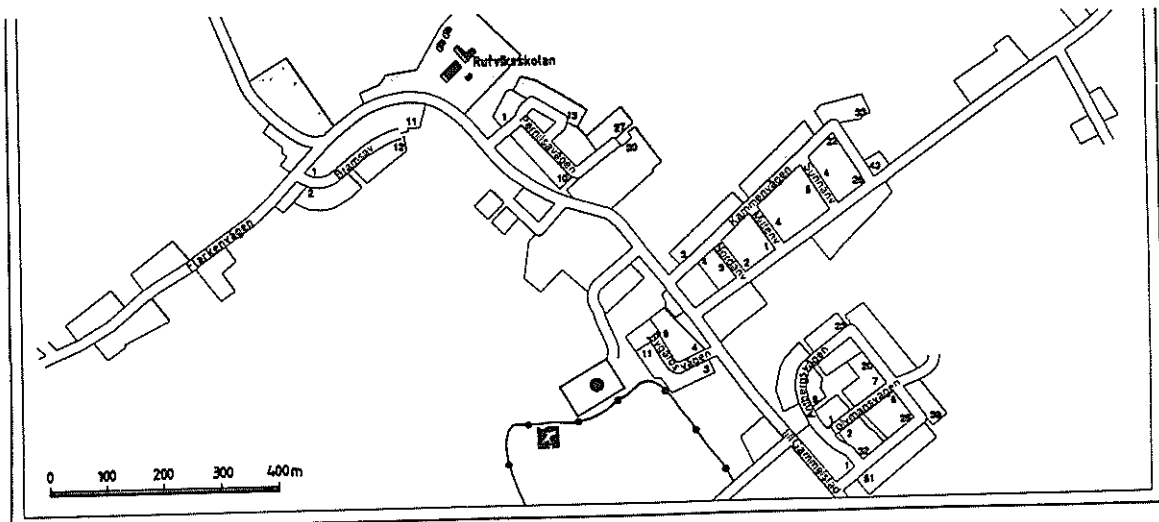
Redan år 1970 hade det färdigställts två byggnadsplaneområden i Rutvik. I området vid **Kammen** döptes den genomgående vägen till **Kammenvägen**. De tre korta tvärgatorna fick namnen **Nordanvägen**, **Mittenvägen** och **Sunnanvägen**.

Det andra byggnadsplaneområdet ligger norr om skolan. Här föreslogs namnet **Framigårdsvägen**. Från byamännens sida ville man i stället ha namnet **Bramsavägen**. Motiveringen var att vägen gick ned till gården "Bramsa" (av Abrahamsson) där det tidigare funnits ett mejeri.

Namnet **Bramsavägen** kan för den oinvigde vara svårt att förstå. Från byns sida motiverade man namnvalet med att det kanske kan väcka folks nyfikenhet och intresse för byns historia. Byborna kan sedan forska vidare i det arkiv som Artur Enström samlat ihop och som förvaras i skolan i Rutvik.

På översigtskartan över Rutvik, som ingår i den s k "svarta pärmen", har vi på försök satt ut en del gamla orsnamn, även sådan som inte används idag.

År 1988 utökades bebyggelsen med ett område bakom café "Bygård" och där blev gatunamnet **Bygårdsvägen**. I ett annat området tillkom namnet **Pernilsavägen** efter gårdsnamnet Pernilsa. Man passade också på att godkänna namnen **Flarkenvägen** (mot Flarken) och **Golfvägen** (mot Golfbanan).

RÅNEÅ

Råneå bröts ut från Luleå socken år 1654. Redan år 1642 hade de blivande socknemännen tillhandlat sig ett område vid det s k Rånberget för att uppföra ett kapell och andra vid kyrkan nödiga hus och byggnader.

Den nya socknen motsvarade Luleås tidigare Norrfjärding. Rånbyn var en naturlig centralort eftersom kustlandsvägen där korsade älven.

Kring kyrkan, som kallades S:t Pers kapell, uppfördes ett stort antal stugor och stall för kyrkobesökarna från övriga byar inom socknen.

Abraham Hülphers berättar i sin beskrivning över Västerbotten att kyrkoherden Unaeus låtit göra en reglering av kyrkoplatsen, *"hvilket icke aflopp utan mycket knot af allmogon och andra, som nu måste omflytta sina stugor, äfven process; men nu äro alla därmed nöjde, och bör såsom ländande till prydlighet, äfven säkerhet vid eldsvådor, vara upphovsman till framtida loford."*

Tomterna för kyrkstugorna finns noggrannt beskrivna på kartor från år 1763. Stugor och stallar fanns på norra och östra sidan av kyrkan.

Gatorna skulle vara 12 alnar breda och gränderna 10 alnar. Stugtomterna var 14 alnar långa och 10 alnar breda. Varje stallrum var utmätt till 8 alnar i längden och 7 i bredden. Stall och "gjödningsgator" skulle vara 8 alnar breda.

De första planerna som reglerar annan bebyggelse än kyrkstugor kom först på 1930-talet. Redan år 1929 hade dock upprättats en avstyckningsplan för del av Rånbyn 9:20 m fl.

Sedan frågan väckts om upprättande av byggnadsplan för visst område i Råneå kyrkby, hade länsstyrelsen år 1933 utlyst ett sammanträde med markägarna och övriga intressenter. Länsstyrelsen bestämde därefter vilket område byggnadsplanen skulle omfatta och gav uppdrag åt dels distriktslantmätaren att upprätta en terrängkarta och dels åt en arkitekt att upprätta ett planförslag.

År 1937 kunde planen ställas ut och sedan den justerats något med anledning av inkomna erinringar, fastställdes den år 1940.

Området kring sockenkyrkan kallades i planbeskrivningen för Centrala stadsdelen. Området nordost därom och kring begravningsplatsen kallades Nordöstra stadsdelen och Holmen benämndes med sitt rätta namn, Holmen.

Planområdet genomlöptes av kustlandsvägen som klöv samhället i två ungefär lika stora delar. Söder om sockenkyrkan skars kustlandsvägen av en väg som gick mellan Ön och Degerholmen. Vid vägkorset, som utgjorde samhällets medelpunkt, hade en mindre platsbildning, Kyrkplatsen, uppstått.

Ändringar och utvidgningar av byggnadsplanen fastställdes bl a år 1947 och 1954. I beskrivningen till den sistnämnda planen uppges att under de senare åren hade de fåtaliga kvarvarande kyrkstugorna ytterligare decimerats, så att det syntes vara för sent att få till stånd något kyrkstugereservat av större omfattning, även om intresse därför finnes. Ett område lades dock in norr om kyrkan, där de flesta stugorna fanns och dit man kunde flytta ytterligare några stugor, därest så skulle önskas.

I 1954 års planändring var antalet tomtplatset för friliggande hus ca 680 st. Planområdet hade en sådan omfattning att det räckt till för Råneås utveckling under ca 30 år. Under årens lopp har det dock gjorts ett flertal mindre ändringar av tomtutformningen.

Hur gatunamnsärendena behandlats i f d Råneå kommun har inte närmare utretts. Här nedan redogörs endast för de gatunamn som finns på dagens kartor.

I samband med kommunsammanläggningen 1969 gjordes en översyn av gatunamnen inom hela kommunen. En samordning av namnen i Luleå, Bergnäset och Gammelstad hade skett redan år 1968. Råneå kom därför att i kanske högre grad än de övriga samhällena att "drabbas" av namnändringar.

Nordväst om kyrkan ligger Västibyn och Västiåkern. Vädersträcket "väster" ingår också i ett flertal gatunamn, t ex Västerlångvägen, som motsvarar den i 1937 års plan omnämnda Degerholmsvägen, Västerbyvägen, Västeråkervägen och Västihällvägen. Den sistnämnda gatan, som går i riktning mot fastigheten Västahällan, hette tidigare Hällvägen. På grund av namnlighet ändrades den år 1972 till Västihällvägen. På förslag var även Västahällvägen, men förleden "Västi" ansågs passa bättre inom Västibyområdet.

År 1988 togs frågan upp om ev ändring av Västeråkervägen till Västiåkervägen, Västerbyvägen till Västibyvägen och Västerlångvägen till Västilångvägen. Intresset från de berörda var dock svalt. "Det kostar bara pengar, lägg dem på VM-seglingarna i stället" var en kommentar.

Efter älven går Älvbrinken.

Fogdevägen och Prostvägen är två namn med anknytning till det gamla samhället. Även Klockarvägen söder om kyrkan är ett sådant namn.

Småhusvägen hette tidigare Villavägen.

Edénsvägen är uppkallad efter komministern Nils Edén som verkade här åren 1835-1878. Även i Piteå finns en Nils Edéns väg, men där är det sonsonen till Nils Edén i Råneå som har blivit ihågkommen. Han var bla a stadsminister åren 1917-20.

Den gamla kustlandsvägen finns delvis kvar i Tallhedsvägen, som tidigare hette enbart Hedvägen. Tvärgator till denna är Länsmansvägen samt Tornvägen, som går mot vattentornet. Tornvägarna i Bergnäset och Gammelstad fick båda byta namn till förmån för Råneå.

Den stora riksvägen, Riks 13 eller E4, som den hette, saknade länge namn men har döpts till Torggatan.

Sydost om kyrkan finns flera gator med lokal anknytning. Det är Kängsövägen, Katthedsvägen och Hägnhedsvägen. Den sistnämnda kallades ett tag för Sundsvägen.

Skolvägen och Lärarvägen ligger båda i anslutning till skoltomten.

Ställvägen går ned till energiverkets ställverk, numera rivet.

Klapphällsstigen. Namnet kommer av Klapphällorna vid älvstranden. Där fanns tidigare den s k Klapphällskrogen.

Poppelstigen hette tidigare Björkstigen.

Ängsvägen motsvarar den tidigare Åkervägen, som fick byta namn på grund av att det fanns en Åkerväg på Stadsön.

Bagarvägen, Hovslagarvägen och Målarvägen är tre namn med yrkesanknytning.

Soldatvägen hette tidigare Kaptensvägen. Det fanns tre Kaptensvägar i Luleå. Den i Gammelstad fick behålla namnet, den i Råneå blev degraderad till Soldatvägen medan den i Luleå blev befordrad till Överstegatan.

Affärsvägen fick sitt namn år 1972. Den utgjorde tidigare en del av Klockarvägen och Kängsövägen. I den centrala delen finns också Bondbovägen.

Till vårdcentralen leder de båda gatorna Doktorsvägen och Klinikvägen. De motsvarar tillsammans den gamla Parkvägen, som gick till Folkets Park. En tvärgata till Klinikvägen heter Moosbergsvägen.

År 1974 bebyggdes ett litet område söder om den dåvarande läkarstationen. Det låg på mark som tillhört gården "Nedantill" eller "Nedangården". Gatan fick därför namnet Nedantillvägen.

I Norra byn finns Norra vägen. En tvärgata till denna heter Granvägen. De övriga gatorna hette tidigare Tallvägen, Backvägen och Furuvägen. Likheten med andra gator i kommunen gjorde att de ändrades till Tallrisvägen, Enrisvägen och Hyggesvägen.

Vägen mot begravningsplatsen heter Bogårdsvägen (del av gamla kustlandsvägen) och vägen mot Niemisel som sig bör Niemi-selsvägen.

På södra sidan om f d riksvägen finns Sundsvägen som går mot Sundet. Där fanns även Lotsvägen, Jönsvägen och Fyrvägen.

I kommunen fanns tidigare tre Lotsvägar. Den i Luleå ändrades till Mästerlotsvägen och i Råneå fick man då Överlotsvägen. Namnet i Råneå kommer troligen av gårdsnamnet Lots.

Den östligaste gatan hette Bojvägen, tidigare Sågvägen. Ett annat gatunamn inom detta område som försvunnit är Kantvägen som numera ingår i Jönsvägen.

År 1975 tillkom inom Hägnheden namnen Logvägen och Olovsvägen. Det senare namnet kommer från Olof Olofsson som omkring år 1850 ägde Rånbyn 14:4.

Ett nytt planområde har tillkommit under 1990 med gatunamnet Kummelvägen, en fortsättning av gruppen med farledsutmärkning, (Fyr och Boj).

Den gamla Riksvägen mot Strömsund kallas numera Lappviksvägen.

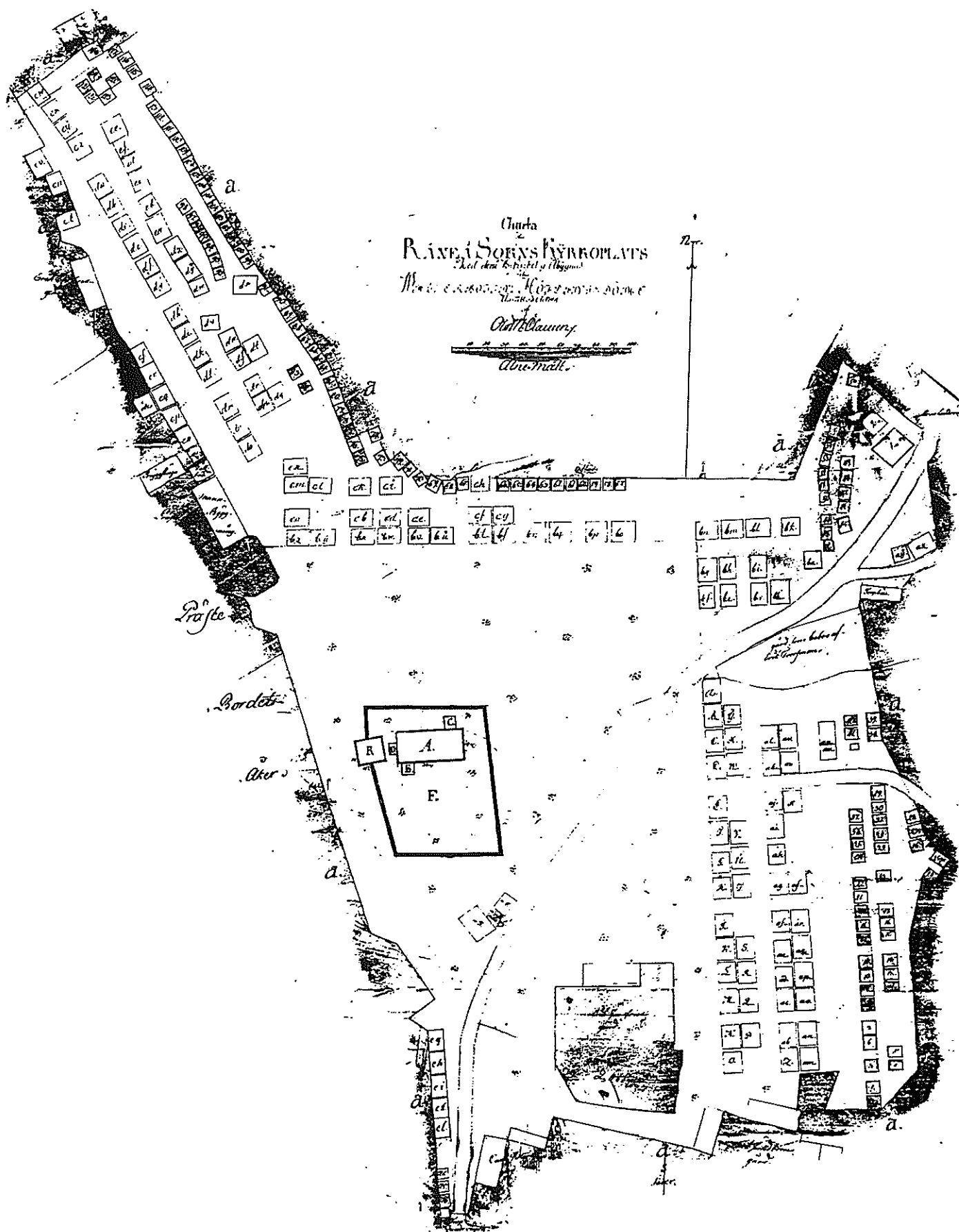
Namnen på Holmen påminner om den industri som funnits där med kvarn och skofabrik mm. Det är Kvarnvägen, Garvarevägen, Gesällvägen och Lundinsvägen. Gesällvägen föreslogs en gång få heta Skovägen. Lundinsvägen tillkom efter en stadsplaneändring år 1977 och syftar på Lundins skofabrik som grundades år 1883.

Skärsvägen går till fastigheten Skäret 1:1. Platsen finns på 1700-talskartor upptagen som tjärhamn.

På norra sidan av Holmen går Forsvägen i en slinga mellan Norrforsen och Sörforsen.

På södra sidan av älven, Sörsidan, har upprättats en plan för industrier. Inom området låg tidigare ett tegelbruk och gatunamnen fastställdes år 1990 till Tegelbruksvägen och Ugnsvägen. Vägen mot Sundom heter naturligen Sundomsvägen och den gamla vägen mot Sörforsen fick namnet Södra Kvarnvägen.

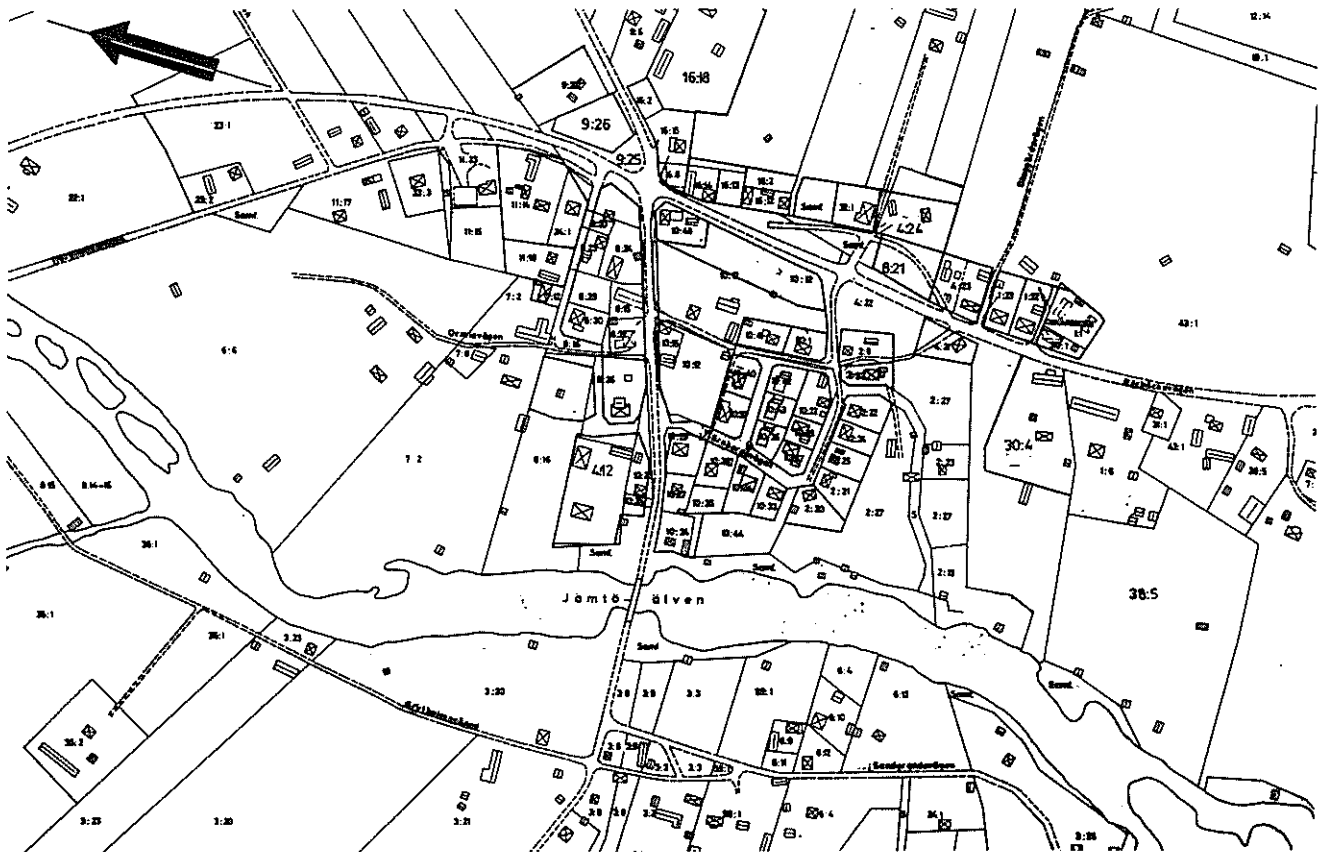
Utdrag ur 1794 års karta . Akt Råneå 39.

JÄMTÖN

År 1988 tog en arbetsgrupp i byn fram ett förslag på namn på vägarna inom byn. Ett av förslagen var "Eidsvägen" men på grund av namnligheten med sjukdomen "AIDS" valdes sedan ett annat namn.

De godkända namnen blev

Grytholmsvägen	väg på västra sidan av Jämtöälven
Jämtösundsvägen	vägen mot Jämtösund
Laviksvägen	gamla riksvägen genom byn mot Råneå
Metträskvägen	vägen mot Metträsket
Notörvägen	
Ormisvägen	väg mot Ormisberget
Rörbäcksvägen	allmänna vägen från E 4 genom byn mot Rörbäck
Sandgrundsvägen	väg på västra sidan av Jämtöälven
Skoggårdsvägen	väg mot skoggården
Tingvallsvägen	
Tjärnbergsvägen	gata inom planområdet
Tjärnholmsvägen	
Träskbacksvägen	väg mot Träskbacken

Utdrag ur översigtskartan för Jämtön

NIEMISEL

I Niemisel fanns tidigare en byggnadsplan från år 1953. Den planen har ändrats ett flertal gånger tills den ersattes av en fastställd stadsplan år 1981.

Namnsättningen av gatorna skedde i samråd med byaåldermannen Hillevi Andersson. I så stor utsträckning som möjligt utnyttjades lokala namn.

Gunnarsbyvägen motsvarar den allmänna vägen från Råneå mot Gunnarsbyn. Namnet Niemiselsvägen fanns redan i Råneå och kunde inte användas här.

Kvarntorpsvägen, en väg mot fastigheten Kvarntorpet 1:1 som ligger vid Kvarnån.

Åvägen, en väg efter Kvarnån. Från byns sida förordades namnet Kvarnåvägen. Ordet kvarn finns dock i flera gatunamn inom kommunen och ännu ett "kvarnnamn" skulle kunna medföra förväxlingsrisk.

Niemiforsvägen, en väg som i förlängningen leder fram till Niemiforsen.

Bergändevägen efter gårdsnamnet Bergändan. Ett förslag att anknyta till det gamla namnet "Näsigården" vann inte gehör.

Trumselsvägen, en väg som går från allmänna vägen mot Trumman och Trumselet. Som alternativ hade föreslagits Framistuvägen efter ett gammalt gårdsnamn.

Ledningsvägen, en väg inom det planerade industriområdet och som går parallellt med kraftledningen.

Skogsbacken, en kort vägstump till ett småhusområde i en backe.

Enestigen, en väg till ett nytt bostadsområde med bl a pensionärsbostäder.

"SÖDRA BENSBY"

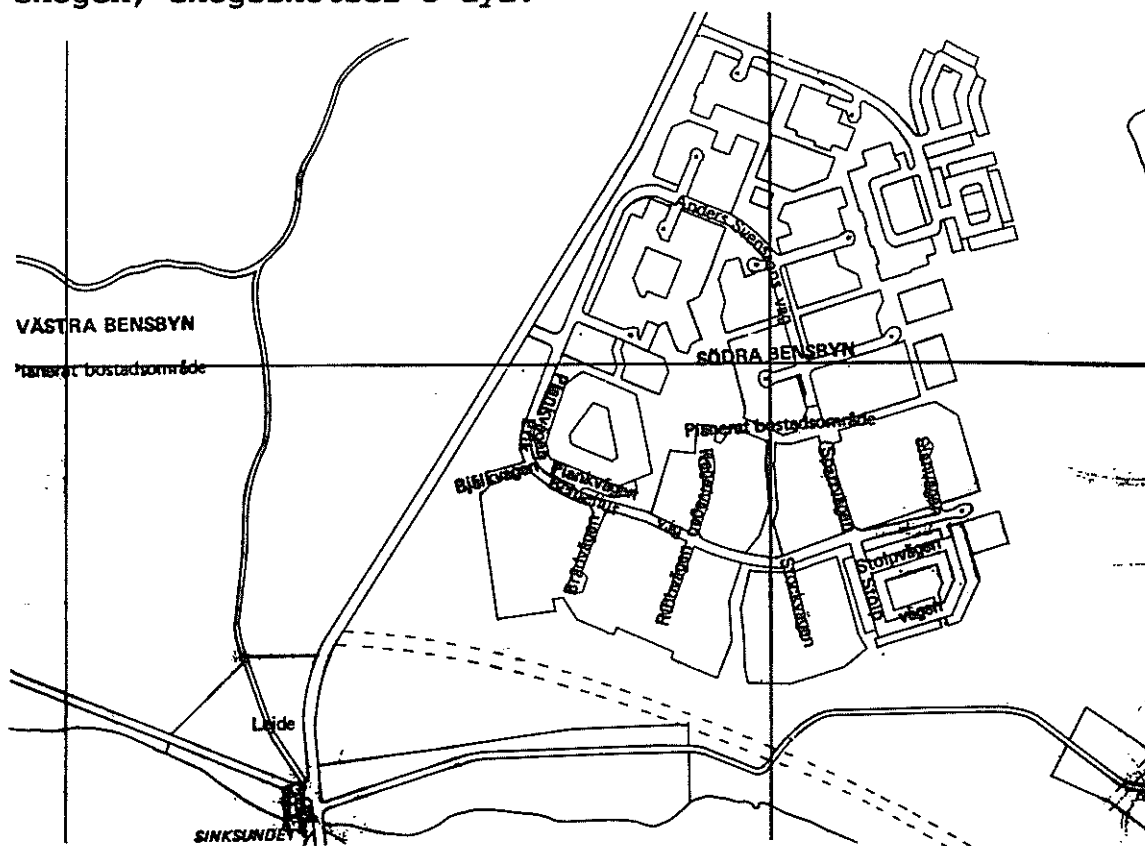
I mitten av 1970-talet arbetade man med planer för flera nya bostadsområden, bl a med arbetsnamnen "Västra Bensbyn", "Södra Bensbyn" och "Mulön". För området "Södra Bensbyn" kom man så långt som till en färdig detaljplan innan projektet lades ned.

För huvudgatorna i etapp 1 föreslogs namnen Erik Benzelius väg och Anders Svenssons väg för att därigenom hedra två av Bensbyns berömda män. Erik Henriksson Benzelius var ärkebiskop åren 1700-1709 och Anders Svensson var rådman och borgmästare i Stockholm omkring år 1500.

För övriga gator valde vi temat "trävaror" och föreslog namnen Bjälkvägen, Bräddvägen, Plankvägen, Regelvägen, Ribbvägen, Slanvägen, Sparrvägen, Stockvägen och Stolpvägen.

Från Benbyn kom invändningar mot namnet Erik Benzelius väg. Man ville spara namnet till någon gata vid Benzeliusskolan.

Nu blev det inget byggande i "Södra Bensbyn". Kommitténs arbete är ändå inte bortkastat eftersom vi även för det nya "Västra Bensbyn" (numera Hällbacken) valt ämnesområdet skogen, skogsskötsel o dyl.

"Södra Bensbyn" på 1976 års turistkarta.

VÄSTRA BENSBYN" - LEJDE - HÄLLBACKEN

I mitten av 1970-talet började man använda arbetsnamnen "Västra Bensbyn", "Södra Bensbyn", "Norra Mulön" och "Södra Mulön" för de bostadsområden som skulle komma att behövas i samband med satsningen på Stålverk 80-projektet. Områdena sammanbands med den planerade Sinksundsleden.

När det i början av 1990-talet åter blev aktuellt att bebygga "Västra Bensbyn" tog vi upp frågan om byta namn på de nya stadsdelarna. Bensbyborna hade redan tidigare förklarat att man ville behålla namnet Bensbyn för området kring gamla bykärnan. "Västra" och "Södra Bensbyn" låg dessutom till huvuddelen inom mark som hörde till Björsbyn.

En namnutredning gav inte så mycket att välja på. I den norra delen fanns Midskogsberget. Namnet Midskogen är sedan länge använt för en skola och ett kvarter i Bergviken och därför inte lämpligt.

Efter den gamla vägen mellan Björsbyn och Bensbyn ligger Bensbyhällorna. Här kunde man tänka sig ta namnet HÄLLORNA eller möjligen HÄLLAN.

Nere vid Björsbyfjärden har man på den nya gula kartan fått in namnet Per Hinders. Namnet kommer av en hemmansägare i Björsbyn, Per Hindersson (1773-1854). Det fanns förespråkare för att använda HINDERS som stadsdelsnamn. Mot det förslaget talade att det låg i utkanten av området och att det var ett personnamn. För att någon skall få sitt namn använt som gatunamn brukar man kräva att personen på något sätt utmärkt sig och gjort sig förtjänt av att ihågkommas (undantag är mindre enskilda vägar).

SINKSUNDET var också på förslag. Namnet Sinksundet förknippar man med sommarstugorna på båda sidor om sundet och kanske främst den bebyggelse som finns på den södra sidan.

Norr om Sinksundet ligger de gamla soldatrotarna Lejde, Riga och Dalbo.

Vid kommitténs sammanträde fanns namnförslagen Dalbo för "Södra Bensbyn" samt Hällan, Hällorna, Råskogen, Norrskogen, Gläntan, Hygget, Tjärdalen, Svedjan, Ronningen m fl för det västra området. Kommittén enades om att för "Västra Bensbyn" föreslå Lejde. Motivet var bla att namnet var kort och att det hade anknytning till området, om än perifert.

När förslaget blev känt reagerade bl a ortnamnsforskaren Else Britt Lindblom i Gammelstad. Hennes kritik gick ut på att namnet Lejde inte hade någon förankring i bygden utan var ett s k uppkallelseamn utan anknytning till något gammalt namn.

Fastigheten Lejde 1:1 utgörs av mark till f d soldatrotan nr 91 Lejman i Björnsbyn. Den fick sitt namn i samband med avsöndring år 1905. I konsekvens med övrig namngivning borde den kanske i stället ha döpts till Lejmanstorp. Motivet till att sätta namnet Lejde är inte bekant. Möjligen kan man ha anspelat på dialektordet för grind.

Norrbottens-Kuriren vände sig till läsarna och efterlyste namnförslag. De flesta av de förslag som kom in hade anknytning till Bensbyn. Från byns Hembygdsföreningen kom en protest mot att använda de namn som "tillhörde Bensbyn". Byn ville behålla dessa namn för framtida utbyggnad av bykärnan och andra områden.

Personer med kunskap om dialekter menade att "i Lejde bor de fula". "När de gamla sade lej på björnsbydialekt så menade man ful. En lej kappa var en ful kappa". Även på pitemålet har namnet samma betydelse.

Byggnadsnämnden antog 1991-01-22 stadsdelsnamnen Lejde och Dalbo. Enligt en artikel i NSD väckte namnen inget större uppseende bland dem som nu bor grannar med områdena. "Det gör väl detsamma vad man kallar det", var uppfattningen.

Striden om namnet Lejde var inte över med detta. Nu engagerade sig byggföretagen och Luleå Hembygdsförening m fl för att få till stånd en namnändring. "Att bo i Lejde skulle vara lika med att bo i helvetet" var ett av hembygdsföreningens argument. Allt fler stämde in i kören och i insändarspalterna fanns bl a denna limerick:

För en stadsdel som kallades Lejde
var känslig person säkert väjde
Ack, vilken press
att ha denna adress
En så'n katastrof vi nu hejde (LIR)

Byggnadsnämnden uppdrog åt namnberedningskommittén att komma med ett nytt förslag och att även låta allmänheten få vara med vid idékläckandet.

Kommittén fick ca 65 namn att välja bland (både nya och gamla förslag). Vi strök först alla "väderstrecknamn" (Västra, Östra etc). Dessutom tog vi bort namn som innehöll bynamnen Bensbyn och Björnsbyn. Av de återstående förslagen fastnade vi för i första hand HÄLLBACKEN.

Motivet till namnvalet var bla att namnet kan härledas från "Hällorna" (Bensbyhällorna) som är ett av de få befintliga namnen inom området. Större delen av det nya bostadsområdet ligger på en sluttning (backe) ned mot Sinksundet och Björnsbyfjärden.

Förslagsställare var Bernt Larsson från Björnsbyn.

Leide istället

LULEÅ, Kuriren.

Nu är kommunen på väg att

hianiemi, byggnadsnämndens ordförande.

det måste heta Västra Bensbyn Bensbyn ska få förbli en bondby

Namnbyte orsakar bråk

LULEÅ, Kuriren.

Så här ska inte en namngivning gå till! "Leide" betyder ingenting. Det är bara något som en lantmätare har hittat på.

Det säger Else-Britt Lindblom, Gammelstad, som är forskare i ortnamn. Hon misstänker att Ulla Vanhaniemi valt det nya namnet för Västra Bensbyn för att det låter exotiskt.

största sannolikhet är det en lantmätare, kanske söderifrån, som hjälpt på de tre namnen på ågorna norr om Sinksundet: Riga, Dalbo och Leide. Det är tydligen uppkallelsenamn som inte går tillbaka till något gammalt namn. De har ingen folklig förankring i bygden.

Lejmanstorp

Så småningom finner Lindblom soldatnamnet Lejman, vilket Ulla Vanhaniemi hänvisar till.

Men det har inset med "Lej-

"I Leide bor de fula"

LULEÅ, Kuriren

Luleås nya stora bostadsområde mellan Björnsbyn och Bensbyn ska heta Björnsbyhällan. Eller Pampen efter soldat Pamp från trakten.

Det är två av det tjugotal förslag som nått Kuriren sedan Ulla Vanhaniemi föreslagit namnet Leide.

Av Jan Nyberg

I Leide bor de fula, invänder en läsare, medan en annan svarar kommunens förslag och förklarar att det betyder en sorts grus.

Kurirens berättade i torsdags veckan att kommunens namnberedning består av byggnadsnämndens ordförande Ulla Vanhaniemi, stadsarkitekt Henning Gjorup, lantmätare Georg Palmgren och gatukontorets chef...

mer än 8.000 invånare när det står färdigt.

Forskar

En av de läsare som följt Kurirens uppmärksamhet att ge sin syn på stadsdelens namn är Anna Stenberg, Luleå. Som släktforskare har hon kommit att också intressera sig för såväl ortnamn som gårdsnamn. Intresset väcktes redan hemma i Hamptjarnmoran, Boden.

- Vi säger ju Hamptjarnmora utan "n" och ibland har namnet stavats "mören", berättar hon.

Liksom flera andra redan påpekat kan ordet "Leide" leda tankarna till något mindre angående namnet.

- Jag associerar till ordet "lejd" som betyder till Leide låter som pluralis, fula i Leide bor de fula.

- Och Leide låter inte norrbottniskt eller ens svenskt. Det låter på sin höjd danskt, säger Anna Stenberg och ger Kuriren 15 nya förslag som hon anser...

Därför vill man ge byn namnet Lejde

Arbetsnamnen "Västra Bensbyn" och "Södra Bensbyn" började användas under mitten av 1970-talet. När det nu åter blivit aktuellt att bebygga områdena har man tagit upp frågan om att ersätta arbetsnamnen med stadsdelsnamn.

Några tidningsrubriker om "Lejde"

Lejde orsakar ny namnstrid?

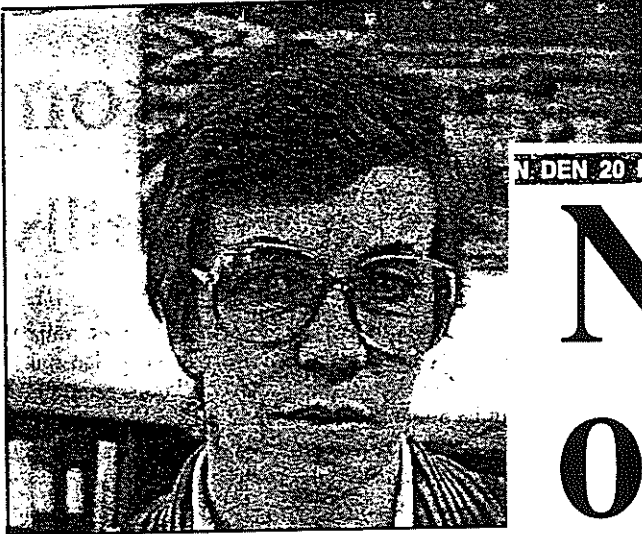
LULEÅ, Kuriren.

Byggföretagen som ska exploatera Lejde tycker att namnet är för fullt.

Deras motförslag är Björshällan eller Zinksundet.

- Lejde är omöjligt att sälja, säger Riksbyggens Håkan Berg som framfört sin uppfattning till politikerna.

Om någon motionerar är det bäddat för strid i fullmäktie.

N: DEN 20 FEBRUARI 1991

NR 43 ÅRGÅNG 130

PRIS 5:-

Ny strid om Lejde

ULLA KAN RESONERA. Ulla Vanhaniemi litar forskare" i Bensbyn och står fast vid "Lejde". Hon i sig att resonera om saken innan Västra Bensbyn

● Namnet Lejde är för fullt och omöjligt att sälja. Det anser byggföretagen som ska exploatera bostadsområdet. De föreslår namnen Björshällan eller Zinksundet istället.

Kritiken har från någon motionerar strid i fullmäktie

ordförande, Ulla Vanhaniemi, anser inte att det är en fråga för fullmäktige.

- Vår uppgift är inte att marknadsföra byggföretagen. Vi i namnberedningskommittén

Vanhaniemi avvisar kritiken

LULEÅ, Kuriren.

rande, Ulla Vanhaniemi, vidhåller att "Lejde" kommer från ett

Många frågor kring Lejde

LULEÅ, Kuriren.

- Blir det verkligen så där mycket bebyggelse i Lejde?

- Är det inte lite julafton över det där förslaget?

på höger sida om vägen så småningom ska bort - medan de på vänster sida tillåts vara kvar.

- Det beror på att stugorna på vänster sida om vägen betraktas som mer kulturhistoriskt värdefulla. Förslaget är

Lejde orsakar rosornas krig

LULEÅ, Kuriren.

Ett rosornas krig har inletts i Luleå.

I centrum står kommunalrådet Kjell Mickelsson och byggnadsnämndens ordförande, Ulla Vanhaniemi.

Orsaken heter - Lejde.

Av Micke Nyberg

Enligt uppgifter till Kuriren har västra Bensbyn varit Mickelssons fråga och Storporsön Vanhaniemis.

Men när hon, i sin egenskap

ÄNDRAR INTE. Byggnadsnämndens ordförande Ulla Vanhaniemi vill inte ändra beslutet om Lejde.

Några tidningsrubriker om "Lejde"

Byggnadsnämnden spolrar Lejde?

Luleå (NSD) Byggnadsnämnden kommer att uppfatta att bo i Lejde som att bo i helvetet. Sinksundet förknippas närmast med sommarstugebyggnaderna på södra sidan.

Ny omgång i namnbråket

LULEÅ, Kuriren.

Efter den breda kritiken tar byggnadsnämnden ett nytt beslut om namnet på den nya stadsdelen i västra Bensbyn. "Lejde" skippas?

- Nej, det har vi inte sagt. Men vi ska bereda ärendet ytterligare, säger Margareta

Engström (s) i byggnadsnämnden.

Av Jan Nyberg

I november förra året hade kommunens namnberedningskommitté bestämt sig - arbetsnamnet Västra Bensbyn skulle ersättas med Lejde. Och så blev också byggnadsnämndens beslut.

Så småningom förklarade även kommunalrådet Kjell Mickelson att han inte var nöjd med Lejde. Men byggnadsnämnden beslut har legat fast.

I förra veckan satte Luleå hembygdsförening likhetstecken mellan Lejde och helvetet. Föreningen anser att området kan heta i princip vad som helst, men inte det som byggnadsnämnden hittills velat.

Vill inte bo i helvetet

LULEÅ, Kuriren.

Det är bäddat för strid om namnet Lejde - igen.

På tisdag behandlar byggnadsnämndens arbetsutskott frågan efter motioner och skrivelser från centern, hembygdsföreningen och handelskammaren.

"Att bo i Lejde skulle vara lika med att bo i helvetet" skriver hembygdsföreningen.

Av Micke Nyberg

Det är alltså ord och inga visor i Luleå hembygdsförenings skrivelse om namnet på bostadsom-

10

NSD

Vad som helst - bara inte Lejde

Luleå (NSD) - Kalla det nya bostadsområdet i Västra Bensbyn vad ni vill, bara inte Lejde!

Det sa Nederluleå Hembygdsförening vid sitt årsmöte i

Lejde två män för att bränna ner sin stuga?

JE,
Hapa

Låt förnuftet segra om "Lejde"

● Den 28 november 1990 fanns i denna tidning en insändare av Georg Palmgren: "Därför vill man ge byn namnet Lejde". Den handlade om namngiv-

att ta ett redan existerande namn på en fastighet till ett stadsdelnamn.

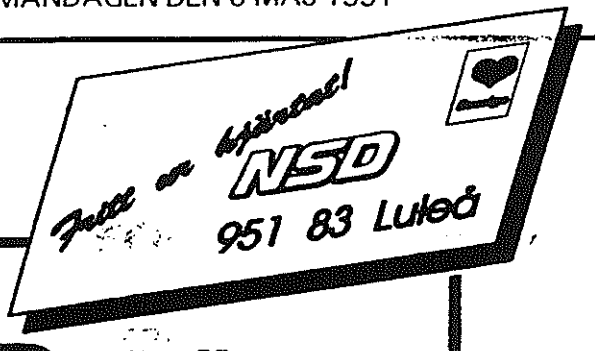
Att namnet för det tredje har anknytning till bygden är väl

turnamn använts på kommundelar. Namn som Notviken, Mjölkudden, Hertsön, Porsön, Kalkällan är några. Varför ska man frågå denna praxis? Man

nämnen
En av
ing till

Några tidningsrubriker om "Lejde"

MÅNDAGEN DEN 6 MAJ 1991

Skäm inte ut Luleå

● Aproå namnfrågan för Västra Bensbyn.

Luleå anses vara en mycket vacker stad.

Hur kan man då komma på ett så galet namnförslag som "Lejde"?

Följande lilla samtal utspann sig mellan en äldre man och en ung flicka i slutet på 40-talet i

Nederluleå:

Han: Vad du ändå var leid!
(ful)

Hon: Ni är ju inte precis vacker själv!

Han: Jaja, men jag väit' ju om då.

Snälla beslutsfattare: Skäm inte ut Luleå!

PENSIONÄR

Det är ett fult namn!

"Folkomröstning" om västra Bensbyn

Lennart Wallström tycker, att "Lejde" ett utmärkt namn på en ny stadsdel i Luleå.

Han har också, mycket berömt ringt till ortnamnsarkivet i Umeå där fått upplysningar som underbygger hans uppfattning.

Av PETER LUNDGREN

Luleå (NSD) Den starka opinionen mot namnet Lejde för västra Bensbyn har gett resultat.

En "folkomröstning" ska ge bostadsområdet namn.

— Vi hade aldrig väntat oss opinionen från nederluleåborna, säger byggnadsnämndens ordförande Ylfe

Men nästan samtidigt som Lejde presenterades höjdes kritiska röster mot namnet.

Byggnadsnämnden fick kritik för namnvalet.

Lejde kan i olika dialekter betyda olika. Ordet leds till andra ord som ful, den lede m m.

Luleå hembygdsförening föreslår i första hand Råhällan.

— Att bo i Lejde uppfattas av ortsborna som att bo i helvetet, menar Hembygdsföreningen.

Centerpartisten Lennart Lindström lämnade in en motion om att namnet Lejde skulle omprövas.

Ulla Vanhaniemi förnekar att namnet Lejde skulle vara opassande.

— Namnet kommer från ett soldatnamn, Lejman och den fastighet där han bodde, Lejde.

Vanhaniemi berättar också att hon aldrig kunde förstå

Ingen röstade på Lejde

LULEÅ, Kuriren.

"Folkomröstningen" om Luleås nya bostadsområde är färdig och en sak är klar:

Ingen röstade på Lejde.

Men däremot på Västra Bensbyn, Sinksundet, Zinken, Björnsön Midskogen och till och med Ejde.

Av Micke Nyberg

Som Kuriren tidigare berättat har det stormat friskt kring namnberedningskommitténs och byggnadsnämndens beslut att döpa det nya bostadsområdet till Lejde.

Så friskt att byggnadsnämnden beslutade att utlysa en namntävling om vad det nya området ska

KJELL RÖSTADE. Kommunrådet Kjell Mickelsson, som bor i Bensbyn, vill att Lejde ska döpas om till Västra Bensbyn.

Några tidningsrubriker om Lejde

pc
ra:
stb
n6

NYTT

NAMN PÅ "LEJDE"

Byggnadsnämndens namnberedningskommitté ger härmed luleåborna möjlighet att lämna förslag till nytt namn på det blivande bostadsområdet "Västra Bensbyn".

Sänd in Dina namnförslag till Stadsarkitektkontoret, 951 85 Luleå, senast den 26 april 1991.

INTERNA GATOR

Kommunens namnsättning har i huvudsak begränsats till gator och allmänna platser inom stads- och byggnadsplaneområden där kommunen ansvarar för skötseln.

Det finns även gator och vägar på privat mark och där fastighetsägaren själv fått döpa gatorna. Vi kallar oftast dessa gator för "interna gator".

I en del fall, där gatorna ligger på kvartersmark och skall användas som adressgator, har byggnadsnämnden medverkat i namnsättningen.

Exempel på interna gator inom bostadsområde är Tunastigen inom kvarteret Kristallen, Lingonstigen i Kallkällan och Amiralsvägen inom Kv Segelbåten i Mjölkudden.

Andra områden med egna namn är t ex

HÖGSKOLAN

Regnbågsallén, Geogränd, Laboratoriegränd och Maskingränd. På förslag var även Doktorandstigen och Teknologstigen.

LULEÅ FLYGSTATION

Flygstationsvägen, Luftfartsvägen och Rampvägen.

SSAB

Elstråket, Långstråket, Masugnsvägen, Norra Ringleden, Södra Ringleden, Stålverksgatan, Tvärstråket.

F 21

Flottiljvägen, Skjutbanevägen

WASA City (f d Valands City)

Elgränd, Ericsgatan (av Erik Näsström, en av de första ägarerna), Genvägen, Hällgränd, Järntorget, Järnvägen (vid f d järnaffär), Skeppsbron, Skeppsbrorget, Valandgatan, Valandtorget, Wasagatan, Wasatorget.

SHOPPINGCENTER

Entrégränd, Gallerigatan, Hobbygränd, Ljusgården, Modegränd, Modetorget, Penngränd, Stora Trappan, Torggränd.

Många av dessa namn har försvunnit eller ändrats i samband med de omfattande ombyggnader som skett.

NAMNGIVNING

Gatunamnen i Luleå har tidigare i regel fastställts av stadsfullmäktige. Från år 1973 har rätten att anta och fastställa namn delegerats till byggnadsnämnden.

Förslag till nya namn har ibland kommit från särskilt utsedda kommittéer, t ex vid namngivningen inom Örnäset och Mjölkudden. I andra fall är det stadsingenjören, stadsarkitekten, byggnadskontoret eller planförfattaren som "hittat på" namnen. Även från kommuninnevånarna kommer det ibland tips om namn.

Sedan 1960-talet har byggnadsnämnden haft en särskilt utsedd kommitté, namnberedningskommittén, som utarbetat namnförslagen.

I namnberedningskommittén ingår byggnadsnämnden orförande, stadsarkitekten och stadsingenjören. Sedan lantmäteriet övertog det fd stadsmätningkontorets verksamhet år 1984 har jag dock fortsatt att vara föredragande och sekreterare i kommittén.

Kommittén har även med representanter från andra förvaltningar m fl som berörs. Det är gatukontoret, räddningstjänst (fd brandkåren) och posten. Dessutom anlitar vi den expertis som behövs för att få ett bra beslutsunderlag.

Namnförslagen fastställs av byggnadsnämnden när det gäller gator inom kommunala planområden eller där kommunen är väghållare. För övriga områden är det väghållaren själv som kan bestämma namnen. Kommittén fungerar här som rådgivare och samordnare för att kunna undvika namnligheter och förväxlingsrisker. Dessa namn på enskilda vägar brukar vi låta byggnadsnämnden godkänna.

Vid namnsättning försöker vi ta reda på vilka lokala namn som det kan finnas inom ett område. Gamla lantmäterikartor och beskrivningar går igenom och kontakt tas med hembygdsföreningar och byaåldermän m fl. Dessa namn med lokal anknytning använder vi främst för huvudvägnätet. För de mindre vägarna inom ett planområde väljer vi sedan ett lämpligt ämnesområde.

Namngivningsregler

I Luleå finns ingen särskild stadga för namngivning och namnvård. Några enkla regler som vi brukar tillämpa är:

1. Använd i första hand namnen med lokal anknytning, dvs ortnamn, ägonamn, gårdsnamn, naturnamn, verksamhet mm.

2. Var återhållsam med namn som har anknytning till nu levande personer. För att bli ihågkommen med ett gatunamn bör vederbörande ha varit en känd person i stadens historia. Exempel på sådana är Abraham Ruth, S G Hermelin, Christian Gältzau, K F Liljevalch, Nils Edén m fl. Det finns en del "personnamn" som inte direkt syftar på personen ifråga utan snarare kommer från namnet på en äga som personen ägt. T ex Burströmska gårdan och Burströmsvägen, Arontorpsvägen m fl.

3. Vid personnamn, använd både för- och efternamn, t ex Abraham Ruts väg, Olof Palmes plats etc.

4. Undvik namn som kan medföra förväxlingsrisk, både i tal och skriftlig form.

5. Undvik namn som kan väcka anstöt eller som kan uppfattas som nedsättande eller diskriminerande, t ex Galgbacksvägen, Hembudsvägen, Eidsvägen, Tattarvägen o dyl.

6. Ha så korta namn som möjligt. Det underlättare både för brevskrivare och skyltuppsättare.

7. Undvik namn som på dialekt uttalas på ett sätt som skiljer sig från den stavning som används.

8. Välj namn på växter och djurarter som finns i Norrbotten eller åtminstone inom Sverige.

9. Namnen bör vara "lokaliserande", dvs man skall kunna ana sig till var gatan ligger.

När det gäller personnamn brukar man på vissa håll anse att vederbörande bör ha varit död i minst två år innan han eller hon blir ihågkommen med ett gatunamn. Det kan kanske gälla politiker m fl, där man har lättare att bedöma vederbörandes gärning när det hunnit gå ett tag. För konstnärer o dyl ligger det annorlunda till. De kan gärna bli ihågkomna under sin livstid. På andra håll har man t ex t ex Gnesta-Kalles väg, Astrid Lindgrens väg etc. När skall Luleå hedra "sina" kändisar, Martin Ljung, Gunnar "Siljablo" Nilsson, Ingvar Wixell, Maud Adams m fl?

En del äldre namn som man hittar på kartor eller i handlingar används inte längre och är inte kända i trakten eftersom man numera kallar platsen för något annat. Namn kan vara av historiskt intresse men går inte alltid hem hos den nuvarande befolkningen.

Namn kan ibland uppstå av "misstag". T ex Kaspersbacken i Gäddvik som började användas sedan en tidning missuppfattat namnet Karsbäcksbacken.

Gata eller väg?

Vi använder numera i de flesta fall ändelsen "väg" för nya gator. Nya "gator" tillkommer endast i samband med förtätning inom de gamla stadsdelarna där man tidigare har ändelsen gata. Man kan gärna variera med gränd, ring, backe osv. Det förekommer också att man bara använder ortnamnet, t ex Tallheden, Rödhällan.

Stavning

Stavningen av gatunamnen innebär i reglel inga problem. En sak som ibland diskuteras är om det skall vara genitiv "s" eller inte.

På äldre kartor har man t ex Mjölkuddberget medan vi numera skriver Mjölkuddsberget. Nybäckbacken i Bensbyn blev Nyäcksbacken osv.

Troligen har man inte tänkt så mycket på detta utan använt den stavning som fallit sig naturligast för förslagställaren, skyltmakaren eller användarna. På ett brev spelar det ingen större roll om det står t ex Köpmangatan i stället för Köpmangatan. Däremot kan det bli besvär om man söker i ett datoriserat adressregister.

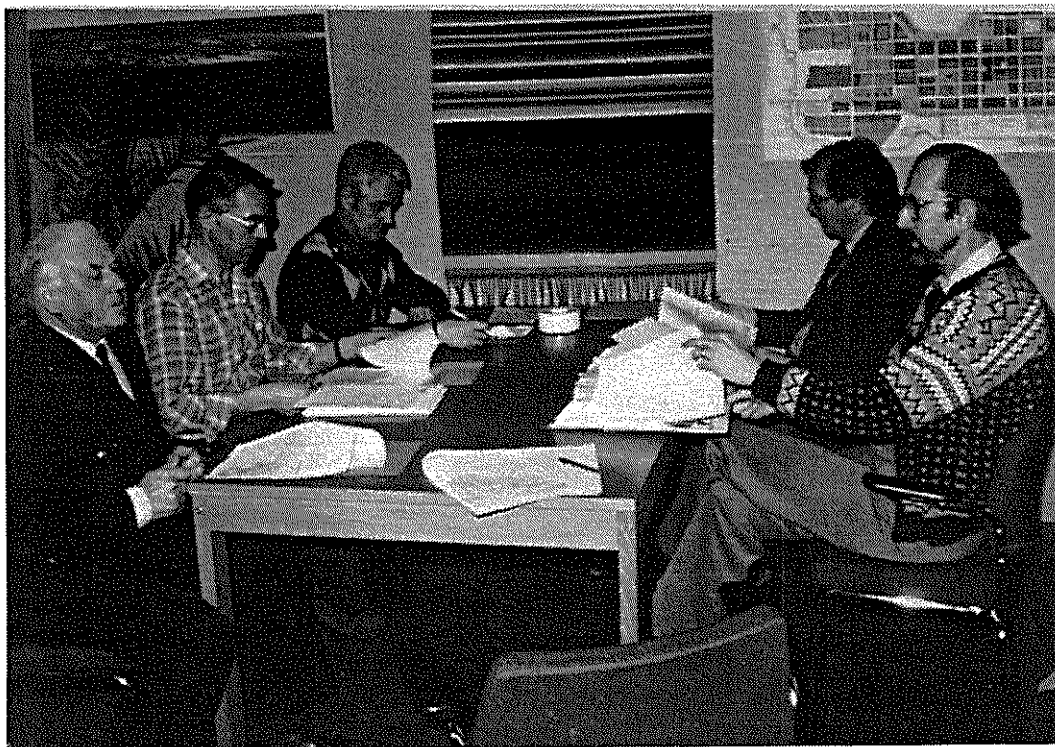
Ett problem har det ibland blivit med stavningen av vägnamnen "på landet". Många hembygdsföreningar har under senaste decenniet engagerat sig för att få sätta namn på vägarna inom sitt område och därvid försöka ta till vara de gamla namn som finns. Problemet är då att namnet har ett dialektuttal som är svårt att stava "på svenska" så att det blir begripligt. Byarna har heller inte alltid klart för sig varifrån namnen ursprungligen kommer och deras betydelse. Här skulle behövas en språklig expert som kan hjälpa till med både härledning och stavning.

Behörighet

Som nämnts ovan är det kommunen genom byggnadsnämnden som fastställer namn på gator, vägar och allmänna platser där kommunen är väghållare. För enskilda vägar har väghållaren möjlighet att själv bestämma namnet, helst i samråd med kommunen för att undvika namnligheter och förväxlingsrisker.

Namn på byggnader, t ex skolor, badhus, sportanläggningar mm, bestäms av den som förvaltar fastigheten. Fritidsnämnden döpte t ex om Luleå badhus till Pontusbadet. Tyvärr är det oftast mycket dåligt med samrådet inom kommunen innan namnen sätts.

Jag har också tidigare berört problemet med att planförfattare eller projektörer använder sig av arbetsnamn som biter sig fast och blir inarbetade trots att de kan vara olämpliga.

Namnberedningskommittén i arbete år 1983. Fr v K-G Blixt, Gustav Mäki, Torbjörn Åström, Henning Gjörup och Georg Palmgren

Låt lagman Per få en egen väg

I ett släktregister som går tillbaka till första halvan av 1500-talet är i tredje led antecknat: Per Clementzon Alvik Klemis 3 och 4, denne var rådman, hämtade Luleå stads privilegiebrev i Stockholm 1621.

Hur vore det om Luleå stad skulle hedra sin förste tjänare med att ge en gata, väg ell. plats hans namn.

Om jag inte är fel underrättad tjänar Lagman Per fortfarande sin stad. Han lär vara begravd under, och alltså bära upp, en pelare i Gammelstads kyrka.

ROBERT TOOMB

Namnförslag kan även komma från allmänheten. Norrbottens-Kuriren år 1972.

Kollision i halkan (2)

I Kaspersbacken på E4 var vägen rena skridskobanan. Fyra bilar hamnade i diket nästan samtidigt.

Foto: GÖRAN WALLIN

Luleå (NSD) 15 minuter efter olyckan mellan Porsön och Rutvik var det dags för nästa:

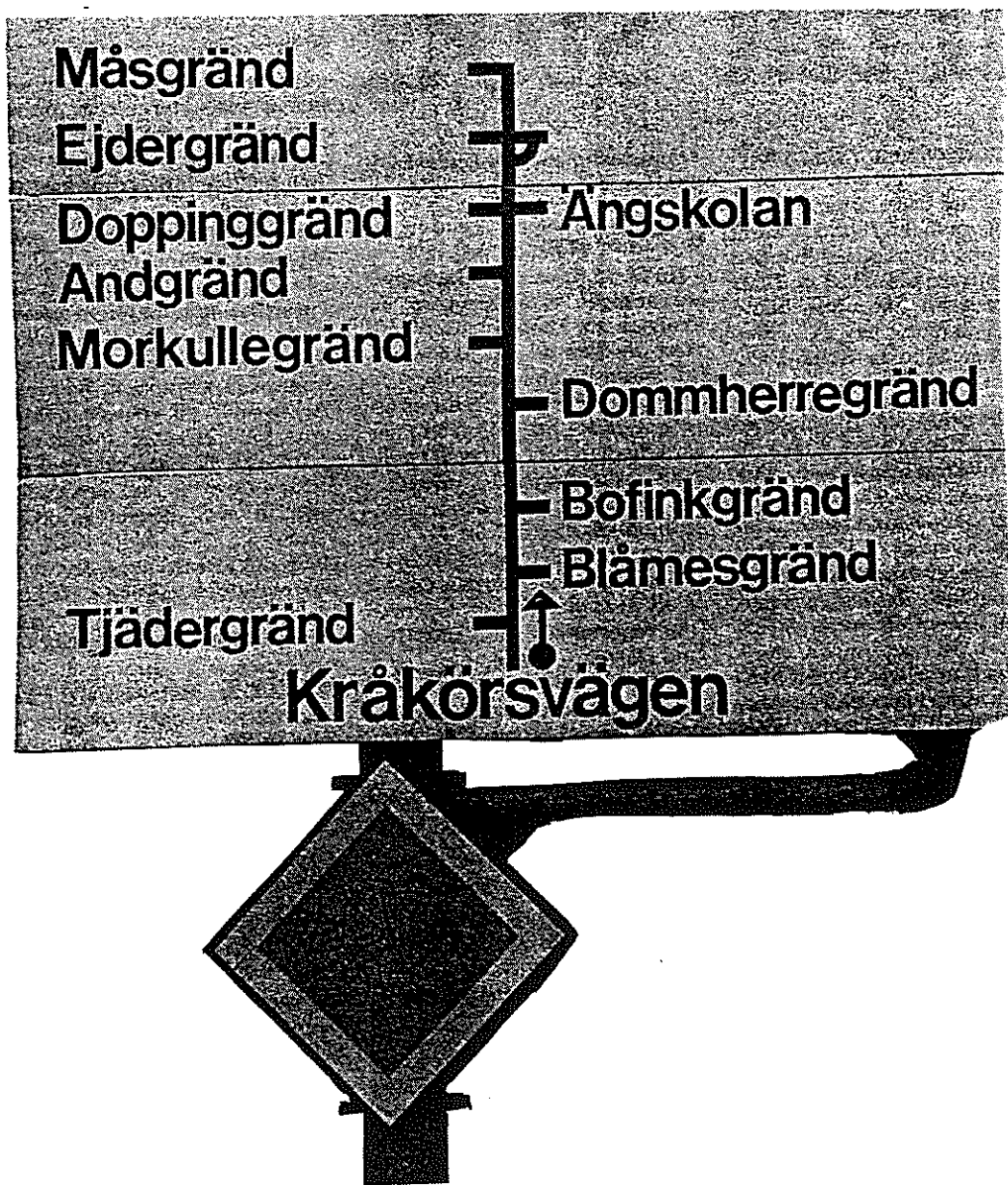
Fyra bilar i diket i Kaspersbacken på E4 söder om Gäddvik. Ingen människa skadades.

I blixthalkan kanade först en södergående bil ned i diket. De åkande tog sig ur och vinkande till föraren av en mötande bil.

Denna kom över på fel sida, mötte en tredje bil, båda krockade och hamnade front mot front i diket.

En fjärde bil kanade strax efteråt i diket bakom den första dikesåkaren.

Samtliga bilar fick plåtskador men kunde ta sig från platsen för egen maskin sedan de dragits upp av bärgningsbil. Polisen beställde sandning av vägsträckan.

DOMMHERREN – en mycket lokal fågelart endast förekommande i Hertsön.

En mycket lokal art...

I BOSTADSOMRÅDET Hertsön i Luleå har man som bekant döpt gatorna efter flora och fauna – bär, frukter, fiskar, fåglar och däggdjur.

I så gott som samtliga fall handlar det om helt vanliga arter, förekommande även på andra

håll i vår natur. Men det finns ett undantag – en mycket lokal fågelart kallad dommherren.

Domherren förekommer över hela landet men dess ytterst sällsynsta släkting dommherren återfinns endast i Hertsön (som synes). Ni tror väl på det här....?

Även skyltmakaren har sin uppfattning om hur namn skall stavas. Här Kråkörsvägen i stället för Kråkörvägen

Min pappa var snickare, men det är inte därför jag bor på Snickarvägen, säger förre bostadschefen i Gammelstad, Emil Norberg.

Blir man trött av att bo på Tröttergränd? Anna Karin Ovén visar i alla fall tendenser åt det hållet.

Omgivningen kan ge associationer till gatunamn. Radiogränd fick namnet efter radiomasten på Mjölkkudden.

Har ni tänkt på det...

Var kommer egentligen alla gatunamnen ifrån?

— Av ANN LOFBERG (text) och GÖRAN ENGLUND (bilder) —

Luleå (NSL) - Buttergränd är nog trevligt att bo på. Men Tokergänd kan vi knappast döpa en gata till.

Så resonerade förre bostadschefen i Gammelstad, Emil Norberg, när ett

nytt kvarter på Stadsön skulle döpas för ett tiotal år sedan. Så av de sju gränderna fick bara sex namn efter Snövits dvärgar. Den sista fick det mer neutrala namnet "Dvärggränd".

Buttergränd, Tokergänd och Glädergränd har säkert annars fått mängen att dra på munnen, även om man vid det här laget hunnit vänja sig.

Bra mycket roligare än stereotypa Kungsgatan, Drottninggatan och Strandvägen är det ju i alla fall.

Men var kommer egentligen alla gatunamn ifrån — och vem hittar på dem?

NSD började fundera lite över den saken.

Och vi fann att någon möjlighet att själv välja ett gatunamn har inte hyresgästerna.

En av bostadsnämnden utsedd kommitté döper gatorna. Formellt sett har man förstas möjlighet att överklaga en adress.

— Men det har så vitt man vet aldrig skett!

★ Enhetliga grupper

— Jag har då aldrig märkt något missnöje över en adress, säger Emil Norberg, som kläckt idéer till många gatunamn i Gammelstad.

— Var namnidéerna egentligen kommer ifrån är svårt att säga. För det mesta försöker man få enhetliga namn inom ett kvarter, med namn efter t ex sällsagade eller djur.

— Trevligast är förstås om namnen kan få en historisk anknytning. Själv bor jag på Snickarvägen som fått namn av gamle snickar Rutkvist som hade gård här. På Kaptensvägen fanns gammalt tillbaka ett kaptenboställe och på Häradsvägen bodde förstås häradskrivaren. Nya bostadsområden kan vara knepligare. På Hertsön i Luleå har den av bostadsnämnden utsedda namnkommittén valt att gå efter djur — Sparvhögsgränd, Vargstigen, Flugsnappgränd m.m.

Forsöborna har man bestämt sig för ska vara ett lärt släkte

och ska efter associering till tekniska högskolan bo på Professors-, Docent- eller Forskarvägen. På nya Björskakatan är det väderleken som går igen. Regnvägen, Hagelvägen, Blidvägen, Snövägen och Stormvägen blir adresserna där.

★ Får inte ta fel

— Det viktigaste är att två gatunamn inte blir lika eller lika lydande inom en kommun, säger byggnadsnämndens ordförande Aron Marklund, som tillsammans med stadsarkitekten Henning Gjörup, brandchefen K-G Blixt och posttjänsteman Sven Olof Sundström sitter med i "namntrubben", dvs den av byggnadsnämnden utsedda kommittén som skapar gatunamnen i Luleå.

— Postbud och brandkår får inte ta fel. Därför fick man också byta ut en del namn efter kommunsammanläggningen.

— Men visst kan det vara svårt att få fram gatunamn ibland. I synnerhet när det som i Luleå fort växer upp nya bostadsområden.

Viktig ledkläckare bakom gatunamn i Luleå är också Georg Palmgren chef för exploateringskontoret i Luleå.

Han vill liksom Emil Norberg också gärna att namnen ska ha en historisk anknytning.

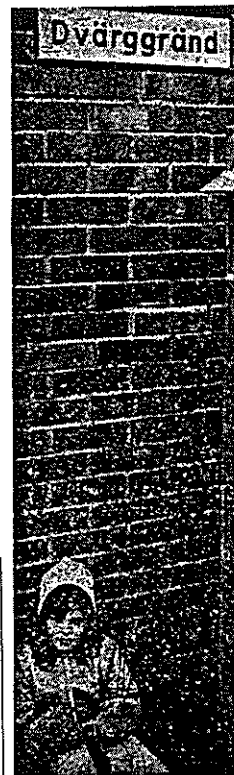
Färdigt exempel är t ex Tjardalsvägen i Arntnäs, som ligger på en plats där det gammalt tillbaka fanns en tjärdal.

★ Tipsa gärna

Namnförslagen som avlämnas av kommittén ska fastställas av kommunfullmäktige, liksom namnändringar. Och protester från allmänheten lönar sig vet man alltså inte — ingen gör det!

— Men vi tar förstås emot tips om gatunamn, säger Aron Marklund.

— Den möjligheten till inflytande har allmänheten alltid.

Den här gatan skulle egentligen hetat Tokergänd, för att göra raden av Snövits sju dvärgar fullständig. Men det ansågs lite för toktigt. — Fast inte hade det gjort mig nåt, säger Katarina Ollonen, nio.

ADRESSNUMRERING

Gatunamnen fastställs eller godkänns numera av byggnadsnämnden. Att därefter sätta adressnummer för fastigheterna efter gatan är en uppgift som handläggs av kommunens stads-mättningskontor, vars verksamhet numera övertagits av Luleå lantmäteridistrikt.

Vid adressnumreringen har man en huvudregel nämligen att husen på vänstra sidan av en gata skall ha udda nummer och att husen på den högra sidan av gatan skall ha jämna nummer. Vänster och höger räknas då i färdriktningen från gatans början.

I den gamla stadskärnan numrerade man gatorna från söder mot norr och från väster mot öster. Vid utbyggnaden av nya områden har det varit naturligt att börja numreringen av en gata från det ställe där den ansluter till huvudgatan.

Från huvudreglen finns givetvis en mängd undantag. Norra Strandgatan är t ex numrerad med jämna nummer på den vänstra sidan och udda på den högra. Kommer man till Linköping eller Malmö finner man att hela stan har detta system.

De nyare stadsplanerna är ibland utformade så att man är tvungen att frånga den ovannämnda huvudregeln. Ett exempel är den första etappen av Norra Björkskatan, där vägnätet är utformat som en kam med tänder åt båda håll. I stället för att tillskapa 17 namn på nya gatstumpar valde man att ha två huvudgator, Midsommarvägen och Vårvägen, och göra numreringen efter dessa. Det medförde att alla husen efter en "stickväg" har antingen udda eller jämna nummer.

Motsvarande numrering finns även på andra håll, t ex Lantmätarvägen inom Hammaren. Ofta blir man tvungen att ta till sådana lösningar i samband med att man ändrar och förtätar en plan. Inom Hammaren byggde man småhus i stället för flerfamiljshus.

Det här sättet att numrera alla husen efter en gata med antingen udda eller jämna nummer kan göra att man kommer i konflikt med gällande datumparkeringsbestämmelser. I praktiken är det i regel inga större problem eftersom de områden som berörs oftast är villaområden med möjlighet till parkering på den egna tomt.

Om man strikt håller sig till en löpande numrering med udda och jämna nummer kan det ibland bli svårt för sökande att hitta rätt. Stormvägen i Norra Björkskatan har t ex villa-bebyggelse på höger sida och radhus mm på den vänstra. Det gör att man kommer "i otakt" med numreringen och vid slutet av gatan ligger nr 363 mitt emot nr 178.

För att i någon mån göra det lättare för besökande och boende har vi därför börjat göra hopp i nummerserierna för att "komma ifatt". Inom bostadsområdet Klintbacken har vi gett nummerserien 100- för bostäderna vid den första infarten, nr 200- vid den andra och 300- vid den tredje.

Vid adressättningen är man mest van att tänka som om alla vore bilburna och skall kunna köra ända fram till porten. I moderna planer släpps bilarna endast fram till ett angöringsställe eller en parkeringsplats. Därifrån får man på gångvägar ta sig fram till den sökta adresesen. Numreringen av husens ingångar får då ske efter hur man tänker sig att brevbäraren eller besökande kommer att gå.

Ett exempel på detta är Kallkällan med adress Lingonstigen. Byggnaderna står här regelbundet placerade och det är ganska lätt att följa adresserna efter det tänkta gångstråket igenom hela området.

Svårare att hitta kan det däremot vara inom t ex Porsön vid Forskarvägen, Professorsvägen och Docenvägen. Inom ett sådant område behövs en tydlig skyltning av vilka nummer som finns efter olika infarter eller parkeringsplatser.

En annan regel är att man försöker använda enbart nummer och undviker att kombinera numret med en bokstav. Inom nyare område är det lätt att göra så, men vid förtätningar eller delning av tomter blir man tvungen att använda kombinationen nummer och bokstav.

Om man nu ändå använder bokstäver bör man undvika bokstaven I, som i uttal kan förväxlas med J och som i skrift kan läsas som en etta. Bokstaven O kan på samma sätt i skrift läsas som en nolla och posten skickas till någon adress längre fram på gatan.

Om man delar en tomt bör man också dela på adressen. I många fall har stamfastigheten behållit den invanda adressen och låtit nybygget få en bokstav. I stället för att få t ex Adressgatan 10 och 10 A bör man sträva efter att få sätta numren 10 A och 10 B.

Man vill gärna ge varje ingång från markplanet ett eget adressnummer. Även för s k loftgångshus har vi någon gång försökt ge adressnummer för varje lägenhet. Ett sådant exempel är bostadshuset vid Hertsö centrum som fått adressen Hertsötorget 28 A-H för våning 1 tr, 30 A-H för våning 2 tr osv. Allt i avsikt att underlätta för bbesökande att snabbt hitta rätt.

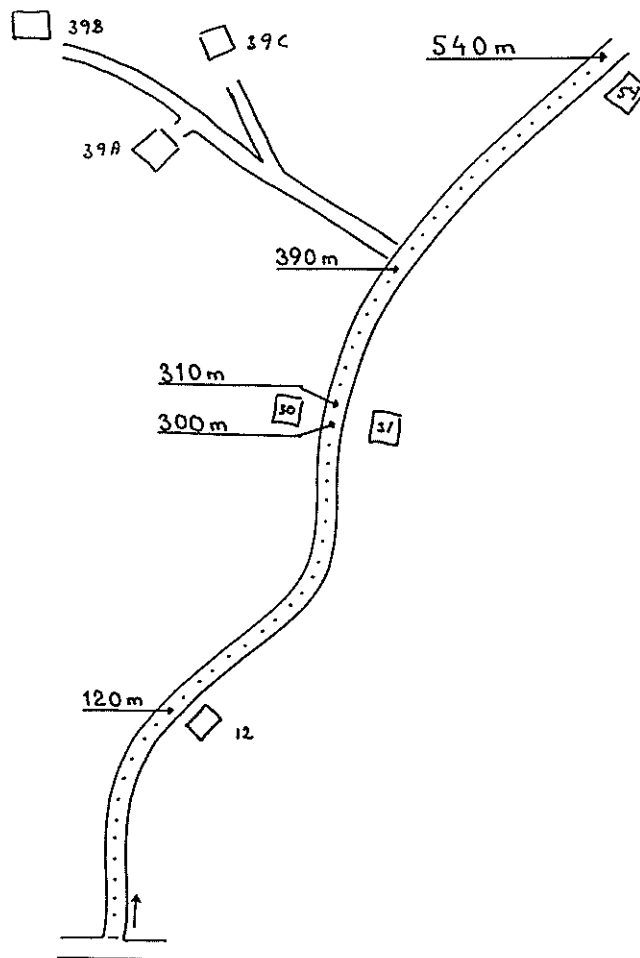
Denna metod stämmer inte med postverkets nuvarande rekommendationer. Posten vill i stället att man jämställer loftgångshus med hyreshus och använder sig av lägenhetsnummer, ungefär som på de flesta hotell. I bottenvåningen numreras

lägenheterna med nr 1, 2, 3, 4 etc. Våning 1 tr får lägenhetsnumren 11, 12, 13 etc och våning 2 tr nr 21, 22, 23 osv. En souterrängvåning får lägenhetsnummer 01, 02, 03 etc.

En adress enligt postens anvisningar blir då t ex Kungsgatan 51 lägenhet 33. Kan även skrivas Kungsgatan 51:33.

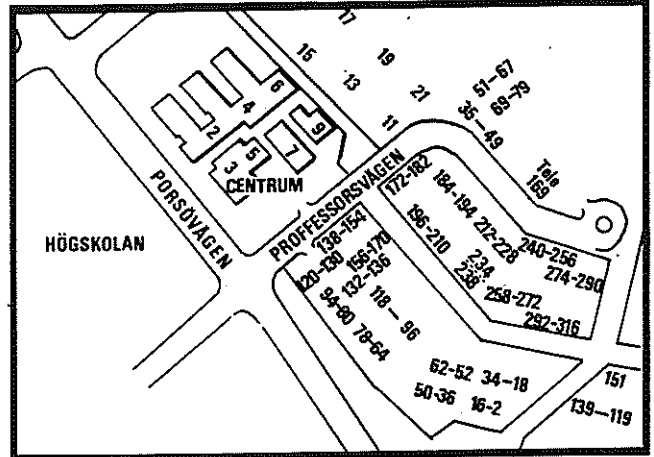
I dag har vi ambitionen att sätta nummer även på kvartersgårdar, tvättstugor, transformatorstationer, skyddsrum och andra byggnader som inte har någon postutdelning. Anledningen är givetvis att det skall underlätta för besökande att hitta rätt. Ett annat skäl är att man i det nya fastighetsdatasystemet vill ha med fastighetens adress, inte bara ägarens.

Det pågår ett stort arbete med att övergå från adresser med postlådenummer till att använda vägnamn och adressnummer. Vid nummersättningen på landsbygden kommer man att använda en metod som innebär att man mäter avståndet från vägens början fram till en fastighet. Det uppmätta avståndet i meter delas sedan med 10. Om en fastighet t ex ligger 120 meter från utgångspunkten blir adressnumret = 12. Man jämkar sedan så att man får udda nummer på vänster sida och jämna på höger.

Postens metod för adressnumrering

Du är inte ensam om att inte hitta rätt husnummer Inte ens taxi hittar i alla nya bostadsområden

För en oinvigd kan det vara mycket svårt att hitta bostadsnumren i Porsön. Det finns visserligen system men det kan vara nog så knepigt att hitta ett visst bostadsnummer.

- Av Erika Mikaelsson -
LULEÅ. Här ni svårt att hitta i de nya bostadsområdena i Luleå? Då kan ni trötta er med att ni inte är ensamma. Både taxi, ambulans- och brandkårspersonal tycker att speciellt Porsön är ett svårt område.

Walter Åström, taxiförstärare, om Porsön.
För en tid sedan träffade taxi-representanter från byggherrarna HSB och Riksbyggen bl.a. för att diskutera den här saken.
- Det är ju så vanusligt svårt att hitta med den numrering som finns, tycker Walter Åström och menar att det borde finnas skyltar vid vägarna som visar vilka nummer som finns i ett visst område.
Maj-Britt Lönnerbäck kör taxi då och då. Hon har inte så stort problem med att hitta i Porsön.

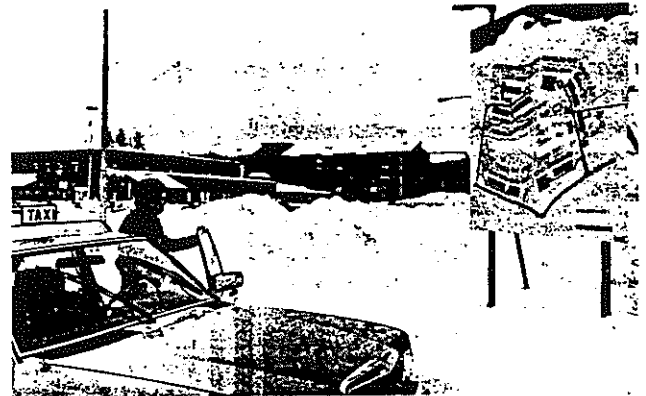
- Nej, jag har varit med från grunden så jag kan nog Porsön ganska väl. Men för en som inte kan området måste det nog vara ganska hopplöst, tror hon.
Maj-Britt Lönnerbäck har kört taxi sporadiskt i tre år man har dessutom kört blommor i 11 år.
- Annars hade jag nog aldrig klarat av Porsönområdet, menar hon och tillägger att hon har svårare att hitta på Björkakatan där hon inte har kört så mycket.
- Vi kommer att sätta på både Riksbyggen och HSB igen om Porsön, menar Walter Åström.

- Det är som att leta i en labyrinth, tycker Walter Åström, taxiförman om Porsön.

Tre månaders fängelse

(Piteå Kuriren) Det blev tre månaders fängelse för den Piteå-bo som för en tid sedan stod åtalad för bland annat misshandel, våld mot tjänsteman ratifierat och olovlig körning.
Det var på ett näringsställe i Piteå den dömdes hade slagit en anställd och när polisen skulle gripa honom slog han också mot en polisman. Vid Uddmansgatan stoppluss hade han backat och kört på en bakomvarande bil med skador på denna som påföljd. Han hade 2,23 promille vid ratifieriet. Förutom de tre månaders fängelse som han dömdes till skall han dessutom utge skadestånd med drygt 1.800 kronor.

- Jag har varit med från grunden i Porsön så jag har inte svårt att hitta. Men för de som inte känner till området måste det vara svårt, tycker Maj-Britt Lönnerbäck, som kör taxi då och då.

De övar på Luleå-kartan!

LULEÅ - Porsön är det sämsta området när det gäller att hitta bostadsnummer. På Brandkåren i Luleå anser man också att det är svårt att hitta i nya bostadsområden. Nu kan brandmännen områdena ganska bra eftersom man har övningar då man ska lära sig gatunamn i Luleå.

- Vi har dessutom kartor i bilen, säger brandmästare Erik Thur-

sjell. Är han det i alla fall inte klickat, tillägger han.
Brandkåren i Luleå har också besvär med att komma in med både ambulans och brandbilar i bostadsområdena.
- Trots att man inte får köra in parkerar folk sina bilar i bostadsområdena. Då kan det vara problem för oss att komma in, menar Erik Thurjell.
Vad det gäller att hitta i området är alltid Porsön tydligen värst.
- Men även Skurholmen kan vara knepig. Där finns både ny och gammal bebyggelse samlat och då kan det vara lite svårt, fortsätter han.
Nu har man på brandkåren börjat med en relativt ny övning där man använder blindkartor. En så-

Gatuövningar har man haft länge på brandkåren i Luleå. Men övning med blindkartor är nytt. Fr. v. Hans Englund, Erik Thurjell, Kjell Mikko och Sven-Erik Olsson som alla tycker att Porsön är svårt att hitta i.

dan övning ska återkomma varje månad.
Brandmännen får en karta och några nålar med nummer på, tillsammans med en lepp, där olika gator finns namngivna. Sedan gäller det för brandmännen att sätta rätt nål på rätt gata.

- Det är lags större svårigheter att hitta gatorna i Porsönområdet. Men däremot är numreringen så konstig, tycker en av brandmännen, Kjell Mikko.
- Det vore ju bra om det vid vägen fanns en skylt som visade vilka nummer som finns inom ett

visst område, menar Erik Thurjell.
- På Björkakatan är det rätt viktigt ordnat med det och Hertsön är också ett bra område där man här på gatunamnen ungefär i vilket område det ligger, säger Erik Thurjell till sist.

Det ska komma skyltar

LULEÅ. Under sommaren är det kommer vi att komplettera på vissa ställen med skyltar. Det lovar förvaltare Rune Rehnström på Riksbyggen.
- På själva Porsödden finns intressant mycket mer att göra. Men vi vill också göra kompletteringar. Det lovar Jan Andersson, chef för HSB.
Jan Andersson menar att det nu finns tre övervakningskameror vid infarter i Porsön. Dessutom håller man på att utarbeta en informationsfolder om trafikreglering. Där kommer att finnas numrering på hus och taxi kommer att få ta del av den kartan.
Men annars ska den foldern spridas i bostadsområdena för att tala om att man inte får vara sig parkera eller köra in i bostadsområdena. Den foldern ligger klar för tryckning nu.
De skyltar som Riksbyggen ska sätta upp under sommaren kommer att innehålla information om vilka nummer som finns inom ett område.

TILLÄGG

Denna redogörelse för gatunamnen i Luleå har tagit flera år att göra färdig. Helt komplett kan den aldrig bli. Det sker hela tiden förändringar. I efterhand kommer man på vissa saker som nog borde vara med. I stället för att gå in och ändra i de färdigskrivna kapitlen har jag samlat kompletteringarna under ovanstående rubrik.

Capingsvägen. En förbindelseväg mellan Notvikens industriområde och Ytterviken norr om Mjölkuddstjärn.

Dammgården. Namnet nämns i samband med en transformatorstation i norra delen av Skurholmen. Läget är ej närmare utrett.

"Guldkusten". Benämning på villaområdet vid Slipvägen på Mjölkudden. namnet används ibland även för villorna inom Trollnäs.

Hagaviken. Kommunen anordnade på 1970-talet ett planområde för fritidsbebyggelse vid Hagaviken. Vägnamnen fastställdes år 1975 till Hamnstigen, Krokusstigen, Snödroppstigen och Vårlöksstigen

"Herrarnas väg". Vägförbindelsen mellan Blockvägen och Bergnäsets industriområde.

"Jämmerdalen". Skämtsamt namn på området vid Ljusterleden inom Örnäset-Bredviken där man hade stora besvär med grundläggningen av husen.

"Kärleksstigen". Gångväg inom parkområdet i Örnäset.

Säljvägen Feltryck på turistkartan. Skall givetvis vara Sälgvägen.

Teaterplan. Gatan framför Teaterhusen. Namnet tillkom bl a för att kunna beskriva var felparkeringar skett.

Namn	Område	Sida
A		
Abborrgränd	Hertsön	83
Abraham Ruths väg	Mjölkudden	103
Abraham Ruts gränd	Mjölkudden	105
Adjunktvägen	Porsön	93
Affärsvägen	Råneå	158
Agronomvägen	Hammaren	133
Alderhagen	Örnäset	75
Algatan	Bergviken	42
Almvägen	Bredviken	43
Altappsvägen	Örnäset	75
Alterhagen	Örnäset	75
Alviksvägen	Alvik	144
Alvägen	Bergviken	43
Andersvägen	Stadsön	121
Anderudden	Innerstaden	8
Andgränd	Hertsön	84
Angelgatan	Bredviken	80
Ankarvägen	Mjölkudden	105
Antbergsvägen	Rutvik	155
Antennvägen	Mjölkudden	103
Arbetarvägen	Karlsvik	111
Arcusvägen	Karlsvik	111
Arealen	Hammaren	133
Aronsbadet	Örnäset	76
Aronsgatan	Svartöstaden	65
Aronstorpsvägen	Svartöstaden	67
Arrendevägen	Hammaren	134
Aspstigen	Stadsön	122
Aurorum	Porsögården	96
Avaviksvägen	Hertsön	82
Avvittringen	Hammaren	133
Avvittringsvägen	Hammaren	133
B		
Backgatan	Innerstaden	17
Backgatan	Svartöstaden	65
Backgatan	Östermalm	38
Backmyrvägen	Hertsön	82, 86
Backvägen	Råneå	159
Badvägen	Stadsön	121
Bagargatan	Svartöstaden	65
Bagargränd	Gammelstad	128
Bagarvägen	Råneå	158
Bakigatan	Gammelstad	128
Baldersvägen	Lövskatan	60
Bancovägen	Lerbäcken	86
Bangårdsgatan	Innerstaden	33
Bangårdsgränd	Innerstaden	33
Banvägen	Mjölkudden-Notviken	103, 104
Barrgatan	Bergviken	42
Bastugatan	Innerstaden	34
Bastugatan	Mjölkudden	104
Batterivägen	Björkskatan	88
Benckertsplatsen	Mjölkudden	103
Benckertsvägen	Mjölkudden	103

Namn	Område	Sida
Bensbyvägen	Bensbyn	147
Bensbyvägen	Björkskatan	87
Bensinvägen	Uddebo	71
Benslinsvägen	Bensbyn	148
Benzeliusvägen	Bensbyn	147
Berget	Porsön	93
Berggatan	Innerstaden	9
Berggatan	Skurholmen	54
Berggatan	Svartösten	66
Bergnäsvägen	Bergnäset	142
Bergsgatan	Svartösten	65
Bergsgatan	Östermalm	38
Bergsparken	Bergviken	43
Bergvikskurvan	Bergviken	43
Bergvikstorget	Bergviken	42
Bergändevägen	Niemisel	162
Besiktningsvägen	Storheden	116
Betaniavägen	Sunderbyn	136
Betongvägen	Bergviken	43
Betongvägen	Storheden	116
Bilvägen	Mjölkudden	103
Biogränd	Innerstaden	31
Bivägen	Bergnäset	139
Björkelundsvägen	Gammelstad	128
Björkgatan	Bergviken	42
Björkgatan	Svartösten	65
Björkhagavägen	Hertsön	84
Björkskataleden	Björkskatan	87, 93
Björkskatavägen	Björkskatan	87
Björkstigen	Råneå	158
Björkvägen	Bergnäset	141
Björngatan	Innerstaden	33
Björnmossevägen	Skurholmen	55
Björsbyvägen	Mjölkudden	103
Björsbyvägen	Porsön	93
Blidvägen	N Björkskatan	89
Blockvägen	Bergnäset	141
Blomgatan	Bergviken	42
Blomqvistgatan	Innerstaden	33
Blygergränd	Stadsön	122
Blåbärsstigen	Hertsön	83
Blåbärsstigen	Kallkällan	43
Blåmesgränd	Hertsön	84
Bodenvägen	Gammelstad	128, 129
Bodenvägen	Innerstaden	34
Bodenvägen	Notviken	100
Bofinkgränd	Hertsön	84
Boggiegatan	Notviken	99
Bogårdsvägen	Niemisel	159
Bojvägen	Råneå	159
Bolagsgatan	Svartösten	66
Bomvägen	Sunderbyn	136
Bondbovägen	Råneå	158
Bondegatan	Skurholmen	55
Borestigen	Hertsön	83

Namn	Område	Sida
Borgmästarvägen	Notviken	98
Borrgränd	Notviken	99
Boskatavägen	Björkskatan	87
Bowatersvägen	Bergnäset	140
Bragegatan	Lövskatan	60
Bramsavägen	Rutvik	155
Brandforsgatan	Notviken	99
Brandforsvägen	Notviken	99
Brantgatan	Bergnäset	137, 138
Brantgränd	Gammelstad	128
Braskvägen	Hertsön	84
Bredviksvägen	Bredviken	56, 80
Brogatan	Bergviken	42
Brogatan	Skurholmen	54, 55
Bromsargatan	Notviken	99, 104
Brovägen	Bergnäset	138
Bruksvägen	Karlsvik	111
Brunnsgatan	Bergnäset	137
Bryggargatan	Innerstaden	16, 26
Bryggargatan	Svartöstaden	65
Bryggvägen	Stadsön	121
Brändkölvägen	Långnäs	144
Brändövägen	Skurholmen-Örnäset	56, 75
Bränneriudden	Karlsvik	110
Brännerivägen	Karlsvik	111
Brännerivägen	Sunderbyn	136
Brännvinsvägen	Storhorsön	96
Bränslanvägen	Sunderbyn	135
Bullerhamnsvägen	Skurholmen-Örnäset	67, 74, 76
Bullerstigen	Bergnäset	141
Burmanska parken	Innerstaden	31
Burströmsvägen	Burströmska gårdan	56
Buttergränd	Stadsön	122
Bygårdsvägen	Rutvik	155
Båtgatan	Innerstaden	27
Båthamnsgränd	Svartöstaden	66
Båthusgränd	Innerstaden	34
Båtvägen	Stadsön	121
Bäckvägen	Bensbyn	147
Bältesgatan	Svartöstaden	66
Bältesplatsen	Svartöstaden	66
Bärgarstigen	Stadsön	122
Bärslingan	Bälinge	152
Bäverstigen	Hertsön	83
Börstskärsgatan	Svartöstaden	66
C		
Capingsvägen	Notviken	183
Cementvägen	Storheden	116
Centralvägen	Storheden	116
Centrum	Porsön	93
D		
Dalagatan	Östermalm	38
Dammgatan	Mjölkudden	104
Dammgården	Skurholmen	183
Danelvägen	Alvik	144

Namn	Område	Sida
Datavägen	Porsögården	96
Davidsgränd	Gammelstad	128
Degerholmsvägen	Råneå	157
Degerögatan	Örnäset	76
Delfingatan	Mjölkudden	104
Depåvägen	Porsögården	96
Disponentvägen	Karlsvik	111
Docentvägen	Porsön	93
Doktorsvägen	Råneå	158
Domarvägen	Ektjärn	118
Domherregränd	Hertsön	84
Doppinggränd	Hertsön	84
Drakvägen	Mjölkudden	104
Drevstigen	Hertsön	83
Drängtorget	Innerstaden	31
Dukatvägen	Lerbäcken	86
Dukhökgränd	Hertsön	84
Dundervägen	N Björkskatan	89
Dvärggränd	Stadsön	122
Däckgatan	Notviken	104
E		
Edeforsgatan	Örnäset	74
Edénsvägen	Råneå	158
Ejdergränd	Hertsön	84
Ejrikvägen	Måttsund	154
Ekorrstigen	Bergnäset	138
Ekorrstigen	Hertsön	83
Ekstigen	Stadsön	122
Ektjärnen	Ektjärn	118
Ektjärnsvägen	Storheden	116
Elevvägen	Porsön	93
Elgränd	WASA City	171
Elstråket	SSAB	171
Enestigen	Niemisel	162
Engatan	Bergviken	42
Engströmsvägen	Måttsund	154
Enhörningsvägen	Bergnäset	140
Enrisvägen	Råneå	159
Ensittarvägen	Hammaren	134
Entrégränd	Shoppingcenter	171
Ericsgatan	WASA City	171
Erik-Lärsavägen	Måttsund	154
Erikslundsvägen	Notviken	98
Espens gränd	Örnäset	75
Exercisvägen	Björkskatan	88
F		
Fabriksgatan	Innerstaden	16
Fabriksvägen	Bergnäset	142
Fagerlinsvägen	Innerstaden	26
Faktorsvägen	Bergnäset	140
Fallgatan	Mjölkudden	105
Fardagsvägen	Hammaren	134
Finnigatan	Svartöstan	66
Finnskärsgatan	Svartöstan	66
Fiskargränd	Örnäset	75

Namn	Område	Sida
Fiskelagsvägen	Sunderbyn	136
Fiskeleken	Örnäset	74
Fjällstun	Mjälkudden	107
Fjällstuvägen	Mjölkudden	103
Fjärdgatan	Bergviken	42
Flarkenvägen	Rutvik	155
Florakullen	Innerstaden	34
Flottaregatan	Bergnäset	138
Flottiljvägen	F 21	171
Flottningsvägen	Bergnäset	140
Flugsnappargränd	Hertsön	84
Flygstationsvägen	Luleå flygstation	171
Flygvägen	Innerstaden	27
Fogdevägen	Råneå	157
Folketshusvägen	Karlsvik	111
Folkhögskolevägen	Sunderbyn	135
Forellgränd	Hertsön	83
Forskarvägen	Porsön	93
Forsvägen	Råneå	159
Fortunagatan	Svartöstaden	65
Fotogenvägen	Uddebo	71
Framlänningsvägen	Gammelstad	129
Framnäsgatan	Notviken	99
Framnäs vägen	Mjölkudden-Notviken	98, 103
Fredsgatan	Innerstaden	16
Frejagatan	Svartöstaden	66
Fridhemsgatan	Fridhem (Skurholmen)	80
Främder åkern	Långnäs	144
Främre Skurholmen	Skurholmen	57
Furugatan	Östermalm	38
Furulundsgatan	Bergnäset	138
Furumovägen	Lövskatan	60
Furuvägen	Råneå	159
Fyrplatsen	Mjölkudden	105
Fyrvägen	Råneå	159
Fågelviksvägen	Bergviken	43
Fångststigen	Hertsön	83
Fäbodvägen	Antnäs	146
Fältskyttevägen	Antnäs	146
Fältspåtstigen	Porsön	93
Fältstigen	Bergnäset	141
Fängelsegatan	Innerstaden	16, 26
Fänriksgatan	Björkskatan	88
Färjvägen	Bergnäset	137
Förargatan	Notviken	99
Föreningsgatan	Skurholmen	55
Företagsvägen	Stadsön	123
Förmansvägen	Karlsvik	111
Förrådsvägen	Bergnäset	142
Förrättningsmannen	Hammaren	133
Församlingsvägen	Gammelstad	128
Förslings väg	Bensbyn	147
Försonmarvägen	N Björkskatan	89
G		
Gaddvägen	Hertsön	84

Namn	Område	Sida
Gallerigatan	Shoppingcenter	171
Gallringsvägen	Sunderbyn	136
Gamla Bodenvägen	Gammelstad	129
Gamla Hamngatan	Gammelstad	128
Gamla Lövsjärsvägen	Hertsön	84
Gamla vägen	Mjölkudden	105
Gammelstadsvägen	Innerstaden	34
Gammelstadsvägen	Mjölkudden-Notviken	98, 103
Garvarevägen	Råneå	159
Genstigen	Stadsön	122
Genvägen	Lövskatan	55, 60
Genvägen	WASA City	171
Geogränd	Högskolan-Porsön	94, 171
Germandövägen	Örnäset	75
Gesällvägen	Råneå	159
Getholmsgatan	Kvarnbäcken	81
Getstan	Notviken	100
Gevärsvägen	Antnäs	146
Gladergränd	Stadsön	122
Gnejsstigen	Porsön	93
Golfvägen	Rutvik	155
Goweniusvägen	Mjölkudden	103
Grandenleden	Bergnäset	139
Grangatan	Bergviken	42
Grangatan	Skurholmen	55
Granitstigen	Porsön	93
Granparken	Lövskatan	55
Granuddsvägen	Bergnäset	140
Granvägen	Råneå	159
Grindgatan	Bergviken	42
Grusvägen	Bergnäset	141
Gruvgränd	Stadsön	122
Grytholmsvägen	Jämtön	161
Grytstigen	Hertsön	83
Gråsjälsgränd	Örnäset	75
Gränsgatan	Skurholmen	54
Gränsgatan	Svartöstan	65
Gränsvägen	Skurholmen	54
Gräsörvägen	Hertsön-Svartön	67, 164
Grävlingstigen	Hertsön	83
Guldkusten	Mjölkudden, Bergnäset	183
Gultmalvägen	Måttsund	154
Gunnarsbyvägen	Niemisel	162
Gyllenvägen	Lerbäcken	86
Gültzauudden	Innerstaden	26
Gymnasievägen	Bergviken	43
Gårdsvägen	Innerstaden	29
Gårdsvägen	Ytterviken	96
Gäddviksheden	Karlsvik	110
Gäddviksvägen	Gammelstad	128
Gäddviksvägen	Stadsön	122
Gällivarevägen	Innerstaden	21
Gästgivarvägen	Gammelstad	129
Görjesvängen	Notviken	100, 104, 105
Görjeviken	Karlsvik	110

Namn	Område	Sida
Gösgränd	Hertsön	83
H		
Hafssandsviken	Storheden	116
Hagadalsvägen	Bergviken	43
Hagalundsvägen	Notviken	98
Hagaplan	Bredviken	56
Hagaviken	Hertsön	183
Hagaviksgatan	Bredviken	56
Hagelvägen	N Björkskatan	89
Hagtornsvägen	Hammaren	134
Hallbergsbacken	Bensbyn	150
Hallonstigen	Hertsön	83
Hallonstigen	Kallkällan	47
Hammaren	Hammaren	133
Hammargränd	Notviken	99
Hamngatan	Innerstaden	17
Hamngatan	Svartösten	65
Hamnstigen	Hagaviken	183
Hampmyrvägen	Alvik	144
Handelsvägen	Storheden	116
Hantverkarsvägen	Stadsön	123
Haparandavägen	Mjölkudden	103
Harslingan	Hertsön	83
Havrevägen	Öhemmanet	120
Havsöringsgränd	Hertsön	83
Havsörnsviken	Storheden	116
Hedenslundsvägen	Gammelstad	128
Hedenvägen	Bergnäset	141
Hedgatan	Bergnäset	141
Hedgatan	Skurholmen	54
Hedvägen	Råneå	158
Hektarvägen	Hammaren	134
Hemmansvägen	Antnäs	146
Hemvägen	Svartön	67
Hemänget	Hammaren	133
Hemängsvägen	Hammaren	133
Hermansvägen	Stadsön	122
Hermelinsgatan	Innerstaden	21
Herrarnas väg	Bergnäset	183
Hertsö centrum	Hertsön	82
Hertsö kullar	Hertsön	82
Hertsö ångar	Hertsön	82
Hertsögatan	Bergviken	42
Hertsögatan	Innerstaden	17
Hertsögatan	Svartösten	65
Hertsögatan	Östermalm	38
Hertsölund	Hertsön	82
Hertsötorget	Bergviken	42
Hertsötorget	Hertsön	83
Hjortstigen	Hertsön	83
Hobbygränd	Shoppingcenter	171
Holmgatan	Svartösten	66
Holmsundsvägen	Björnsbyn	94
Hornsgatan	Innerstaden	16
Hovslagarvägen	Råneå	158

Namn	Område	Sida
Hubertusstigen	Hertsön	83
Humnergatan	Mjölkudden	104
Hyggesvägen	Råneå	159
Hyvelgränd	Notviken	99
Håvgatan	Bredviken	80
Häggvägen	Hammaren	134
Hägnhedsvägen	Råneå	158
Hällbacken	Hällbacken	165
Hällbruksgatan	Örnäset	75
Hällebovägen	Sunderbyn	135
Hällgatan	Svartöstaden	65
Hällgränd	WASA City	171
Hällvägen	Bergnäset	138
Hällvägen	Råneå	157
Häradsvägen	Gammelstad	128
Härsvägen	Måttsund	154
Hässjestigen	Stadsön	122
Högskolevägen	Porsön	93
Högströmsvägen	Notviken	99
Höjdgatan	Skurholmen	55
Hökargatan	Mjölkudden	105
Hökarplan	Mjölkudden	105
Höstvägen	N Björkskatan	89
Höträskvägen	Bergnäset	141
I		
Idrottsvägen	Bergviken	43
Idunvägen	Lövskatan	60
Industrivägen	Bergnäset	142
Industrivägen	Lövskatan	57, 60, 61
Industrivägen	Stadsön	122
Ingridsvägen	Stadsön	122
Innerbyvägen	Bensbyn	147
Innimarksvägen	Sunderbyn	135
Inre Skurholmsfjärden	Skurholmen	60
J		
Jakthornsstigen	Hertsön	83
Jerusalem	Bergviken	42
Jordbrogränd	Gammelstad	128
Josefinevägen	Innerstaden	27
Jungfrugatan	Innerstaden	16, 26
Jägarstigen	Bredviken-Örnäset	75, 80
Jämmerdalen	Bredviken-Örnäset	183
Jämtösundsvägen	Jämtön	161
Järntorget	WASA City	171
Järnvägen	WASA City	171
Järnvägsgatan	Östermalm	38
Järnvägstorget	Innerstaden	34
Järpgränd	Hertsön	84
Järvstigen	Hertsön	83
Jöns Davids väg	Sunderbyn	135
Jönsgatan	Innerstaden	17
Jönsvägen	Råneå	159
K		
Kabelgatan	Bergnäset	137, 138
Kajgatan	Svartöstaden	66

Namn	Område	Sida
Kallaxvägen	Bergnäset	138, 141
Kallkällevägen	Kallkällan	47
Kallkällevägen	Mjölkudden	103
Kalvhalsen	Notviken	98
Kalvholmsgatan	Bredviken	56
Kammenvägen	Rutvik	155
Kanalvägen	Skurholmen	54
Kanongränd	Björkskatan	88
Kanotvägen	Klintbacken	47
Kantgatan	Lövskatan	55, 60
Kantgatan	Notviken	98
Kantorsvägen	Gammelstad	129
Kantvägen	Råneå	159
Kapellgatan	Innerstaden	17
Kapellgatan	Östermalm	38
Kapellgränd	Örnäset	75
Kaplansvägen	Gammelstad	129
Kappgränd	Mjölkudden	105
Kaptensgatan	Björkskatan	88
Kaptenstjärn	Ektjärn	118
Kaptensvägen	Gammelstad	128
Kaptensvägen	Råneå	158
Karbinvägen	Antnäs	146
Karlersvägen	Sunderbyn	135
Karlshäll	Karlsvik	110
Karlsro	Karlsvik	110
Karlsviksvägen	Storheden	116
Karsbäcksbacken	Gäddvik	154
Kaserntorget	Björkskatan	88
Kaspersbacken	Gäddvik	154
Kastellgatan	Innerstaden	16, 26
Kattgrundsvägen	Hertsön	82
Kattgränd	Innerstaden	31
Katthedsvägen	Råneå	158
Kedjestigen	Bergnäset	141
Klapphällsstigen	Råneå	158
Klemisvägen	Alvik	144
Klinikvägen	Råneå	158
Klintgårdsvägen	Antnäs	146
Klintvägen	Bergviken	43
Klintvägen	Kallkällan	47
Klippgatan	Bergviken	42
Klockarsgrynnan	Stadsön	123
Klockarvägen	Gammelstad	128, 129
Klockarvägen	Råneå	157
Klockgränd	Örnäset	76
Klokergränd	Stadsön	122
Klubbgränd	Örnäset	75, 76
Klubbvägen	Alvik	144
Kluntgränd	Örnäset	74
Klyvargatan	Örnäset	74
Kläppvägen	Måttsund	154
Knalltorpsvägen	Antnäs	146
Knektgränd	Björkskatan	88
Knivskärargränd	Innerstaden	29

Namn	Område	Sida
Knusvägen	Alvik	144
Knöppelåsvägen	Bredviken-Kvarnbäcken	81
Kockvägen	Gammelstad	128
Kolhusvägen	Karlsvik	111
Kolkgatan	Bredviken	80
Kolonigränd	Mjölkudden	105
Kolonivägen	Mjölkudden	103
Kontorsgatan	Notviken	99
Kontorsvägen	Notviken	98
Kornvägen	Öhemmanet	120
Korpralsgränd	Björkskatan	88
Korpvägen	Lövskatan	60
Korsgatan	Skurholmen	54
Kostan	Notviken	100
Koudden	Malmudden	51
Krabbstigen	Mjölkudden	105
Kraftverksvägen	Notviken	100
Kringstorpsvägen	Antnäs	146
Krokusstigen	Hagaviken	183
Krokvägen	Bredviken	80
Krongatan	Bergnäset	138
Krongårdsringen	Örnäset	75
Krossvägen	Storheden	116
Krusbärsstigen	Hertsön	83
Kråkbergsvägen	Sunderbyn	135
Kråkörvägen	Hertsön	82
Kräftgatan	Mjölkudden	104
Kullevägen	Bergnäset	140
Kummelvägen	Råneå	159
Kungsgatan	Bergviken	42
Kungsgatan	Innerstaden	21
Kungsgatan	Skurholmen	54
Kvarnbäcksvägen	Kvarnbäcken	81
Kvarngårdsbäcken	Kvarnbäcken	81
Kvarntorpsvägen	Niemisel	162
Kvarnvägen	Råneå	159
Kvartermästargatan	Björkskatan	88
Kvartsstigen	Porsön	93
Kvistabergsvägen	Sunderbyn	135
Kyrkbyn	Gammelstad	128
Kyrkoallén	Innerstaden	21
Kyrkogatan	Innerstaden	21
Kyrktorget	Gammelstad	129
Kårhusvägen	Porsön	96
Kårvägen	Björkskatan	87
Kälkgatan	Bergnäset	137
Källgatan	Bergviken	42
Kängsövägen	Råneå	158
Kärleksstigen	Örnäset	183
Kättinggränd	Mjölkudden	105
Köpmangatan	Innerstaden	21
Köpmangatan	Svartöstaden	65
Köpmantorget	Innerstaden	31
Körsbärsstigen	Hertsön	83

L

Namn	Område	Sida
Laboratoriegränd	Högskolan	171
Laboratoriegränd	Porsön	94
Ladstigen	Stadsön	122
Lagmansvägen	Ektjärn	118
Landbojorden	Hammaren	133
Landbovägen	Hammaren	133
Landsgatan	Innerstaden	34
Landsgatan	Svartösten	65
Landshövdingevägen	Sunderbyn	135
Landsvägen	Skurholmen	54
Landsvägsgatan	Skurholmen	54
Lantmätarvägen	Hammaren	133
Lappskatan	Karlsvik	110
Lappskataudden	Karlsvik	110
Lappskatavägen	Karlsvik	111
Lappviksvägen	Råneå	159
Lassvägen	Bensbyn	148
Laviksvägen	Jämtön	161
Lavstigen	Bälinge	152
Laxfiskevägen	Hertsön	84
Laxgatan	Svartösten	66
Ledningsvägen	Mjölkudden	103
Ledningsvägen	Niemisel	162
Lejansvägen	Ersnäs	152
Lejde	Hällbacken	165
Lekängen	Örnäset	75
Lerbäcksvägen	Lerbäcken	86
Lergärdanvägen	Sunderbyn	136
Liasvägen	Måttsund	154
Likskär	Bensbyn	149
Likskärsvägen	Bensbyn	148
Liljevalchsgatan	Notviken	100
Liljevalchsvägen	Mjölkudden-Notviken	100, 103
Lilla Köpmangatan	Innerstaden	9
Lilla Lövskatan	Lövskatan	60
Lillgatan	Bergviken	42
Lillgatan	Svartösten	65, 66
Lillstrandsvägen	Hertsön	82
Lillvägen	Bergnäset	140
Lillön	Porsön	93
Lindersvägen	Notviken	98
Linellgränd	Gammelstad	128
Lingonstigen	Kallkällan	47
Linvägen	Öhemmanet	120
Ljunggatan	Bergviken	42
Ljusgården	Shoppingcenter	171
Ljusterleden	Bredviken-Örnäset	75, 80
Loet	Innerstaden	34
Logementsgatan	Björkskatan	88
Logvägen	Råneå	159
Lokföraregatan	Notviken	104
Lokmannavägen	Hertsön	84
Lokstallsvägen	Malmudden	52
Lokvägen	Notviken	99
Lontvägen	Sunderbyn	135

Namn	Område	Sida
Lostigen	Hertsön	83
Lotsvägen	Mjölkudden	105
Lotsvägen	Råneå	159
Lotsvägen	Stadsön	122
Luftfartsvägen	Luleå flygstation	171
Lulevägen	Gammelstad	128
Lulsundsgatan	Innerstaden-Östermalm	5, 38
Lundinsvägen	Råneå	159
Lundvägen	Bensbyn	148
Lustigbacken	Gammelstad	128
Lyktgatan	Notviken	99
Långbackavägen	Måttsund	154
Långgatan	Skurholmen	54, 57
Långmyrvägen	Hertsön	82
Långstråket	SSAB	171
Lägervägen	Karlsvik	111
Lägervägen	Notviken	100
Lämmeltåget	Hertsön	83
Länkgatan	Skurholmen-Örnäset	55, 75
Länsmansvägen	Råneå	158
Läraregatan	Skurholmen	55
Läraryvägen	Råneå	158
Lärkstigen	Stadsön	122
Läshultvägen	Bensbyn	148
Läsvägen	N Björkskatan	89
Läxvägen	Måttsund	154
Löjtnantsgatan	Björkskatan	88
Lövgatan	Bergviken	42
Lövgatan	Svartöstaden	65, 66
Lövskataheden	Lövskatan	60
Lövskataviken	Lövskatan	60
Lövskärsgatan	Skurholmen	55
Lövskärsvägen	Lerbäcken	86
M		
Mackoberget	Björkskatan	87
Magasinsgatan	Innerstaden	5
Majorsgatan	Björkskatan	88
Majplan	Bergviken	43
Majvägen	Bergviken	43
Makadamvägen	Storheden	116
Malariaviken	Skurholmen	56, 61
Malmgatan	Innerstaden-Östermalm	17, 38
Malmhamnsvägen	Innerstaden	33
Malmkrossgatan	Svartöstaden	66
Malmstigen	Karlsvik	111
Malmudden	Malmudden	52
Malmuddsvägen	Malmudden	52
Mantalsvägen	Antnäs	146
Maranäsvägen	Bensbyn	148
Mariebergsvägen	Öhemmanet	120
Markvägen	Lerbäcken	86
Maskingränd	Högskolan-Porsön	94, 171
Maskinvägen	Bergnäset	142
Mastringen	Mjölkudden	105
Masugnsvägen	SSAB	171

Namn	Område	Sida
Mejerivägen	Bergnäset	140
Mejselgränd	Notviken	99
Mellangatan	Skurholmen	55
Mellanvägen	Skurholmen	54
Metallvägen	Svartöstaden	67
Metargränd	Örnäset	75
Metträskvägen	Jämtön	161
Midgårdsgatan	Mjölkudden	104
Midgårdsvägen	Mjölkudden	104
Midsommarvägen	N Björkskatan	89
Midtiländningsvägen	Stadsön	121
Midvinterstigen	Hertsön	83
Milhälllevägen	Antnäs	146
Mineralvägen	Porsön	93
Mitt-City	Innerstaden	31
Mittenvägen	Rutvik	155
Mjärdgatan	Bredviken	80
Mjölkudds rondellen	Mjölkudden	105
Mjölkuddstorget	Mjölkudden	103
Mjölnarvägen	Kvarnbäcken	81
Modegränd	Shoppingcenter	171
Modetorget	Shoppingcenter	171
Mogatan	Bergnäset	138
Moosbergsvägen	Råneå	158
Moréns gränd	Burströmska gårdan	56
Morgården	Långnäs	144
Moritzängen	Notviken	98
Morkullegränd	Hertsön	84
Mossgatan	Svartöstaden	65
Mossvägen	Skurholmen	55
Mulögatan	Bredviken	56
Munkebergsgatan	Mjölkudden	105
Munternvägen	Alvik	144
Murbruksvägen	Storheden	116
Muskötvägen	Antnäs	146
Musselgatan	Mjölkudden	104
Myntvägen	Lerbäcken	86
Myrgatan	Bergviken	42
Myrvägen	Mjölkudden	103
Myrängsvägen	Bergnäset	138
Målarvägen	Råneå	158
Mårdstigen	Hertsön	83
Mårshvägen	Alvik	144
Mårtisvägen	Sunderbyn	135
Måsgränd	Hertsön	84
Mässvägen	Alvik	144
Mörtgränd	Hertsön	83
N		
Namnlösa gatan	Innerstaden	31
Nedantillvägen	Råneå	158
Nedre vägen	Alvik	144
Niemiforsvägen	Niemisel	162
Niemiselsvägen	Råneå	159
Nipstigen	Karlsvik	111
Nisåwisavägen	Måttsund	154

Namn	Område	Sida
Nitjvägen	Långnäs	144
Norbergsvägen	Bensbyn	148
Nordantillheden	Karlsvik	110
Nordantillhedsvägen	Karlsvik	111
Nordanvägen	Rutvik	155
Nordkalottstaden	Bergnäset	142
Nordlundsvägen	Bensbyn	148
Norra byn	Råneå	159
Norra Hamnplan	Innerstaden	31
Norra Kyrkogatan	Innerstaden	5, 21
Norra Ringleden	SSAB	171
Norra Rågholmsvägen	Alvik	144
Norra Telegrafgatan	Innerstaden	17, 21
Norra Vretvägen	Örnäset	76
Norra vägen	Råneå	159
Norrbyvägen	Antnäs	146
Norrgårdsvägen	Hertsön	82
Norrlandsgatan	Skurholmen	55
Norrskensstigen	Hertsön	83
Norrsundet	Örnäset	75
Norrsågsvägen	Bergnäset	142
Norrtullsgatan	Innerstaden	9
Norrvägen	Gammelstad	128, 129
Notviksvägen	Notviken	100
Notörvägen	Jämtön	161
Nya Brogatan	Skurholmen	57
Nya Kallaxvägen	Bergnäset	142
Nybäcksbacken	Bensbyn	148
Nybäcksvägen	Bensbyn	150
Nyckelgränd	Mjölkudden	105
Nygatan	Innerstaden	9, 21
Nygatan	Svartöstaden	65
Nygårdsvägen	Hertsön	84
Nyhamnsvägen	Bensbyn	148
Nyponstigen	Hertsön	83
Nyåkern	Hammaren	133
Nyåkersvägen	Hammaren	133
Näsbergs väg	Bensbyn	148
Näsuddenvägen	Hammaren	134, 135
Nätgatan	Bredviken	80
Nävervägen	Bergnäset	141
Nögårdsvägen	Måttsund	154
Nöttån	Långnäs	144
O		
Odalvägen	Hammaren	133
Odengatan	Lövskatan	60
Oljehamnsvägen	Uddebo	71
Ollbacken	Måttsund	154
Olof Palmes plats	Innerstaden	34
Olov Johansvägen	Långnäs	144
Olovsvägen	Råneå	159
Oppfjärdingens kyrkoväg	Stadsän	121
Organistgränd	Gammelstad	129
Ormbergsstugevägen	Björkskatan	88
Ormbergsvägen	Björkskatan	87

Namn	Område	Sida
Ormbärargatan	Mjölkudden	104
Ormgatan	Mjölkudden	104
Ormisvägen	Jämtön	161
Orrgränd	Hertsön	84
Orrnäset	Örnäset	74
Orrskärsgatan	Örnäset	75
Orrstigen	Lövskatan	60
Orrstigen	Örnäset	75, 76
Oscarsgatan	Innerstaden	27
Ostrongatan	Mjölkudden	104
P		
Packartorget	Innerstaden	9
Paddelvägen	Klintbacken	47
Pampvägen	Bensbyn	148
Parallellvägen	Bergnäset	138
Parkgatan	Innerstaden	17
Parkgatan	Östermalm	38
Parkvägen	Bergnäset	141
Parkvägen	Notviken	98
Patastigen	Bredviken	80
Pellvägen	Alvik	144
Penngränd	Shoppingcenter	171
Penningvägen	Lerbäcken	86
Per-i-Hansch	Sunderbyn	136
Pernilsavägen	Rutvik	155
Perstugevägen	Bälinge	152
Persvägen	Stadsön	122
Persvägen	Stadsön	122
Petroleumvägen	Uddebo	71
Pilgatan	Innerstaden-Östermalm	17, 38
Pilgatan	Svartösten	65
Pimpelvägen	Bredviken	80
Pirkgränd	Bredviken	80
Piteåvägen	Bergnäset	138
Pitvägen	Måttsund	154
Plantskolan	Hammaren	133
Plantskolevägen	Hammaren	134
Plommonstigen	Hertsön	83
Politiska knuten	Innerstaden	31
Pontusudden	Innerstaden	8
Poppelstigen	Råneå	158
Porsgränd	Bergviken	43
Porsödalen	Porsön	96
Porsövägen	Porsön	93
Praktikantvägen	Porsön	93
Prickberget	Björkskatan	87
Prickbergsvägen	Björkskatan	87
Prickgränd	Mjölkudden	105
Prinsvägen	Innerstaden	27
Producentvägen	Bergnäset	142
Professorsvägen	Porsön	93
Propsvägen	Bergnäset	140
Prositgränd	Stadsön	122
Prospekteringsvägen	Porsön	93
Prostvägen	Råneå	157

Namn	Område	Sida
Prylgränd	Notviken	99
Prästgatan	Innerstaden	16
Punktvägen	Stadsön	122
Punschgränd	Innerstaden	29
Pålvägen	Alvik	144
Päronstigen	Hertsön	83
R		
Radioparken	Mjölkudden	103
Radiovägen	Mjölkudden	103
Rampvägen	Luleå flygstation	171
Raspgränd	Notviken	99
Regnbågsallén	Högskolan-Porsön	94, 171
Regnvägen	N Björkskatan	89
Rektorsgatan	Östermalm	38
Rengatan	Lövskatan	55, 60
Repslagargatan	Innerstaden	21
Residensgatan	Innerstaden	5
Riksdalervägen	Lerbäcken	86
Rimfroststigen	Hertsön	83
Ringgatan	Skurholmen	55
Ringgatan	Örnäset	76
Ringvägen	Bergnäset	140
Rinnelvägen	Måttsund	154
Ripgränd	Hertsön	84
Ripstigen	Lövskatan	60
Risögränd	Örnäset	75
Robertsviksgatan	Innerstaden	34
Robertsviksgatan	Mjölkudden	104
Roddargränd	Örnäset	76
Rodervägen	Mjölkudden	105
Ronningsvägen	Antnäs	146
Rotevägen	Antnäs	146
Rotgatan	Svartöstaden	65, 66
Rudtjärnsvägen	Bergnäset	139
Rullstensgatan	Svartöstaden	66
Rundgatan	Skurholmen	55
Rutviksvägen	Gammelstad	129
Ryttargränd	Björkskatan	88
Rådhusstorget	Innerstaden	31
Rådjursstigen	Hertsön	83
Rådmansgatan	Innerstaden-Östermalm	16, 21, 26, 38
Rådmansvägen	Ektjärn	118
Rådstugatan	Innerstaden	5, 21
Rågvägen	Öhemmanet	120
Rågångsvägen	Skurholmen	55
Räfsarstigen	Stadsön	122
Rävspåret	Hertsön	83
Röda havet	Innerstaden	34
Rödhaakegränd	Hertsön	84
Rödhällan	Alvik	144
Rödinggränd	Hertsön	83
Rödkallens väg	Örnäset	75
Rödklöverstigen	Stadsön	122
Rökvägen	Notviken	100
Rönngatan	Bergnäset	140

Namn	Område	Sida
Rönngatan	Bergviken	42
Rönngatan	Östermalm	38
Rörbäcksvägen	Jämtön	161
Rövareskatan	Innerstaden	9
Rövareviken	Innerstaden	9
S		
Salutorget	Innerstaden	31
Sandgatan	Svartöstan	65, 66
Sandgrundsvägen	Jämtön	161
Sandtorpsvägen	Bälinge	152
Sandviksgatan	Innerstaden	5
Sandåkersvägen	Gammelstad	128
Saxgatan	Bredviken	80
Scaniavägen	Porsögården	96
Sedelvägen	Lerbäcken	86
Segelvägen	Mjölkudden	105
Seminariegatan	Gammelstad	128, 129
Seminariegatan	Östermalm	38
Siktgatan	Kvarnbäcken	81
Silverdalsvägen	Mjölkudden-Notviken	98, 103
Sjukhusgatan	Innerstaden	16
Sjöbrinken	Svartöstan	66
Sjöfartsgatan	Svartöstan	66
Sjögatan	Bergviken	42
Sjögatan	Innerstaden-Östermalm	17, 38
Skansgatan	Bergnäset	138
Skansgränd	Mjölkudden	105
Skatagränd	Örnäset	75
Skatan	Innerstaden	29
Skataudden	Innerstaden	9
Skatavägen	Bensbyn	149
Skepparegatan	Svartöstan	66
Skeppsbrogatan	Innerstaden	21, 31
Skeppsbron	WASA City	171
Skeppsbrotorget	WASA City	171
Skidvägen	Bergnäset	141
Skiftesvägen	Öhemmanet	120
Skiljevägen	Kvarnbäcken-Lerbäcken	81, 86
Skillingvägen	Lerbäcken	86
Skjutbanevägen	Bergviken	43
Skjutbanevägen	F 21	171
Skjutbanevägen	Hertsön	84
Skoggårdsvägen	Jämtön	161
Skogsbacken	Niemisel	162
Skogsgatan	Innerstaden	34
Skogsgatan	Svartöstan	65
Skolgatan	Bergviken	42
Skolgatan	Örnäset	76
Skolgränd	Gammelstad	128
Skolgränd	Örnäset	75
Skolvägen	Notviken	98
Skolvägen	Råneå	158
Skomakargatan	Innerstaden	5
Skorpionsgatan	Mjölkudden	104
Skotvägen	Mjölkudden	105

Namn	Område	Sida
Skovägen	Råneå	159
Skräddarsvägen	Sunderbyn	135
Skurholmsgatan	Innerstaden	16
Skurholmsvägen	Malmudden-Skurholmen	52, 54
Skutgatan	Mjölkudden	105
Skutudden	Innerstaden	9
Skyttegränd	Björkskatan	88
Skärgårdsvägen	Bensbyn	149
Skärsvägen	Råneå	159
Skördestigen	Stadsön	123
Sköttgatan	Bredviken	80
Slaggstigen	Karlsvik	111
Sleipnergatan	Lövskatan	60
Sligvägen	Karlsvik	111
Slipvägen	Mjölkudden	105
Slumpvägen	Sunderbyn	135
Slätterstigen	Stadsön	123
Slädgatan	Bergnäset	137
Smedbacken	Skurholmen	56
Smedjegatan	Innerstaden	21
Smedjegatan	Svartöstaden	65
Smedkroken	Skurholmen	56
Smedsgatan	Innerstaden	21
Smedsgränden	Innerstaden	9
Smultronbacken	Kallkällan	47
Småbåtsgatan	Innerstaden	33
Småbåtsgatan	Mjölkudden	105
Småhusvägen	Råneå	157
Småskärsgatan	Svartöstaden	66
Småstigen	Bergnäset	141
Snasahögarna	Bergnäset	141
Snasavägen	Bergnäset	141
Snickargränd	Stadsön	122
Snickarvägen	Stadsön	122
Snällergränd	Stadsön	122
Snälltorpsvägen	Antnäs	146
Snödroppstigen	Hagaviken	183
Snövägen	N Björksatan	89
Sockenvägen	Gammelstad	128
Soldatvägen	Råneå	158
Solgatan	Bergnäset	138
Solnavägen	Bergnäset	140
Sommarstigen	Skurholmen	55
Sorteringsvägen	Sunderbyn	136
Spannmålsvägen	Kvarnbäcken	81
Spantgatan	Notvikenn	104
Sparvhökgränd	Hertsön	84
Specievägen	Lerbäcken	86
Spelmansvägen	Antnäs	146
Sporthallsvägen	Antnäs	146
Spovgränd	Hertsön	84
Sprigränd	Mjölkudden	105
Spränggatan	Skurholmen	55
Spånvägen	Notviken	99
Stadsträdgårdsgatan	Innerstaden	5, 21

Namn	Område	Sida
Stadsövägen	Stadsön	123
Stakagränd	Örnäset	75
Stakagården	Örnäset	75
Stationsallén	Gammelstad	128
Stationsbacken	Gammelstad	128, 129
Stationsgatan	Innerstaden	21
Stationsvägen	Notviken	98, 104
Stegelgårde	Ektjärn	118
Stengatan	Bergnäset	141
Stenkarsgränd	Örnäset	75
Stenkullavägen	Skurholmen	55
Stenringen	Bergnäset	141
Stenåsvägen	Bensbyn	149
Stickvägen	Notviken	99
Stora Bergsgränden	Innerstaden	9
Stora Köpmangatan	Innerstaden	9
Stora Trappan	Shoppingcenter	171
Storbryggan	Stadsön	122
Storgatan	Gammelstad	128, 129
Storgatan	Innerstaden	5
Storgatan	Svartösten	65
Storhedsvägen	Storheden	116
Stormvägen	N Björkskatan	89
Stormyrvägen	Björkskatan	87
Storsand	Storheden	116
Storsandsvägen	Storheden	116
Storskiftesvägen	Hammaren	133
Storskiftet	Hammaren	133
Storstigen	Skurholmen	55
Storåkersvägen	Gammelstad	129
Stranden	Porsön	93
Strandtorpsgatan	Svartösten	66
Strandvägen	Mjölkudden	103
Strandvägen	Notviken	98
Strandvägen	Stadsön	122
Strandvägen	Svartösten	65
Strömgatan	Östermalm	38
Strömörvägen	Uddebo	71
Stubbvägen	Antnäs	146
Studentvägen	Porsön	93
Styckjunkargatan	Björkskatan	88
Ståltorget	Hertsön	67, 164
Stålverksgatan	SSAB	171
Stålverkswägen	Svartön	67
Stångholmsgatan	Bredviken	56
Ställvägen	Råneå	158
Störhusvarpet	Örnäset	75
Sulfatvägen	Bergnäset	140
Sunderby vinterväg	Stadsön	121
Sunderbyvägen	Sunderbyn	135
Sundet	Porsön	93
Sundomsvägen	Råneå	159
Sundsvägen	Råneå	158, 159
Sunnanvägen	Rutvik	155
Svanövägen	Bergnäset	140

Namn	Område	Sida
Svartberggatan	Svartöstaden	65
Svartholmsgatan	Innerstaden	16
Svartöbrinken	Svartön	67
Svartöstranden	Svartöstaden	66
Svartövägen	Lövskatan-Malmudden	52, 61
Svartövägen	Svartöstaden	66
Svedjevägen	Hertsön	82
Svetsargränd	Skurholmen	56
Svingelstigen	Stadsön	123
Svänggatan	Bergnäset	138
Sydvästgränd	Örnäset	76
Synevägen	Hammaren	134
Syrénvägen	Hammaren	134
Sågargatan	Bergnäset	141
Sågargatan	Innerstaden	34
Såguddsvägen	Bensbyn	149
Sågvägen	Råneå	159
Sälggatan	Bergnäset	138
Säljvägen	Bergnäset	183
Södergatan	Skurholmen	55, 60
Södra Banvägen	Karlsvik	111
Södra Hamn	Innerstaden	33
Södra Hamnleden	Innerstaden	33
Södra Hamnplan	Innerstaden	31
Södra Kungsgatan	Innerstaden	33
Södra Kvarnvägen	Råneå	159
Södra Kyrkogatan	Innerstaden	5, 21
Södra Ringleden	SSAB	171
Södra Rågholmsvägen	Alvik	144
Södra Smedjegatan	Innerstaden	33
Södra Strandgatan	Innerstaden	17
Södra Tullen	Innerstaden	9
Södra Vretvägen	Örnäset	76
Sörbyvägen	Antnäs	146
Sörviksgatan	Örnäset	75
T		
Tallgatan	Innerstaden	17
Tallgatan	Skurholmen	54
Tallgatan	Svartöstaden	65, 66
Tallgatan	Östermalm	38
Tallhedsvägen	Råneå	158
Tallrisvägen	Råneå	159
Tallvägen	Råneå	159
Tallvägen	Stadsön	122
Taxitorget	Innerstaden	31
Teaterplan	Innerstaden	183
Tegelbruksvägen	Råneå	159
Tegskiftesvägen	Hammaren	133
Teknikbyn Aurorum	Porsögården	96
Teknikergatan	Skurholmen	57
Teknikvägen	Porsögården	96
Telegrafgatan	Innerstaden	5, 21
Tendergatan	Notviken	99
Terminalgatan	Östermalm	38
Timmermansgatan	Innerstaden	5

Namn	Område	Sida
Timmervägen	Bergnäset	140
Timotejstigen	Stadsön	123
Tingsvägen	Ektjärn	118
Tingvallsvägen	Jämtön	161
Tjädergränd	Hertsön	84
Tjänstemannavägen	Karlsvik	111
Tjärdalsvägen	Antnäs	146
Tjärhovsgatan	Innerstaden	16, 26
Tjärnbergsvägen	Jämtön	161
Tjärngatan	Bergnäset	138
Tjärnvägen	Mjölkudden	103
Tjäruholmsvägen	Jämtön	161
Tolvans kafé	Uddebo	71
Tolvmansvägen	Rutvik	155
Tomholmsstigen	Stadsön	122
Toppgatan	Skurholmen	55
Torget	Gammelstad	129
Torggatan	Innerstaden	17, 31
Torggatan	Råneå	158
Torggränd	Shoppingcenter	171
Tornvägen	Bergnäset	140
Tornvägen	Råneå	158
Tornvägen	Öhemmanet	120
Torpgatan	Svartösten	66
Torpslingan	Ytterviken	96
Torsvägen	Lövskatan	60
Traktorvägen	Porsögården	96
Tranmyrvägen	Ersnäs	153
Transportvägen	Mjölkudden	103
Trekanten	Innerstaden	31
Trolleberg	Bergnäset	140
Trollebergsvägen	Bergnäset	140
Trollheden	Bergnäset	141
Trollnäs	Bergnäset	140
Trollnäsvägen	Bergnäset	140
Trollstigen	Bergnäset	140
Trolltjärn	Bergnäset	139
Trolltjärnsvägen	Bergnäset	141
Trossvägen	Mjölkudden	105
Trumpetargränd	Björkskatan	88
Trumselsvägen	Niemisel	162
Trumslagargatan	Björkskatan	88
Truppvägen	Björkskatan	88
Tryséns gränd	Mjölkudden	105
Trysénsvägen	Notviken	99, 105
Tryvägen	Hammaren	134
Trädgårdsgatan	Gammelstad	128, 129
Trädgårdsgatan	Innerstaden	21
Trädgårdsvägen	Notviken	98
Träskbacksvägen	Jämtön	161
Träskbergsvägen	Sunderbyn	135
Tröttergränd	Stadsön	122
Tullgatan	Innerstaden	21
Tummelplatsen	Björkskatan	88
Tunaparken	Mjölkudden	103

Namn	Område	Sida
Tunastigen	Notviken	100
Tunavägen	Mjölkudden-Notviken	100, 103
Tunnlandsvägen	Hammaren	134
Tvärgatan	Skurholmen	55
Tvärstråket	SSAB	171
Tvärvägen	Stadsön	122
Tåggatan	Bergviken	42
Tärngränd	Hertsön	84
Tövägen	N Björkskatan	89
U		
Uddebovägen	Svartöstaden	66
Uddebovägen	Uddebo	71
Udden	Porsön	93
Uddskärsgatan	Örnäset	75
Uddskärsgatan	Örnäset	76
Ugglestigen	Lövskatan	60
Ugnsvägen	Råneå	159
Ulriksvägen	Bergnäset	138
Upplagsvägen	Bergnäset	142
Upplännings kyrkovägen	Stadsön	121
Upplänningsvägen	Stadsön	121
Utterstigen	Hertsön	83
V		
Vagngatan	Notviken	99
Valandgatan	WASA City	171
Vallgatan	Svartöstaden	65
Wallinska torpet	Lövskatan	60
Vallstensgatan	Mjölkudden-Notviken	100, 105
Vallstensvägen	Notviken	98, 103
Vallvägen	Mjölkudden	103
Vallvägen	Öhemmanet	120
Valutavägen	Lerbäcken	86
Valörvägen	Lerbäcken	86
Vargstigen	Hertsön	83
Varvsgatan	Innerstaden	16
Wasagatan	WASA City	171
Wasatorget	WASA City	171
Vattentornsvägen	Bergnäset	140, 141
Vattugatan	Innerstaden	16
Vattugatan	Innerstaden	26
Verkstadsvägen	Mjölkudden-Notviken	98, 103
Vesslestigen	Hertsön	83
Victoriavägen	Uddebo	71
Videgatan	Bergviken	42, 43
Vikgatan	Bergviken	42
Villagatan	Innerstaden-Östermalm	17, 38
Villastaden	Bergnäset	141
Villavägen	Bergnäset	137
Villavägen	Mjölkudden	103
Villavägen	Råneå	157
Villebrådsstigen	Hertsön	83
Viltstråket	Hertsön	83
Vinbärsstigen	Hertsön	83
Vinkelgränd	Örnäset	75
Vinkelvägen	Bergnäset	141

Namn	Område	Sida
Vintervägen	Skurholmen	55
Virkesvägen	Bergnäset	140
Vithällegatan	Bredviken	56
Vitmossevägen	Skurholmen	55
Vretvägen	Örnäset	75
Vårlöksstigen	Hagaviken	183
Vårvägen	N Björkskatan	89
Väderleden	N Björkskatan	89
Väderstigen	N Björkskatan	89
Vällinggropen	Innerstaden	31
Vänortsvägen	Storporsön	96
Väringgatan	Björkskatan	88
Västbacken	Alvik	144
Västerbyvägen	Råneå	157
Västergatan	Skurholmen	55
Västerlångvägen	Råneå	157
Västervägen	Gammelstad	128
Västeråkervägen	Råneå	157
Västgårdsvägen	Alvik	144
Västigårdsvägen	Alvik	144
Västihällvägen	Råneå	157
Västra Banvägen	Karlsvik	111
Västra Brogatan	Malmudden	52
Västra Järnvägsesplanaden	Innerstaden	34
Västra Kyrkogatan	Innerstaden	5, 21
Västra Malmgatan	Innerstaden	33
Västra Parkgatan	Innerstaden	33
Västra Pilgatan	Innerstaden	33
Västra Repslagargatan	Innerstaden	5, 21
Västra Skeppsbrogatan	Innerstaden	5, 21
Västra Skolgatan	Bergnäset	141
Västra Skurholmen	Skurholmen	57
Västra Solgatan	Bergnäset	141
Västra Torggatan	Skurholmen	54
Västra Tullgatan	Innerstaden	5
Västra Varvsgatan	Innerstaden	31
Västra Villavägen	Bergnäset	141
Y		
Ymergatan	Lövskatan	60
Yrkesgatan	Skurholmen	55
Ytterviksvägen	Bergviken	43
Ytterviksvägen	Ytterviken	96
Yxgränd	Notviken	99
Z		
Zakrivägen	Bälinge	152
Å		
Åkerbärsstigen	Hertsön	83
Åkervägen	Mjölkudden	103
Åkervägen	Råneå	158
Åkervägen	Stadsön	122
Ålgatan	Mjölkudden	104
Åmansgrubban	Innerstaden	33
Ångsåsgatan	Innerstaden	26
Åsgatan	Östermalm	38
Åskvägen	N Björkskatan	89

Namn	Område	Sida
Ävägen	Niemisel	162
Ä		
Älgstigen	Hertsön	83
Älvbrinken	Råneå	157
Älvbrovägen	Bergnäset	138
Älvgatan (Elfgatan)	Innerstaden	21
Älvnäsvägen	Svartön	67
Älvstaden	Bergnäset	139
Ängesbygatan	Gammelstad	128
Ängesvägen	Stadsön	122
Ängsgatan	Bergviken	42
Ängsvägen	Mjölkudden	103
Ängsvägen	Råneå	158
Äppelstigen	Hertsön	83
Ö		
Ödlegatan	Mjölkudden	104
Öhemsvägen	Stadsön	122
Öjmarksvägen	Långnäs	144
Öresvägen	Lerbäcken	86
Örgatan	Svartöstan	66
Örnbergsleden	Björkskatan-Skurholmen	57, 88
Örngränd	Hertsön	84
Örnästorget	Örnäset	75
Österbyvägen	Hammaren	133
Östergatan	Skurholmen	55
Östervägen	Gammelstad	128, 129
Östmarksgatan	Svartöstan	66
Östra Brunngatan	Bergnäset	140
Östra Järnvägsplanaden	Östermalm	38
Östra Kyrkogatan	Innerstaden	5
Östra Malmgatan	Östermalm	33
Östra Nygatan	Innerstaden	5, 21
Östra Parkgatan	Östermalm	33
Östra Pilgatan	Östermalm	33
Östra Repslagargatan	Innerstaden	5
Östra Skeppsbrogatan	Innerstaden	5, 21
Östra Skolgatan	Bergnäset	141
Östra Skurholmen	Skurholmen	57
Östra Solgatan	Bergnäset	140
Östra Strandvägen	Bergnäset	140
Östra Torggatan	Skurholmen	54
Östra Tullen	Innerstaden	9
Östra Tullgatan	Innerstaden	5, 21
Östra Villavägen	Bergnäset	141
Överlotsvägen	Råneå	159
Överstegatan	Björkskatan	88
Övägen	Stadsön	122

STADSVIKEN

Utdrag
of
KARTAN
öfver

LULEÅ STADS

Förg. Kvartier, Tomter och gator
upptecknad i 1858

af

J. J. Sundström

Reviderad uttryckt,
Köpenhamn. Luleå; handskat.
Den här kartan utarbetad af
den den 31 Mars 1873.

af öfver

J. J. Sundström

af öfver
Gilles.
Stockholms Stads den 31 Mars
1859
P. N. Schyrtz befallning
Sveadr. Abmquist
vidrinnans
af öfver
J. J. Sundström
den den 31 Mars 1873.

